

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

SBORNÍK DOBRÉ PRAXE

PRAHA 2014

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

SBORNÍK DOBRÉ PRAXE

Výstupní práce absolventů e-kurzů v rámci
vzdělávacího programu pro učitele - výchovné poradce
(grantový projekt CZ.1.07/1.3.48/02.0013)

Metodik, editor: Hana Valentová

Garant programu: Lidmila Valentová

Praha 2014

ISBN 978-80-7290-803-5

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

OBSAH:

Strany:

- 1. Projekt „Vzdělávací program pro učitele – výchovné poradce“** U/1 – U/2
- 2. Charakteristiky čtyř e-kurzů** U/2 – U/6
  - 2.1 Charakteristika e-kurzu “Vedení poradenského rozhovoru”
  - 2.2 Charakteristika e-kurzu “Diagnostika školní třídy”
  - 2.3 Charakteristika e-kurzu “IVP“
  - 2.4 Charakteristika e-kurzu “Tvorba kazuistiky žáka”
- 3. Výstupní práce e-kurzu “Vedení poradenského rozhovoru”** R1/1 – R5/11
  - R1 – Poradenské rozhovory – žákyně 5. ročníku ZŠ se syndromem ADD a sekundární epilepsii
  - R2 – Poradenské rozhovory – žák 7. ročníku ZŠ s výchovnými problémy
  - R3 – Poradenské rozhovory - žák 6. ročníku ZŠ s ADHD a suspektním Aspergerovým syndromem
  - R4 – Poradenské rozhovory – žákyně 9. ročníku ZŠ praktické s lehkou mentální retardací
  - R5 – Poradenské rozhovory: - 3 rozhovory o žácích 2. a 3. ročníku ZŠ
- 4. Výstupní práce e-kurzu “Diagnostika školní třídy”** D1/1 – D5/20
  - D1 – Diagnostika třídy na 1. stupni ZŠ na malotřídce.
Použita technika dotazníku B3.
  - D2 – Diagnostika třídy ve 4. ročníku městské SOŠ.
Použita technika SORAD.
  - D3 – Diagnostika třídy (3. a 4. ročník ZŠ) z malotřídky ve větší vesnici.
Použita technika dotazníku B4.
  - D4 – Diagnostika třídy 2. ročníku SOŠ (malý počet žáků ve třídě).
Použita technika SORAD.
  - D5 – Diagnostika 7. třídy větší ZŠ na okraji většího města.
Použita technika SORAD.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

5. Výstupní práce e-kurzu “IVP“

I1/1 – I5/13

- I1 – IVP žáka 6. ročníku ZŠ s SPCH (ADHD)
- I2 – IVP žáka 7. třídy ZŠ se zrakovým postižením
- I3 – IVP žáka 4. třídy ZŠ s SPU (dyslexie, dysortografie)
- I4 – IVP žáka 8. třídy ZŠ s PAS a LMP
- I5 – IVP žáka 3. ročníku ZŠ s SPU a SPCH (dyslexie, dysortografie, ADHD)

6. Výstupní práce e-kurzu “Tvorba kazuistiky žáka”

K1/1 – K5/10

- K1 – Kazuistika žáka se specifickým zrakovým postižením v běžné třídě ZŠ
- K2 – Kazuistika žáka 1. ročníku SOU se závažnější formou SPU (dyslexie, dysortografie, dyskalkulie) a ADD (hypoaktivní formy)
- K3 – Kazuistika žačky 3. ročníku gymnázia procházející krizí v období adolescence (sebepoškozování, sebevražedné myšlenky)
- K4 – Kazuistika žáka 6. ročníku běžné ZŠ s Aspergerovým syndromem (sociální a komunikační obtíže)
- K5 – Kazuistika žáka 9. třídy ZŠP s ADHD (impulzivita, hyperaktivita) v kombinaci s poruchou chování

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Projekt „Vzdělávací program pro učitele – výchovné poradce“

„Sborník příkladů dobré praxe“ je jedním z výstupů grantového projektu „Vzdělávací program pro učitele – výchovné poradce (CZ.1.07/1.3.48/02.0013)“, který probíhal v období duben 2013 až listopad 2014, jako součást Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OPVK ESF).

Cílem projektu byla inovace programu vzdělávání výchovných poradců (již řadu let organizovaného PedF UK - katedře psychologie) a jeho realizace pro skupinu vybraných učitelů ZŠ a SŠ Středočeského kraje.

Primární cílovou skupinou programu byli tedy pedagogové, kteří se připravují na roli výchovného poradce. Funkce výchovného poradce zahrnuje velmi široké spektrum činností, které by měl obsáhnout. Ve vztahu k žákům se jedná o činnosti poradenské, které se týkají zejména oblasti volby povolání a plánování další vzdělávací cesty, dále o podíl na integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (včetně žáků-cizinců), či řešení výukových i výchovných problémů. Dalšími oblastmi, kde výchovný poradce působí, jsou metodické i informační činnosti.

Přínos programu spočívá především v získání a osvojení nových znalostí a dovedností, získání nových kompetencí, které nasedají na potřeby každodenního působení na škole v pozici výchovného poradce. Prostředkem k tomu je teoretické i praktické vzdělávání a proškolení v tématech, která byla vybrána tak, aby nejen zahrnovala činnosti, které má výchovný poradce naplňovat podle vyhlášky, ale aby zejména reflektovala reálné potřeby praxe.

Jedná se o témata:

- 1) Kariérové poradenství, poradenství při volbě školy a povolání;
- 2) Školní třída, pedagogické vedení a diagnostika školního a třídního klimatu;
- 3) Vztah rodiny, žáka a školy;
- 4) Integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami s akcentem na žáky cizince;
- 5) Výchovně problémový žák;
- 6) Školní úspěšnost / neúspěšnost žáka, nespecifické výukové problémy žáků
- 7) Nadaný žák;
- 8) Vývojové a výchovné komplikace a odchylky;
- 9) Právní rámec poradenských služeb ve škole;
- 10) Poradenství - stav a vývoj v ČR a ve světě.
- 11) Stáž v pedagogicko-psychologické poradně

Mezi hlavní cíle projektu patřila inovace čtyř významných oblastí vzdělávacího programu pro výchovné poradce vytvořením distančních modulů, které umožní v budoucnu nahradit část

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

prezenční výuky distanční formou. Tyto distanční moduly byly vytvořeny v prostředí Moodle; posluchači využívali pro samostudium, komunikaci s tutorý a ke zpracování výstupních prací tyto

čtyři e-learningové e-kurzy:

- **Vedení poradenského rozhovoru,**
- **Diagnostika školní třídy,**
- **Návrh a realizace individuálního vzdělávacího programu pro žáka se speciálními vzdělávacími potřebami (IVP),**
- **Tvorba kazuistiky žáka.**

Tento "Sborník dobré praxe" vznikl výběrem reprezentativních výstupních prací z uvedených e-kurzů, vždy po pěti z každé ze čtyř uvedených oblastí.

Přílohové části všech pěti výstupních prací z e-kurzu „Kazuistika“ nejsou - vzhledem k jejich rozsáhlosti – obsaženy přímo ve „Sborníku“, ale jsou uvedeny v jeho „Přílohové části“.

Ve všech pracech jsou anonymizovány údaje, které by mohly umožnit identifikaci osob.

Do Sborníku byly vybrány výstupní práce těchto absolventů vzdělávacího programu:

Hajzlerová Eva, Hliněnská Martina, Hubáčková Barbora, Chlup Zdeněk, Jelínková Hana, Jiříková Magdalena, Kněžů Jana, Kvapilová Hana, Ladová Markéta, Mačková Evženie, Mateová Lenka, Nováková Miluše, Rosyvková Pavla, Strialová Kateřina, Svobodová Daniela, Šintalová Pavla, Šohajová Lenka, Štíbrová Zuzana, Štryplová Jitka, Valášková Jana.

2. Charakteristiky čtyř e-kurzů

2.1 Charakteristika e-kurzu “Vedení poradenského rozhovoru”

Cíle kurzu:

Dialog je tak běžnou formou dorozumívání se mezi lidmi, že si můžeme klást otázku, proč se chtít vedení rozhovoru učit – vždyť to již umíme, každý to přece umí! Rozhovor, a to zejména rozhovor zaměřený na podporu a pomoc žákovi (klientovi) však chápeme jako základní pracovní nástroj výchovného poradce, který by neměl používat pouze intuitivně, ale cíleně jej využívat ke své práci. Měl by s ním umět nakládat, rozumět mu, znát základní techniky a poznatky o dynamice rozhovoru a jeho zákonitostech, měl by znát základní komunikační chyby a umět se jich vyvarovat. To vytváří příležitost následně tyto poznatky aplikovat a učit se cíleně je využívat k zdokonalení dovednosti vedení rozhovoru ve prospěch klienta.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kurz má za cíl upevnit a prohloubit znalosti získané v přímé výuce, má vést učitele k zamyšlení a reflexi vlastních komunikačních dovedností. Kurz pracuje se dvěma základními texty. První text přináší poznatky z teorie komunikace s důrazem na komunikaci neverbální, podporuje studenty v analýze vlastních komunikačních aktů, druhý text je průvodcem po vlastním vedení poradenského rozhovoru.

Hlavní témata e-kurzu (obsahy základních učebních textů):

SOCIÁLNÍ KOMUNIKACE – ZÁKLADNÍ RÁMEC, PRINCIP PŘENOSU INFORMACÍ V KOMUNIKACI, ZPŮSOBY SOCIÁLNÍ KOMUNIKACE

- 1) Verbální komunikace
- 2) Neverbální komunikace
- 3) Komunikace činem

ROZHOVOR S KLIENTEM V PRAXI VÝCHOVNÉHO PORADENSTVÍ

1. PORADENSKÝ ROZHOVOR, JEHO FUNKCE A TYPY
  - 1.1 Obecné principy vedení poradenského rozhovoru
  - 1.2 Fáze poradenského rozhovoru
  - 1.3 Poradenský proces ve školním prostředí
2. PODMÍNKY NUTNÉ PRO VEDENÍ ROZHOVORU VE ŠKOLE
  - 2.1 Faktory prostředí a času
  - 2.2 Osobnost poradce – klíčové dovednosti pro vedení rozhovoru (techniky aktivního naslouchání, úrovně naslouchání, zrcadlový efekt)
  - 2.3 Specifika klientely výchovného poradce
3. PORADENSKÝ ROZHOVOR VE SVĚTLE PSYCHOLOGICKÝCH TEORIÍ

Zadání pro výstupní práci z e-kurzu:

Každý pedagog se v rámci studia v programu zabýval vybraným žákem v delším časovém období. V rámci pedagogického vedení žáka realizoval mimo jiné i rozhovory. Pro výstupní práci v tomto e-kurzu z nich vybral jeden rozhovor, který zpracoval ve smyslu zadání: 1) Anamnestický rozhovor a jeho reflexe, 2) Analýza neverbální složky komunikace v rozhovoru, 3) Analýza aktivního naslouchání v rozhovoru.

2.2 Charakteristika e-kurzu “Diagnostika školní třídy”

Cíle kurzu:

Absolvent kurzu se orientuje v základní terminologii sociální skupiny. Rozumí školní třídě jako sociální skupině a uvědomuje si význam sociální dynamiky skupiny pro pedagogickou

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

činnost. Umí diagnostikovat třídní klima a rozumí sociálním vztahům ve třídě. Je schopen na základě diagnostiky třídy volit vhodné intervenční formy práce se třídou. Jako výchovný poradce se podrobně seznámil s vybranými diagnostickými dotazníky, vyzkoušel si je a ověřil si možnost jejich využití v konkrétní třídě.

Hlavní témata e-kurzu (obsah základního učebního textu):

1. ŠKOLNÍ TŘÍDA
2. EXKURZ DO SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE PRO VP
3. TŘÍDA JAKO SOCIÁLNÍ SKUPINA
  - 3.1. Charakteristiky třídní skupiny
  - 3.2. Sociální klima třídy
  - 3.3. Sociální vztahy ve třídě
  - 3.4. Sociální pozice žáků ve vrstevnické skupině
4. DIAGNOSTIKA TŘÍDY
  - 4.1. Sociometrie
  - 4.2. Pozice ve třídě podle SORADu
  - 4.3. Dotazníky B3 a B4
  - 4.4. Kvalitativní diagnostika sociálních vztahů ve třídě
5. MĚŘENÍ KLIMATU ŠKOLNÍ TŘÍDY
6. VYUŽÍVÁNÍ DIAGNOSTICKÝCH DAT PŘI PEDAG. INTERVENCI VE TŘÍDĚ

Zadání pro výstupní práci z e-kurzu:

Ve výstupní práci zpracovává student diagnostické údaje o zvolené třídě podle zadané osnovy. Jejími hlavními součástmi jsou: 1) Vstupní informace o třídě, 2) Diagnostika třídy, 3) Návrh pedagogických postupů pro optimalizaci třídního klimatu, a 4) Reflexe diagnostických postupů. U každé ze čtyř součástí je podrobněji zadán její obsah.

2.3 Charakteristika e-kurzu “IVP“

Návrh a realizace individuálního vzdělávacího plánu pro žáka se speciálními vzdělávacími potřebami

Cíle kurzu:

Absolvent kurzu se orientuje v základní terminologii související s problematikou tvorby IVP u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. V souladu s legislativním vymezením zná náležitosti IVP. Umí popsat úlohu jednotlivých poradenských zařízení v procesu přípravy a

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

realizace IVP. Je podrobně seznámen s nezbytnými podklady pro návrh a realizaci efektivního IVP, je však také schopen aktivně se na nich podílet. Je schopen specifikovat cíle vzdělávání žáka, volit vhodné pedagogické postupy i způsoby zadávání a plnění úkolů. Umí se vyhnout nejčastějším omylům při přípravě, konstrukci i realizaci IVP.

Hlavní témata e-kurzu (obsah základního učebního textu):

1. ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE
  - 1.1 Žák se speciálními vzdělávacími potřebami
  - 1.2 Individuální vzdělávací plán
2. PODOBA A NÁLEŽITOSTI IVP - LEGISLATIVNÍ VYMEZENÍ
  - 2.1 Školský zákon
  - 2.2 Vyhláška č. 73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných
  - 2.3 Vyhláška č. 72/2005 o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
3. PODKLADY PRO TVORBU IVP
4. SPECIFIKA IVP PODLE TYPU POSTIŽENÍ/ZNEVÝHODNĚNÍ
  - 4.1 IVP pro žáka se specifickou poruchou učení
  - 4.2 IVP pro žáka se specifickou poruchou chování
  - 4.3 IVP pro žáka s mentálním postižením
  - 4.4 IVP pro žáka se zrakovým postižením
  - 4.5 IVP pro žáka s tělesným postižením
  - 4.6 IVP pro žáka se sluchovým postižením
  - 4.7 IVP pro žáka s poruchou autistického spektra
  - 4.8 IVP pro žáka sociálně znevýhodněného
  - 4.9 IVP na střední škole
  - 4.10 IVP a mimořádně nadaný žák
5. ZÁVĚREČNÁ DOPORUČENÍ
  - 5.1 Tvorba IVP
  - 5.2 Realizace vzdělávání dle IVP

Zadání pro výstupní práci z e-kurzu:

Zadání pro výstupní práci z e-kurzu je odvozeno z vyhláškou stanovených podkladů pro tvorbu IVP a se zaměřením na specifika IVP (viz 4.1 - 4.10) podle typu postižení či znevýhodnění.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2.4 Charakteristika e-kurzu “Tvorba kazuistiky žáka”

Cíle kurzu

Studenti se v průběhu kurzu seznámí s kazuistikou, jejím vymezením, typy, možnostmi jejího využití v pedagogické praxi, i se související terminologií. Z mnoha typů oborových kazuistik je pozornost zaměřena na případovou studii pedagogicko-psychologickou. Cílem kurzu je přiblížit studentům proces přípravy a tvorby kazuistické studie natolik, aby dle popsaných kroků dokázali postupovat při své vlastní kazuistické práci. Studenti jsou provedeni postupem tvorby případové studie, jednotlivé části jsou ilustrovány příklady, doplněny otázkami k zamyšlení, doprovázeny navazujícím studijním materiálem. Kurz je navázán na studijní oporu Diagnostika pro výchovné poradce, jejímž cílem je upevnit a prohloubit znalosti výchovných poradců v oblasti pedagogicko-psychologické diagnostiky, jejíž metody budou studenti při vlastní tvorbě kazuistiky využívat.

Hlavní témata e-kurzu (obsah základního učebního textu):

1. CO JE TO KAZUISTIKA?
2. JAKÉ JSOU TYPY KAZUISTIKY?
3. KAZUISTIKA JAKO LITERÁRNÍ ÚTVAR
4. KAZUISTIKA JAKO ZDROJ POZNATKŮ
5. PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÁ KAZUISTIKA – POSTUP TVORBY

Zadání pro výstupní práci z e-kurzu:

Výstupní práce e-kurzu Kazuistika je víceméně přípravou na “Případovou studii”, tedy závěrečnou práci uzavírající celý vzdělávací program. Lze tedy již zde případně zakomponovat podklady z již vytvořeného IVP, Diagnostiky třídy, a určitě budou použity Rozhovory (anamnestické, příp. i jiné). Studujícím byla k dispozici struktura kazuistiky: a) uvedení případu, b) charakteristika současných obtíží, c) anamnéza (rodinná a osobní dítěte), d) diagnostické metody (argumentace výběru, výsledky, odkaz na přílohu), současný stav (popis obtíží, problémů, relevantní údaje ze školy, rodičů, poradny, výsledky vlastního pozorování), e) analýza případu (příčiny problémů, souvislosti mezi zjištěnými daty, interpretace dat), návrh opatření (popis již provedených intervencí a jejich výsledky, návrh možných řešení situace - u dítěte, v rodině, ve škole), f) přílohy (přepisy rozhovorů, záznam z pozorování, scan diagnostických metod, zprávy z PPP, z pobytu v SVP, apod.)

(Přílohy výstupních prací z e-kurzu „Kazuistika“ jsou - vzhledem k jejich rozsáhlosti – uvedeny mimo „Sborník“, v samostatném dokumentu „Přílohové části“).

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Grantový projekt
Vzdělávací program pro učitele – výchovné poradce
(CZ.1.07/1.3.48/02.0013)

Výstupní práce e-kurzu

„Vedení poradenského rozhovoru“

R1 - práce zařazená do Sborníku dobré praxe

***Poradenské rozhovory –
žákyně 5. ročníku ZŠ
se syndromem ADD a sekundární epilepsií***

Zpracoval(a): Xxxx Yyyy

Dne 7.11.2014

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Anamnestický rozhovor a jeho reflexe

Uvedení do případu

Katka je žákyní 5. ročníku menší základní školy. Je jí 11 let. Je to žákyně se speciálními vzdělávacími potřebami – žákyně se zdravotním postižením. Při pobytu na klinice Motol v Praze jí byl diagnostikován syndrom ADD a taktéž sekundární epilepsie (rok 2008). Celkově se obtíže projevují při jemné i hrubé motorice a v pomalejším pracovním tempu. S novým školním rokem jsem se stal třídním učitelem 6. třídy, kde součástí třídy je i Katka. Z neúplných informací a subjektivních pocitů jsem věděl, že Kačce velké potíže dělá především domácí příprava, školní zápis a opakované spory ve třídě. Často se projevuje výrazně emotivně, plačtivě.

Okolnosti rozhovoru

Pro diagnostiku problémové situace bylo třeba využít mnoha metod a také anamnestického rozhovoru. Tento rozhovor jsem vypracoval s ohledem na problémovou situaci, aktuální dostupné informace a to na základě inspirace z několika anamnestických rozhovorů, ze studia výchovného poradenství a z konzultací zkušenějších pedagogů. Před rozhovorem jsem si připravované otázky znovu a znovu procházel a ověřoval si vhodnost a typ otázek. Chtěl jsem, aby rozhovor nebyl příliš strojený a direktivní.

Na základě opakované komunikace s matkou byla sjednána schůzka. Matka byla předem obeznámena s charakterem rozhovoru a s cílem zlepšit situaci Katky ve škole.

Matka Katky dorazila na schůzku s časovým předstihem a to s velmi dobrou náladou. Vřele jsem matku přivítal a společně jsme se odebrali na schůzku v příjemném prostředí společenské místnosti v areálu ZŠ. Mamince bylo nabídnuto občerstvení v podobě kávy a čaje.

Rozhovor nijak negativně neovlivnil fakt, že doba trvání překročila 40 minut.

Připravil jsem si anamnestické otázky týkající se zejména těchto oblastí: anamnéza rodičů, jejich vzdělání, zaměstnání, sourozenců, vztahů v rodině, období těhotenství a porodu, vývoje Katky, předškolního věku i oblasti z blízké minulosti a aktuálního vzdělávání Katky ve třídě.

Cílem rozhovoru bylo využít danou příležitost a nejen získat co nejvíce potřebných informací z průběhu života Katky v rodině i ve školních zařízeních, ale také sám podrobně pochopit situaci Katky a některé projevy chování, které jsem doposud nepochopil a nemohl tak nabídnout kvalitní pomoc. Získané informace měly sloužit nejen pro mne jako třídního učitele, výchovného poradce, ale také pro ostatní kolegy a možná i pro pedagogy Katky v budoucím typu studií.

Anamnestický rozhovor

Aktéři rozhovoru: Výchovný poradce (VP), rodiče – matka, otec

VP	Dobrý den, jsem velice rád, že jste za námi do školy dorazila. Zpozoroval jsem, že Kačka dochází na kroužek tenisu. Jak se jí tam líbí?
M	No, to víte, jak je to s Kačkou. Žádná tenistka z ní asi nebude. My jsme však rádi, že na tenis dochází, hýbe se a že jí to baví.
VP	Netuším, copak máte přesně na mysli?
M	Kačka je holt trochu pomalejší a někdy je vůbec ráda, že se do míčku trefí. Chodí do skupinky s mladšími dívkami, téměř o 3 roky mladšími, kterým v tenise stačí. Kačka tak může hrát v klidu a tak jí to velmi vyhovuje.
VP	A může hrát Kačka s někým v rodině? Povzte mi něco o vaší rodině?
M	Kačka žádného sourozence nemá, je jedináček. Žijeme spolu s manželem a Kačkou tady kousek poblíž. Často nás také navštěvují moji rodiče, babička a děda Kačky. Tatínek z manželovy strany již zemřel na tuberkulózu.
VP	Tak to určitě Kačka jezdí ke svým prarodičům ráda?
M	Ano, je určitě ráda, má s nimi hezký vztah. Babička se někdy snaží pomáhat s úkoly a učením, ale občas je to vypjaté.
VP	Jak napjaté? Můžete to upřesnit?
M	Víte, ona maminka se často snaží bojovat s tou pomalostí Kačky a snaží se o to, aby Kačka pracovala rychleji. To však Kačce příliš nevyhovuje a naopak se u práce spíše zastaví. Moje maminka si dlouho nechtěla přiznat, že Kačka má nějaké problémy.
VP	Jaké problémy máte na mysli?
M	Problémy spojené s ADD, sekundární epilepsií a nálezech, jež byly diagnostikovány v Motole.
VP	Mohla byste mi prozradit něco o těchto nálezech?
M	Už si přesně nepamatuji, ale pan doktor nám to vysvětloval jako „nedomigrovanost“ šedé kůry mozkové? Těžké bylo pro nás se v tom orientovat.
VP	A pamatovala byste si, kdy se toto vyšetření uskutečnilo? A také by mě zajímalo, jaký byl průběh těhotenství?
M	S manželem jsme spolu byli více jak deset let. To, že budeme mít Kačku, jsme plánovali, chtěli jsme ji. Už v průběhu těhotenství jsem si nechala udělat test na vrozené vady a výsledky těchto testů byly v pořádku. V osmém měsíci těhotenství jsme měli malou autonehodu, ale doktor říkal, že Kačce to nijak nemohlo ublížit. Docházela jsem ve stanovených termínech na odběry krve. Z výsledku jsem měla strach a celkové období vytvářelo trochu stres. Odběr plodové vody dopadl v pořádku. Abgarskore 8-9-9.
VP	Ve kterém měsíci se Kačka narodila?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

M	Kačka se narodila v 9 měsíci. Vážila 3,10 kg a měřila 48 cm.
VP	Byl porod bez velkých potíží?
M	Kačka byla trošku přidušená, ale další komplikace při porodu neprobíhaly.
VP	Jak se Kačka vyvíjela po porodu?
M	Probíhala rehabilitace se zvedáním hlavičky, s čímž Kačka měla trošku problém a také jsme plavaly.
VP	A co první Kaččiny krůčky?
M	Kačka vlastně začala chodit na čtrnácti měsících, první slova a spojení slov jsme pak registrovali v prvním roce života. Motorika se však začala vyvíjet později. Kačka v tomto období byla hospitalizována v Motole. Kačka dlouho nečetla, avšak podepisovat se jako Kát' a začala celkem brzy. Pak Kačka začala mít takové divné stavy, zdálo se, jako když ztrácí vědomí. Byli jsme všichni vyplašeni. Na CT v Motole byly nalezeny rozsáhlé nálezy.
VP	Pamatujete si některé z těch nálezu?
VP	Kačce byl vlastně učiněn nálezy, já to mám napsané na papíře, tak vám to můžu poskytnout, je to takový složitý nálezy.... (sekundární epilepsie, subependymální hererotomie šedé hmoty, hypoplázie spléna, kalózního tělesa, megacisterna magna). Doktor však příčinu nepřičítal dědičnosti, ale vývoji šedé mozkové kůry, a její „nedomigrovaností“? Sama si to už blíže nepamatují.
VP	Kačka začala docházet do mateřské školky k nám?
M	No to právě ne. Nejdříve začala docházet ve třech letech do mateřské školy v Řepově.
VP	Tam se Kačce líbilo? Jak prožívala prostředí ve školce?
M	Měli jsme veliké potíže s ranním vstáváním a počáteční nechutí Kačky jít do školky. Postupem času si však moc oblíbila jednu paní vychovatelek. Soužití mezi dětmi bylo naprosto spontánní.
VP	Takže celé období ve školce probíhalo příjemně...
M	No to právě ani ne, u Kačky se rapidně střídaly pocity štěstí a neklidu. Jednou při vystoupení za horkého sluníčka došlo k silnému záchvatu. Druhý záchvat pak Kačka měla při oslavě narozenin. Druhý záchvat byl silnější, byla celá v křeči a v bezvědomí.
VP	V prvním případě sluníčko a v druhém případě....? Nějak mi utíká ta druhá situace...?
VP	Takže Kačka užívá nějakou medikaci?
M	Ano přesně tak. Každé ráno a také večer. Bohužel jsou to prášky na tlumení a to moc Kačce před učením nepomáhá, ba naopak.
VP	Takže jestli tomu dobře rozumím, ty léky jí moc nepomáhají, co se učení týče. Jak se vlastně Kačka učí a jaký má vztah ke škole?
M	Tak Kačka do školy chodí ráda. Znamky má dobré. Prozatím jen jedničky a dvojky. Vzhledem k tomu, že se od první třídy začaly ve třídě tvořit skupinky, přijde jí jako

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	by nikam nepatřila. Kačka si hledá cestičky k ostatním spolužačkám, někdy však tato přemíra snahy vyústí v nepříjemnosti a dokáže být dost nepříjemná vůči ostatním. S Anežkou se moc nekamarádí. Naopak k Adélce má velmi blízko.
VP	A jaký má vztah k učení?
M	Kačka je ráda, když má předem "nalajnovaný" režim. Pokud je něco jinak, moc ji to nesvědčí. Chuť do školy má, často však nemá chuť a sílu do procvičování a učení doma. Sama má ráda stanovený řád, a pokud ví, co ji čeká. Často však změny tvoří ona sama a my jsme vždy překvapeni.
VP	Jaké změny? Co Kačka dělá?
M	Často se stává, že Kačka přinese mnoho látky na dopsání do sešitu. To pak společně dlouze přepisujeme do sešitu a někdy tím strávíme i přes dvě hodiny. Takové dopisování ji pak vyčerpá a my nejsme vlastně schopni se dobře naučit. V horších případech se k procvičování a učení nové látky vůbec nedostaneme.
VP	Takže většinu času strávíte přepisováním a na učení už nezbývá síla? Učí se Kačka sama nebo se s ní učíte vy?
M	Častěji se s Kačkou učím já, někdy i manžel. Občas slyším z pokoje hlasité zvuky a říkám si „Jejda, kdo to tak křičí?“. Oni se nehádají, často jen manželovi dojde trpělivost při učení, to víte, je to těžké.
VP	Jak těžké?
M	Kačce to vždy dlouho trvá. Tuhle se například přepsala a než kousek vygumovala.... Já říkala Kačce: „To nevádí, piš dál“. A Kačka to prostě musela stále gumovat, dokud to nebylo tak jak ona chce. Tatínek se jí snaží motivovat všelijakými způsoby, ať je to už zakoupení tabletu, ale také s ní čte a procvičuje cviky na plochou nohu. Někdy si však ani jeden z nás nevíme rady. Vidíme, že by Kačka potřebovala jiný přístup, ale my prostě nevíme.
VP	Kéž by třeba i tento rozhovor přispěl k tomu, abyste našli to správné řešení...Jaký byl začátek školní docházky?
M	Chtěli jsme v Kaččiných šesti letech projít testem na školní zralost. Paní psycholožka v Motole však potvrdila nástup Kačky do školy. V první a druhé třídě se již začaly vytvářet party dětí a to ona sama nevnímala pozitivně. V této době měla Kačka již pestrou slovní výbavu. Ona byla vždy upovídaná....
VP	Víte o něčem, co Kačce ve škole udělá vždy radost?
M	Kačka je moc ráda, když je za něco pochválena. Přejde domů a hned o tom povídá a je vidět, že je opravdu ráda. Naposledy o tělesné výchově, kdy jste ji pochválil, získala prý asi patnáct bodů, tak o tom stále dokola povídala. Já říkala jaké body? A Kačka říkala, že si je pak může proměnit za jedničky.
VP	Kačka se mi zdá jako moc milá a hodná dívka.
M	To ona bez pochyb je, ale také má své zlozvyky.
VP	Jaké zlozvyky máte na mysli?
M	Někdy mi přijde, jako kdyby ty své problémy s pomalejším tempem znala a začala je

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	využívat, někdy se mi zdá, že to předstírá tak, aby nemusela nic jiného dělat. Já vím, zní to strašně. Někdy mi to tak přijde. Někdy má také přehnané reakce. Ráda by si vše diktovala podle sebe, tak jak to vyhovuje jí a na ostatní se příliš neohlíží. Víím, že tyto přehnané reakce v hledání cestiček ke spolužačkám a spolužákům příliš nepomohou. Někdy je prostě taková, vznětlivá. A zase naopak má nádherný vztah k menším dětem. Často chodí k sousedům a hlídá jejich děti.
VP	Opravdu?
M	Hrají si na zahradě nebo přijdou k nám. To na Kačce moc obdivuji, jak se o ty děti stará, jaký k nim má vztah a přístup. Kačka má problémy s rychlým oblékáním, nazouváním bot a podobných činností. Zajímavé je, že když se přezouvají děti, o které se stará, tak dokáže být velmi trpělivá a dětem to naprosto krásně vysvětlí. Sama však tyto činnosti zvládá s obtíží.
VP	Co ještě Kačka ráda dělá?
M	Jak už jsem říkala, ráda chodí hrát tenis. Chodila na břišní tance, což jí šlo celkem hezky. Ráda se koupe u nás na zahradě v bazéně, ne že by přímo ráda plavala, ale ráda se cachtá ve vodě. Její tatínek by byl rád, aby s ním jezdila na kolo. To však ona příliš nemusí. Teď v zimě ještě začala pravidelně docházet na gymnastiku, tak to jí také moc baví.
VP	Aktuálně udržujete odbornou péči s doktory?
M	Udržujeme stálý kontakt s pedagogicko-psychologickou poradnou, naposledy vlastně v květnu. Kačka také dochází na pravidelnou češtinářskou nápravu, kde používají speciální učebnice a čtení s dyslektiky. Každý rok pak dojíždíme do Motola na EEG – test mozkové aktivity, odběry krve a kontrolu medikace.
VP	Chtěl bych Vám mnohokrát poděkovat za to, že jste si udělala čas na náš rozhovor a že jsme si o Kačce mohli popovídat. Jsem rád, že jste za námi přišla a ještě jednou Vám děkuji za poskytnuté informace.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Reflexe rozhovoru

Anemnestický rozhovor byl zvolen ve formě rozhovoru polořízeného a částečně strukturovaného, tak aby umožnil matce volbu tématu a také směru rozhovoru, ale zároveň byly pevně strukturované dotazy umožňující pocit opory. Tento typ rozhovoru mi umožnil rychlou orientaci v životní situaci Katky a její rodiny pomocí předem promyšlených dotazů. Přitom typ rozhovoru ponechal relativní volnost pro nasměrování a zacílení na témata, která byla pro mě důležitá.

Získané údaje vytvořily kompletní anamnézu, ve které se vyskytla témata z průběhu života Katky, její situace a postavení ve školním a rodinném prostředí. Přitom informace vyplývají ze subjektivního pohledu matky. Za důležité považuji sdělení problematických témat, která musí rodina řešit téměř každý den a která se negativně promítají nejen do školního života Katky, ale i do celého rodinného prostředí.

Snažil jsem se v rozhovoru většinu časového prostoru poskytnout rodičům k dostatečnému vyjádření, či možnosti vlastního navození diskuze. Snahou bylo na začátku rozhovoru vytvořit příjemné prostředí a klima tak, aby diskuze byla přirozená. Dále jsem chtěl vzbudit důvěru matky a vyvolat pocit, že upřímně chci Katce pomoci a to je do jisté míry závislé na získaných faktech.

Osobně si myslím že určitá přirozenost a nestrojenost rozhovoru, přispěla k získání důležitých a velmi kvalitních údajů. Snahou bylo nezahltit otázkami a snažit se aktivně naslouchat.

Atmosféra rozhovoru byla již od začátku velmi příjemná, přirozená, avšak z obou stran jistě trochu nervózní. Byl to můj první anemnestický rozhovor, jakožto učitele s krátkou praxí. U některých otázek, jsem měl pocit, že matka situaci nechce poodhalit, nebo jen neví co odpovědět. V některých otázkách matka přiznala nepřiměřené, netrpělivé a nervózní chování rodičů při domácí přípravě Katky. Později však situaci omlouvala a zlehčovala. Domácí příprava Katky se zdála být stěžejním problémem.

Rodina žije v domnění, že diagnóza ADD se u Katky může „vytratit“ a učební tempo a psaní zrychlit. To však není pravdou, je potřeba přizpůsobit podmínky k tomu, aby se žákyně mohla úspěšně a v klidu vzdělávat.

Nebylo jednoduché zachovávat přirozený charakter celého rozhovoru a přizpůsobovat komunikaci matce, tak aby se rozhovor nezdál příliš strojený a já přesto získal informace, které jsem k anamnéze potřeboval.

Celkově hodnotím, že rozhovor proběhl ve velmi přátelské, bezkonfliktní atmosféře, i když nervozita na obou stranách byla znát. Atmosféra byla pozitivně ovlivněna již několika bezkonfliktními rozhovory v rámci přátelské diskuze.

2. Analýza neverbální složky komunikace v rozhovoru

Okolnosti rozhovoru

Rozhovor s žákyní 5. ročníku byl realizován z důvodu nepřetržitých problémů v domácí přípravě, které zatěžují nejen žákyni, ale i celou rodinu. Důvodem proč tento rozhovor proběhl byly i přetrvávající konflikty v kolektivu. Dívka s diagnostikovanou poruchou pozornosti je velmi motivovaná, avšak v některých situacích těžko ovládá své pocity, zlobí se, nebo brečí.

Setkání s žákyní a celý rozhovor probíhal v poklidné a příjemné atmosféře. Hlavním cílem bylo zjištění pohledu Katky na domácí přípravu a situaci ve třídě. Následná diagnostika třídního kolektivu, rozhovorů a metod analyzovala situaci. Úkolem pak bylo navržení opatření a pomoci.

Rozhovor s žákyní proběhl ve třídě, kterou si dívka vybrala a kde jí je moc příjemně a ráda se zde učí. V této třídě se vyučuje fyzika a přírodopis. Katce byl nabídnut čaj, sama ale požádala o čistou vodu. V prostředí se cítila dobře, což nasvědčilo i tomu, že sama s diskuzí začala a hojně komunikovala. Rozhovor se časově protáhl na zhruba 35 minut, kdy sama Kačka, chtěla mluvit o určitých tématech.

Rozhovor byl veden jako neřízený, avšak s předem stanovenými tématy, která se podle situace modifikovala tak, aby plynule navázala na rozhovor. Na rozhovor jsem si připravil hlavní body, které jsem chtěl v rozhovoru zjistit. Vzhledem k rozpustilosti a hojně komunikaci Katky, nebyl zcela dodržen postup témat a otázek. Důležité pro mne však bylo, aby se dívka rozprávěla, získala důvěru a chtěla o určitých tématech mluvit.

Rozhovor – přepis a analýza neverbální složky komunikace

VP	Tak ahoj Kačko, jakýpak jsi měla dnes den?	
K	Dnes jsem se měla úžasně, pane učiteli. Psali jsme akorát písemku z matematiky, ale jinak se mi dnes ve škole líbilo.	<i>Mimika : Úsměv</i> <i>Řeč očí: rozjasněné oči</i>
VP	A jak se ti líbí ve tvé třídě, Kačko?	
K	Líbí se mi tam hodně. Poslední rok je to už lepší. Akorát s Anežkou se občas chytíme.	<i>Řeč těla: uvelebuj se na židli</i> <i>Řeč očí: přímý pohled</i>
VP	Jak to myslíš lepší, Kačko?	
K	No, že už po mě ostatní spolužáci nejdou.	<i>Gesta: příkrčení rameny</i>
VP	A jak po tobě šli Kačko?	
K	Často využívali toho, že jsem brečela nebo že mě něco trápilo. Naschvál mi zavírali dveře, schovávali se přede mnou a pak se mi smáli, že brečím. Brečela	<i>Řeč očí: Smutný pohled</i>

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	jsem třeba i kvůli špatné známce.	
VP	Copak jste si udělaly s Anežkou?	
K	No já myslím, že na mě Anežka žárlí, protože jsem jí vzala Adélku. Dříve Adélka více kamarádila s Anežkou, ale teď kamarádí spíš se mnou a jsme často spolu. Anežka tak nemá tolik času být s Adélkou.	<i>Úprava zevnějšku: úprava vlasů</i>
VP	Co jiní spolužáci a spolužačky ve vaší třídě?	
K	S ostatními se samozřejmě bavím, ale ne příliš. Já mám asi čtyři dobré kamarády a to mi stačí. Občas mívám konflikt s Danem, když říká, že jsem trapná, někdy mě otravuje Anežka. Ale to je normální, že někdo spolu nevychází. Někdy jsou na mě naštvaní třeba, že jsou se mnou v týmu a budou oslabení. Mají ke mně odpor nevím vůči čemu? Ale mám se dobře, některé děti jsou na tom hůře.	<i>Mimika: smutek Pohled: bezmocný Kinezika: klopi hlavu dolů</i>
VP	Z toho si nic nedělej, proto jsem také tu, abych vám ve třídě mohl pomoci. Věřím, že se to zlepší. Jak ti jde učení, Kačko?	
K	Je to úplně úžasný, pane učiteli. Učitelé jsou někdy ošklivý na ostatní spolužáky, ale to jen proto, že se spousta z nich nepřipravuje a neučí se. A platí pořád to, pokud já jsem hodná na učitele, tak i oni jsou hodní na mě a to je super.	<i>Kinezika: zvedá hlavu Řeč očí: opět navazuje oční kontakt Mimika: úsměv</i>
VP	Jaképak jsi měla poslední vysvědčení?	
K	Měla jsem asi dvě nebo tři dvojky a samé jedničky. Představte si pane učiteli, že jsem se u hodně stěžejních předmětů zlepšila.	<i>Haptika: propojuje prsty obou rukou, tře je.</i>
VP	A u kterých Kačko? To mám radost...	
K	Tak například bylo malinký zlepšení v českém jazyce z 2-3 na 2. Byla jsem z toho strašně nadšená.	<i>Mimika: úsměv</i>
VP	Kačko, je něco, co ti v hodinách nevyhovuje? Vzpomněla by sis na něco takového?	
K	No vzpomněla bych si asi na opis z tabule. Pro mě je to určitě lepší než diktování. Přece jenom každý z nás má jiné tempo psaní. Ústní zkoušení mi docela jde, z toho mám skoro vždycky dobrou známku. Akorát mi nejde hledat na mapě. A může to být něco, co mi vadí na sobě?	<i>Bez rozmyšlení Řeč těla: krčení ramen Mimika: zkroucení rtů Kinezika: otočení hlavy Mimika: váhavý pohled</i>
VP	O čempak to mluvíš?	
K	Vadí mi, že vždycky musím mít pravdu. Já vím, že	<i>Mimika: rozčilení</i>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	to je špatný. Já se ostatním ani nedivím. Vadí mi to na sobě.	<i>Fyzický postoj: ruka přiložená na tvář obličej</i>
VP	Každý někdy chce mít svou pravdu Kačko... A co ti naopak pomáhá při učení, Kačko?	
K	Strašně mi pomáhá, pokud mě to učení baví a pokud to taky umím, že ano. Mám ráda soutěže, ale ne ty, které jsou na čas, ale na kvalitu. Já si myslím, že je vždy přednější správná kvalita než to udělat rychle a špatně. Nakonec chci hrát i ty hry, které jsou na čas a nejdou mi, protože se v nich chci zlepšovat. Čím více budu trénovat, tím se třeba víc zlepším.	<i>Kinezika: trhavé pohyby rukou</i> <i>Mimika: zájem o zlepšení</i>
K	Mohla bych se pane učiteli vrátit k té předešlé otázce?	<i>Proxemika: přiblížení ke stolu k vyučujícímu</i>
VP	Samozřejmě, Kačko, co bys chtěla ještě říci?	
K	Moje další špatná vlastnost. Učila jsem se na převody délky, ne na převody jednotek obsahu. Já si celou dobu byla jistá, že se učím správnou látku. A pak volám kamarádkám a zjistím, že to je jinak. Já se fakt nikdy nepoučím. Eliška mi pomáhá se začátkem příkladů a tak...	<i>Mimika: Přidává na hlase a důrazu</i> <i>Kinezika: kroucení hlavou</i>
VP	Každý se někdy splete, důležité je, že je někdo kdo ti pomáhá...	
K	Já si nedávno zvykla na to, že dostávám od učitelů tolik času na vypracování, ale sama to tak nechci. Cítím, že jsem od té doby zlenivěla. Dohodli jsme se s paní učitelkou na matematiku, že budu mít stejný čas jako ostatní žáci. Avšak ohodnoceno budu mít pouze jen to, co stihnu.	<i>Fyzický postoj: zaražení do židle</i> <i>Mimika: rozčilení</i>
VP	Tak to je pro tebe asi důležitá domluva s učitelem... Je moc fajn, když taková dohoda bude fungovat. Kačko, jak se zvládáš doma připravovat do školy?	
K	Tak já nejdříve přijedu domů a pustím si televizi. Mamka přijede po půl páté, pak vypnu televizi a někdy taky ne. Někdy ty úkoly dělám jen proto, abych je měla co nejdříve hotové. Většinou pak zase sleduji televizi. Ze začátku tohoto roku toho bylo příliš na mě. Stávalo se, že jsem úkoly dělala do půl 10, protože jsem je musela mít do druhého dne vypracované.	<i>Řeč očí: upnutý pohled</i> <i>Mimika: stydí se</i>
VP	Takže pokud tomu dobře rozumím, nejdříve trávíš čas u televize, pak podstatný čas vypracováváš	

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	domácí úkoly a na zopakování nové látky už nemá čas?	
K	Ano, je to tak. Někdy se pak doma rozčilují, že nad tím strávíme mnoho času.	<i>Mimika: rozčilení a smutek</i>
VP	A nebylo by šikovnější nejdříve si zopakovat a procvičit novou látku a až domů dorazí rodiče, pak vypracovávat úkoly?	
K	No, to by mohlo fungovat...Zkusíme to	<i>Mimika: překvapení</i>
VP	Kačko, dojíždíš k doktorům na odbornou péči?	
K	Už od školky jsem začala jezdit do Prahy do Motola. Do teď tam vlastně jezdíme a to jedenkrát za půl rok. Natáčejí mi EEG. Někdy se tam setkávám s klukem, který je na tom podobně jako já, a povídáme si. To mi moc pomáhá.	<i>Mimika: spokojenost</i>
VP	Kačko jsi moc milá a hodná dívka, děkuji ti, že jsi za mnou přišla. Hezky se mi s tebou povídalo.	

Reflexe rozhovoru

Katčino nonverbální chování nešlo vždy jednoznačně určit. Často se střídaly výrazné aspekty radosti a smutku, přičemž převládaly spíše pozitivní a radostné projevy. V některých případech bylo možné dobře rozpoznat druh nonverbálního chování, jelikož Katka je velmi extrovertní a nemá žádný problém se svým slovním a nonverbálním projevem. Mimika Katky velmi často sama prozrazuje její pocity.

Při rozhovoru se nestala situace, že by Katka klopile oči a nejevila zájem o projednávaná témata. Katka často iniciovala zájem při rozhovoru a sama začínala s otázkami, které ji zajímaly. I přes poměrně nepříjemné otázky a odpovědi Katka neklopí hlavu, při sedu na židli je uvolněná, nevyjadřuje odevzdanost, spíše jeví zájem o zlepšení situace. U odpovědi, kde oči strnule hledí, oči se rozšíří a často tento projev doprovází projev rukou, se nejspíše jedná o vztek a ojedinelou bezmocnost např. s domácí přípravou.

Verbální projev je hlasitý a energický, Katka si moc dobře uvědomuje situace, o kterých se hovoří a ráda by své postoje a jednání změnila.

Na základě těchto nonverbálních signálů jsem měl možnost se zamyslet nad jejich významem a dokreslením celé situace doprovázející rozhovor.

Velký optimismus i u nepříjemnějších otázek nemusí být upřímný a signalizovat štěstí. Je nutné i nadále přikládat nonverbálním projevům veliký důraz, všimnout si těchto projevů a snažit se analyzovat, co nám sdělují. Musím se z pohledu výchovného poradce více zaměřit na opodstatnění jednotlivých projevů mimiky, gest a ostatních složek nonverbální komunikace. Stěžejním problémem není všimnutí si projevů, ale jejich následná interpretace zvláště u projevů, které nejsou tak znatelné.

3. Analýza aktivního naslouchání v rozhovoru

Okolnosti rozhovoru

Rozhovor byl použit z kazuistiky vypracované v průběhu studia výchovného poradenství. Tento rozhovor byl také použit pro analýzu neverbální složky v rozhovoru. Proto okolnosti rozhovoru jsou uvedeny v úkolu výše.

VP	Tak ahoj Kačko, jakýpak si měla dnes den?	
K	Dnes jsem se měla úžasně pane učiteli. Psali jsme akorát písemku z matematiky, ale jinak se mi dnes ve škole líbilo.	
VP	A jak se ti líbí ve tvé třídě, Kačko?	<i>Sondáž</i>
K	Líbí se mi tam hodně. Poslední rok je to už lepší. Akorát s Anežkou se občas chytíme.	
VP	Jak to myslíš lepší, Kačko?	<i>Objasňování</i>
K	No, že už po mě ostatní spolužáci nejdou.	
VP	A jak po tobě šli Kačko?	<i>Objasňování</i>
K	Často využívali toho, že jsem brečela nebo, že mě něco trápilo. Naschvál mi zavírali dveře, schovávali se přede mnou a pak se mi smáli, že brečím. Brečela jsem třeba i kvůli špatné známce.	
VP	Tak to je ošklivé, neboj, budu se snažit, aby se to již neopakovalo, tohle si nemůžou k nikomu dovolovat. Copak jste si udělaly s Anežkou?	<i>Povzbuzování Sondáž</i>
K	No já myslím, že na mě Anežka žárlí, protože jsem jí vzala Adélku. Dříve Adélka více kamarádila s Anežkou, ale teď kamarádí spíš se mnou a jsme často spolu. Anežka tak nemá tolik času být s Adélkou.	
VP	Takže toto škádlení mezi vámi již probíhá delší dobu, tak jak si mi kdysi říkala a tebe to stále mrzí a rozčiluje. A co jiní spolužáci a spolužačky ve vaší třídě?	<i>Shrnutí a reflexe Informování</i>
K	S ostatními se samozřejmě bavím, ale ne příliš. Já mám asi čtyři dobré kamarády a to mi stačí. Občas mívám konflikt s Danem, když říká, že jsem trapná, někdy mě otravuje Anežka. Ale to je normální, že někdo spolu nevychází. Někdy jsou na mě naštvaní	

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	třeba, že jsou se mnou v týmu a budou oslabení. Mají ke mně odpor nevím vůči čemu? Ale mám se dobře, některé děti jsou na tom hůře.	
VP	Z toho si nic nedělej, proto jsem také tu, abych vám ve třídě mohl pomoci. Věřím, že se tolepší. Jsem moc rád, že si mi o tom řekla. A jak ti jde učení Kačko?	<i>Povzbuzování Ocenění Sondáž</i>
K	Je to úplně úžasný pane učiteli. Učitelé jsou někdy ošklivý na ostatní spolužáky, ale to jen proto, že se spousta z nich nepřipravuje a neučí se. A platí pořád to, pokud já jsem hodná na učitele tak i oni jsou hodní na mě a to je super.	
VP	Vážím si toho, že se chováš k ostatním učitelům pěkně a o to samé se snažíš i ke svým spolužákům. Jaképak jsi měla poslední vysvědčení?	<i>Ocenění Sondáž</i>
K	Měla jsem asi dvě nebo tři dvojky a samé jedničky. Představte si pane učiteli, že jsem se u hodně stěžejních předmětů zlepšila.	
VP	Takže vlastně jsi spokojená s posledním školním rokem ? A u kterých, Kačko? To mám radost...	<i>Reflektování a shrnutí Ocenění</i>
K	Tak například bylo malinký zlepšení v českém jazyce z 2-3 na 2. Byla jsem z toho strašně nadšená.	
VP	Kačko, je něco, co ti v hodinách nevyhovuje? Vzpomněla by sis na něco takového?	<i>Sondáž Informování</i>
K	No vzpomněla bych si asi na opis z tabule. Pro mě je to určitě lepší než diktování. Přece jenom každý z nás má jiné tempo psaní. Ústní zkoušení mi docela jde, z toho mám skoro vždycky dobrou známku. Akorát mi nejde hledat na mapě. A může to být něco, co mi vadí na sobě?	
VP	O čempak to mluvíš?	<i>Objasňování</i>
K	Vadí mi, že vždycky musím mít pravdu. Já vím, že to je špatný. Já se ostatním ani nedivím. Vadí mi to na sobě,	
VP	Vidím, že tě to rozčiluje, ale přeci jen každý někdy chce mít svou pravdu, Kačko... A co ti naopak pomáhá při učení, Kačko?	<i>Reflektování Informovanost</i>
K	Strašně mi pomáhá, pokud mě to učení baví a pokud to taky umím, že ano. Mám ráda soutěže, ale ne ty které jsou na čas, ale na kvalitu. Já si myslím, že je vždy přednější správná kvalita než to udělat rychle a	

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	špatně. Nakonec chci hrát i ty hry, které jsou na čas a nejdou mi, protože se v nich chci zlepšovat. Čím více budu trénovat, tím se třeba víc zlepším.	
K	Mohla bych se, pane učiteli, vrátit k té předešlé otázce?	
VP	Samozřejmě, Kačko, co by si chtěla ještě říci? Jen povídej...	<i>Povzbuzování</i>
K	Moje další špatná vlastnost. Učila jsem se na převody délky ne na převody jednotek obsahu. Já si celou dobu byla jistá, že se učím správnou látku. A pak volám kamarádkám a zjistím, že to je jinak. Já se fakt nikdy nepoučím. Eliška mi pomáhá se začátkem příkladů a tak...	
VP	Tak jestli tomu dobře rozumím, tak je pro tebe spíše těžké si test nebo domácí úkol zapsat do úkolníčku a pak doma nevíš na co se přesně učit ?	<i>Parafrázování</i>
K	Já si nedávno zvykla na to, že dostávám od učitelů tolik času na vypracování, ale sama to tak nechci. Cítím, že jsem od té doby zlenivěla. Dohodli jsme se s paní učitelkou na matematiku, že budu mít stejný čas jako ostatní žáci. Avšak ohodnoceno budu mít pouze jen to, co stihnu.	
VP	Tak to je pro tebe asi důležitá domluva s učitelem, vyhovuje ti to takto?... Jak se zvládáš doma připravovat do školy?	<i>Objasňování</i>
K	Tak já nejdříve přijedu domů a pustím si televizi. Mamka přijede po půl páté, pak vypnu televizi a někdy taky ne. Někdy ty úkoly dělám jen proto, abych je měla co nejdříve hotové. Většinou pak zase sleduji televizi. Ze začátku tohoto roku toho bylo příliš na mě. Stávalo se, že jsem úkoly dělala do půl 10, protože jsem je musela mít do druhého dne vypracované.	
VP	Takže pokud tomu dobře rozumím, nejdříve trávíš čas u televize, pak podstatný čas vypracováváš domácí úkoly a na zopakování nové látky už nemáš čas?	<i>Parafrázování</i>
K	Ano je to tak. Někdy se pak doma rozčilují, že nad tím strávíme mnoho času.	
VP	A nebylo by šikovnější nejdříve si zopakovat a procvičit novou látku a až domů dorazí rodiče, pak vypracovávat úkoly?	<i>Shrnutí</i>

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

K	No, to by mohlo fungovat...Zkusíme to	
VP	Kačko, dojíždíš k doktorům na odbornou péči?	<i>Sondáž</i>
K	Už od školky jsem začala jezdit do Prahy do Motola. Do teď tam vlastně jezdíme a to jedenkrát za půl rok. Natáčejí mi EEG. Někdy se tam setkávám s klukem, který je na tom podobně jako já a povídáme si. To mi moc pomáhá.	<i>Bez rozmýšlení....</i>
VP	Kačko, jsi moc milá a hodná dívka, děkuji Ti, že jsi za mnou přišla. Hezky se mi s Tebou povídalo.	

Reflexe rozhovoru

Rozhovor byl veden jako částečně řízený. Předem jsem si připravil určitá témata, otázky jsem již přeskakoval a upravoval dle situace a probíhajícího rozhovoru. Katka často převzala režii rozhovoru a já se snažil o aktivní naslouchání. Katka tak měla možnost mi důvěřovat a vyjádřit přesně to co měla na srdci, což pro mě bylo nejdůležitější.

Až teď vím, že aktivní naslouchání je potřeba neustále cvičit a vhodně volit typy otázek. V mém případě sice snahou bylo aktivně naslouchat, avšak si nejsem jist, zda-li jsem toho zcela docílil. Osobně kladně hodnotím podstatně veliký časový prostor pro vyjádření Katky, mnoho otevřených otázek a podpory vyjádřené směrem ke Katce. Pro příště bych nešetřil oceňováním a povzbuzováním. Jinak jsem se snažil obsáhnout všechny techniky aktivního naslouchání.

Díky tomuto úkol jsem měl možnost se blíže zamyslet nad otázkou techniky aktivního naslouchání, což je jeden z nejdůležitějších typů rozhovorů v poradenském procesu.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Grantový projekt
Vzdělávací program pro učitele – výchovné poradce
(CZ.1.07/1.3.48/02.0013)

Výstupní práce e-kurzu

„Vedení poradenského rozhovoru“

R2 - práce zařazená do Sborníku dobré praxe

*Poradenské rozhovory –
žák 7. ročníku ZŠ
s výchovnými problémy*

Zpracoval(a): Xxxx Yyyy

Dne 11.11.2014

1. Anamnestický rozhovor a jeho reflexe

1.1 Okolnosti rozhovoru

Na konci školního roku byla prošetřována šikana nově příchozího žáka sedmého ročníku, kterému nedala třída šanci se začlenit do kolektivu. Celkem bylo obviněno z tohoto jednání 6 žáků – každý v jiné míře. Jako jeden z hlavních agresorů byl obviněn žák 7. ročníku, který má po celou dobu školní docházky základní školy výchovné problémy. Jeho pracovní tempo je pomalé, v kolektivu není moc oblíbený, přesto ostatní plní jeho rozkazy.

V souvislosti s prošetřením této situace a dle Metodických pokynů byla telefonicky matce nastíněna závažnost situace a společně jsme se domluvili na termínu návštěvy ve škole, se kterým matka souhlasila. Matka se dostavila na jednání včas a to i se svým synem. Celého jednání se účastnila výchovná poradkyně a třídní paní učitelka. Rozhovor probíhal v kabinetě výchovné poradkyně, kde jsme nebyli nikým rušeni. Celkově bych hodnotila průběh tohoto jednání za bezkonfliktní a se snahou obou dvou stran tuto situaci řešit.

Rozhovor zaměřený na zjištění anamnestických údajů byl veden jen mezi matkou a výchovnou poradkyní. Mezitím si paní učitelka třídní povídala s F. o třídnických záležitostech. Otázky byly otevřené a cílem bylo získat co nejvíce informací o samotném chlapci, jeho mimoškolním životě, zejména jeho rodině.

1.2 Přepis anamnestického rozhovoru s rodiči žáka

Aktéři rozhovoru : Výchovný poradce (VP), rodiče – matka

VP	„Dobrý den, děkuji, že jste přišla. Jak již jsem nastínila do telefonu, pozvala jsem si vás kvůli chování F k jeho spolužákovi. (popis postupu při šetření a předložení výpovědi F.).Ráda bych vám položila několik otázek související s F., s vaší rodinou...“	
M	„Ano, nemám s tím problém...“	
VP	„Můžete mi něco říci o vašem průběhu těhotenství?“	
M	„Ano. Průběh těhotenství byl normální, bez větších komplikací, Jen v 7. – 8. měsíci menší krvácení. Rodila jsem bez vyvolání porodu, praskla mi voda...Byla jsem z toho celkem vykulená... To víte, první dítě...“	
VP	„ A měla jste komplikace během porodu?“	
M	„Ne, vše bez problémů a v termínu. Filip vážil 3200 gr. Koukala jsem na něj jako na obrázek. Jen jsem	

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	moc dlouho nekojila, asi necelé 3 měsíce jen. Nevím, proč. Víte, on byl i tak trochu líný dítě. Stále spal, moc neplakal. Teprve v devátém měsíci se posadil a teprve ve třináctém měsíci se postavil. Byla jsem trochu nervózní. Všechny děti kolem už chodily.“	
VP	„Tak to ale v současné době problém s pohybem nemá?“	
M	„To rozhodně ne. Hlavně s kamarády. On není ani moc často nemocný. Prodělal jen běžné nemoci (virózy, neštovice). Ale s plenami jsme bojovali až do 3 let. Víte, nevím, co se stalo. Jak byl dříve jako miminko hodný, tak od těch 4 let je až moc najednou živý, neklidný, nerespektuje nás. Bojím se, co bude. Možná za to může mé nevydařené manželství s jeho otcem. Často jsme se hádali, i před ním. Bývalý manžel byl hulvát. Současný přítel se moc snaží, ale F. ho odmítá. Považuje ho za viníka našeho rozvodu s jeho otcem. Uvidíme, co bude“	<i>M – v závěru je matka trochu posmutnělá v souvislosti se snahou současného partnera. Je vidět, že ji to trápí.</i>
VP	„Můžete mi říct, jak F. dává najevo Vašemu partnerovi nezám, to že ho nerespektuje...“	
M	„ Neodpoví mu někdy ani na pozdrav. Mluví vulgárně nejen k němu, ale i k jeho dceři. Museli jsme je dát každého na jinou školu, F. ji dělá naschvály...“	<i>M- mne si ruče, je vidět nervozita.</i>
VP	„A jaký má F. vztah ke svému biologickému otci..“	
M	„Když byl F. malý, stýkali se. Nyní nejsou v kontaktu. Syn byl psychicky a fyzicky týrán v rodině bývalého manžela, jenže se to nikdy nedokázalo. F. ale i přesto asi otce stále ospravedlňuje“	
VP	„Jak probíhá F. příprava do školy...“	
M	„ Vždy když se zeptám, co ve škole, jen mi odsekne, že nic a vše je ok. Nemám sílu už se s ním dohadovat..“	<i>M -Je vidět, že vidí své selhání ve výchově, pocit zklamání</i>
VP	„Co dělá F. ve svém volném čase..“	
M	„Vrací se domů až večer. Prý že byl s klukama venku. Doma se moc nezdržuje..“	
VP	Bavili jste se spolu někdy o tom, s kým tráví svůj čas?“	
M	„On se mnou o takových věcech nechce mluvit..“	

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VP	„Neuvažovala jste ho někdy někam vzít, kde budete jen vy dva a promluvíte si spolu o všem, co Vás trápí..“	
M	„Už jsem mu to několikrát i navrhla, ale odmítá mě..“	<i>Tato otázka je matce nepříjemná. Neví, co má říci.</i>
VP	„Děkuji moc za ochotu odpovídat na tyto osobní otázky a určitě spolu najdeme řešení, jak zlepšit F. přístup nejen ke škole, ale i k vám...“	
M	„Já děkuji vám. Je to s ním těžké, ale v jádru není špatný kluk. Věřte mi..“	

1.3 Reflexe rozhovoru

Pohovor probíhal formou polostrukturovaného rozhovoru. Především z důvodů motivace dotazované (zájem hovořit o synovi bez přílišného přerušování), flexibility (poskytuje dostatečný prostor pro spontánní utváření významů a dalších otázek, umožňuje doptávat se na nečekaně se vynořivší témata i podrobněji zpracovávat a vyjasňovat témata připravená), přesnosti a výtěžnosti. Sestavila jsem si okruhy témat a k nim formulovala otázky, na něž bych se mohla ptát. Ve formě osnovy interview („taháku“) jsem si připravila několik nejzákladnějších okruhů a ke každému zformulovanou otázku. Interview bylo nahráváno, v jeho průběhu jsem si dělala jen stručné poznámky, které jsem později použila i jako zdroj dat. Většinu postřehů, reflexí a hypotéz, které mě napadaly a které by mohly být relevantní z hlediska analýzy dat, jsem si zapisovala až po skončení rozhovoru. Během rozhovorů jsem se snažila být vnitřně empatická, naladit se na respondenta a jeho vidění. Snažila jsem se zaujmout nehodnotící postoj s tím, že prostor pro hodnocení a subjektivní kritičnost budu mít až po skončení rozhovoru.

Ne příliš pozitivní pro mě bylo sdělení, že z jejího pohledu ona již pro zlepšení vztahu mezi matkou a synem udělala již vše a vidí to jako neřešitelné. Sice se tím trápí, ale vzdala to. Překvapením pro mě bylo, že matka vlastně neví, co její syn dělá ve svém volném čase. Neví, s kým se stýká, kde je. (Vždyť je mu teprve 14 let!!!).

Z rozhovoru bylo patrné, že matku jsem přivedla do nepříjemné situace, kdy byly kladeny otázky, ze kterých je patrné výchovné selhání rodiny. Matka byla nervózní, pocit zklamání ve funkci rodiče. Vztahy v rodině nejsou harmonické. Rodiče F. se rozvedli, když měl přibližně 8 let. Od té doby bydlí společně s matkou a jejím dlouholetým přítelem, s kterým si, dle slov matky, nerozumí. S vlastním otcem se nestýká ani v současné době. Vztah s matkou je delší dobu narušený – nedokáží spolu komunikovat. F. na časté matčiny zákazy (nedovolí mu scházet se s kamarády apod.) reaguje vulgárně až agresivně.

2. Analýza neverbální složky komunikace v rozhovoru

2.1. Okolnosti rozhovoru

Rozhovor s chlapcem byl veden z důvodu jeho nevhodného a nepříjemného chování ve škole, které přetrvává již delší dobu a má tendenci se stupňovat. Jedná se o chlapce s diagnostikovanou SPU + hyperkinetickou poruchou chování. Určitý podíl na výchovných a vzdělávacích problémech ve škole má i jeho rodina.

Pohovor s žákem byl veden z důvodu objasnění jeho chování vůči ostatním spolužákům, co ho vede k takovému chování, zda ho něco netrápí. Celé jednání probíhalo přibližně 45 minut v kabinetě výchovného poradce, který žáci znají a cítí se tak v bezpečí.

Pro zdárný průběh rozhovoru bylo důležité navodit klidnou atmosféru, tak aby se žák zbavil napětí a obav z šetření. To bylo možné prostřednictvím úvodního rozhovoru, jež sloužilo k navázání bližšího kontaktu. Pozitivní atmosféra a vztah důvěry zvyšuje ochotu žáka ke spolupráci. Proto byl rozhovor veden jako částečně řízený, kdy předem byly sice připravené otázky, ale na jejich přesném pořadí se nelpělo a tím byl dán prostor žákovi k zamyšlení a přesné formulaci.

2.2 Přepis rozhovoru se žákem

VP	„Ahoj F., sedni si na které křeslo chceš. Určitě víš, kvůli čemu jsem si tě sem pozvala..“	
F	„Asi ano...“	<i>Řeč očí: klopí oči k podlaze</i>
VP	„Za necelé 2 týdny jsou prázdniny. Už víš, kam pojedíš letos na prázdniny?“	
F	„Nevím, kam mě máma pošle. Asi zase k babičce..“	<i>Mimika: znužený výraz Dlouho mlčí.</i>
VP	„Jak to vidíš s vysvědčením v tomto pololetí? Zlepšil jsi se v nějakém předmětu?“	
F	„Propadám asi ze dvou předmětů. Uvidím ještě. Škola mě nebaví..“	<i>Fyzický postoj: hraje si s prsty</i>
VP	„Sice se spolu setkáváme o hodinách ČJ, ale zajímalo by mě něco více o tobě. Co tě nejvíc baví a tak. Můžeš mi něco o sobě říci?“	
F	„O sobě? Já nevím, co chcete slyšet. Baví mě nic nedělat. Být prostě s kámošema venku..“	<i>Mimika: Odpovědi bez nadšení, bez zájmu, znuženě</i>

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VP	„Který předmět tě ve škole baví nejvíc – takový nejoblíbenější. Je nějaký takový? Nebo naopak neoblíbený“	
F	„Hmm..Dejte mi chvilku. No tak oblíbený, to by mohlo být - asi zeměpis. A neoblíbenej je matika. Vůbec tomu nerozumím, nějaký čísla“	
VP	„Chodil jsi i do jiné základní školy než do této?“	
F	„Jo, v Xxxx.. Tam to bylo na pohodu.. Hodně kámošů..“	<i>Bez rozmyšlení</i>
VP	„A v jaké třídě jsi přestoupil k nám na školu?“	
F	„V 6. třídě mě máma přehlásila do xxxx. Aby mě měla asi pod kontrolou .Na dvojku (2.ZŠ Xxxx) chodí nevlastní ségra. S tou bych já na jednu školu nechodil. Je divná...“	<i>Gestika: ušklebek Mimika: Přidává na intenzitě tónu hlasu, rozčiluje se</i>
VP	„A tady je to lepší, na této škole..“	
F	„No, nevím. Asi jo. Mám to blíž za kámošema, choděj na dvojku. Srazíme se po škole v podloubáku (prostor na náměstí)..“	<i>Fyzický postoj: Vypadá „znuděně“ a že se o tom nechce bavit</i>
VP	„Vidíš, sám jsi přešel na tuto školu z jiné. Myslíš, že tě přijali všichni bez problémů?“	
F	„Ne, nemám tady moc kámošů..“	<i>Bez rozmyšlení</i>
VP	„Tak sám jsi byl v situaci jako je tvůj nový spolužák, tak proč se k němu tak chováš? Samotnému ti to nebylo taky příjemné..“	
F	„Nevím. Oni se ke mně nechovali taky OK. Ale já oproti němu si nikomu nestěžoval. Je to mamčin mazánek..“	<i>Gestika: Pokrčí rameny</i>
VP	„Nemyslíš, že by bylo lepší fungovat třída jako celek?“	
F	„Jo, asi jo. Ale oni jsou jiní než já. Nikoho se o nic neprosím..“	<i>Oční kontakt: upřeně se dívá do očí</i>
VP	„Pojďme se spolu domluvit, že začneme znova“	
F	„Zkusit to můžem“	<i>Gestika: mávne rukou</i>
VP	„Už víš, co bys chtěl studovat za školu po základní škole?“	
F	„Nevím, nepřemýšlel jsem nad tím. Asi automechanik. Kámoš má dílnu, tak bych tam asi mohl pracovat pak..“	<i>Gestika: Je patrné, že je rád, že měníme téma otázek, opře se</i>
VP	„Takže vidíš výhodu v tom, že bys měl už jisté místo? Nebo z jiného důvodu tě láká tato profese?“	
F	„Líbí se mi auta a kámoš má tu svoji dílnu u nás ve“	<i>Kinezika: Hrdě vztyčí</i>

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	Xxxx. Takže asi i to, že bych měl rovnou práci. S ním se vždy domluví. Už nyní tam chodím za ním..“	<i>hlavu</i>
VP	„Kdybys ti mohla splnit tři přání, co by sis vybral?“	
F	„Mít hodně peněz, abych mohl vypadnout z domu. A nový mobil, ten bych teď potřeboval..“	<i>Bez rozmyšlení</i>
VP	„Jsem ráda, že jsme si spolu mohli tak pěkně popovídat. Kdybys něco potřeboval, přijď za mnou, pomohu ti, jak jen budu moci“.	
F	„Děkuju, nashledanou..“	<i>Fyzický postoj: Vypadá rád, že to má za sebou</i>
VP	„Tady bych ti ráda něco dala, jen takou drobnost, že sis na mě udělal čas..“	
F	„Jee, tu mám rád..“	<i>Mimika: úsměv. Je vidět milé překvapení</i>

2.3 Analýza rozhovoru

viz přepis rozhovoru

2.4 Reflexe rozhovoru

Některé nonverbální projevy nešly úplně přesně popsat a zachytit. Jsem ráda, že se s chlapcem setkávám nejen při řešení „výchovných či vzdělávacích problémů“ ve škole, ale že ho znám i z hodin českého jazyka a dokáží si již leckdy jeho chování vyložit.

Je patrné, že v otázkách ne moc příjemných (většinou týkající se rodiny) chlapec reaguje impulzivně nebo naopak bez zájmu. Nejčastěji dával najevo pocity či emoce mimikou a fyzickým postojem. Naopak při hovorech o záležitostech jemu příjemných komunikuje otevřeně, bez rozmyšlení odpovídá a usměje se.

Asi půl roku se vyvíjející depresivní nálada a další obtíže (rozčilenost, dráždivost, obavy, narušený spánek) patrně souvisí s dlouhodobě komplikovanými vztahy v rodině a dalšími aktuálními zátěžovými okolnostmi - problematické vrstevnické vztahy, vyčleněnost z kolektivu.

Uvědomila jsem si, že jsem intuitivně použila prvky narativního interview. To je charakteristické tím, že „úkolem tazatele je podněcovat u dotazovaného spíše vyprávění než klasickou konverzační výměnu.“ Vychází z předpokladu, že „existují subjektivní významové struktury o určitých událostech, které se vyjeví při volném vyprávění a naopak neprojeví při cíleném dotazování.“ Rozhovor s Filipem jsem podrobněji neanalyzovala, spíše dala na svůj pocit, co se osvědčilo a co ne, a o čem má smysl mluvit. Zjistila jsem, že větší volnost při vyprávění může přinášet cenná témata. V dalších rozhovorech (vedených později) jsem se tedy snažila vyvážit podíl cíleného vyptávání (na to, co přišlo relevantní či zaujalo mně) a prostoru pro Filipa (aby rozvinul téma).

3. Analýza aktivního naslouchání v rozhovoru

Je ironií moderního světa, že v době, kdy se slova šíří díky moderní technice rychlostí světla po celé naší zeměkouli a valí se na nás jako vodopád, vymizely nejzákladnější dovednosti mezilidského styku – naslouchat lidem, s nimiž přicházíme do bezprostředního styku.

John Jacobs

3.1 Okolnosti rozhovoru

Rozhovor s chlapcem byl veden z důvodu jeho nevhodného a nepřijatelného chování ve škole, které přetrvává již delší dobu a má tendenci se stupňovat. Jedná se o chlapce s diagnostikovanou SPU + hyperkinetickou poruchou chování. Určitý podíl na výchovných a vzdělávacích problémech ve škole má i jeho rodina.

Pohovor s žákem byl veden z důvodu objasnění jeho chování vůči ostatním spolužákům, co ho vede k takovému chování, zda ho něco netrápí. Celé jednání probíhalo přibližně 45 minut v kabinetě výchovného poradce, který žáci znají a cítí se tak v bezpečí.

Pro zdárný průběh rozhovoru bylo důležité navodit klidnou atmosféru, tak aby se žák zbavil napětí a obav z šetření. To bylo možné prostřednictvím úvodního rozhovoru, jež sloužilo k navázání bližšího kontaktu. Pozitivní atmosféra a vztah důvěry zvyšuje ochotu žáka ke spolupráci. Proto byl rozhovor veden jako částečně řízený, kdy předem byly sice připravené otázky, ale na jejich přesném pořadí se nelpělo a tím byl dán prostor žákovi k zamyšlení a přesné formulaci.

3.2 Přepis rozhovoru se žákem

VP	„Ahoj F., sedni si na které křeslo chceš. Určitě víš, kvůli čemu jsem si tě sem pozvala..“	<i>POVZBUZOVÁNÍ</i>
F	„Asi ano...“	
VP	„ Za necelé 2 týdny jsou prázdniny. Už víš, kam pojeděš letos na prázdniny?“	<i>SONDÁŽ</i>
F	„Nevím, kam mě máma pošle..Asi zase k babičce..“	
VP	„ Jak to vidíš s vysvědčením v tomto pololetí? Zlepšil jsi se v nějakém předmětu?“	<i>SONDÁŽ</i>
F	„Propadám asi ze dvou předmětů. Uvidím ještě. Škola mě nebaví..“	
VP	„ Sice se spolu potkáváme o hodinách ČJ, ale zajímalo by mě něco více o tobě. Co tě nejvíc baví a tak. Můžeš mi něco o sobě říci?“	<i>SONDÁŽ</i>
F	„O sobě? Já nevím, co chcete slyšet. Baví mě nic nedělat. Být prostě s kámošemavenku..“	

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VP	„Který předmět tě ve škole baví nejvíc – takový nejoblíbenější. Je nějaký takový? Nebo naopak neoblíbený“	<i>SONDÁŽ</i>
F	„Hmm..Dejte mi chvilku. No tak oblíbený, to by mohlo být -asi zeměpis. A neoblíbenej je matika. Vůbec tomu nerozumím, nějaký čísla“	
VP	„Chodil jsi i do jiné základní školy než do této?“	<i>SONDÁŽ</i>
F	„Jo,v Xxxx..Tam to bylo na pohodu..Hodně kámošů..“	
VP	„A v jaké třídě jsi přestoupil k nám na školu?“	<i>SONDÁŽ</i>
F	„V 6. třídě mě máma přehlásila do Xxxx. Aby mě měla asi pod kontrolou .Na dvojku (2.ZŠ Xxxx) chodí nevlastní ségra. S tou bych já na jednu školu nechodil. Je divná..“	
VP	„A tady je to lepší, na této škole, tedy dle tebe..“	<i>PARAFRÁZOVÁNÍ</i>
F	„No, nevím. Asi jo. Mám to blíž za kámošema, choděj na dvojku. Srazíme se po škole v podloubáku (prostor na náměstí)..“	
VP	„Vidíš,sám jsi přešel na tuto školu z jiné. Myslíš, že tě přijali všichni bezproblémů?“	<i>REFLEKTOVÁNÍ</i>
F	„Ne,nemám tady moc kámošů..“	
VP	„Tak sám jsi byl v situaci jako je tvůj nový spolužák, tak proč se k němu tak chováš? Samotnému ti to nebylo taky příjemné..“	<i>REFLEKTOVÁNÍ</i>
F	„Nevím. Oni se ke mně nechovali taky OK. Ale já oproti němu si nikomu nestěžoval. Je to mamčin mazánek..“	
VP	„Nemyslíš, že by bylo lepší fungovat třída jako celek?“	<i>OBJASŇOVÁNÍ</i>
F	„Jo,asi jo. Ale oni jsou jiní než já. Nikoho se o nic neprosím..“	
VP	„Pojďme se spolu domluvit, že začneme znova“	<i>SHRNUTÍ</i>
F	„Zkusit to můžem“	
VP	„ Už víš, co bys chtěl studovat za školu po základní škole?“	<i>SONDÁŽ</i>
F	„Nevím, nepřemýšlel jsem nad tím. Asi automechanik. Kámoš má dílnu, tak bych tam asi mohl pracovat pak..“	
VP	„ Takže vidíš výhodu v tom, že bys měl už jistého místo? Nebo z jiného důvodu tě láká tato profese?“	<i>PARAFRÁZOVÁNÍ</i>
F	„Líbí se mi auta a kámoš má tu svoji dílnu u nás ve Xxxx. Takže asi i to, že bych měl rovnou práci. S ním	

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	se vždy domluví. Už nyní tam chodím za ním..“	
VP	„Kdybys ti mohla splnit tři přání, co by sis vybral?“	<i>SONDÁŽ</i>
F	„Mít hodně peněz, abych mohl vypadnout z domu. A nový mobil, ten bych teď potřeboval..“	
VP	„Jsem ráda, že jsme si spolu mohli tak pěkně popovídat. Kdybys něco potřeboval, přijď za mnou, pomohu ti, jak jen budu moci“.	<i>OCENĚNÍ</i>
F	„Děkuju, nashledanou..“	
VP	„Tady bych ti ráda něco dala, jen takou drobnost, že jsi si na mě udělal čas..“	<i>OCENĚNÍ</i>
F	„Jee, tu mám rád..“	

3.3 Analýza rozhovoru – viz přepis rozhovoru

3.4 Reflexe rozhovoru

Pro zdárný průběh rozhovoru bylo důležité navodit klidnou atmosféru, tak aby se žák zbavil napětí a obav z šetření. To bylo možné prostřednictvím úvodního rozhovoru, jež sloužilo k navázání bližšího kontaktu. Pozitivní atmosféra a vztah důvěry zvyšuje ochotu žáka ke spolupráci. Proto byl rozhovor veden jako částečně řízený, kdy předem byly sice připravené otázky, ale na jejich přesném pořadí se nelpělo a tím byl dán prostor žákovi k zamyšlení a přesné formulaci.

Je velice důležité naučit se naslouchat druhým lidem, umět je vyslechnout a porozumět jim. Vyžaduje to koncentraci, pozornost, pochopení a také paměť. Aktivní naslouchání – a nikoli jen poslouchání – je dovedností, které se nelze naučit přečtením článku nebo řady knih o komunikaci, což jsem si sama vyzkoušela. Dovednostem je třeba se naučit praxí – cvičením. Díky aktivnímu naslouchání jsem si ověřila, zda jsem pochopila, co mi žák řekl, a také co tím mínil, což je ještě důležitější. Zpětná vazba reflektující mé chápání významu sdělení mi umožnila v případě potřeby nabídnout objasnění a opravit jakákoli nedorozumění.

Tím, že nešlo o první kontakt s tímto žákem, nemusela jsem využít této techniky v doporučené posloupnosti (povzbuzení, objasnění, parafrázování, zrcadlení, shrnutí a ocenění) a ani nemusely být použity všechny techniky.

Celkově jsem měla z tohoto pohovoru dobrý pocit a jako pozitivní zpětnou vazbu považuji to, že se chlapec na mě obrátil s žádostí o pomoc (minulý týden).

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Grantový projekt
Vzdělávací program pro učitele – výchovné poradce
(CZ.1.07/1.3.48/02.0013)

Výstupní práce e-kurzu

„Vedení poradenského rozhovoru“

R3 - práce zařazená do Sborníku dobré praxe

*Poradenské rozhovory –
žák 6. ročníku ZŠ s ADHD
a suspektním Aspergerovým syndromem*

Zpracoval(a): Xxxx Yyyy

Dne 3.11.2014

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Anamnestický rozhovor a jeho reflexe

1.1 Okolnosti rozhovoru

Chlapec šestého ročníku základní školy, u kterého je poradnou a následně pak i SPC diagnostikován těžký stupeň ADHD se suspektními projevy Aspergerova syndromu. Do naší školy přestoupil na začátku 3. ročníku z důvodu přestěhování celé rodiny. Od začátku jeho chování vykazovalo značné výkyvy a nápadnosti v určitých projevech - jako byly potíže v sociální oblasti (stranil se svých vrstevníků, nejraději byl někde v koutku a sám), nerozeznatelnost emocí (nevěděli jsme, jestli prožívá při výuce spokojenost či ne – obličej byl jako bez emocí), byl zde patrný narušený vývoj řeči (nevyjadřoval se plynule, ve větách, ale jen krátce, úsečně a heslovitě), vykazoval i určité problémy v orientaci po budově školy (často se při přesunu na předměty ztratil v budově školy a jeho spolužáci ho pak hledali po škole), měl problémy v zápisu a organizaci jednotlivých informací (psal pouze tiskace a velkým písmem přes dva řádky, nebyl si schopen zapsat úkol na konkrétní datum), měl nepřiměřené a nečekané reakce na běžné podněty (když se mu zničila obyčejná tužka, tak začal křičet, plakat, skákat, mávat rukama a vztekat se).

V šestém ročníku se většina problémů z prvního stupně zmírnila. Při vyučování se snaží být pozorný, aktivní a spolupracuje při plnění zadaných úkolů. Odpovědi se snaží vykřiknout nahlas, a musí se velmi ovládat, aby tomu tak nebylo. Pokud mu někdy odpověď i přesto ulítne, hned si dává ruku na pusku na znamení, že ví, že nemá vykřikovat.

Momentálně se v jeho chování vyskytují následující problémy: domácí příprava není pečlivá, úkoly si někdy zapomíná zapsat a tím pádem je na druhý den nemá. Z toho se pak odvíjí i jeho momentální nálada, kdy bývá nervózní a nesoustředěný na výuku, což se pak odráží i v jeho prospěchu. Současně prožívá stresující období, kdy jeho rodiče prochází rozvodovým řízením. S tím bude i patrně souviset z jeho strany časté vyvolávání konfliktů a neustále slovní napadání jeho spolužáka, s kterým byl dříve nejlepší kamarád, ale nyní mu závidí otce, kterého on už díky rozvodu rodičů nevidí tak často.

Z těchto důvodů jsem telefonicky pozvala rodiče žáka do školy k prohození obtížné situace, v které se v současné době jejich syn nachází. Pozvání přijala pouze matka. V dohodnutém termínu se dostavila na schůzku, která probíhala v mé pracovně výchovného poradce. Zde jsme nebyli nikým rušeni a mohli jsme vše v klidu prokonzultovat. Celkově proběhl rozhovor v přijatelné, bezkonfliktní atmosféře, i když s patrným emočním rozladěním ze strany matky. Doba trvání rozhovoru přibližně 35 minut.

Připravila jsem si otázky, týkající se rodinné a osobní anamnézy chlapce – funkčnost rodiny a momentální rodinná situace, úloha biologického otce, další sourozenci a jejich vzájemné vztahy, role prarodičů, průběh těhotenství, prodělané dětské nemoci, vývoj chlapce v předškolním věku, adaptace na MŠ, nástup do 1. ročníku ZŠ, trávení chlapcova volného času i otázky týkající se současného vzdělávání v základní škole a problémů spojených s plněním školních povinností. Otázky byly zvoleny otevřené, aby byl matce dán prostor k dostatečnému vyjádření se a vysvětlení různých okolností.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Cílem rozhovoru bylo zjistit o chlapci co nejvíce informací z průběhu jeho dosavadního života, jak života v rodině, tak i ze školských a poradenských zařízení. Jako výchovnému poradci mi měly zvolené otázky pomoci uvědomit si okolnosti, které mohly přispět k chlapcově problematické současné situaci a vhodně tyto informace využít pro další práci s dítětem. V neposlední řadě jsem potřebovala s matkou zkonzultovat efektivnost spolupráce chlapce s asistentkou pedagoga.

1.2 Přepis anamnestického rozhovoru s matkou žáka

Aktéři rozhovoru – Výchovný poradce (VP), zákonný zástupce chlapce – matka (M)

Rozhovor proběhl v říjnu 2013, 1 měsíc po R. přestupu na druhý stupeň ZŠ.

Rodinná anamnéza:

VP	Dobrý den, děkuji vám, že jste přišla. Potřebovala bych od vás pár informací o R. Můžu si během hovoru sem tam něco poznamenat?
M	Ano, jistě. Co potřebujete vědět?
VP	Jako výchovná poradkyně pro druhý stupeň přebírám do své péče všechny žáky, s čímž souvisí i váš chlapec. Vzhledem k tomu, že mu zde chceme zajistit pro něj nejvhodnější výukové prostředí, potřebuji od Vás nějaké informace, na kterých bychom pak jako kantoři mohli stavět.
M	Samozřejmě, to je mi jasné. Ptejte se na cokoliv.
VP	Děkuji. Tedy první otázka. R. žije v úplné rodině?
M	Donedávna tomu tak bylo, ale momentálně se s manželem rozvádíme, takže žije teď se mnou.
VP	Takže jste na něj sama?
M	Co se týká úlohy rodiče, tak ano. Od manžela jsem se i s dětmi odstěhovala k mému současnému partnerovi. R. nese velmi těžce to, že manžel o děti přestal mít zájem a nebere si je ani na víkendy, ani za nimi nejezdí, jen sporadicky.
VP	To musí být pro R. velmi těžké emocionální období. Všimla jsem si, že poslední dobou je téměř zamlklý a neustále zadumaný, také má velmi často negativní narážky vůči dětem, které mají jejich tatínky tzv. vedle sebe, což mi teď jeho reakce objasnilo. Jak zvládá mít vedle sebe někoho nového jako je váš současný partner?
M	R. ho respektuje, ale je to pro nás všechny nová a velmi citlivá situace, takže můj partner nás teď s dětmi nechává, abychom se se všim vyrovnali a do našich zvyků a mých výchovných stylů mi nemluví. Ale vzhledem k poslednímu období, kdy u nás doma byla neustálá tzv. ITÁLIE, kdy jsme se s manželem hádali v jednom kole, což děti těžce snášely, si myslím, že momentálně je to pro děti sice fáze změny, ale na druhou stranu mají klid.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VP	Teď již vím, proč byl R. poslední dobou jako vyměněný. Roztěkaný, nesoustředěný, nebavila ho ani angličtina, kterou měl vždy tak rád. R. má ještě tedy nějakého sourozence?
M	Ano. Má sestru, které bude šest let.
VP	Takže R. je její starší bráška. Jaký mají spolu vztah?
M	Navzájem se respektují a tolerují si svá „teritoria“. Vzhledem k tomu, že je R. Asperger, a má určité rituály, jako své místo, své hračky, tak se L. (mladší sestra) naučila ho v tomto respektovat a spíše ho nevyhledávat. Ale R. ji má moc rád, a pokud chce, tak za ní zajde a někdy si i společně hrají.
VP	A co nějakí prarodiče či někdo jiný z rodiny. Nemohou vám pomoci v tomhle náročném období?
M	Prarodiče z manželovy strany již nežijí a moji rodiče jsou až na Moravě, kam jezdíme jen o prázdninách a vzhledem k tomu, že stále aktivně pracují, tak by ani neměli na vnučata během školního roku dostatek času a energie.
VP	Jak to teď R. zvládá s přípravou do školy?
M	Vždy se připravoval jen se mnou, manžel jezdil domů z práce pozdě večer, takže zde ke změně nedošlo, akorát teď bydlíme jinde, takže R. těžce nese to, že se nepřipravuje do školy, jak byl zvyklý kolem 16. hodiny, ale momentálně až kolem 18, má strach, že se nestihne řádně připravit na všechny předměty.
VP	A co kdyby si již nějaké úkoly dělal odpoledne zde ve škole, když na vás čeká ve školním klubu?
M	O tom jsme již spolu také mluvili, ale zatím je zvyklý dělat všechny domácí úkoly pod mým dohledem a s mou pomocí. Možná později, již jsem mluvila s jeho kamarádem – spolužákem, který by byl pro, ale až se naše momentální situace trochu zklidní.
VP	Jak dlouho vyžaduje mít domácí přípravu?
M	Vždy se připravoval jen se mnou, manžel jezdil domů z práce pozdě večer, takže zde ke změně nedošlo, akorát teď bydlíme jinde, takže R. těžce nese to, že se nepřipravuje do školy, jak byl zvyklý kolem 16. hodiny, ale momentálně až kolem 18, má strach, že se nestihne řádně připravit na všechny předměty.
VP	A co kdyby si již nějaké úkoly dělal odpoledne zde ve škole, když na vás čeká ve školním klubu?
M	O tom jsme již spolu také mluvili, ale zatím je zvyklý dělat všechny domácí úkoly pod mým dohledem a s mou pomocí. Možná později, již jsem mluvila s jeho kamarádem – spolužákem, který by byl pro, ale až se naše momentální situace trochu zklidní.
VP	Jak dlouho vyžaduje mít domácí přípravu?
M	Asi tak dvě hodiny. Je zvyklý si nejdříve napsat vše, co mají za domácí písemný úkol a pak pokud ví, že se bude psát nějaký test, tak si to chce se mnou vše pročíst a

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	procvičit. Je velmi nervózní, když musím odbíhat a dělat např. večeri, to nemůže pochopit. Proto je to teď vzhledem k méně času, který máme tím dojížděním, náročnější.
VP	Když má R. nějaký blok, že nechce pracovat při vyučování, co byste nám poradila, jak máme v tomto případě postupovat. Máte na něj nějaký „figl“?
M	Nechala bych ho být a tu myšlenku, kterou má v sobě, a kvůli které nepracuje, nechte postupně odeznít, poté je důležité, abyste byli důslední, ať si dodělá, to co má.
VP	A když bude mít momentální stav vztekání se a tzv. zuřivosti, že nic dělat nebude?
M	Nechat to odeznít, ale chápu, že tím narušuje hodinu a narušuje tak i výuku ostatním dětem, asi by bylo dobré, aby se odešel někam na chvíli zklidnit, ale nenapadá mě kam, a pak by se zas vrátil.
VP	Máme tu skvělou školní psycholožku, takže to „místo zklidnění“ bychom mohli domluvit u ní. Co vy na to?
M	To je výborný nápad. Pokud to paní psycholožce nebude vadit...
VP	Nebude, už jsme o tom přemýšleli, ale chtěli jsme počkat také na váš názor.

Osobní anamnéza

VP	Ráda bych si ještě ujasnila osobní a předškolní vývoj R., tedy pokud vám to nevádí, moc by mi to pomohlo při budoucí práci s R.
M	Samozřejmě, nevádí. Ptejte se.
VP	Jaký byl průběh vašeho těhotenství a jak probíhal porod – bylo vše bez problémů?
M	Vše probíhalo bez problémů. Porod byl v termínu a z porodnice jsem odcházela po 5 dnech.
VP	Prodělal nějaké vážnější choroby?
M	Ne. Měl klasické dětské choroby, ale nebyl nijak vážněji nemocen.
VP	Co jeho psychomotorický vývoj – myslím tím, kdy chodil, kdy řekl své první slůvko apod.
M	R. lezl v osmi měsících a začal chodit, když mu byl jeden rok. První slůvko začal říkat okolo 1 roku. Do dvou let byl až ukázkově hodné dítě, živější začal být až od 3 let.
VP	Chodil do mateřské školky?
M	Ano. Právě v těch třech letech. Myslela jsem si, že tam bude mít dostatek podnětů, čímž se nebude nudit a zabaví se a nebude již tak hyperaktivní, jak mi v té době připadal.
VP	A jak probíhal jeho pobyt v MŠ? Adaptoval se dobře?
M	Právě, že ne. Zde začaly první problémy. Zvykal si na nové prostředí velmi špatně a

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	začínal mít časté konflikty s ostatními dětmi, které často napadal, bral jim věci, hračky a obtížně se sžíval s ostatními.
VP	Co první třída, měl nějaký odklad povinné školní docházky?
M	Do první třídy šel bez odkladu, klasicky v šesti letech. Velmi se do školy těšil, zpočátku neměl s učením problémy, cvičení a úkoly vypracovával rychle.
VP	Tak kdy jste zpozorovali, že něco není asi v pořádku.
M	Hned po dvou týdnech, co byl R. v první třídě, si nás zavolali do školy a navrhli nám přestup zpět do MŠ, neboť R. nerespektoval paní učitelku, v hodinách začal vykřikovat, vyrušovat, zpíval si, skákal z lavice na lavici a dělal tzv. třídního kašpárka. Nakonec nás ale poslali do PPP.
VP	A co mu tam bylo diagnostikováno?
M	Zde nám řekli, že má ADHD, je nevyzrálý po stránce emoční a sociální a že je velmi impulzivní.
VP	A co rozumové schopnosti?
M	Rozumové schopnosti měl dobré, nic zvláštního.
VP	Co Vám tedy v poradně doporučili?
M	Dostali jsme potvrzené ADHD a paní učitelky měly s R. pracovat v režimu zvýhodnění, tzn., že ho při vyučování zohledňovaly.
VP	Myslím, že větší problémy pak nastaly, když začal R. po přestěhování docházet k nám do třetí třídy. Je to tak?
M	Ano. Možná to bylo změnou prostředí či to v něm jen tak dřímalo, zkrátka když nastoupil k vám do školy, tak si opět začal v hodinách jen tak zpívat a vydávat různé skřeky, občas se i zničehonic začal plazit po zemi, olizoval zem, často i stěny, měl tendenci dloubat do spolužáků. Často nahlas za sebou rychle opakoval určitá slova či věty, někdy i začal křičet a kolikrát byl i velmi výbušný až agresivní.
VP	A co na to paní učitelka?
M	Samozřejmě si nás opět pozvali do školy a tentokrát nám bylo nabídnuto vyšetření v SPC.
VP	Tam mu byl diagnostikován suspektní Aspergerův syndrom s ADHD a projevy impulzivity – je to tak?
M	Ano. Dostali jsme zde návod, jak s R. máme pracovat a co od něj můžeme očekávat, a také škola dostala návrh, ať zažádá pro R. o asistenta pedagoga.
VP	A kdy začal R. pracovat s asistentem?
M	To byl ve třetí třídě, takže asistentku dostal až od 4. třídy.
VP	Aha, a byl ještě na nějakém dalším vyšetření?
M	Jelikož se jeho projevy nezklidnily, tak jsme pak absolvovali ještě neurologické vyšetření a zde R. byla nasazena medikace Ritalinem na zklidnění.
VP	A zabrala tato medikace?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

M	Musím říct, že i když jsme měli k tomu jako rodiče nedůvěru, tak opravdu užívání tohoto léku R. pomohlo. Začal být jako vyměněný – což se potvrdilo hlavně během pátého ročníku.
VP	Proč až v páté třídě?
M	Protože zpočátku jsme zapomínali R. tablety pravidelně dávat, což na něm bylo okamžitě poznat, když je neměl, choval se jak zvířátko. Pak jsme si zvykli na určitou pravidelnost a tím se snad o 100% vylepšilo i R. chování.
VP	Jak to s ním vypadá teď? Užívá stále léky?
M	Ano, zatím stále, ale dávku jsme po dohodě s paní psychologkou snížili na minimum.
VP	A co momentální výukové výsledky?
M	Díky tomu, že se dokáže soustředit na výuku a s pomocí individuálního vzdělávacího plánu, který samozřejmě má již od té zmiňované třetí třídy, dosahuje teď v šesté třídě nádherných výsledků, na vysvědčení v pololetí měl samé jedničky. A mám pocit, že je to úplně jiný člověk, než byl na prvním stupni.
VP	Já si myslím to stejné, neuvěřitelné, jaký pokrok udělal, dokonce teď zkusíme, aby pracoval na vaši žádost, ale i na naše postřehy, bez asistence pedagoga a myslím si, že to R. jenom ocení.
M	Určitě. Cítí se mezi dětmi jako méněcenný, když musí pracovat s paní asistentkou, kterou si myslí, že již nepotřebuje.
VP	Také si to myslíme, paní asistentka zas pomůže jiným dětem ve třídě, které to potřebují momentálně daleko více než R.. Ještě mi řekněte, co R. baví, má při tom učení čas ještě na nějaké koníčky?
M	Dříve hrával ve škole florbal, kroužek vedl jeho současný pan učitel třídění, kterého má velmi rád, ale pro ty týmové sporty moc není, raději si modeluje a vyrábí modely z papíru.
VP	A má ve třídě nějakého kamaráda?
M	Ano, ve třídě je moc spokojený. Pomáhá mu a zároveň se s ním i učí jeho velký kamarád T.K.
VP	Nejenom on, což je moc dobře. Velmi Vám děkuji za rozhovor a za odpovědi na všechny mé otázky, které jste mi poskytla. Moc mi to pomůže i všem ostatním vyučujícím při společné práci s R. Mějte se moc hezky a držím vám palce, ať se vše vydaří, tak jak má a ať jste všichni spokojeni. Na shledanou.
M	Já vám také velmi děkuji. Na shledanou.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1.3 Reflexe rozhovoru

Anamnestický rozhovor vedený s matkou žáka lze považovat za částečně strukturovaný. Tento typ rozhovoru jsem zvolila z důvodu možnosti dobře se zorientovat v žákově situaci. Umožnilo mi to si předem připravit a promyslet cílené dotazy a zároveň jsem v průběhu rozhovoru měla možnost volit rozšiřující témata, která mi případ chlapce lépe zarámovala. Získala jsem tak potřebné informace z dosavadního průběhu života žáka, jeho situace a postavení v rodinném i školním prostředí z pohledu zákonného zástupce. Za důležité lze považovat sdělení matky, její pohled na synovu minulou i současnou situaci ve školním prostředí. Získala jsem odpovědi na všechny připravené otázky a díky aktivnímu naslouchání se mi je podařilo rozšířit i o další důležité doplňující informace.

Atmosféra rozhovoru s matkou žáka byla pozitivně laděná, ochotně odpovídala na všechny otázky, i na ty nepříjemnějšího rázu, týkající se momentální rodinné situace. Nejvíce pro ni bylo těžké zhodnotit situaci ohledně nefungování svého manžela, také informace o tom, že R. začal slovně atakovat svého spolužáka, který žije v úplné rodině a hlavně za dobrého fungování otce, byla pro matku R. značně nepříjemná.

Momentální rozpoznatelnou příčinou problémů dítěte vycházející z rozhovoru je zjevně změna rodinného prostředí. Je to především atmosféra okolo rozvodu rodičů, který proběhl tento rok. Chlapec i se svou mladší sestrou žijí u matky a jejího současného přítele v novém domě, který je podstatně dále od školy. Proto po dočasném uklidnění dochází znovu ke zhoršení následujícího – pozdní příchody do školy, R. je pak rozrušený tím, že není včas na vyučování a z toho se odvíjí jeho naladění a rozpoložení, je pak nervózní a roztěkaný. Jeho postižení vyžaduje určitý řád a pořádek, což teď nemá. Změnil se mu jeho domov, na který byl zvyklý a minimálně se vidá se svým otcem, kterého má velmi rád. Dle rozhovoru s matkou víme, že otec o obě dvě děti nejeví zájem a vidá se s nimi minimálně a chlapec tím citově strádá. To se pak promítlo i na chlapcově předešlém vztahu s jeho nejlepším kamarádem. R. ho začal napadat, posmívat se mu a zkrátka ho přestal mít rád pravděpodobně z důvodu, že má svého otce, který s ním tráví víkendy a bere ho na výlety. Proto z jeho strany docházelo k často opakovaným slovním útokům.

Působení rodinného prostředí může být také příčinou toho, že chlapec se dostává do zbytečných stresových situací, které pak na něj působí celý den a to pak negativně ovlivňuje i jeho rozpoložení, což se odráží i do jeho psychiky. Vezmeme-li v úvahu, že musí ráno dojíždět z nového vzdáleného bydliště, kdy má časté pozdní příchody či časově náročné zaměstnání jeho matky, která si ho ze školy vyzvedává až kolem 17hod a R. se pak trápí tím, že mají málo času na domácí přípravu. Můžeme si tedy klást otázku, do jaké míry je v současnosti rodinné prostředí stimulační, zvláště pro takto postiženého chlapce (těžké ADHD, susp. Aspergerův syndrom)? Tento typ poruchy jednoznačně vyžaduje pravidelný režim, důslednost a řád i v drobných maličkostech.

Překvapením pro mě jako výchovného poradce bylo to, že i když má chlapec náročné zdravotní postižení, je na něj přenesena nepřiměřená snaha o samostatnost, kterou matka po svém synovi požaduje. Dalo by se očekávat, že v momentální zátěži, ve které se chlapec

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

nachází, oba rodiče projeví více snahy tuto situaci synovi usnadnit, věnovat mu dostatek času a porozumění.

Za obtížné pro mne při tomto rozhovoru bylo okamžitě nekomentovat a neudílet rady. Uvědomila jsem si, že nechat vyslechnout matku žáka a projevit pochopení a porozumění s následným společným plánem, jak s R. teď nejlépe pracovat, je dobrým začátkem naší společné cesty.

2. Analýza neverbální složky komunikace v rozhovoru

2.1 Okolnosti rozhovoru

Rozhovor se žákem šestého ročníku základní školy byl realizován z důvodu přetrvávajících problémů v chlapcově chování během vyučování, zvláště pak opakovaná nedostačující domácí příprava a velmi časté zapomínání domácích úkolů. Problémy chlapce jsou dvojího typu. Především je zřejmá primární zátěž zdravotního postižení (těžký stupeň ADHD + projevy Aspergerova syndromu). Aspergerův syndrom spadá do kategorie autistických poruch, dochází k němu kvůli poruše některé z mozkových funkcí. Většinou jde o lidi nadprůměrně inteligentní, v tomto případě to platí i u R. Momentálně je však pro chlapce zatěžující jeho rodinné prostředí. Je to především atmosféra okolo rozvodu rodičů, který proběhl tento rok. Proto dochází ke zhoršení následujícího – pozdní příchody do školy, R. je pak rozrušený tím, že není včas na vyučování a z toho se odvíjí jeho naladění a rozpoložení, v hodinách je pak nervózní a roztěkaný, a i přesto, že si zapíše domácí úkol, na druhý den ho nevypracuje.

Popis konkrétní školní situace: V hodině anglického jazyka si R. zapomněl sešit, v kterém měl mít domácí úkol a to již po několikáté. Následně slíbil, že si výpisky opíše do dalšího dne, o tom ujistil i paní učitelku. Paní učitelka očekávala, že R. odevzdá sešit s domácím úkolem na začátku následující hodiny. Žák ale dělal jakoby nic, sám se nepřihlásil a paní učitelce nic nesdělil, že opět sešit nemá, ani se již teď neomluvil. Učitelka upozornila R. na jeho chování a na závazek z minulého dne a odložila řešení tohoto konfliktu, protože nechtěla ztrácet čas v hodině. R. bylo řečeno, že má přijít po vyučování hned do jejího kabinetu.

Setkání se žákem a následný rozhovor byl veden za účelem získání informací proč se tomu tak děje, doplněné snahou pomoci chlapci jeho situaci zvládnout. Vzhledem k tomu, že vyučují chlapce na anglický jazyk, rozhovor byl směřován na plnění úkolů z tohoto předmětu. Cíle rozhovoru byly zaměřeny na zjištění toho, co si chlapec myslí – jeho názory, přesvědčení, postoje, emoce – co chlapec cítí.

Setkání se žákem a následný rozhovor proběhl v kabinetě výchovného poradce, což je klidné a příjemné prostředí, které žáci znají, a není považováno za stresující.

Rozhovor se žákem probíhal za celkem příznivé atmosféry a trval patnáct minut.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Rozhovor byl veden jako částečně řízený (předem připravená témata, otázky – modifikovány podle situace a návaznosti, plánovitě nebyl dodržen přesný sled otázek - nutnost dát chlapci prostor pro jeho vyjádření) se snahou dát chlapci možnost se svobodně vyjádřit a zároveň respektovat jeho odpovědi a vytvořit atmosféru důvěrného a bezpečného prostředí.

2.2 Přepis rozhovoru

Aktéři: chlapec, učitelka AJ a výchovná poradkyně v jedné osobě

R		<i>přichází do kabinetu, stojí, očima téká ze strany na stranu</i>
VP	Ahoj R., posad' se.	
R		<i>usedá na židli, kinezika – ruce v pohybu, otírá si jednu ruku o druhou</i>
VP	Proč mi neřekneš sám na začátku vyučování, že něco opět nemáš, když máme jasně daná pravidla?	
R		<i>Mimika - projev obličej, oční pohyb ze strany na stranu</i>
R	Jsem na to zapomněl a chtěl jsem se nasvačit.	<i>paralingvistika - tón hlasu proměnný, proxemika - zóna osobní bezpečnosti učitelem není narušena</i>
VP	Aha. Takže příště až ti řeknu, že máš mít řádně připraveno, tak to tak uděláš, není v tom snad žádný problém! Svačit máš stíhat o přestávce, je to tak?	<i>U: paralingvistika – síla hlasu</i>
R		<i>potichu přikyvuje</i>
VP	Ted' mi zkus říct, jak si to vše doplníš? Přemýšlej.	
R	Půjčím si od K. sešit, a zítra vám to donesu, i s tím úkolem, ano.	<i>fyziologický projev – ztlumené dýchání, očima mě pozoruje, co já na to</i>
VP	Vzpomínáš si, co jsi říkal včera, když sis zapomněl sešit?	
R	Že si půjčím sešit a látku si dopíšu.	<i>Řeč očí - pohled na autoritu – krátký, poté téká očima ze strany na stranu</i>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VP	Přesněji jsi říkal - Do zítra si ji dopíšu.	<i>Řeč očí - pohled na autoritu – krátký, poté sklopené oči</i>
	<i>Následuje pauza, aby si chlapec mohl o vzniklé situaci popřemýšlet.</i>	
VP	Tak já budu pokračovat. To, že sis zapomněl půjčit sešit, aby sis ho dopsal ... to bych brala. To se může stát každému. ALE! Důvod, proč jsi tady, je, že porušuješ domluvená pravidla a školní řád. Omlouvání na začátku hodiny, pokud něco nemáš či zapomeneš. A také to, že o přestávce se máš nejdříve věnovat přípravě na další hodinu, to přeci víš! Stejně jako se na začátku hodiny přihlásit a omluvit se.	<i>U: nastaven formální řečový registr, síla hlasu nízká</i>
R		<i>R.: Řeč očí - pohled na autoritu, pauza</i>
VP	Ty přece víš, co jsou tvé povinnosti. V žákovské knížce jsi to potvrdil svým podpisem. Jsi chytrý kluk, tak proč to nejde ze tvé strany dodržovat.	<i>R: Řeč očí - pohled na autoritu, pauza, žádná reakce ze strany objektu – možný pocit provinění, pocit možného trestu</i>
VP	Tak se pojd'me domluvit. Co bys tedy měl udělat do zítra?	
R	Zítra ráno vám ten sešit přinesu ukázat ... dopsaný.	<i>R: vstane</i>
VP	Ještě se na chvilku posad'.	<i>U: síla hlasu nízká, klidná, R: usadil se, fyziologický projev – zčervenání – uvědomění si své etické chyby (možná)</i>
VP	To je jedna věc. Druhá věc: Porušil jsi školní řád v několika bodech. Stane se to ještě jednou a budu muset mluvit s maminkou, tak se prosím snaž o to, abys to dokázal dodržet sám.	
R	Já vím, já už se budu snažit.	
VP	Tak se snaž. Budu ti držet palce, ale jsou to tvoje povinnosti, tak by sis je měl ohlídat. Tak se měj hezky a mysl si na to. Můžeš jít...	<i>R: vstane, rozloučí se a odchází z kabinetu, zavře dveře</i>

2.3 Analýza rozhovoru – viz. přepis rozhovoru

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2.4 Reflexe rozhovoru

Vzhledem k chlapcovu zdravotnímu postižení (suspektní projevy Aspergerova syndromu) nelze jeho nonverbální chování vždy přesně či jednoznačně vyjádřit slovy. Např. jeho mimické projevy jsou většinou neutrální, jakoby bez výrazných emocí. Také jsem si musela dávat pozor, abych v rámci proxemiky nepřekročila hranice jeho osobní zóny, to by se pak cítil velmi ohrožen a přestal by se mnou komunikovat. Výhodou při dekódování chlapcových nonverbálních signálů byla pro mne jako výchovného poradce skutečnost, že chlapce vyučuji již druhým rokem anglickému jazyku a mám tak možnost pozorovat jeho nonverbální projevy i v jiných situacích než pouze pro tento rozhovor.

Řeč očí je také propojena s chlapcovým postižením. Při rozhovoru je u něj patrná značná roztěkanost, kdy kmitá pohledem ze strany na stranu, oční kontakt nenavazuje snadno, do očí dospělého se nedokáže přímo dívat, při nepříjemné otázce často klopí oči, nechce se mu odpovídat. Dle postavení hlasu, povětšinou týkající se chlapcovy hlasité mluvy a překotnosti v projevu, bychom mohli dekódovat roztrpčení, vztek a negativní rozpoložení z momentální situace týkající se přímo jeho osoby.

Na závěr jen poznámka, že co vyžadují od druhých dětí, na závěr rozhovoru si podat vzájemně ruku, jsem v tomto případě od haptiky ustoupila, neboť u žáka se suspektními projevy Aspergerova syndromu musím naprosto respektovat jeho intimní zónu, kterou nemohu narušit.

Výchovný poradce by neměl jednoznačně interpretovat nonverbální signály, vždy záleží na osobnosti žáka, jeho zdravotním postižení, na emočním rozladění a proto je podstatné, aby se v tomto širokém spektru neustále učil a využíval různých komunikačních situací s různými komunikačními partnery.

Závěrem bych ráda dodala, že následující den přinesl chlapec sešit dopsaný, v hodině pracoval aktivně, z čehož je patrné, že vést individuální rozhovor mezi čtyřma očima na bázi poradenského pohovoru a v klidném prostředí, dává vždy žákovi podnět k zamyšlení na sobě zapracovat v pozitivním slova smyslu.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. Analýza aktivního naslouchání v rozhovoru

3.1 Okolnosti rozhovoru

Rozhovor se žákem šestého ročníku základní školy byl realizován z důvodu přetrvávajících problémů v chlapcově chování. Problémy chlapce jsou dvojího typu. Především je zřejmá primární zátěž zdravotního postižení (těžký stupeň ADHD + suspektní projevy Aspergerova syndromu). Momentálně je však pro chlapce zatěžující jeho rodinné prostředí. Je to především atmosféra okolo rozvodu rodičů, který proběhl tento rok. Změnil se mu jeho domov, na který byl zvyklý a minimálně se vidá se svým otcem, kterého má velmi rád. Dle rozhovoru s matkou víme, že otec o obě dvě děti nejeví zájem a vidá se s nimi minimálně a chlapec tím citově strádá. To se pak promítlo i na chlapcově předešlém vztahu s jeho nejlepším kamarádem. R. ho začal napadat, posmívat se mu a zkrátka ho přestal mít rád pravděpodobně z důvodu, že má svého otce, který s ním tráví víkendy a bere ho na výlety. Proto z jeho strany docházelo k často opakovaným slovním útokům na zmíněného spolužáka.

Setkání se žákem a následný rozhovor byl veden za účelem získání informací, pozorování žáka a následnou snahou pomoci chlapci jeho situaci zvládnout. Cíle rozhovoru byly zaměřeny na zjištění toho, co si chlapec myslí – jeho názory, přesvědčení, postoje, emoce – co chlapec cítí.

Setkání se žákem a následný rozhovor proběhl v kabinetě výchovného poradce, což je klidné a příjemné prostředí, které žáci znají, a není považováno za stresující.

Rozhovor se žákem probíhal za celkem příznivé atmosféry a trval patnáct minut.

Rozhovor byl veden jako částečně řízený (předem připravená témata, otázky – modifikovány podle situace a návaznosti, plánovitě nebyl dodržen přesný sled otázek - nutnost dát chlapci prostor pro jeho vyjádření) se snahou dát chlapci možnost se svobodně vyjádřit a zároveň respektovat jeho odpovědi a vytvořit atmosféru důvěrného a bezpečného prostředí.

Popis a zasazení do školní situace: Žák 6. třídy byl pozván do kabinetu výchovné poradkyně na domluvenou schůzku. R. hovořil s výchovnou poradkyní na následující témata: Jak tráví svůj volný čas a víkendy. Jaké předměty ho nejvíce baví. Jak je spokojený se známkami, které měl na vysvědčení v prvním pololetí. Poté se hovořilo o třídním kolektivu a chlapcových vztazích s jeho spolužáky.

3.2 Přepis rozhovoru

Záznam části rozhovoru s označením technik aktivního naslouchání:

VP	Co ve třídě, jak se tam momentálně cítíš?	<i>objasňování</i>
R	Všechno je v pořádku. Nejsou tam žádné problémy.	
VP	Myslíš, že jste parta? Zdá se mi, že máš obavy mi něco podstatného sdělit, je to tak?	<i>reflektování</i>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

R	No, nevím... Jo, jsme parta. Je mi tam fajn.	
VP	A ty, jak se tam cítíš ty? Co pro tebe znamená být v této třídě?	<i>objasňování</i>
R	Já jsem tam rád, chodím sem rád. Cítím se v ní dobře. Jako mezi kámoši.	
VP	To je dobře, že se tam cítíš v pohodě. Přesto sleduji, že jsi na rozpacích. Co mi můžeš říci o tvém spolužákovi T.?	<i>reflektování, objasňování</i>
R	T. se strašně změnil. A je takovej, že ho vlastně každý učitel chválí. A to není fér. A teď kon se teda nebavíme, no.	
VP	Vždyť jste byli kamarádi. Co mi o tom můžeš více říct? Co se změnilo?	<i>povzbuzování</i>
R	Protože má tátu a je s ním i o víkendu.	
VP	Jestli tomu dobře rozumím, tak tobě vadí, že T. žije s tátou a proto na něj poslední dobou stále slovně a nevhodně útočíš? Víš, že je to pro tebe těžké a vidím, že jsi na rozpacích. V tak náročné situaci, kterou prožíváš, není jednoduché vystupovat a chovat se, tak jak by sis představoval. Jsem ráda, že si mi otevřeně řekl, jak to cítíš. Tak se teď zaměř jen sám na sebe, všímej jenom sám sebe a nech ho být. A teď z jiné strany - Pojď mi říci, jak to vypadá u tebe se školními předměty. Co tě nejvíc baví?	<i>parafrázování reflektování ocenění objasňování</i>
R	Dějepis, ten je moc fajn, ten mám rád, jo a taky angličtina, ta mě baví. A nešlo by udělat něco s tou paní asistentkou, já už vše zvládám sám a nemůžu tak sedět vedle svých spolužáků.	
VP	Jestli jsem to správně pochopila, tak říkáš, že již vše v hodinách zvládáš téměř sám. To mě velmi těší a tuto informaci od tebe slyším moc ráda. Poradím se tedy s učitelem a uvidíme, co se s tím dá dělat. A co ty a třída, je něco, co bys navrhoval pro svoji třídu, pro dobré fungování vztahů mezi spolužáky? Určitě máš nějaké nápady?	<i>parafrázování ocenění objasňování povzbuzování</i>
R	Já bych spíš dal víc těch výletů a třídních akcí. Právě když jsme na výletech, tak se víc zapojujeme dohromady a je sranda.	
VP	Takže říkáš, že více výletů mimo budovu školy a odpolední třídní akce jsou jakýmsi stmelovacím	

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	prostředkem mezi vámi žáky?	<i>parafrázování</i>
	Ano, ale nemuselo by se nikam jezdit, mohlo by se to brát tady v okolí a hlavně ve škole.	
VP	To záleží přeci na vás a na dohodnutí se s vaším třídním učitelem. Určitě to půjde, myslím si, že s tím nebudete mít problém, zvláště pokud i ty tyto akce podpoříš. Je něco, co se ti na tvé třídě nelíbí, co bys tam zlepšil?	<i>povzbuzování</i> <i>objasňování</i>
R	Že je tam při vyučování moc hlučno. Jinak jsme jako třída v pohodě.	
VP	Děkuji za tvoji upřímnost. Pojd'me si tedy shrnout, co jsme do této chvíle společně probrali a na co si máš dát ve svém chování pozor.	<i>shrnutí</i>
	<i>(téma rozhovoru bylo u konce, v komunikaci se pokračovalo dále)</i>	

3.3 Analýza rozhovoru - viz přepis rozhovoru

3.4 Reflexe rozhovoru

Rozhovor byl veden jako částečně řízený (předem připravená témata, otázky – modifikovány podle situace a návaznosti, plánovitě nebyl dodržen přesný sled otázek - nutnost dát chlapci prostor pro vyjádření, zamyšlení, apod.) se snahou dát chlapci možnost se svobodně vyjádřit a zároveň respektovat jeho odpovědi a vytvořit bezpečný kontakt mezi oběma stranami.

Na chlapci je zpočátku vidět mírná nedůvěra, při rozhovoru je patrná určitá nervozita. Rozhovor ale nebere jako něco negativního, je zvyklý na to, že se se žáky bavím o různých věcech. Při rozhovoru se projevuje jeho vnitřní neklid, ale snaží se a vždy odchází s úsměvem na tváři. Projevuje se spontánně, ale jak je dle jeho postižení patrné, neprojevuje své emoce.

Aktivní naslouchání patří mezi nelehké poradenské techniky, proto je velmi nutné, aby se v této dovednosti výchovný poradce neustále zdokonaloval a procvičoval. V případě tohoto rozhovoru lze hovořit o pouze částečné úspěšnosti. Kladně lze charakterizovat otevřené otázky. Jako obtížné se jevila technika povzbuzování a částečné poskytování zpětných vazeb.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Grantový projekt
Vzdělávací program pro učitele – výchovné poradce
(CZ.1.07/1.3.48/02.0013)

Výstupní práce e-kurzu

„Vedení poradenského rozhovoru“

R4 - práce zařazená do Sborníku dobré praxe

***Poradenské rozhovory –
žákyně 9. ročníku ZŠ praktické
s lehkou mentální retardací***

Zpracoval(a): Xxxx Yyyy

Dne 3.11.2014

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Anamnestický rozhovor

1.1 Okolnosti rozhovoru.

Důvodem rozhovoru bylo zpracovávání kazuistiky mé žákyně. Celou rodinu znám již delší dobu, mám i data z osobních listů žáka, ale podrobnosti o dítěti – okolnosti kolem matčina těhotenství, porodu, důležitých událostí, které nějak ovlivnily život dítěte, tam samozřejmě nejsou. Rozhovorem jsem chtěla získat ucelenější informace, pochopit příčiny zhoršeného dívčina chování, abych ji neposuzovala jen podle vnějších, viditelných projevů a nenechala se jimi ovlivňovat při hodnocení prospěchu a chování.

K anamnestickému rozhovoru jsem si vybrala tetu – pěstounku, protože se školou vždy bezproblémově spolupracovala, na neteři jí velmi záleží a navíc oceňuji, že nikdy dívku „nekryla“, vždy mi pravdivě popsala její problémy i rodinné záležitosti a vztahy.

Dlouho trvalo, než se mi podařilo rozhovor domluvit, teta je časově velmi vytížená, navíc pracuje na směny, v té době ještě rodina rekonstruovala byt. Předběžně jsem se s ní telefonicky domluvila, na co se budu ptát (aby si promyslela a připravila údaje o okolnostech dívčina narození i předškolního věku, dokud ještě nebyla v její péči). Nakonec jsme se spolu sešly ve škole, v učebně výtvarné výchovy, která je malá a velmi útulná (vlastní kancelář ani kabinet nemám, kancelář naší účetní, která byla volná, působí velmi studeně a stroze). V této učebně je rohová sedačka s malým stolečkem, příjemný výtvarný „chaos“, obrázky dětí, spousta květin... Je to třída, kde jsem začínala učit, cítím se v ní velmi dobře a vím, že stejně působí na spoustu lidí. Navíc v kanceláři bych musela s tetou mluvit „přes stůl“, což nerada dělám, vím, jak nepříjemně to působí (oddělení obou zúčastněných).

Celý rozhovor trval asi jednu hodinu. Uvařily jsme si kávu a povídaly si.

Při rozhovoru s pěstounkou nebyl problém hovořit i o citlivých rodinných záležitostech, přestože jsem upozornila na možnost neodpovídat nebo sdělit jen to, co klientka uzná za vhodné. Bylo na ní naopak vidět, že si chce povídat, že chování neteře prožívá hodně těžce, je dost unavená a nevidí vzhledem k vynaloženému úsilí odpovídající výsledky. Případá si neschopná a bezradná.

1.2. Přepis rozhovoru

VP	Dobrý den, děkuji, že jste si našla čas na rozhovor. Z dokumentů, které mám o N k dispozici, přece jen nezjistím některá fakta. Ale pokud nebudete chtít na některé mé otázky odpovídat, nemusíte. Mohu se tedy zeptat, na to, co víte o narození dítěte a průběhu matčina těhotenství?
P	Holčička se narodila v 9. měsíci rizikového těhotenství (matka měla ledvinové onemocnění). Holčička byla po porodu křišena – měla pupeční šňůru kolem krku. V průběhu těhotenství matka užívala občas alkohol a kouřila. S matkou byla N doma do čtyř let. Bylo to veselé dítě, ráda si hrála s panenkami, dobře mluvila a hezky zpívala, jen u ničeho dlouho nevydržela. Byla do všeho „hr“, nepořádná, zbrklá. Pořád u sebe musela někoho mít, neuměla si moc hrát sama. Do školky vlastně skoro

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	nechodila, i když se jí tam líbilo. Matce se nechtělo ráno vstávat.
VP	V těhotenství tedy matka občas pila a běžně kouřila i přes komplikace v těhotenství. Až na rizikový porod byla N zdravé dítě, jen potřebovala pozornost. Prodělala nějaké závažné nemoci či operace?
P	Ne, měla jen běžné dětské choroby.
VP	Víte něco o matčině vzdělání nebo zaměstnání?
P	Má základní vzdělání v praktické škole, učiliště ale nedokončila, pracuje brigádnicky, většinou uklízí. Často střídá partnery a vysedává po hospodách. Máme vždycky obavy, když se od matky vrací. Ta ji využívá k hlídání nevlastní sestry, nedohlíží na školní přípravu, slibuje N, jak se o ni postará, pak se opije a volá nám, ať si pro ni přijedeme, že ji nezvládá. N je po návštěvách u mámy vždycky horší, neposlouchá, odmlouvá, je drzá.
VP	Naprosto chápu, že způsob matčina života ve vás vzbuzuje obavy, protože její chování N velmi ovlivňuje. Navíc se holčičce věnujete, má nastavené nějaké mantinely, učíte se s ní, je to náročné a dlouhodobé - a stačí víkend u maminky a veškerá práce je pryč. Matka tedy N jen využívá k hlídání a nevyžaduje od ní žádné povinnosti. Vás pak N vidí jako ty, co po ní pořád něco chtějí, požadují, dávají úkoly... a vnímá vás po pobytu u matky negativně. Mohu vědět, jak došlo k tomu, že je N ve vaší péči?
P	Syn se se snachou rozešel, myslím, v roce 1995. Žádal o střídavou péči. Ale založil si novou rodinu, stavěl dům a časově nezvládal se pravidelně o dceru starat. Proto požádal mne a mého manžela, zda bychom se nemohli o N starat my, že nám se vším pomůže. Jeho návrh jsme přijali a po doporučení OSPOD byla N svěřena v roce 1997 do naší péče.
VP	Jak s manželem zvládáte péči o neteř? Musí to být pro vás náročné.
P	To mi povídejte. Mám povolání se směnami. Jsem vyučená švadlena, ale teď pracuji v ústavu s mentálně postiženými dospělými. Je to pro nás oba dost těžké. Snažíme se, aby N měla vše, co potřebuje, aby měla vyplněný volný čas, denně se s ní oba učíme, kontrolujeme její školní docházku. Vedli jsme ji ke sportu, chodíme s ní do divadla, na koncerty, do kina, jezdí s námi na dovolené. Hodně si s ní povídáme, čteme jí, snažíme se, aby jí nic nechybělo. Ale je to často velmi únavné pro nás pro oba. Ona naši snahu vnímá jako „buzeraci“, protože matka jí vše dovolí a my jsme „ti špatní“. Velmi se bojíme jejích patnáctin, N nám řekla, že chce jít k matce a sama rozhodovat, kde bude a co bude dělat.
VP	Musím vám říci, že je na ní opravdu vidět, jak se jí věnujete. Mohu srovnávat s jejími spolužáky. Umí moc hezky vyprávět, má velmi dobrou slovní zásobu, zná knížky, filmy. O tom, že chce jít v patnácti k mamě, mi říkala. A protože ji docela dlouho znám, myslím, že stejně jako vy vím, proč by chtěla být u ní a chápu, že z toho máte obavy. Chtěla bych se zeptat ještě na jednu věc. N je medikována. Nevidím žádný rozdíl před medikací a po ní. Jaký na to máte názor?
P	Vidím to úplně stejně. Léky mi připadají zbytečné. N má zkrátka těžkou pubertu. Drží

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	se špatných kamarádek. Nechci jí pořád něco zakazovat, ale není na ni spolehnutí. Musíme ji neustále kontrolovat. Vůbec neumí hospodařit s penězi. Kapesné okamžitě utratí. Dala jsem jí peníze na jízdné a utratila je za sladkosti. Mám často pocit, že to nezvládám, že jsem neschopná, že se jen snažíme a je to zbytečné.
VP	Myslím, že to tak není. Díky vám N školu zvládá, máte obrovský podíl na tom, že je v 8. třídě, která je u nás nejtěžší. A moc oceňuji, jak se staráte o její volný čas, koníčky a obdivuji vás, že to nevzdáváte.
P	Děkuju. Oba s manželem doufáme, že to snad N jednou ocení, že se zklidní. Vychovali jsme tři syny a všichni tři dohromady nám nedali tolik práce a nepřinesli tolik starostí jako ona.
VP	Ráda bych mluvila ještě s N, pokud souhlasíte. Mám tady otázky, které bych jí chtěla položit. Podívejte se na ně, a pokud s některou nesouhlasíte, řekněte mi to nebo ji škrtněte. Také tu mám dva dotazníky. Ty se týkají hlavně postojů k učení, ke škole a spolužákům.
P	To je v pohodě. Vůbec mi to nevádí.
VP	Já bych tedy náš dnešní rozhovor shrnula, a pokud budete chtít ještě něco doplnit nebo upravit, klidně mě přerušte. Neteř máte v pěstounské péči od jejích šesti let, protože způsob matčina života nezajišťoval dobrou výchovu a pro otce to bylo časově náročné. Od malička vyžadovala N zvýšenou péči, už tehdy byla hyperaktivní, nesoustředěná, chaotická, nepořádná. Problémy se zhoršily s nástupem puberty a situaci neprospívají ani návštěvy u matky. Přestože se neteři hodně věnujete a snažíte se, aby jí nic nechybělo, vnímá vás velmi často jako ty, kteří ji jen omezují a vše zakazují. Doufáte, že časem vše pochopí, dozraje, zklidní se... Já tomu věřím, taky ji nějakou dobu znám, je vnímavá, citlivá, dobrosrdečná, hrozně touží po ocenění, pochvle a uznání. Máte výčitky, že situaci nezvládáte, ale zkuste si představit, jaké by to bylo, kdyby vaše neteř zůstala s matkou.
P	Máte pravdu. To si raději ani nepředstavuju. Snad to zvládneme.
VP	Děkuji za váš čas a ochotu a držím palce.

1.3 Reflexe rozhovoru.

Rozhovor byl položený (částečně strukturovaný). Mohla jsem využít předem promyšlené dotazy a zároveň pěstounce nechat volnost pro směr rozhovoru, mluvit o tématech, která i jí připadala důležitá. Podařilo se mi zjistit informace, které mi nebyly známé (okolnosti matčina těhotenství, její způsob života i péče o malou dceru v době předškolního věku, vztahy mezi matkou a pěstouny, problémy s výchovou v pěstounské rodině). Myslím, že jsem získala odpověď na všechny otázky, které jsem si připravila. Překvapil mě způsob „péče“ matky v době, kdy s ní N ještě žila, i v době, kdy u ní pobývala například o víkendech či prázdninách.

Atmosféra byla dobrá. Známe se s pěstounkou dlouho, často spolu mluvíme, myslím, že se mi u ní podařilo navodit pocit důvěry a bezpečí. Nic mi nezatajovala, mluvila naprosto spontánně

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

a upřímně, vnímala jsem, jak moc ji trápí, že se snaží a snaha nemá optimální výsledky, že je z toho bezradná a nešťastná, hledá chyby i u sebe a nechápe, že přes veškerou snahu a dobré úmysly se dívka brání a její péči nedoceňuje a neuvědomuje si, jak to pro pěstouny musí být náročné a jakou oporu v nich má.

Obtížný byl snad jen záznam rozhovoru. Nejjednodušší by asi bylo si rozhovor nahrát a potom přepsat, ale zdálo se mi, že diktafon na stolku by nepůsobil dobře, takže jsem musela dělat pauzy, abych si vše mohla podrobně zapsat.

2. Analýza neverbální složky komunikace v rozhovoru.

Použila jsem rozhovor s žákyní, kterou jsem si vybrala pro svou kazuistiku.

Holčička vyprávěla či odpovídala na otázky, které jsem si připravila, bez problémů, byla vstřícná, milá – jen si občas hrála s rukama a když mluvila, často těkala očima, jakoby to povídala „oknu“ nebo „stropu“, přímý oční kontakt jsem zaznamenala málokdy.

Rozhovor probíhal v malé, útulné učebně výtvarné výchovy. Uvařila jsem jí čaj a nabídla čokoládu (ve třídě mi říkala, že má hrozný hlad, že si zapomněla svačinu, tak jsem nechtěla „riskovat“, že bude víc myslet na prázdný žaludek než na rozhovor).

Záznam rozhovoru s analýzou nonverbální složky.

VP	Ahoj N, posad' se, kam budeš chtít. Dáme si čaj a máš tu i čokoládu, abys mi tu neumřela hlady. Tenhle rozhovor ber jako povídání o tom, co tě těší nebo trápí, co bys chtěla nebo co bys třeba ráda změnila. Když nebudeš vědět, prostě řekni: „Nevím“. A jestli se ti nebude chtít na otázku odpovídat, tak vůbec nemusíš.	<i>sedne si první obě se zasmějeme</i>
N	To je v pohodě, já s tím nemám problém	<i>usměje se, posadí se, sedí rovně, sepne dlaně</i>
VP	Jak se ti teď daří?	
N	Jo, dobrý. Jsem docela spokojená. Jen teta mě pořád moc hlídá. Lepší je táta a jeho přítelkyně. Ale nejlepší je strejda. Řeknu mu víc než tetě, protože je s ním legrace a vždycky mi všechno vysvětlí. Je na mě taky přísnější, ale poslechnu ho. Ale stejně bych chtěla jít k mámě. Mám tam větší volnost a sestřičku.	<i>úsměv nedívá se mi do očí, svěsí hlavu, kouká na stůl, mačká si dlaně</i>
VP	Tomu rozumím. Ale napadlo tě někdy, že za těmi zákazy je starost o tebe, že se teta i strejda snaží o to, aby z tebe něco bylo, že to není jen kontrola, dohled	

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	a „prudění“, že tě prostě mají rádi a bojí se o tebe?	
N	Ale leze mi to na nervy. Holky ze třídy toho smějí daleko víc než já	<i>hraje si s rukama, říká to hodně rozhořčeně</i>
VP	Tak říkáš, že nejmíc tě hlídá teta a že lepší vztahy máš s tátou a se strejdou, i když on po tobě taky chce nějaké povinnosti. K mamince bys chtěla, abys neměla takový přísný dohled, a chybí ti sestřička. Holkám ze třídy závidíš, že mají větší volnost. A měnila bys s nimi?	
N	Ne. ... Teda někdy jo a někdy ne. Chtěla bych jako holky zůstat venku klidně do večera, jít třeba k nějaký kámošce spát. Teta mi pořád volá, kde jsem a tak. Ale zas jim nezávidím, že je rodiče nikam nevezmou, že nejezdí k moři jako já nebo nechodí do divadla nebo že nemají vlastní pokojíček.	<i>chvilku přemýšlí, dívá se z okna říká to s ironií, zakroučí hlavou, obrátí oči v sloup</i>
VP	Tak vidíš. Nakonec toho, co máš a co se ti líbí, je víc. Teta říkala, že ráda sportuješ – jezdíš na kole, na kolečkových bruslích a chodíš na kung-fu. Co tě baví nejmíc?	
N	Asi to kolo. Dostala jsem teď nový, jezdíme na výlety. Brusle taky. To kung-fu mě bavilo na začátku, líbilo se mi, ale teď se mi moc nechce na tréninky chodit. Jenže musím. Ale radši bych byla s holkama venku.	<i>ušklibne se popotáhne si sukni</i>
VP	Ale zase umíš něco, co někdo jiný neumí. V naší škole jsi jediná, kdo tenhle sport dělá. Chystáme na konci roku školní akademii. Nelíbilo by se ti tam něco předvést právě z kung-fu?	
N	Jojo, to bych klidně předvedla.	<i>horlivě kýve hlavou, usmívá se, vezme si čokoládu, přeseďne si – sedí si na jedné noze</i>
VP	Tak dobře, domluvíme se. Uvidíš, jak budou všichni koukat. Včera jsme si četli pohádku Tři přání. Ty jsi tu zrovna nebyla. Děti mi potom psaly, jaká by měly přání. Ale skutečná, ne pohádková. Měla bys taky nějaké přání?	<i>usměju se, pohladím ji několikrát po rameni</i>
N	No, ...	<i>chvilku přemýšlí, dívá se do</i>

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	Chtěla bych se vyučit cukrářkou, to by mě bavilo. A taky aby mi to šlo líp ve škole. A až mi bude 15, chtěla bych jít k mamě	<i>stropu to říká rozhodně a trochu vzpurně</i>
VP	Tak to jsou tvoje tři přání. Cukrářka, dobrý prospěch ve škole a od 15 let být u mámy. Napadlo tě někdy, že za dobrým prospěchem ve škole stojí snaha tvojí tety a strejdy – a tím pádem i to, že by ses mohla úspěšně vyučit cukrářkou? U maminky, myslím, stejné podmínky nemáš. Hlídáš sestřičku – to ti chválím, vím, že se umíš hezky starat o děti – ale teď se musíš hlavně učit. I třeba kvůli tomu, že tvoje dobré známky dělají tetě a strejdovi radost a vidí, že se nesnaží zbytečně.	
N	To já vím. Ale chtěla bych to u mámy aspoň zkusit. Když to bude blbý, tak bych se vrátila k tetě	<i>popotáhne si sukni, napije se čaje, trochu se jí chvěje ruka</i>
VP	Dobře, Ale je tu ještě jedna věc. Ten obor cukrářka je v Praze. Budeš muset dojíždět. Za prvé máš trochu problém se vstáváním a za druhé je dojíždění od maminky mnohem komplikovanější. Nebo bys chtěla bydlet na internátu?	
N	To mě nenapadlo... Bydlet na internátu bych teda nechtěla. Jsem ráda, že mám svůj pokojíček.	<i>zavrtí hlavou popotáhne si opět sukni)</i>
VP	No, vidíš. A tady ve městě máš spoustu kamarádek. Taky sportovní kroužek. Zkus se nad tím ještě zamyslet.	
N	Dobře, tak já si to ještě rozmyslím	<i>kýve hlavou, dívá se na stolek, mačká si dlaně).</i>
VP	Tak já to teď všechno, co jsme si řekly, zopakuju. Vadí ti dohled a přísnost, ale chtěla bys mít dobré známky a vyučit se cukrářkou. Asi si trochu uvědomuješ, že u maminky by ses musela hodně snažit sama, a teta se strejdou by ti ve všem pomohli. Zkusíš si to všechno ještě promyslet. Nikdo tě k ničemu nenutí, všem na tobě záleží. Jsi šikovná holka. Doufám, že se rozhodneš správně. Taky jsi to v životě neměla jednoduché. Jen myslí na to, že za tou kontrolou a dohledem je starost o tebe a velká láska.	<i>Vezmu její ruce do dlaní, cítím, že se její ruce chvějí, dívám se jí do očí, ona pohled opětuje</i>
N	Já to vím. Rozmyslím si to	<i>povzdechne si</i>
VP	Děkuju ti, N, že sis se mnou o všem promluvila.	<i>obejmu ji kolem ramen,</i>

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	Sejdeme se třeba na konci roku a ty mi řekneš, jak to vidíš. Nikdo tě k ničemu nenutí. Ale dospělí mají zkrátka víc zkušeností, tak je zkus občas poslouchat.	<i>trošku s ní „zatřepu“, ona se zasměje</i>
N	Tak na shledanou. A děkuju za čaj a čokoládu	<i>usměje se</i>

Reflexe rozhovoru.

Nejsem psycholožka, jemné nonverbální projevy ještě neumím dobře a včas zachytit, uvědomit si je a správně vyložit. Uvádím tedy jen základní postřehy.

Dívka se chovala jinak než ve třídě mezi dětmi. Působila na mě najednou trochu zakřiknutě, přestože nemluvila potichu, byla na ní patrná nervozita, vyhýbala se očnímu kontaktu (dívala se z okna, do stropu, na stolek), připadala mi taková odevzdaná. Někdy mi její úsměvy připadaly jako „smích skrz slzy“. Její svěšená hlava na mne působila smutně. Nervozitu či nejistotu prozrazovalo hraní si s rukama, mačkání dlaní, těkavý pohled, popotahování sukně. Citlivý bod, to, co ji vadí, zase vzpurnost či ironie v hlase, ušklíbnutí, obrácení očí v sloup.

Na sedačku jsem se posadila první já, aby si dívka sama vybrala místo a vzdálenost, ze které budeme komunikovat. Sedla si tak tři čtvrtě metru ode mne (širší osobní zóna), tak mne potěšilo, že v ní nevyvolávám nepříjemné pocity.

Uvolnění nastalo ve chvíli, kdy jsem jí nabídla možnost vystoupit na školní besídce a předvést ostatním, co umí. Horlivě kývala hlavou, usmívala se, vzala si čokoládu, změnila sezení – sedla si uvolněně na jednu nohu, tak, jak je zvyklá sedět ve třídě (toto sezení u ní nekoriguji, sama totiž sedávám úplně stejně ☺)

Uvědomila jsem si, jak důležitá je řeč těla. Často prozradí více než přímá výpověď, protože člověk se soustředí na to, co bude říkat, ale neuvědomuje si, že jeho tělo promlouvá bezděčně a nezávisle na něm. Chtěla bych si prostudovat některou literaturu, která se nonverbální komunikací zabývá (Křivohlavý, J. Povědej naslouchám nebo Lewis, D. Tajná řeč těla).

3. Analýza aktivního naslouchání v rozhovoru.

K analýze aktivního naslouchání jsem použila stejný rozhovor jako u analýzy nonverbální komunikace.

Okolnosti rozhovoru jsou tedy stejné jako u úkolu č. 2.

VP	Ahoj N, posad' se, kam budeš chtít. Dáme si čaj a máš tu i čokoládu, abys mi tu neumřela hlady. Tenhle rozhovor ber jako povídání o tom, co tě těší nebo trápí, co bys chtěla nebo co bys třeba ráda změnila. Když nebudeš vědět, prostě řekni: „Nevím“. A jestli se ti nebude chtít na otázku odpovídat, tak vůbec nemusíš.	<i>povzbuzení</i>
N	To je v pohodě, já s tím nemám problém	
VP	Jak se ti teď daří?	<i>sondáž</i>
N	Jo, dobrý. Jsem docela spokojená. Jen teta mě pořád moc hlídá. Lepší je táta a jeho přítelkyně. Ale nejlepší je strejda. Řeknu mu víc než tetě, protože je s ním legrace a vždycky mi všechno vysvětlí. Je na mě taky přísněj, ale poslechnu ho. Ale stejně bych chtěla jít k mámě. Mám tam větší volnost a sestřičku.	
VP	Tomu rozumím. Ale napadlo tě někdy, že za těmi zákazy je starost o tebe, že se teta i strejda snaží o to, aby z tebe něco bylo, že to není jen kontrola, dohled a „prudění“, že tě prostě mají rádi a bojí se o tebe?	<i>vyjádření porozumění</i> <i>interpretace, konfrontace</i>
N	Ale leze mi to na nervy. Holky ze třídy toho smějí daleko víc než já	
VP	Tak říkáš, že nejvíc tě hlídá teta a že lepší vztahy máš s tátou a se strejdou, i když on po tobě taky chce nějaké povinnosti. K mamince bys chtěla, abys neměla takový přísný dohled, a chybí ti sestřička. Holkám ze třídy závidíš, že mají větší volnost. A měnila bys s nimi?	<i>reflektování, parafrázování</i> <i>sondáž</i>
N	Ne. ... Teda někdy jo a někdy ne. Chtěla bych jako holky zůstat venku klidně do večera, jít třeba k nějaký kámošce spát. Teta mi pořád volá, kde jsem a tak. Ale zas jim nezávidím, že je rodiče nikam nevezmou, že nejezdí k moři jako já nebo nechodí do divadla nebo že nemají vlastní pokojíček.	

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VP	Tak vidíš. Nakonec toho, co máš a co se ti líbí, je víc. Teta říkala, že ráda sportuješ – jezdíš na kole, na kolečkových bruslích a chodíš na kung-fu. Co tě baví nejvíc?	<i>reflektování</i> <i>sondáž</i>
N	Asi to kolo. Dostala jsem teď nový, jezdíme na výlety. Brusle taky. To kung-fu mě bavilo na začátku, líbilo se mi, ale teď se mi moc nechce na tréninky chodit. Jenže musím. Ale radši bych byla s holkama venku.	
VP	Ale zase umíš něco, co někdo jiný neumí. V naší škole jsi jediná, kdo tenhle sport dělá. Chystáme na konci roku školní akademii. Nelíbilo by se ti tam něco předvést právě z kung-fu?	<i>ocenění</i> <i>ocenění</i> <i>sondáž</i>
N	Jojo, to bych klidně předvedla.	
VP	Tak dobře, domluvíme se. Uvidíš, jak budou všichni koukat. Včera jsme si četli pohádku Tři přání. Ty jsi tu zrovna nebyla. Děti mi potom psaly, jaká by měly přání. Ale skutečná, ne pohádková. Měla bys taky nějaké přání?	<i>ocenění</i> <i>sondáž</i>
N	No, ... Chtěla bych se vyučit cukrářkou, to by mě bavilo. A taky aby mi to šlo líp ve škole. A až mi bude 15, chtěla bych jít k mámě	
VP	Tak to jsou tvoje tři přání. Cukrářka, dobrý prospěch ve škole a od 15 let být u mámy. Napadlo tě někdy, že za dobrým prospěchem ve škole stojí snaha tvojí tety a strejdy – a tím pádem i to, že by ses mohla úspěšně vyučit cukrářkou? U maminky, myslím, stejné podmínky nemáš. Hlídáš sestřičku – to ti chválím, vím, že se umíš hezky starat o děti – ale teď se musíš hlavně učit. I třeba kvůli tomu, že tvoje dobré známky dělají tetě a strejdovi radost a vidí, že se nesnaží zbytečně.	<i>parafrázování</i> <i>konfrontace</i> <i>sondáž</i> <i>konfrontace</i> <i>ocenění</i> <i>konfrontace</i>
N	To já vím. Ale chtěla bych to u mámy aspoň zkusit. Když to bude blbý, tak bych se vrátila k tetě	
VP	Dobře, Ale je tu ještě jedna věc. Ten obor cukrářka je v Praze. Budeš muset dojíždět. Za prvé máš trošku problém se vstáváním a za druhé je dojíždění od maminky mnohem komplikovanější. Nebo bys	<i>informace, konfrontace</i> <i>sondáž</i>

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	chtěla bydlet na internátu?	
N	To mě nenapadlo... Bydlet na internátu bych teda nechtěla. Jsem ráda, že mám svůj pokojíček.	
VP	No, vidíš. A tady ve městě máš spoustu kamarádek. Taky sportovní kroužek. Zkus se nad tím ještě zamyslet.	<i>informace, povzbuzení</i>
N	Dobře, tak já si to ještě rozmyslím	
VP	Tak já to teď všechno, co jsme si řekly, zopakuju. Vadí ti dohled a přísnost, ale chtěla bys mít dobré známky a vyučit se cukrářkou. Asi si trochu uvědomuješ, že u maminky by ses musela hodně snažit sama, a teta se strejdou by ti ve všem pomohli. Zkusíš si to všechno ještě promyslet. Nikdo tě k ničemu nenutí, všem na tobě záleží. Jsi šikovná holka. Doufám, že se rozhodneš správně. Taky jsi to v životě neměla jednoduché. Jen myslí na to, že za tou kontrolou a dohledem je starost o tebe a velká láska.	<i>interpretace</i> <i>reflektování, sumarizace</i> <i>ocenění</i> <i>ocenění</i> <i>konfrontace</i>
N	Já to vím. Rozmyslím si to	
VP	Děkuju ti, N, že sis se mnou o všem promluvila. Sejdeme se třeba na konci roku a ty mi řekneš, jak to vidíš. Nikdo tě k ničemu nenutí. Ale dospělí mají zkrátka víc zkušeností, tak je zkus občas poslouchat.	<i>ocenění</i>
N	Tak na shledanou. A děkuju za čaj a čokoládu	

Reflexe rozhovoru.

Byl to rozhovor poradenský, polořízený, s aktivním nasloucháním, se zásadami svobody klienta, respektu k němu a důvěrnosti sdělených fakt. Částečně byl i nápravný (korektivní). Vedla jsem ho proto, abych se dívce pomohla zorientovat v problematické situaci, pochopit ji, nabídnout možnost řešení, poskytnout jí podporu a pochopení.

Otázky jsem měla připravené, ale některé nově vyplynuly samy přímo z rozhovoru.

V první fázi jsem se snažila navázat důvěru a zjistit dostupné informace, potom rozebrat a vysvětlit podstatu problému, dále navrhnout nějaké řešení, možnosti a motivovat k zamyšlení.

Dívce jsem pozorně naslouchala, neopravovala výrazy, nekomentovala odmítavě její negativní prožitky. Netlačila jsem ji do svých vlastních názorů, jen jsem je předestírala jako možnost. Chtěla jsem, aby přemýšlela a vyjadřovala se volně, aby si sama zkusila odpovědět na otázky, které z rozhovoru vyplynuly. Snažila jsem se o shrnutí, abych si byla jistá, zda mne dívka správně chápe. Atmosféra byla příjemná. Cílem bylo doplnit si názor „druhé strany“, nabídnout řešení, a to se mi snad podařilo. Nic mě vlastně nepřekvapilo..Obtížné pro mne

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

opět bylo rozhovor přesně zaznamenat, zápisy narušovaly plynulost rozhovoru. Učit se toho musím ještě mnoho. Vybírat otázky, které směřují k jádru problému a vhodně je interpretovat, vyhodnotit neverbální složku, rozpoznat z ní náladu, pocity, vše, co je pod tím skryté, umět rychle zareagovat na změnu ve směru rozhovoru, pokud z něj vyplyne něco, co jsem neočekávala.

Rozumem si dívka uvědomuje, jakou oporu ve své náhradní rodině má, ale porovnává vše se svými kamarádkami, cítí neustálý dohled a péči svých pěstounů vnímá jako přehnanou. Naprosto chápu obavu tety a strýce, kteří ji dobře znají a prožili s ní spoustu starostí a vědí, jak snadno je ovlivnitelná a nedokáže předvídat důsledky svého chování. Ale také jsem si uvědomila jednu věc. Představila jsem si sama sebe v jejím věku. Nebyla jsem problémové dítě, naopak. Snažila jsem se plnit přání svých rodičů, dobře se učit, pomáhat jim. Ale moji rodiče byli velmi přísní. Nikam jsem nesměla, a pokud ano, bylo to vždy se spoustou připomínek, omezení. Každé sebemenší opoždění mi bylo „rozumně“ vyčítáno – proč je to mrzí, abych si uvědomila, že... I do tanečních jsem nesměla se svými vrstevníky, ale o rok později, což jsem vnímala velmi těžce. Tento dohled „z velké lásky“ mě dusil. Trvalo to vlastně až do doby, kdy jsem odmaturovala a pak byla přijata na vysokou školu do Prahy. Strašně jsem se těšila, že nebudu doma, přestože se o mne a o sestru rodiče dobře starali, měli nás rádi, jejich vztah mezi sebou byl velmi hezký, nikdy se nehádali, jezdili s námi na výlety a dovolené. Přesto jsem chtěla pryč. Proto dokážu N v jistém směru pochopit. Kamarádky se jí posmívají, když vidí, jak na ni teta čeká před školou, jak jí neustále volá a kontroluje – a není dobré, když jí teta před nimi třeba napomíná nebo jí vynadá.

Ale těžko to mohu posoudit. Pěstouni ji znají nejlépe, zkoušejí dát jí důvěru. Například v době polední pauzy mají děti volno, ale nabízíme rodičům možnost zajistit nad nimi dohled, pokud si to rodiče přejí. N byla „pod dozorem“, protestovala, prosila, tak jí teta na zkoušku povolila volnou pauzu. N ale brzy začala na odpolední vyučování chodit pozdě, během pauzy chodila s děvčaty kouřit, takže měla opět zákaz být bez dohledu. Na její zodpovědnost se tedy asi nedá opravdu spoléhat. Možná by bylo dobré, aby se na její výchově více podílel strýc. Je na ni také přísný a vyžaduje plnění povinností, ale jak N sama říká, sdělí mu toho mnohem víc, on jí vše vysvětluje a hlavně je s ním legrace a to je při její povaze vysoce ceněno.

Letos se zlepšily její studijní výsledky. Největší podíl má na tom zcela jistě rodina, ale ověřila jsem si, že na N hodně působí pochvala i za sebemenší úspěch a já se snažím s chválením nešetřit a některé výstřelky v chování přehlížím, spíše vlastně na ně neupozorňuji, nevšímám si jich a jí to přestane bavit a uklidní se.

V tomto školním roce si N bude vybírat povolání. Zaznamenala jsem, že místo oboru cukrářka mluví o oboru kuchařka, který je v místě bydliště a ne v Praze. První obor se mi pro ni jeví jako vhodnější (a „hezčí“), ale vím, že se rozhoduje opět pod vlivem kamarádek – všechny dívky ze třídy si vybraly stejný obor ve stejném učilišti. Je to nejjednodušší, vzdáleností i finančně nejdostupnější. A asi chtějí jít svorně na stejnou školu, aby se dále mohly vídat.

Nevím, jak se bude situace vyvíjet, až N ukončí základní školní docházku na naší škole. Ale naši bývalí žáci se na naši školu často vracejí, aby nám řekli, „jak jde život“ a viděli své kamarády, tetu také často potkávám, tak si myslím, že se pokračování příběhu dozvím.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Obávám se, že dívka ještě bude muset zažít mnohá zklamání, než pochopí, kdo to s ní myslí dobře, komu není lhostejná a v dohledu a starosti o ní nebude vidět jen omezování či zákazy, ale velkou lásku. Její pěstouni také potřebují zpětnou vazbu – když něco vkládají, tak by se jim to alespoň v malé míře mělo vrátit. Obdivuji, že to ani po tolika letech a při svém pracovním vytížení nevzdávají. Vychovali dobře už několik dětí, mohli by mít „pohodový“ život, bylo by pro ně mnohem pohodlnější přesunout starost o N na matku, užívat si, netrápit se. Ale vím, že by to brali jako své selhání a že jim na N opravdu záleží.

Velmi bych si přála, aby tento příběh měl dobrý konec.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Grantový projekt

Vzdělávací program pro učitele – výchovné poradce

(CZ.1.07/1.3.48/02.0013)

Výstupní práce e-kurzu

„Vedení poradenského rozhovoru“

R5 - práce zařazená do Sborníku dobré praxe

*Poradenské rozhovory –
3 rozhovory o žácích 2. a 3. ročníku ZŠ*

Zpracoval(a): Xxxx Yyyy

Dne 7.11.2014

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Anamnestický rozhovor a jeho reflexe

Rozhovor proběhl: v květnu 2014

Účastníci: matka a výchovná poradkyně

Okolnosti rozhovoru

Matka chlapce (2. ročník), který navštěvuje naši školu, mě požádala o pomoc před obchodem ve vesnici, kde učím. Důvodem je, že si třídní učitelka jejího syna stále stěžuje, že Jíra je roztěkaný a nesoustředěný. Matka má ale dojem, že třídní učitelka jejího syna před třídou zesměšňuje a ponižuje. Řekla jsem matce, že je to vážnější obvinění a že se tedy pokusím nějak pomoci. Požádala jsem jí o soukromý rozhovor, ve kterém jsem se chtěla zaměřit na anamnézu dítěte, jelikož rodinu chlapce znám jen povrchně. To jsem jí také sdělila. Navíc jsem jí upozornila, že otázky i odpovědi si budu zapisovat. Neměla s tím žádný problém. Prý ani s tím, kdybych to měla ukázat třídní učitelce svého syna. Rodina pochází z vesnice, kde sídlí škola i třídní učitelka chlapce – moje kolegyně. Schůzku jsme si dali v restauraci v nedalekém městě. Od nástupu chlapce do školy řešila třídní učitelka několikrát kázeňské problémy – spíše „klukoviny“. Ve dvou případech došlo k podlejšímu chování a k jedné drobné krádeži, která se řešila s rodiči. Matka se přiznala, že si v poslední době neví rady se synem a sama si vyžádala vyšetření PPP. Tvrdila, že potřebuje pomoc a radu psychologa. Výsledky škoie neposkytla.

Přepis rozhovoru

VP	Dobrý den
M	Dobrý den, děkuji, že jste přišla
VP	Jak se Vám vede? Slyšela jsem, že jste změnila práci – nyní jsme téměř kolegyně. (matka učí v autoškole)
M	Ano, je to mazec, ale baví mě to
VP	Můžete mi říct, kde pracuje manžel?
M	Nastoupil do zemědělského družstva jako traktorista.
VP	Aha, tak proto ty traktory a zájem o ně ze strany vašeho syna?
M	No jo Jíra, ten je na to hrozně pyšný. Stále chce kupovat traktory jako má táta.
VP	Ano, všimla jsem si, že Jíra je samý traktor.
M	To ano – taky ho podporují babičky – obě pracují v ZD, tak mu přejí. Má toho tolik, že neví coby?
VP	Jíra má ještě sestru, že?
M	Ano – ale je malá – moc si s ní nechce hrát
VP	Má Jíra nějaké koníčky mimo traktorů?
M	Zajímá ho to, co tátu – všechno, co je spojené s družstvem nebo s domácími zvířaty – slepice, pes, kočky, krůty..býci

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VP	A vy to všechno chováte? A Jíra pomáhá?
M	Jo docela pomáhá. Ale nejvíc ho baví, když může s tátou jezdit traktorem a sekat, sušit, balíkovat, prostě traktorové práce.....a kombajn!!! To je něco pro něj!!
VP	No a co Jíra a škola?
M	No to je horší. Já teď když už nejsem na MD, tak mám hrozně málo času. Manžel se snaží vydělat peníze, tak nějak nezbyvá čas na Jíru a jeho přípravu do školy. Hraček má dost, ale času na něj teď nějak nezbyvá. A také my s manželem na sebe nemáme moc času a v poslední době se trochu hádáme....odmlčení...a někdy se neudržíme ani před dětmi.
VP	Je to teď pro vás pro všechny těžké. Málá začala chodit do školky, vy nová práce, manžel nová práce, Jírovi se změnil kolektiv, máte na něj méně času. Jedno k druhému. Nemyslíte si, že i to by mohli být důvody jeho roztěkanosti ve škole a případných problémů s paní učitelkou.
M	No... když jsme to teď takhle rozebrali, asi promluvíím více s manželem
VP	Pokuste se to všechno, prosím, v klidu probrat. A najít nějaké řešení.
M	Ano, určitě se pokusíme. Navíc vím, že můj syn je takový roztěkaný a neudrží se dlouho u ničeho soustředit. Ale to zesměšňování se mi nelíbí
VP	Zkuste být konkrétní, prosím.
M	Jíra mi vyprávěl, že když dítě řekne něco špatně, všechny děti musí zabučet. A pak se mu smějí. Mluví s dětmi jízlivě a předhazuje jim něco o rodičích. Jako např. „Když tvůj táta chodil do školy, taky toho moc neuměl“ nebo „připadám si tady jako v blbškúlce.“ A taky jsem vám chtěla říct, že když jsme byli v poradně, tak jsem to řekla psychologce a ona se mě zeptala na jméno paní učitelky. Já jí to řekla a ona mi odpověděla: „No jo, tak to nejste sama, to už si tady stěžovali jiní rodiče.“
VP	A poradili vám v PPP, jak nyní postupovat?
M	Ne.
VP	A mluvila jste o tom s paní učitelkou třídní?
M	Ano, říkala, že můj syn lže.
VP	Neprozdadila jste nám výsledek vyšetření z poradny. Pokud nechcete, máte na to právo. Ale přece jen pro ucelení všech informací, bych ráda věděla, jaký byl závěr?
M	To Vám klidně řeknu a vyšetření vám poskytnu. Jíra je prý v pořádku, jen je trochu živější. A kvůli čtení máme prý přijít ještě ve 3. ročníku.
VP	Já vím o tom, že paní učitelka doučuje vašeho Jíru čtení a v těchto individuálních hodinách si ho chválí.
M	Možná si myslí, že to tím všechno vylepší.
VP	Vidím, že jste vůči paní učitelce rozezlená. Určitě k tomu máte své pádné důvody. Já je všechny беру na vědomí a pokusím se nejspíš jednat o tom přímo s paní ředitelkou. Neznám jiné řešení. Až budu mít nějaký výsledek jednání – dám vám vědět.
M	A nebude se paní učitelka našemu Jírovi mstít?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VP	Pokusím se vyřešit vše tak, aby k tomu nedošlo. Víc vám slíbit nemohu.
M	Já vám moc děkuji za váš čas a zájem. Těším se, až budete mého syna učit vy. Rodiče i děti jsou s vámi spokojené – to si tam napište.
VP	Děkuji za důvěru, za informace a na shledanou
M	Na shledanou

Reflexe rozhovoru

Zvolila jsem polostrukturovaný rozhovor. Tento typ rozhovoru mi vyhovoval. Potřebovala jsem získat informace o životě chlapce v rodině. Rozhovor s matkou nebyl nepříjemný, cítila jsem opravdový nehraný posun v momentě, kdy vyvstali na povrch problémy rodiny. Matka si podle mého názoru upřímně přiznala, že změny v rodině mohou mít dopad na chování Jíry ve škole. Navíc nepřímo přiznala, že čas který ztratili pro své děti, nahrazují hračkami. Myslím, že i to si uvědomila. Otázka je, zda s tímto zjištěním a uvědoměním si nyní nějak dál dokáže pracovat. Další otázkou jsou získané informace o paní učitelce třídní. Protože mám vysokou důvěru ke své ředitelce a opravdu jsem jinou cestu neznala, vše jsem jí sdělila a chtěla jsem vědět, jaký bude další postup. Paní ředitelka mi sdělila, že nějaké takové věci již zaslechla. Slíbila, že si s paní učitelkou promluví a nebude jmenovat žádného rodiče. Sdělí paní učitelce, že stížnosti jsou od více rodičů. Před měsícem jsem potkala Jíry matku. Pozdravila mě, všeobecně jsme se bavili a na konci rozhovoru mi sdělila, že paní učitelka je kr..a. Ať se nezlobím, ale že jiný výraz pro ní nemá. Nedokázala jsem nijak reagovat, jen jsme se slušně rozloučili.

Z rozhovoru jsem se dozvěděla, vše co jsem potřebovala, možná i něco navíc. Něco, s čím tak úplně nedokážu pracovat.

2. Analýza neverbální složky komunikace v rozhovoru

Okolnosti rozhovoru

Rozhovor se žákem třetího ročníku základní školy byl realizován z důvodu výsledku v sociometrickém testu. Chlapec žije v rodině, kde se mluví jen slovensky. Rodina je navíc sociálně slabá. Erik se často chlubí kamarádům s věcmi, které nejsou pravdivé. V sociometrickém testu vyšel jako jedinec s největším záporným vlivem na třídu, který má zpravidla silnou schopnost prosadit své názory. Dále by mohl být Erik i potencionálním agresorem třídy. Zároveň ale vyšel v testu jako nešťastný a izolovaný. V tabulce vlastností byl označen jako ulhaný, nespolehlivý, ale také upřímný.

Cílem rozhovoru bylo tedy zjistit, zda Erik je ve třídě nešťastný a zda si je vědom svého lhaní.

Přepis rozhovoru se žákem (vč. neverbální složky)

VP	Ahoj Eriku, chtěla bych si s tebou trochu popovídat. Posad' se	<i>Fyzický postoj: Sedá si na připravenou židli, kousek od stolu Haptika: mne si ruce.</i>
E	Ano.	<i>Mimika : trochu vystrašený výraz v obličejí</i>
VP	Eriku, neboj – nic jsi neudělal? Nebo by ses měl něčeho bát? Něco nevím? Třeba ze družiny?	
E	Ne...nevím?	<i>Kinezika – ošívá se, krčí rameny, haptika: stále si mne ruce</i>
VP	Jak je dnes ve škole?	
E	V pohodě, protože máme tělocvik a ten mě baví	<i>Mimika: trochu se usměje</i>
VP	Tak to je fajn. Já bych se tě chtěla zeptat na něco ohledně naší třídy? Máš ve třídě dobré kamarády?	
E	Ano, mám	<i>Mimika: usměje se, Kinezika: dá si ruce na kolena</i>
VP	Máš s někým nějaký problém?	
E	Někdy mě štve O, furt chce něco dělat první, všechno nám nařizuje.	<i>Kinezika: ostře mává rukama, strnulá hlava</i>
VP	A ty ne?	
E	Já někdy taky?	<i>Kinezika: svěší hlavu, Haptika: drží si jednu ruku ve druhé na kolenou a mačká si je</i>
VP	Eriku, jsi v naší třídě rád?	
E	Ano, je to tady docela dobrý.	<i>Mimika: Lehce se usměje</i>

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

		<i>Kinezika: ruce dává zase na kolena</i>
VP	A s kým jsi rád?	
E	Mám rád Honzu a Kryštofa... a taky Pepu.	<i>Mimika: Lehce se usměje FP: lokty si opře o vzdálenější stůl</i>
VP	Zkusíš mi říct proč?	
E	Kryštof je chytrý a umí dobře cvičit	<i>Řeč očí: nadšení, Mimika: zdvihá obočí</i>
VP	A Kryštof se s tebou hodně baví?	
E	Docela jo, ale někdy je na mě naštvanej	<i>Z výrazu hlasu: trochu vzpurně, pak kinetika: svěší hlavu, ruce si dává opět na klenu</i>
VP	Hmm... a můžeš odhadnout proč?	
E	Někdy se rozčiluje, že lžu a vymýšlím si.	<i>Z výrazu hlasu: trochu rozčileně, řeč očí: vypoulí oči, zvedne obočí</i>
VP	...a je to pravda?	
E	„To ne... teda jako někdy jo	<i>Kinetika: sklopí hlavu Z výrazu hlasu: ztišení</i>
VP	A Pepa?	
E	Ten se se mnou baví pořád.	
VP	A on se na Tebe nikdy nerozčilí jako Kryštof?	
E	Ne, Pepa je hodný. A taky kamarádí s Kryštofem.	<i>FP: Opře si bradu o obě ruce</i>
VP	A co Honza.	
E	Ten se mnou dělá různé blbosti. Někdy zlobíme paní vychovatelku.. a někdy taky Honza lže a vymýšlí si.	
VP	Ale E, před chvílí jsi říkal, že to děláš i ty.	
E	To jo, ale von se vždycky naštvne a pak říká takový nesmysly.	<i>F.P. Zase si sedene vzpřímeně, ale neopře se, spíše – kinetika: ztuhne. Z výrazu hlasu: mluví trochu rozčileně</i>
VP	Jaké?	
E	Že sem pitomej, že moji rodiče jsou cizinci..že on má nejlepšího tátu a nejlepší rodinu na světě...	<i>Z výrazu hlasu: Na začátku smutně, pak se rozčiluje Kinezika: kroučí hlavou</i>
VP	A co mu na to říkáš?	

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

E	Rozčiluje mě to, tak mu nadávám a taky říkám blbosti.	
VP	„A jaké?“	
E	.. už si nevzpomínám...nevím	<i>Kinezika: krčí rameny</i>
VP	Dobře, E, děkuji ti a Na shledanou zítra.	<i>Mimika: neutrální výraz</i>
E	Ano. Na shledanou	

Reflexe rozhovoru

Erikovo neverbální chování je pro mě vcelku čitelné. Výhodou je, že chlapce znám již delší dobu. Řeč očí v tomto případě prozrazovala strach z „průsvihu“, což není ojedinělé. Dále při hovoru o kamarádech – nadšení, obdiv, radost. Při nepříjemné otázce často klopí hlavu, mne si ruce, nechce se mu odpovídat. Když se Erik trochu rozčílí, ztuhne hlava, někdy celé tělo. Je zde čitelný vztek, vzpurnost. Toto je zároveň velmi čitelné i z tónu hlasu. Mluva tichým hlasem, odmlčování, signalizuje, že chlapec nemá příliš čisté svědomí. Když je téma pro Erika uvolněné, necítí nebezpečí, podpírání si bradu, uvolní tělo.

Poprvé jsem se více zaměřila na nonverbální složku rozhovoru. Vidím, že je dobré si této složky všimnout. Určitě se pohled na odpovědi doplní, ucelí. V řeči těla se v tomto případě opravdu zrcadlila jednotlivá slova a sdělení. Nemůžeme ale asi říci, že je to tak vždy. U jedince např s diagnózou PAS, bude řeč těla vypadat asi jinak a dekodování nebude tak jednoduché. Ale určitě nám bude napovídat směrem k diagnóze. Je tedy jasné, že je pro poradce důležité řeč těla sledovat u různých klientů a pomalu získávat zkušenosti, porovnání, porozumění.

Poznámka k mému nonverbálnímu projevu. Někdy mám problém nezasmát se více, než je přípustné. Dále mám trochu problém neprojevoval řeči těla soucit – ale hlídám se!

3. Aktivní naslouchání

Rozhovor proběhl: v listopadu 2013

Účastníci: matka, otec a výchovná poradkyně (třídní učitelka)

Okolnosti rozhovoru

Rozhovor jsem dělala s matkou a otcem devítiletého chlapce O., který navštěvuje 3. ročník ZŠ s diagnózou PAS a oční vadou. Rozhovor jsem použila i ve své případové studii. V tomto případě se jedná o polostrukturovaný rozhovor s nedirektivní technikou. Matka i otec byli týden předem obeznámeni s požadavkem na rozhovor. Mým cílem bylo zjistit, zda rodiče přijali diagnózu svého syna a snaží se s tímto faktem nějak pracovat, dále jsem chtěla více pochopit postoj rodičů vůči diagnóze, popřípadě povzbudit a doporučit možnosti další

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

efektivní práce. Předem jsem si vymezila jen to, že nebudu poučovat, direktivně přikazovat. Mým cílem bylo pochopit poznat rodičů vůči diagnóze, popřípadě doporučit. Otázky jsem si připravila jen částečně. Rodiče přišli neutrálně naladěni. Posadila jsem si je naproti sobě do Oldřichovy lavice. Společně jsme na začátku ještě probírali nepořádek u Oldřicha v lavici a funkčnost tabulky na psaní. Upozornila jsem rodiče na to, že téměř všechny děti mají nepořádek v lavici, takže v tomto Oldřich není žádná velká výjimka. Ještě jsem upozornila rodiče, že je zdržím přibližně hodinku, jestli s tím není nějaký problém. (Psala jsem to před tím i do zprávy.) Odpověděli, že určitě ne. Schůzka proběhla odpoledne od 14.30 – 15.35 hod.

Přepis rozhovoru s rodiči

VP	Dobrý den, děkuji, že jste se dostavili. Chtěla bych vám předem říci, že pokud nebudete chtít na otázku, kterou vám podám odpovídat, samozřejmě nemusíte. Ve zprávě z podrobného vyšetření jsem vyčetla, že se se závěrem zprávy neztotožňujete. Dokázali byste uvést v čem přesně?	<i>sondáž, objasňování</i>
M,O	Nevíme, nepamatujeme si to.	
VP	Zkuste si, prosím, vzpomenout	<i>povzbuzení</i>
O	Nesouhlasíme s tím, že by naše dítě mělo nějakou z vad, o kterých se tam píše. Byl příliš malý na takový závěr. To by musel mít aspergra každý.	
M	Některé věci jsou tam podle mě blbosti.	
VP	Četli jste nějakou odbornou publikaci o dětech se zdravotními problémy, které jsou ve zprávě uvedené? Pokud ano – pomohlo Vám to k pochopení některých situací či stavů dítěte?	<i>sondáž, objasnění</i>
M	Internet, nic odborného. Ne, nic nám nepomohlo. (M. se rozpláče)	
O	(mlčí)	
VP	Co vnímáte dnes jako největší úspěchy, které jste ve výchově a vývoji Oldřicha zaznamenali?	<i>sondáž, objasnění, povzbuzení</i>
O	Nic	
M	Nevím	
VP	Jaké jsou přednosti vašeho syna?	<i>sondáž</i>
M	Nevíme, asi nic (M pláče)	
VP	Opravdu si nic nevybavíte? Mě váš syn překvapuje technickými znalostmi některých věcí.	<i>povzbuzení, objasnění</i>
O	To možná. Chybí mu ale šikovnost. Snesl jsem z půdy merkur – dělám to já. Snažíme se mu kupovat hračky na zručnost, ale celá třída dostala tablety, tak jsme ho také	

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	koupili.	
M	Lego kostky ho stále baví, ale v poslední době víc než skládá, vědecky bádá na internetu, kdy založili lego... baví ho to, zajímá. Jezdíme po výstavách Lega.	
VP	Pomohla vám nějaká instituce s obtížemi syna, která a jakým směrem	<i>sondáž</i>
M	Ne	
O	(mlčí)	
VP	Jak ovlivňuje výchovu Oldřicha babička, která je s vámi ve společné domácnosti?	<i>sondáž</i>
O	Hodně, rozmazluje ho. Řeknu dětem, že pojedeme někam na kole – Vojta doběhne za babičkou a babička řekne: „...ne - Vojtíšek nikam nejede.“ A tak Vojtíšek zůstane doma.	
VP	Ovlivňuje ho podle Vás i jinak – podle Vás kladně?	<i>objasňování, sondáž</i>
O	Má s ním velkou trpělivost	
M	(přítaká a pláče)	
VP	Ke komu nejvíce Oldřich v rodině tíhne, komu se svěřuje?	<i>sondáž</i>
M,O	(dlouhé ticho)	
O	Určitě k manželce, všechno mu dovolí – je měkká	
M	Tatínek si to dělá sám – moc se výchovy neúčastní	
VP	Máte oba podobné vedení výchovy? V čem se rozcházíte?	
M	Asi v ničem, nakonec se téměř ve všem shodneme	
O	(mlčí)	
VP	Co je pro vás ve výchově, vedení – zásadní?	<i>sondáž</i>
M	Nevíme, nedokážeme nějak odpovědět.	
O	(mlčí)	
VP	Máte dnes nějaký zásadní problém s výchovou, vedením Oldřicha?	<i>sondáž</i>
M	(mlčí)	
O	V poslední době se mu nějak nechce na záchod. Posílám ho a jemu se pořád nechce. Nejde třeba tři dny na velkou.	
M	(pláče) To je už dlouhodobý problém.	
VP	Spolu jsme již tento problém řešili. Doporučila jsem vám odborníka. Nijak jsme to spolu nekonzultovali. Nevyhovovala vám nabídka?	<i>objasňování</i>
M	Když jsem přišla do ordinace s Oldřichem a brečela jsem, paní mi řekla, že by potřebovala nejdříve pracovat se mnou. Nezlobte se, ale mě ten postup přišel směšný. Nevěřím tomu.	

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	Přesto jsem se chtěla znovu objednat, ale paní mi řekla, že má volno jen dopoledne. Nemohu si tak hodně dovolit chybět v práci.	
VP	Zkoušeli jste jiného odborníka?	<i>sondáž</i>
M	Ano, loni u psychologa. Když jsem řekla Oldřichův jídelníček, řekli mi, že má vyváženou stravu. Nejvíc mě štvou lidi, kteří řeknou: „Já bych mu dal – nejíst! Nechal bych ho vyhladovět a bylo by.“ A mě fakt vadí, poslouchat takový řeči. Když mu dám něco ochutnat, tak si to vezme a pak to jde vydávat na záchod.	
VP	A můžete mi prozradit Oldřichův jídelníček?	<i>objasňování</i>
M	(pláč, zalyká se, nemůže mluvit) Ráno má chleba s máslem, v poledne chleba se salámem, někdy polévku, někdy párek. Večer má chleba. Loni na dovolené se naučil jíst hranolky. Jedl chleba a hranolky. Také jí křupiny. Jednou jsem četla na internetu, jak nějaká maminka psala, že její holčička má aspergra a jí jen housky. Možná je to projev té choroby? Nevím. (stálý pláč)	
VP	Dnes již můžete oslovit nutričního poradce. Pokud chcete, mám na něj kontakt. Já bych vám jen chtěla na závěr říci, že já vidím velký pokrok v samostatnosti vašeho syna. Není už dnes závislý na asistentovi ani na pomoci své sestry. Dále vidím, že po tom, co fotíte učebnice kvůli zvětšení písma a tatínek vyrobil tabulku s osvětlením na psaní, Oldřich se lépe a rychleji orientuje v textu. Jeho práce s textem a následná interpretace přečteného je na vysoké úrovni. Jeho občasná záchvaty rozrušení, už nejsou tak časté. Občas se opět objeví, ale ihned po klidném zopakování úkolu či navedení na správnou stránku...odstavec...je vše zažehnáno. Oldřich se ihned dokáže soustředit a začne pracovat. Pomalu, ale jistě. Potíž je občas v tom, že chce být stále středem pozornosti a stále by vyprávěl něco svého. Někdy nemá připravené všechny věci včas, hledá, tápe, unikne mu začátek hodiny. Na tom stále pracujeme. Nicméně další klad je jeho velká zvědavost, představitivost a fantazie. S tím se dá velmi dobře pracovat. (povzbuzování, shrnutí) Pokud tedy vy již nic nechcete dodat, já bych schůzku ukončila. Moc vám děkuji za váš čas a na shledanou.	
M,O	Děkujeme a na shledanou	

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Reflexe rozhovoru

Na moje dotazy odpovídala více matka. Otec reagoval většinou jen v případě spíše nějaké negativní zprávy. Například pochybuje o výsledcích zpráv odborníků, Oldřich si nehraje s Merkurem, je nešikovný, matka je příliš měkká, babička Oldřicha rozmazluje. Co ho zajímalo, byla otázka zdraví Oldřicha. Velmi rychle prozradil problém s jeho vyměšováním. Dále se ale k debatě o stravě nevyjadřoval. Matka téměř celou schůzku proplakala, místy se až zalykala a nemohla mluvit. Byla více otevřená a ochotná odpovídat na otázky. Na začátku se vyjádřila podobně jako otec, že oni Oldřichovu diagnózu nikdy nijak neřešili a ke konci se jasně vyjádřila k tomu, že žádná odborná instituce jim nikdy nepomohla. U otázky stravování připustila, že projevem aspergra by mohla být anomálie ve stravování Oldřicha. Z rozhovoru jsem pochopila, vydedukovala, že matka je velmi úzkostlivá – možná sama potřebuje nějakou psychologickou pomoc. Otec odmítá diagnózu svého syna. Rodiče se snaží „táhnout za jeden provaz“, přestože názor matky je možná jiný. Domnívám se, že tento rozpor potírají tím, že otec se snaží po svém, „vychovat ze svého syna chlapa“ a přestože nesouhlasí s „rozmazlováním matky“, snaží se je přehlížet. Nevím si rady, co takovým rodičům doporučit a jak s tímto problémem dále pracovat.

Tento rozhovor jsem realizovala před rokem. Dnes po větším studiu tématu vedení rozhovoru musím konstatovat, že bych ho vedla trochu jinak. V otázkách mi chybí typy parafrázování a reflektování. Možná jsem měla trochu více reagovat na matčin pláč a některé otázky trochu více objasnit a také více povzbuzovat. Např. Myslíte tím, že...Co vidíte jako podstatné... Co to či ono pro vás znamená....Cením si toho, že...Vidím, že jste z toho smutná, myslíte si, že by pomohlo pomoci.....atd.

Mým hlavním cílem bylo zjistit, zda rodiče diagnózu přijali. To jsem zjistila. Další cíl bylo doporučit a povzbudit. To se mi podařilo asi tak napůl. Myslím, že pokud rodiče diagnózu nepřijmou, práce s tímto chlapcem ve spolupráci s rodinou bude stále obtížná. Tím se nebude dařit ani integrace chlapce v takovém rozsahu, jak by bylo možné.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Grantový projekt
Vzdělávací program pro učitele – výchovné poradce
(CZ.1.07/1.3.48/02.0013)

Výstupní práce e-kurzu

„Diagnostika školní třídy“

D1 - Práce zařazená do Sborníku dobré praxe

***Diagnostika třídy na 1. stupni ZŠ
na malotřídce.***

Použita technika dotazníku B3.

Zpracoval(a): Xxxx Yyyy

Dne 7. 5. 2014

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Vstupní informace o škole a třídě

1.1 Charakteristika školy a vybrané třídy

Historie školy se datuje od roku 1845, kdy byla postavena základní budova školy. Dnes je budova základní školy po velké rekonstrukci, při které byla zbudována pěkná půdní vestavba, která slouží jako školní družina a také jako jedna z učeben. Základní škola se nachází v malé vesnici ve středočeském kraji. Jedná se o malotřídní základní školu s pěti postupnými ročníky ve třech třídách. Zpravidla je první ročník vyučován v samostatné třídě, spojené jsou pak druhý s třetím ročníkem a čtvrtý s pátým ročníkem. Od šesté třídy postupují děti nejčastěji do základních škol do nedalekého města. Kapacita dnešní školy je padesát žáků. V současné době navštěvuje školu 45 žáků (první třída – 15 žáků, druhá třída – 9 žáků, třetí třída – 7 žáků, čtvrtá třída – 9 žáci, pátá třída – 5 žáků).

Součástí školy je mateřská škola s 50 dětmi, která se nachází v přízemí budovy, školní družina, kuchyň a školní jídelna. Škola poskytuje všeobecné vzdělání, není specificky zaměřena. Cílem Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, nazvaného „Tvořivá škola“, je podporovat nejen intelektuální nadání, ale i nadání hudební, pohybové, manuální, estetické apod. Škola se snaží podporovat a rozvíjet vstřícné vztahy učitel-žák, učitel-rodič, žák-žák, učitel-učitel, učitel-vedení.

Vzdělávání žáků se specifickými vývojovými poruchami školních dovedností probíhá formou individuální integrace do běžné třídy. Podmínky pro vzdělávání těchto dětí se škola snaží všestranně zajistit tak, aby byly plně uspokojovány jejich potřeby. Kromě individuální péče, poskytované ve vyučovacích hodinách všemi učiteli, děti navštěvují po nebo i před vyučováním reedukační skupinu.

Škola velmi dobře spolupracuje s Pedagogicko-psychologickou poradnou.

Základní škola nabízí dětem bohatý výběr zájmových kroužků (hra na flétnu, pohybové a sportovní kroužky, keramika, angličtina, zdravotnický kroužek, výuka latinsko-amerických a standardních tanců, step aerobic) a mimoškolních akcí. Důvodem této bohaté nabídky je zájem školy na kvalitním a smysluplném využívání volného času dětí. Nabízené aktivity jsou žáky i rodiči velmi kladně přijímány a hojně navštěvovány. Rodiče se aktivně zapojují do mimoškolních akcí, spolupracují, vytvářejí podmínky pro vhodné využívání volného času svých dětí.

V letošním školním roce z důvodu pedagogického zabezpečení výuky došlo ke spojení tříd takto: 1. a 2. třída v jedné učebně, 3. a 5. třída v druhé učebně, samotný 4. ročník v učebně třetí. Čtvrtý ročník navštěvuje tedy 9 žáků, z tohoto počtu je 5 dívek a čtyři chlapci. Výuka probíhá většinou v prostoru jejich učebny, nemusí se tedy nikam stěhovat. Většinu předmětů vyučuje třídní učitelka. Angličtinu vyučuje u této třídy učitelka 3. a 5. ročníku. Malý počet žáků v této třídě umožňuje žákům, aby seděli každý ve své lavici, a měli tak dost prostoru pro

svou práci. Prostředí učebny je velmi příjemné, vkusně zařízené novými lavicemi. Na výzdobě třídy se žáci aktivně podílejí výsledky svých výtvarných i pracovních činností.

1.2 Školní historie třídy

Tato třída společně existuje čtvrtý školní rok. Do prvního ročníku nastoupilo 9 žáků nově, jedna žákyně první ročník opakovala. Ve třetí třídě jedna z žákyň třídu opustila. Důvodem byl rozvod rodičů a odstěhování se do jiného města. V podmínkách malotřídní školy byli tito žáci prvního ročníku spojeni s ročníkem druhým. Další školní rok pokračovali jako spojený ročník druhý a třetí, poté třetí a čtvrtý, v letošním školním roce jsou samostatným ročníkem čtvrtým.

Od prvního ročníku mají žáci stejnou třídní učitelku. Měnili se pouze vyučující anglického jazyka a některých výchov. Hlavní předměty vyučuje ve třídě od prvního ročníku třídní učitelka.

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (3):

Chlapec PH, diagnostikovány specifické vývojové poruchy učení – dyslexie, dysortografie, labilní osobnostní terén, depresivní stavy. V evidenci pedagogicko- psychologické poradny od druhého ročníku. Chlapec prvně vyšetřen v PPP 17. 1. 2011 na základě žádosti zákonného zástupce z důvodů problémů v kolektivu a osobnostních problémů.

Závěr vyšetření poukazuje na rozvíjející se specifickou vývojovou poruchu učení (dyslexie, dysortografie), grafomotorické obtíže a mělkou koncentraci pozornosti u chlapce s aktuálním intelektovým výkonem v pásmu průměru, labilní osobnostní terén, depresivitu.

Druhé kontrolní vyšetření proběhlo 26. 10. 2011. Závěrem byla diagnostikována specifická vývojová porucha učení (dyslexie, dysortografie, dysgrafické rysy v písmu), krátkodobá pozornost, mělká pozornost, labilní osobnostní terén.

Třetí kontrolní vyšetření proběhlo 24. 6. 2013 se závěrem: Specifická vývojová porucha učení / dyslexie, dysortografie /, pomalé pracovní tempo při činnostech vyžadujících písemný projev, sociálně méně zralý /dětinské projevy v chování, obtíže s vrstevníky/, vada výslovnosti, aktuální intelektový výkon v dobrém průměru.

Doporučena individuální integrace v ZŠ dle z. 561/2004, dle vyhlášky 73/2005Sb. ve znění vyhlášky 147/2011 Sb.

Doporučení – zohlednění v klasifikaci, tolerovat specifickou chybovost, kvalitu a tempo čtení, kvalitu písma, geometrii, pomalé pracovní tempo při činnostech vyžadujících písemný projev, ponechat dostatečný čas na vypracování a kontrolu, vést k pečlivé zpětné kontrole, znalosti ověřovat i ústně.

Ve speciálně pedagogické péči se zaměřit na rozvoj akustického značení slov, sluchové syntézy a motorických funkcí, uvolňovat ruku.

Chlapec pracuje podle IVP.

Problémy v začlenění do kolektivu třídy.

Dívka NH, v evidenci pedagogicko-psychologické poradny pro dlouhodobé selhávání ve výuce. Opakovala první ročník. V současné době, na základě vyšetření v PPP, přetrvávají výrazné percepční problémy, aktuální intelektový výkon v pásmu podprůměru, zvýšené riziko neurotických a psychosomatických obtíží. Pomalé pracovní tempo, výrazná nejistota a potřeba dopomoci prvního kroku. Doporučeno využívat při výuce pedagogická opatření: tolerovat specifickou chybovost v psaném projevu ve všech předmětech, tempo a kvalitu písemného projevu. Zaměřit se zejména na zvládnutí základního učiva. Pravidelně opakovat základy matematiky a českého jazyka, využívat názorné pomůcky a pomocné tabulky. Respektovat pomalé pracovní tempo a zvýšenou nejistotu, poskytovat dopomoc prvního kroku. Poskytovat dívce podporu k ošetření rizika psychosomatických a neurotických obtíží. Dívka zařazena do redukční skupiny, se zaměřením na trénink oslabených funkcí. Nutný citlivý a pečující přístup. Individuální integrace ne, IVP ne.

Dívka dobře začleněna v kolektivu třídy.

Chlapec DK, v evidenci pedagogicko-psychologické poradny. Diagnostikována specifická vývojová porucha učení – dysortografie, nižší úroveň kvality pozornosti. Pomalé pracovní tempo vázané na písemný projev psacím písmem. Aktuální intelektový výkon v pásmu průměru.

Doporučeno ve výuce využívat pedagogická opatření: tolerovat specifickou

chybovost, nižší úroveň kvality pozornosti, umožnit psaní hůlkovým písmem, vést k pečlivé zpětné kontrole, znalosti ověřovat i ústně.

Individuální integrace ne, IVP ne.

Chlapec dobře začleněn v kolektivu třídy.

1.3 Nezávislé třídní faktory

Malotřídní, základní škola (I. stupeň 1. – 5. ročník) umožňuje všem zúčastněným – žákům, pedagogům, rodičům velmi úzký kontakt. Žáci se znají od mateřské školy, která se nachází v budově školy. Jako předškoláci navštěvují vyučování v jejich budoucí třídě, učí se poznávat a spolupracovat již od mateřské školy. Velmi úzký kolektiv žáků této třídy se velmi dobře zná i z mimoškolního života. Setkávají se i mimo vyučování, mimo školu. Škola nabízí bohatý výběr zájmových kroužků, které žáci v hojné míře navštěvují. Mimo školu se pravidelně setkávají i ve sportovních oddílech i na akcích obce.

Vzdělávací program školy umožňuje žákům spolupracovat na různých projektech, skupinových pracích, účastnit se jako třída různých soutěží.

Pro žáky je výhodou, že je od první třídy vyučuje ve většině předmětů jeden učitel, což velmi kladně přijímají. Tvoří si svá třídní pravidla, která se snaží v průběhu celého prvostupňového vzdělávání dodržovat. Dokáží sami upozorňovat na jejich porušování a snaží se o nápravu.

Třídní učitelka má možnost od samého počátku vzdělávání nastavit pravidla vyučování, seznámit žáky s organizací vyučování, jasnými pravidly chování při vyučování i mimo něj. Od samého počátku se snaží o to, aby žáci věděli, že mohou vždy přijít s problémem, pohovořit si, požádat o pomoc. Pravidelné ranní kruhy přináší mnoho potřebných informací, žáci se učí vyprávět, diskutovat, naslouchat, ale i různým způsobům řešení problémů. Na vytváření klimatu třídy se velkou měrou podílí silná skupina tří žáků „sportovců“, protikladem se tak stává chlapec, který má ke sportu negativní postoj. Odmítá se zapojovat do her o přestávkách, při tělesné výchově, sportovních akcí. Sportovně je založená i skupina pěti dívek, které se bez problémů do veškerých sportovních činností zapojují. Chlapec je tak často ze třídního kolektivu vyčleňován. Soudržnost skupiny tří chlapců se pak projevuje i při všech ostatních aktivitách ve škole i mimo ni. Učitelovu snahu i snahu ostatních žáků chlapce začlenit, nechat ho vyniknout, žáci respektují, někdy spíše tolerují. Chlapcovo chování však bohužel často odporuje snaze všech ostatních. Skupina dívek je poměrně soudržná, i zde však občas dochází k neshodám a hádkám. V této třídě lze tedy vysledovat, skupinu dívek, skupinu chlapců a bohužel osamocené chlapce, který hledá své uplatnění mezi mladšími spolužáky.

2. Diagnostika třídy

2.1 Rozhovor o třídě s třídním učitelem

VP Jak dlouho znáte tuto třídu?

TU Mateřská škola sídlí v přízemí budovy školy. Kontakt s dětmi, s předškoláky je téměř každodenní. Škola a školka velmi dobře spolupracují, téměř veškeré akce školy probíhají ve spolupráci s mateřskou školou. Trávíme například společně školy v přírodě, výlety, akce školy – karnevaly, slavnosti, nocování... Navíc od pololetí navštěvují předškolní děti pravidelně jednou týdně školní vyučování. Pro budoucí učitelku prvního ročníku nabízí tato spolupráce s MŠ dobrou diagnostickou situaci. Pro předškoláky znamenají tyto návštěvy dobrou přípravu na přechod do základního vzdělávání. Do první třídy pak přichází bez ostychu, zbytečné trémy, jsou seznámeni jak s prostředím vyučování, tak s kolektivem školních dětí a v neposlední řadě s třídní učitelkou. Tuto třídu tedy znám už od školky. Jejich třídní učitelkou jsem čtvrtý rok.

VP Jaké máte možnosti k získání osobních údajů o žácích?

TU Veškeré osobní údaje o žácích získáváme od zákonných zástupců. Ty jsou pak zpracovány do zápisních lístků, katalogových listů, třídních výkazů, třídních knih apod. Po dohodě zákonní zástupci umožní nahlédnutí do zdravotních záznamů, výsledků zdravotních vyšetření a doporučení jak pediatrů, tak podle potřeby dalších odborníků, např. odborníků s PPP nebo SPC, psychologů, psychiatrů, logopedů apod. Osobní údaje poskytují zákonní zástupci na základě informovaného souhlasu.

VP Existuje evidence o třídě z hlediska pozitiv i negativ (úspěchy třídy, řešené problémy třídy, úspěchy třídy ve školních akcích atd.)?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- TU Jako třídní učitelka mapuji výsledky třídy v soutěžích, účast na akcích školy, zaznamenávám si, vedu příslušnou složku. Řešené problémy, např. kázeňské, jsou evidovány ředitelkou školy, s možností nahlédnutí.
- VP Setkává se společně třída a diskutuje o třídních otázkách, existují společné aktivity mimo vyučování?
- TU Ano, nejčastěji před nebo i po vyučování. Třídní otázky řešíme i o přestávkách. Jako třída žáci spolupracují jak při třídních projektech, účastní se různých soutěží i dalších různých projektů. Jedná se o malý kolektiv žáků, žijících v jedné vesnici. Často se tedy setkávají a společně účastní různých akcí obce či sportovních oddílů působících v obci. Společně se setkávají i neorganizovaně, setkávají se na hřišti, hrají různé hry, bruslí, jezdí na kole....
- VP Jaká je forma kontaktu s rodiči žáků?
- TU Pravidelně 4 x ročně na třídních schůzkách. Po individuální dohodě vždy, když je potřeba řešit nějakou záležitost. Časté je setkávání se s rodiči i průběžně, malá vesnice umožňuje dobrý kontakt i mimo školu. Rodiče se aktivně zapojují do všech akcí školy. Spolupráce je velmi dobrá. Komunikujeme nejčastěji osobně, popřípadě telefonicky, e-mailem, SMS zprávou.
- VP Studijní výsledky třídy?
- TU Tři žákyně prospívají s vyznamenáním, ostatní prospívají. Dva chlapci mají čtyřky. Vynikající výsledky se neobjevují, spíše průměrné.
- VP Je třídní učitel v kontaktu s výchovným poradcem či školním psychologem?
- TU Školního psychologa škola nemá, v případě potřeby spolupracujeme s pedagogicko-psychologickou poradnou. V malém kolektivu úzce spolupracují všichni pedagogové. Veškeré problémy se řeší ve spolupráci všech pedagogů - třídní učitel, výchovný poradce, ředitelka školy, ostatní pedagogové.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2.2 Diagnostika třídy

Tabulka č 1. Diagnostika sociálních vztahů ve třídě dotazníkem B3

SOCIOMETRIE dotazník B-3	třída:	školní rok:	kladné volby		orbita	spravedlivý	spolehlivý	zábavný	vždy v centru	se všemi	seznam žáků třídy	Záporné volby	orbita	protivý	nespravedlivý	nevědět	nespoléhavý	osamocení	1.6. a	2.6. b	a-b	Σ	ψ	
			otázka 1	otázka 2																				
5	kladné počty	3	4	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1.6. a	2.6. b	a-b			
3	sebehodnocení	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.6. a	2.6. b	a-b			
4	pohled na tř.	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.6. a	2.6. b	a-b			
18	B	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	10	2	12	8		
21	B	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	13	16	-10		
17	C	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
16	A	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	4	7	-1		
12	B	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	10	2	12	8		
15	B	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	10	2	12	8		
8	B	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	10	2	12	8		
11	C	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	17	4	21	13		
21	A	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	12	0	12	12		
21	A	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	7	11	-3		
10																			1	1	2	14		
11																			1	1	2	14		
12																								
13																								
14																								
15																								
16																								
17																								
18																								
19																								
20																								
21																								
22																								
23																								
24																								
25																								

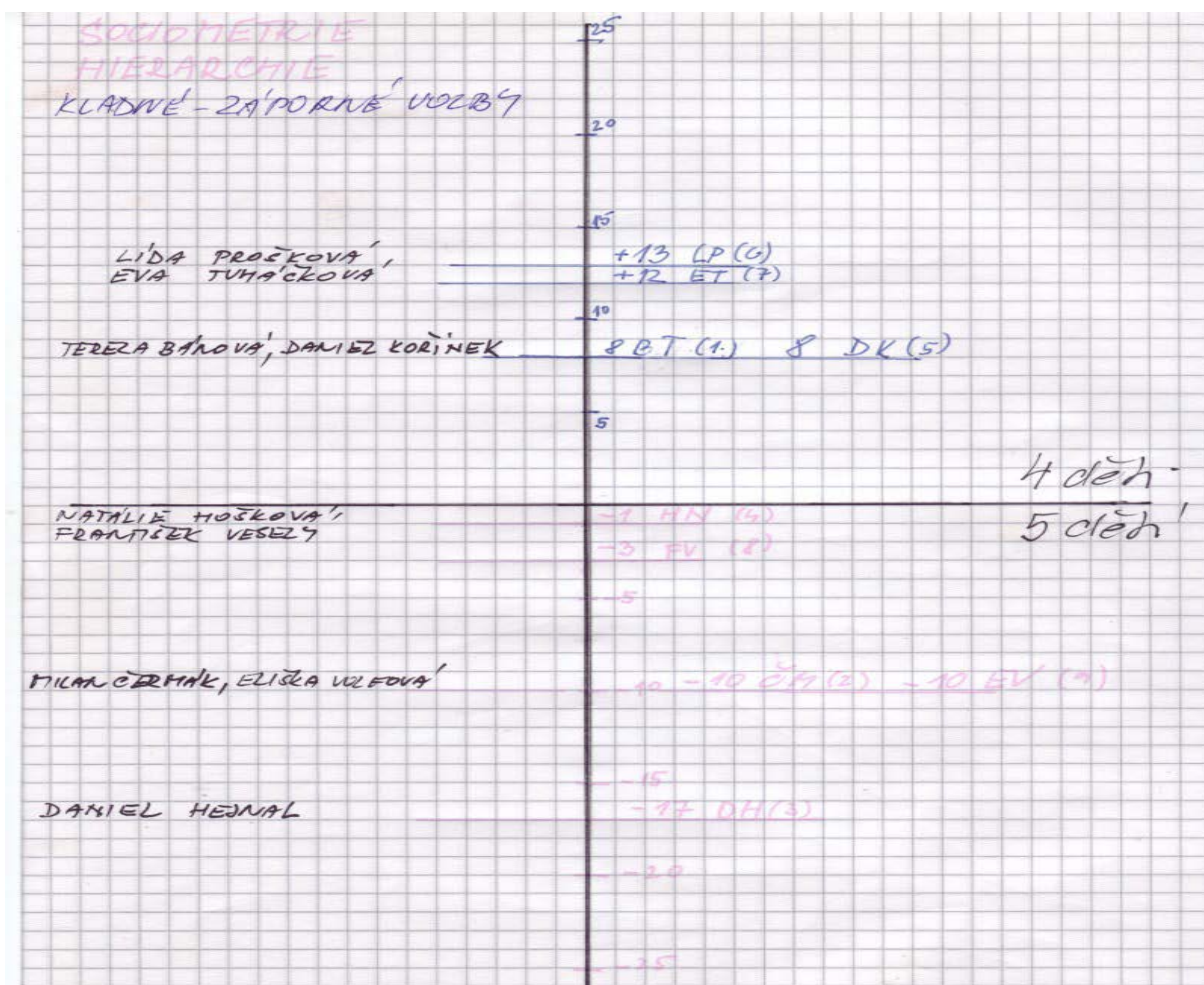
Tabulka č. 2 Kvalitativní analýza dotazníku B3 (kladné a záporné zisky)

Žák č.	Kladné zisky (otázka č. 1 + otázka č. 6 1.sloupec)	Záporné zisky (otázka č. 2 + otázka č. 6 2.sloupec)
1. TB	13 + 6 = 19 voleb	-2, 1 = 3 volby
2. MČ	3 + 1 = 4	-12, 6 = 18
3. PH	1 + 1 = 2	-20,7 = 27
4. NH	4 + 2 = 6	-4,2 = 6
5. DK	8 + 4 = 12	-2,1 = 3
6. LP	3 + 2 = 5	-2,2 = 4
7. ET	11 + 5 = 16	0,0 = 0
8. FV	6 + 3 = 9	-3,1 = 4
9. EV	4 + 2 = 6	-7,3 = 10

Tabulka č. 3 Kvalitativní analýza dotazníku B3 (pocity, sebevímání, vlastnosti, atraktivita, neatraktivita)

Žák č.	Míra pocitů, kladné pocity otázka č. 5	Sebevímání otázka č. 3	Vlastnosti +	Vlastnosti -	Atraktivita (součet kl. bodů)	Neatraktivita (součet záporných bodů)
1.TB	18	B	4	1	13	2
2.MČ	21	B	2	7	3	12
3.PH	17	C	0	11	1	20
4.NH	16	A	1	2	4	4
5.DK	12	B	6	1	8	2
6.LP	15	B	15	2	3	2
7.ET	8	B	7	0	11	0
8.FV	11	C	1	6	6	3
9.EV	21	A	0	9	4	7

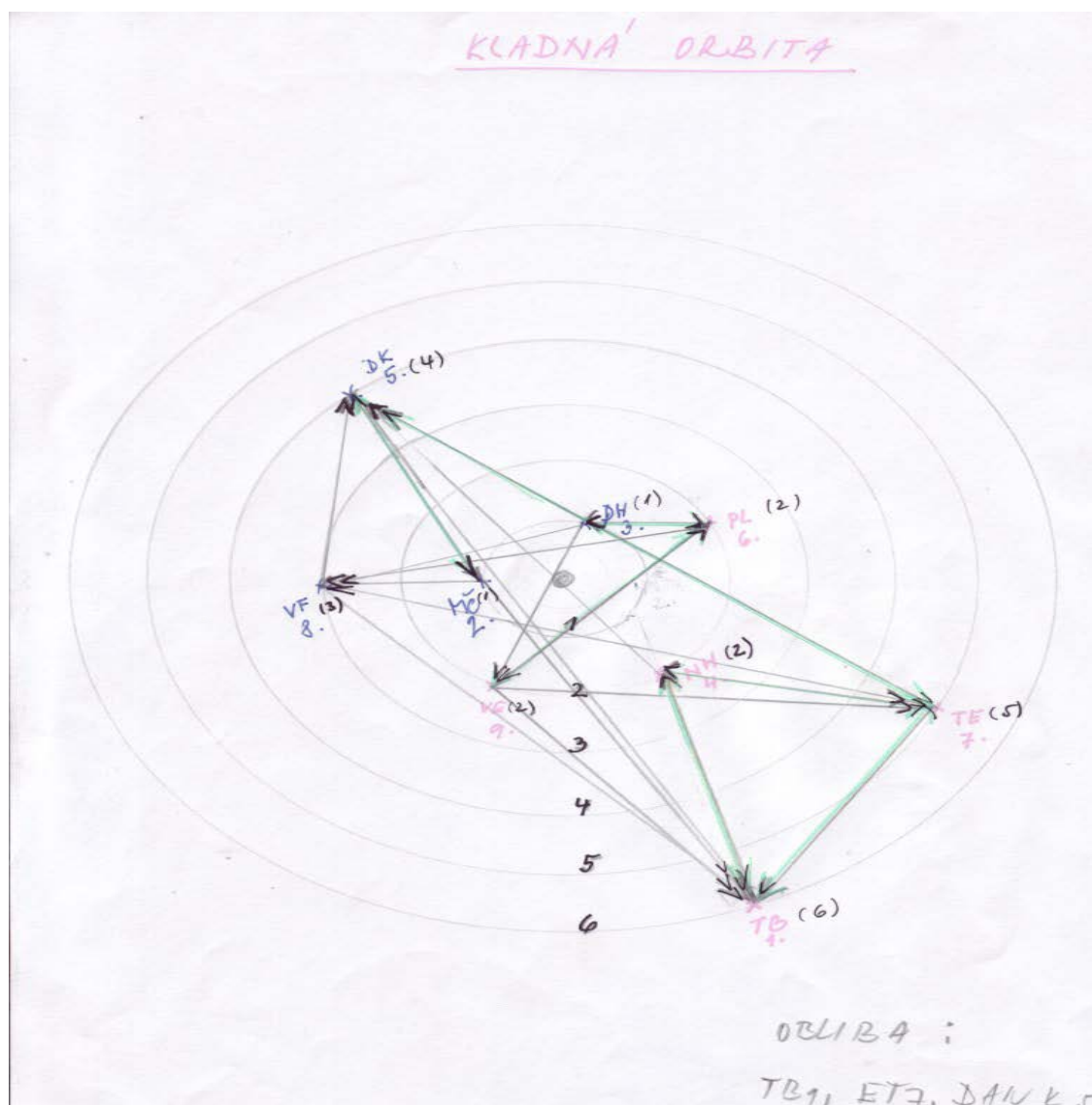
Graf č. 1 Hierarchie třídy

Hierarchie třídy – popis grafu

Ze sociometrického grafu (hierarchie) se ukázalo, že čtyři žáci, z celkových devíti testovaných žáků, se ocitli v kladné polovině grafu. nejvíce kladných voleb získala žákyně č. 6 LP – 13 voleb, dále žákyně č. 7 ET – 12 voleb, žáci č.1. a 5. TB a DK – 8 voleb. V záporné polovině sociometrického grafu se ocitlo pět žáků z celkového počtu devíti žáků. Žákyně č. 4 NH – 1 volby, žák č. 8. FV – 3 volby, žáci č. 2 MČ, č. 9 EV – 10 voleb. Žák č.5 DH – 17 voleb.

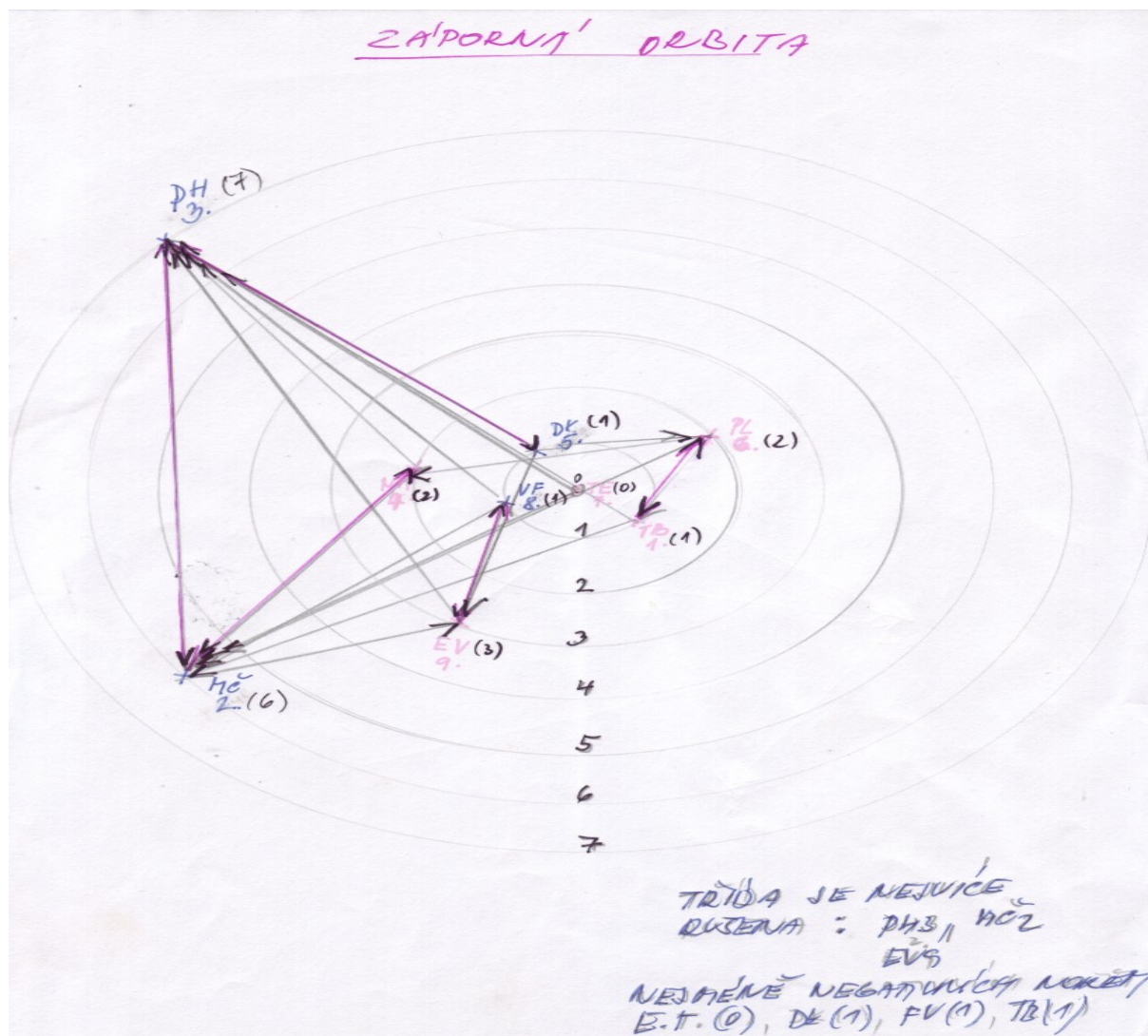
Graf č. 2 Kladná orbita

Popis grafu – kladná orbita

Graf kladné orbity se skládá ze šesti kružnic – nejvíce šest kladných voleb získala žákyně č. 1 TB. Byla ostatními žáky tedy označena za nejvíce oblíbenou žákyni třídy. Se získáním pěti kladných voleb následuje žákyně č. 7 ET, čtyři kladné volby získal žák č. 5 DK.

Graf č. 3 Záporná orbita

Popis grafu záporná orbita

Graf záporná orbita se skládá ze sedmi kružnic, nejvíce negativních norem sedm získal žák č. 3 DH, graf ukazuje, že třída je nejvíce rušena právě tímto žákem. Následuje žák č. 2. MČ s šesti volbami, žákyně č. 9 EV tři volby.

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tabulka č. 4 Kvantitativní rozbor – B3

Tabulka B-3 kvantitativního rozboru

Třída	4 TŘÍDA		
Počet žáků	9		
Počet zúčastněných	9		
v %	100%		

Kladné pocity (5-35)	z otázky 5 - aritmetický průměr	15,44
Kvalita kolektivu (0 - 5)	z otázky 4 - aritmetický průměr	2,17
Pocit bezpečí (1 - 7)	z otázky 5 - ar. průměr 1.řádku	1,66
Pocit přátelství (1 - 7)	z otázky 5 - ar. průměr 2.řádku	3,11
Atmosféra spolupráce (1 - 7)	z otázky 5 - ar. průměr 3.řádku	3,44
Pocit důvěry (1 - 7)	z otázky 5 - ar. průměr 4.řádku	3,66
Pocit tolerance (1 - 7)	z otázky 5 - ar. průměr 5.řádku	3,55

Ve třídě je nešťastný žák ano:	z ot.4 - procenta odpovědi ano	88,9
Ve třídě je ubližovaný žák ano:	z ot.4 - procenta odpovědi ano	100
Do třídy se těším ano:	z ot.4 - procenta odpovědi ano	88,9
Někdo mi pomůže s problémy ano:	z ot.4 - procenta odpovědi ano	77,8
Problémy řešíme v klidu ano:	z ot.4 - procenta odpovědi ano	33,3

Žáci v kladné polovině třídy:	Z hierarchie - v % s kladným ziskem a nulou	4/5 44,4%

Počet vzájemných voleb kladných	Ze sociogramu kladných voleb	7
záporných	Ze sociogramu záporných voleb	5
Index kladných	Vyděleno počtem přítomných	0,77
záporných	Vyděleno počtem přítomných	0,55

Počet voleb celkem kladných	Ze sociogramu kladných voleb	26
záporných	Ze sociogramu záporných voleb	23
Index kladných	Vyděleno počtem přítomných	2,88
záporných	Vyděleno počtem přítomných	2,55

2.3 Rozhovor se „sociometrickým jádrem třídy“

Rozhovor o třídě se skupinou žáků 4. třídy

Postup:

Vybrala jsem 2 žáky (Daniel, Milan) a 3 žákyně (Terežka, Evička, Lída). Požádala jsem je o rozhovor o jejich třídě. Sešli jsme se v jejich třídě. Relaxační koberec je místo ranního kruhu, diskuzí i řešení různých problémů. Postupně zazněly v diskuzi tyto otázky:

1. V čem je naše škola dobrá?
2. V čem je naše třída dobrá?
3. Doporučte tři změny ke zlepšení třídního klimatu – aby byly ve třídě lepší vztahy.
4. Co byste ve vaší třídě změnily?(konkrétní věc)
5. Doporučte tedy změnu, jak to zlepšit.
6. Je ve třídě někdo, kdo by chtěl třídu změnit, necítí se tu dobře?
7. V čem vidíte příčiny jejich nespokojenosti? Co jim můžete poradit?
8. Oznámujte vaši třídu 1 -2 -3 -4 – 5 podle kritérií:
  - a) vztahy chlapci – dívky
  - b) přátelská atmosféra ve třídě
  - c) studijní úspěšnost třídy
  - d) možnost otevřené diskuze s třídním učitelem o třídních záležitostech.

Záznam rozhovoru:

TU Dobrý den, jsem ráda, že jsme se tady sešli. V poslední době jsme si hodně povídali o vaší třídě a vyplňovali jste několik dotazníků, zabývajících se vztahy ve vaší třídě. Mám pro vás připravených ještě několik otázek, které se týkají vaší školy, vaší třídy.

D Tak jo, co potřebujete vědět? Proč jenom my?

TU Stačí mi jen pár doplňujících otázek, pustíme se do toho?

L Já, souhlasím...,ale proč o tom pořád mluvíme....

TU Já doufám, že se všichni snažíme, aby byla v naší třídě pohoda, aby se tam všichni cítili dobře...

L Tak, jo...

TU V čem je naše škola dobrá?

D Je hezká, docela velká, hezký věci..

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- E Hodný učitelky, dobrá družina, učení mě baví, někdy taky ne...
- L Dobré akce, třeba nocování, čarodějnice...
- T Mně se líbí všechno, nebude se mi chtít odejít
- M Že můžeme chodit o přestávku ven a hrát fotbal a florbal.
- TU V čem je naše třída dobrá?
- M Že jsme kamarádi, skoro všichni.
- D Všichni úplně ne, ale jde to.
- T Je tu sranda, zábava
- E My holky jsme všechny kamarádky, chodíme spolu i ven.
- L Sice to někdy trvá, i se pohádáme, ale umíme se i domluvit.
- TU Doporučte tři změny ke zlepšení třídního klimatu – aby byly ve třídě lepší vztahy.
- E Aby se kluci neperali a nehádali, aby XY pořád nevykřikoval a nedělal ze sebe šaška.
- M Víc hrát fotbal a na počítači, nehádat se kdo bude hrát.
- L Aby si všichni uklízeli věci, aby se kluci pořád nevychloubali.
- T Nevím, všechno je docela dobrý. Tak aby se kluci bavili se všema.
- D Holky by neměly provokovat..., nevím.
- TU Co byste ve vaší třídě změnily?
- D Abych mohl sedět s kým chci, abychom se nepřesazovali.
- L Aby tu byl víc pořádek, tahle třída je docela nepořádná.
- E Já bych asi nic neměnila. Zakázala bych rvačky, oni jsou zakázaný, ale když p. učitelka odejde, tak se stejně poperou...
- M To je jenom ze srandy. Místo češtiny by mohl být tělocvik.
- T Víc počítačů, delší přestávky.
- TU Doporučte tedy změnu, jak to zlepšit.
- D Ráno si vždycky sedneme, jak kdo bude chtít.
- T To asi nejde, škola nemá tolik peněz, třeba by mohl někdo z domova dát počítač, který už nepotřebuje...poprosit rodiče, my máme, ale je moc starej...
- Pozn. Děti diskutují o tom, kde vzít peníze na lepší vybavení třídy. Vymýšlí různé možnosti – sbírku, napsat dopis do nějaké „dobré“ firmy, „něco“ vyrobí a budou to prodávat. Projevila se spolupráce, nevykřikují, nehádají se....Vrací se k tématu..
- L Mít službu na pořádek, ta by musela pohlídat, jestli si každý uklízí po sobě židle a tak.
- E Já nevím.

- M Nebudeme se nikomu posmívat, třeba že je tlustej...
- TU Je ve třídě někdo, kdo by chtěl třídu změnit, necítí se tu dobře?
- M Já myslím, že XY, nikdo se s ním nechce moc bavit, protože ze sebe dělá pořád blbečka.
- L XY, nemá u nás ve třídě kamarády.
- E Protože je divnej, směje se jak blázen, provokuje kluky a pak brečí.
- D XY, někdy je dobřej, někdy zase ne.
- TU V čem vidíte příčiny jeho nespokojenosti? Co mu můžete poradit?
- D Protože se s ním nikdo nechce moc bavit. Aby nedělal šaška.
- M To samý
- L On by se chtěl kamarádit, ale vždycky to zkazí. Moc se předvádí, mě to ruší, ať to nedělá.
- E Měli bychom ho víc brát do skupin, když se rozdělujeme, třeba o tělák....
- D Stejně nechce k nikomu jít, pak brečí, i když mu říkáme..
- T Někdy je sama i L, moc nemluví, aby s námi víc mluvila...
- TU Zkuste oznámkovat jako ve škole 1 – 5:
- a) vztahy chlapci - dívky: M – 2, D – 1, L – 3, E – 1, T – 2
  - b) přátelská atmosféra ve třídě: M – 2, D – 2, L -2, E – 1, T – 2
  - c) studijní úspěšnost (jaké máte výsledky v učení celkově) M–3, D–2, L–3, E–2 , T–2
  - d) možnost pohovořit si otevřeně s třídním učitelem: M – 2, D – 2, E – 1, T – 1, L - 1
- TU Moc vám děkuji za rozhovor.

Reflexe plnění úkolu:

Z hlediska diagnostiky třídy:

Vybrala jsem 5 žáků - 2 chlapce a 3 děvčata.

Časová náročnost: cca 45 minut – rozhovor, zpracování rozhovoru a reflexe - 2hodiny

Obtížnost: průměrná

Přínos:

Tuto třídu znám již čtyři roky. Silné jádro chlapců sportovců, kteří se jeví jako velcí „frajeři“, dokáží však rozumně diskutovat. Je nutné je při rozhovoru částečně usměrňovat. Dívky jsou spíše klidné, protipól k chlapcům, dobře však spolu vychází.

Při rozhovoru se potvrdily problémy, které třída má. Diskutovat o třídě je přínosné, děti se učí naslouchat i diskutovat. Rozhovor proběhl v klidné přátelské atmosféře, kdy se děti navzájem

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

doplňovaly, uvědomují si problém, i to že je třeba ho řešit. Vždy se objeví překvapující názor, na který ostatní reagují. Děti tráví ve školním prostředí velkou část dne, proto je nutné zapojit jejich citovou stránku, jejich prožívání každodenních situací – příjemných i nepříjemných. Třídní diskuze přináší pedagogům mnoho užitečných informací.

Reflexe vlastních pocitů:

Bylo příjemné s dětmi diskutovat v uvolněné atmosféře. Rozhovor proběhl klidně, bez velkých emocí. Bylo hezké pozorovat děti, jak se samy pouští do diskuze, která pokračovala na chodbě i po skončení rozhovoru. Při rozhovorech, diskuzích, kdy učitel moc nezasahuje do dění, mám větší možnost pozorování, vnímat neverbální chování, jak se děti při rozhovoru cítí. Tento rozhovor byl jedním z těch, kdy i já se cítila příjemně a uvolněně.

Podarilo se vytvořit pocit bezpečí mezi diskutujícími? Jak se nám pracovalo s vymezeným časem?

Rozhovor proběhl ve vlastní třídě dětí, na relaxačním koberci. Děti posedávaly i polehávaly, byly zcela uvolněné. Odcházely spokojené, žádný stres či obavy nebyly patrné.

Čas byl dostačující, ale zdálo se, že by mohl ještě pokračovat....

Které části rozhovoru byly obtížné a proč?

Vymýšlet tři změny – pro příští rozhovor bych volila jen jednu. Děti dlouho přemýšlely, bylo nutné rozhovor trochu odklonit, začaly by se nudit.

2.4 Analýza diagnostických dat vybraného žáka

Analýza Dotazníku B3

Chlapec získal z otázky číslo 1 Kladné pocity nejméně kladných voleb – jednu kladnou volbu, jeden bod. Záporné volby z otázky číslo 2 - získal nejvíce záporných voleb 7, - 12 bodů. Sebehodnocení – otázka č. 3, odpovídá C – párkrát jsem se akcí ve třídě účastnil, ale nebývám informován (kromě něj volila C ještě jedna dívka), jinak A, B. Pohled na třídu – otázka číslo 4, 1 bod u otázky společné problémy řešíme většinou v klidu. Kladné pocity otázka číslo 5 - 17 bodů. Otázka číslo 6 – první sloupec (kladné vlastnosti) – nebyl označen v žádné kategorii, otázka číslo 6 druhý sloupec (záporné vlastnosti) označen 5x jako protivný, 2x jako nespolehlivý, 4x jako osamocení.

Atraktivita – neatraktivita (součet kladných a záporných bodů), atraktivita 1 bod (nejméně), neatraktivita 20 bodů (nejvíce).

Celkové kladné zisky chlapce 2 body, celkové záporné zisky chlapce 27 bodů.

V hierarchii třídy se ocitl v záporné polovině třídy – 17.

Záporná orbita naznačuje nejvíce negativních norem. Třída je nejvíce rušena právě tímto žákem. Vzájemné volby dvě.

Kladná orbita – jedna vzájemná volba, nejvíce u středu, neobliba.

Subjektivně prožívá chlapec dění ve třídě velmi rozporuplně. Vzhledem k jeho citové labilitě a depresivním stavům reaguje buď velmi pasivně, odmítá mluvit, straní se dění, izoluje se, nebo právě naopak nepřiměřenými reakcemi – zlobou, křikem, pláčem, afektem. Citlivě reaguje na první známky toho, jak ho třída přijímá. Při prvním nesouhlasu s jeho postupem nebo nápadem reaguje negativním postupem. Pokud je jeho myšlenka, nápad, řešení okamžitě a bez připomínek třídou přijato, dokáže se zapojit. Velmi dobře reaguje na pochvalu, ocenění, někdy však jen velmi krátkodobě.

Jak vyplývá z diagnostických situací i ze situací běžného školního života vidí spolužáci chlapce jako rušivý element třídy. Vidí chlapce jako protivného, nespolehlivého, neoblíbeného. Zároveň však vidí, že chlapec je ve třídě osamocen. Často díky svým provokacím zadává příčinu k hádkám a třenicím.

Rozhovor s žákem o třídě

Rozhovor proběhl po vyučování, ve třídě chlapce, uvolněné atmosféře na relaxačním koberci.

VP Ahoj P. , jsem ráda, že sis udělal chvilku času, abychom si mohli trochu popovídat.

P Dobrý den, já stejně nemám co dělat... (Smutně, klopí hlavu)

VP Jak se vlastně dneska máš?

P Hm, docela to ujde

VP Tak mi pověz, co ve třídě, jaký máte kolektiv, pomáháte si?

P Já pomáhám i paní učitelce, ale mě nikdo moc nepomáhá.....Někdy mi pomůže L. Kluci hodně zlobí, já taky, bavíme se nahlas při hudebce.....To je sranda, máme kecy, fakt... (Začíná se předvádět.....)

VP Takže kamarády ve třídě máš? (Trochu ztuhne)

P To ne, trochu holky, spíš druháci, s těma si hraju na zahradě.

VP Ale ve vaší třídě jsi daleko víc času...

P Když mě tam stejně nikdo nechce....., pořád mě provokují...“ (Přidává na hlase, až vztekle)

VP Proč myslíš, že tě nikdo nechce...

P Nevím, nikdo si mě nevybere...

VP Myslíš, že by to šlo nějak změnit?

P Hm, ale nevím jak, kdyby třeba D. nechtěl jenom pořád kamarádit jen s M., ale se všema....

VP No ono je to těžké, nejde někomu přikazovat, s kým se má kamarádit, vid'?

P No, ale měli by se bavit se všema?

VP Cítíš se z toho moc smutný?

- P Jo
- VP Myslíš, že třeba taky někdy ostatní provokuješ?
- P Oni si začínaj, smějou se mi a nadávaj mi (Začíná plakat)
- VP Neplač, utři se slzy a zkus se zamyslet, co by říkali, kdybys nebrečel, nevztekal si se...
- P Oni mi vždycky vyprovokujou..... (Pláče)
- VP Tak už mi jenom řekni, co rád děláš, co tě baví....
- P Nevim, nic. (Zatvrzele)
- VP Tak si jenom zkus rozmyslet, co tě baví, co bys rád dělal. Co bys třeba chtěl ostatním ukázat. Měj se dobře, a kdyby sis chtěl zase popovídat, ráda tě uvidím. Ahoj.
- P Tak jo, na shledanou.

3. Návrh pedagogických postupů pro optimalizaci třídního klimatu

Pro podporu příznivého třídního klimatu je důležité zjišťovat přání žáků, jak by si představovali soužití ve své třídě. Učitel by měl nabídnout dostatek aktivit, kdy žáci mohou svá přání a představy přednést. Častější „povídání“, diskuze, rozhovory, komunitní kruh, pravidelná setkávání v příjemném prostředí a atmosféře – s celou třídou, skupinami žáků i individuální rozhovory. Při těchto aktivitách by měl učitel upozadit svou mocenskou roli. Snažit se více naslouchat a přenechat více iniciativy a aktivity žákům.

Za důležité považuji vytváření vztahů na základě důvěry, úcty, respektu, vzájemného naslouchání. Více se snažit o navození prožitků týkajících se společných setkávání, mít na vědomí důležitost projevování postojů, názorů, pocitů dětí.

K tomu je potřeba znát pravidla úspěšného používání komunitního kruhu, seznámit s těmito pravidly žáky i ostatní pedagogy – naslouchání, mít právo nemluvit, úcta, diskretnost, ochrana soukromí, pocit bezpečí, pravidelnost, více aktivity žáků....

K podpoře koheze skupiny lze využít vytváření třídních projektů, kdy jsou zainteresováni všichni žáci ve třídě. Učit žáky úzce spolupracovat, zapojovat i ty méně zdatné žáky, vytvářet skupinky sociálně zdatný žák a sociálně méně zdatný žák. K posílení koheze skupiny lze využít i soutěživost. Zapojit se do soutěží, turnajů, i dalších aktivit mezi třídami či mezi školami. Úkolem učitele by mělo být vytvářet ve třídě přátelskou atmosféru, povzbuzovat, motivovat všechny žáky k soudržnosti skupiny, dbát na její prestiž.

Zařazení méně sociálně zdatného žáka do třídní skupiny se v tomto případě jeví jako velmi problematické. On sám i ostatní žáci jsou si vědomi toho, že tento chlapec je ze skupiny vyčleněn. Selhávají snahy zařadit chlapce do skupiny na základě společné práce, společných aktivit, podpora jeho pozitivních vlastností, snaha zapojit chlapce do her a soutěží. Jeho negativní postoj, odmítání, afekty nebo naopak předvádění se, vykřikování a šaškování skupina hodnotí negativně a jejich snahy o začlenění chlapce se stávají méně časté, spíše rezignují, nevěnují si ho. Navrhovaným postupem by mohla individuální práce se žákem, za

důležité naučit žáka sebehodnocení, sebekritice, podněcovat jeho pozitivní nálady, kterých je velmi málo. V daných podmínkách školy bych doporučila individuální práci s výchovným poradcem, užší spolupráci s odborníky pedagogicko - psychologické poradny, užší spolupráci s rodinou dítěte.

4) Reflexe diagnostických postupů

S kterou částí diagnostikování třídy jste / nejste se sebou spokojen/a?

Spokojena jsem s rozhovory, probíhaly nenuceně, v příjemné atmosféře. Zajímavé bylo sledovat neverbální projevy zúčastněných. Dobře přijali žáci i testování dotazníkem B3 a MCI. Výsledky přinesly zajímavé informace.

Nejsem spokojena sama se sebou s pokládáním citlivějších otázek v rozhovoru, projevila se u mě lítost a snaha tyto otázky odsunout nebo je obejít. Pro další rozhovory se musím lépe připravit.

Po získání diagnostických zkušeností s vámi zvolenou metodou budete v budoucnu pracovat touto metodou nebo zvolíte odlišný přístup k diagnostice třídy? Prosím odůvodněte.

Do budoucna budu pracovat s diagnostickými rozhovory i Dotazníkem B3. Práce byla zajímavá jak pro mě, tak i pro třídu. Výsledky přinesly dostačující informace pro diagnostiku i pro návrhy dalšího postupu práce se třídou.

Cítíte po absolvování kurzu diagnostiky třídy pozitivní posun v některé oblasti vašich poradenských dovedností?

Ano, získala jsem praxi v diagnostikování třídního klimatu. Seznámila jsem se s možnostmi jak třídu diagnostikovat – rozhovory, pozorování, dotazníky. Získala jsem potřebné informace k zadávání a vyhodnocování dotazníků B3, B4, SORAD, MCI a jejich analyzování. V praxi určitě využiji i získané informace týkající se práce se třídou – třídní pravidla, komunitní kruhy, třídnická setkání.

Seznam grafů a tabulek:

Graf č. 1 Hierarchie třídy

Graf č. 2 Kladná orbita

Graf č. 3 Záporná orbita

Tabulka č 1. Diagnostika sociálních vztahů ve třídě dotazníkem B3

Tabulka č. 2 Kvalitativní analýza dotazníku B3 (kladné a záporné zisky)

Tabulka č. 3 Kvalitativní analýza dotazníku B3 (pocity, sebevnímání, vlastnosti, atraktivita, neatraktivita)

Tabulka č. 4 Kvantitativní rozbor – B3

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Grantový projekt
Vzdělávací program pro učitele – výchovné poradce
(CZ.1.07/1.3.48/02.0013)

Výstupní práce e-kurzu

„Diagnostika školní třídy“

D2 - práce zařazená do Sborníku dobré praxe

***Diagnostika třídy ve 4. ročníku
městské SOŠ.***

Použita technika SORAD.

Zpracoval(a): Xxxx Yyyy

Dne 15. 7. 2014

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Vstupní informace o škole a třídě

1.1 Charakteristika školy a vybrané třídy

Budova školy se nachází ve středu města. Střední odborná škola byla založena v roce 1990. Poskytuje středoškolské vzdělání zakončené maturitní zkouškou ve čtyřech oborech středního odborného vzdělání v denní, dálkové a večerní formě studia, a to v následujících oborech vzdělávání: Zdravotnický asistent 53-41-M/01, Asistent zubního technika 53-44-M/03, Zdravotnické lyceum 78-42-M/04, Sociální činnost 75-41-M/01. Dále škola nabízí dvouletý studijní obor Zubní instrumentářka 53-41-J/01 zakončený závěrečnou zkouškou. Dále poskytuje vzdělání v nástavbovém (zkráceném - dvouletém) studiu oboru Zdravotnický asistent 53-41-M/01 (večerní formou studia). Toto nástavbové studium je určeno pro absolventy středních škol s maturitou. Od 1.9.2009 byla zřízena Vyšší odborná škola zdravotnická, která poskytuje vzdělání denní formou v oblasti vyššího odborného vzdělání ve studijním oboru Diplomovaný zubní technik 53-44-N/11. Kapacita SOŠ je 300 žáků, kapacita VOŠ 60 studentů. Zřizovatelem školy je Středočeský kraj.

1.2 Školní historie třídy

Výzkum probíhal ve čtvrtém ročníku oboru Zdravotnický asistent. Celkem ve třídě bylo 18 studentek. Třída vznikla v roce 2010. Původně do prvního ročníku bylo přijato 22 studentů. Z toho 21 dívek a jeden chlapec. První ročník (2010/2011) dokončilo celkem 20 studentů. Dvě dívky neuspěly a ke konci školního roku přešly na střední odborné učiliště, obor kuchař-číšník. V průběhu druhého ročníku (2011/2012) se jediný chlapec přestěhoval a přešel na stejnou odbornou školu do Prahy. Na konci druhého ročníku byla neúspěšná jedna studentka. Nevykonala opravné zkoušky a požádala o opakování ročníku. Do třetího ročníku (2012/2013) nastoupilo celkem 18 dívek. Tento počet studentek vydržel až do 1. pololetí čtvrtého ročníku. Jedna studentka přerušila z důvodů nemoci studium. K maturitním zkouškám šlo ve školním roce 2013/2014 celkem 15 studentek. Dvě studentky z důvodu neukončené klasifikace ve čtvrtém ročníku nemohly maturitní zkoušky konat v řádném jarním termínu. Třídním učitelem je Ing. Xxxxx, který na škole vyučuje chemii a fyziku. Třídním učitelem byl po celou dobu čtyřletého studia. Vzhledem k tomu, že třídní učitel neměl zdravotnickou odbornost, byla ve třetím ročníku z důvodu nástupu na odbornou praxi do nemocnice ještě přidělena odborná vyučující Mgr. Xxxxx. Tato vyučující zajišťovala průběh odborné praxe ve třetím a čtvrtém ročníku.

Jedna studentka je v péči PPP. Je evidována v SPC a foniatrickém oddělení v nemocnici v Xxxxx. Jedná se o dívku se sluchovým postižením. Sluchové postižení bylo u dívky diagnostikováno jako percepční nedoslýchavost s oboustrannou ztrátou sluchu, vlevo těžká nedoslýchavost, vpravo lehčí stupeň nedoslýchavosti, bez poruchy řeči. Tato studentka byla ve třídě od prvního ročníku.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1.3 Nezávislé třídní faktory

Třída dosahuje v odborných předmětech lepších výsledků, než ve všeobecně vzdělávacích předmětech. Největší problém mají studentky v anglickém jazyce. Při odborné praxi studentky dosahují dobrých výsledků. Jsou ochotné, vstřícné. Po pracovní stránce není závažný problém. V teoretických poznatcích jsou větší nedostatky. Třída má svoji kmenovou třídu, ale většinou se stěhuje do dalších odborných učeben.

Pedagogové hodnotí třídu jako výkonově velmi proměnlivou a prospěchově slabou. U studentek se ve čtvrtém ročníku objevuje vyšší absence.

Celkově je třída klidnější. Studentky mezi sebou výrazně nekomunikují. Většinou spolupracují v menších skupinách. Dovedou se však dohodnout. Větší rivalita se objevuje při praktickém vyučování. Zde jsou dívky různě výkonově zdatné. Pozornost ve třídě kolísá hlavně ve dnech, kdy od 6.30 hodin chodí na praktické vyučování do nemocnice (úterý, středa). Mezi nezávislé faktory, ovlivňující vztahy ve třídě, patří sociální skladba studentek, menší počet studentek a nepřítomnost chlapců v kolektivu.

2. Diagnostika třídy

2.1 Rozhovor o třídě s třídním učitelem

(VP – výchovný poradce, TU – třídní učitel)

VP Myslíš, že po čtyřech letech studia znáš své studentky?

TU Myslel jsem, že ano. V posledních měsících mě však dost překvapují. Hlavně Dominika.

VP Jaké máš možnosti k získání osobních údajů o žácích?

TU Veškeré osobní údaje jsou v programu Bakalář, kam mám jako třídní přístup.

VP Vedeš si nějakou evidenci o třídě z hlediska pozitiv a negativ?

TU Pokud je nějaký problém v hodnocení výsledků, tak se vše objeví v programu Bakalář. O problémech pak komunikuji přímo se studentkou a učitelem daného předmětu. Na školních akcích jsme většinou celá třída. Nějaké úspěchy v jejich aktivitách jsem nezaznamenal, většinou jsou dost pasivní.

VP Setkáváte se mimo vyučování a diskutujete o třídních otázkách. Existují společné aktivity mimo vyučování?

VP Mimo danou výuku máme 1x v měsíci třídnickou hodinu. Tam probereme vše, co je důležité. Hlavně prospěch, absenci. V posledních měsících dáváme dohromady maturitní ples a vše, co je s tím spojené. Finance, sponzoři, organizace, nástup, pozvánky. To se vždy aktivita jedinců projeví. Někdy je musím i okřiknout. Na to, že jsou klidní, tak se dovedou pěkně pohádat.

VP Jak se ti daří komunikace s rodiči?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- TU Většinou se setkáváme na třídních schůzkách. Pokud potřebuji něco vyřešit, mám tel. kontakty a velice dobře funguje komunikace přes email. Omluvenky posílají přímo přes program Bakalář. Na třídní schůzky ve čtvrtém ročníku přišlo asi jen 10 rodičů. Zájem nějak opadl.
- VP Jaké má třída studijní výsledky?
- TU Ve třídě jsou čtyři studentky, které prospěly v pololetí s vyznamenáním. Ostatním dělá největší problém angličtina. Prospěchově to je třída slabší. 5 studentek ukončilo první pololetí 4. ročníku s jednou nedostatečnou. Slabý prospěch je i v matematice a češtině.
- VP Jsi v kontaktu s výchovnou poradkyní?
- TU Ano jsem, ale zatím jsem nemusel nic závažného řešit. Většinou si za ní studentky chodí samy. Nyní ohledně studia na VOŠ nebo VŠ.

2.2 Diagnostika třídy – SORAD

Dotazníkové šetření bylo zadáno během hodiny psychologie. Třídní učitel nebyl přítomen.

Bodové ohodnocení vlivu: SORAD

	Hanka	Soňa	Iveta	Kateřina	Dominika	Monika	Veronika	Lucie	Tereza	Jitka	Kamila	Denisa	Andrea	Barbora	Eliška	Štěpánka	Zuzana
Hanka		4	3	3	2	3	2	3	2	3	3	3	3	3	4	2	3
Soňa	3		3	3	2	3	2	2	2	2	3	3	2	2	3	4	4
Iveta	1	5		2	1	2	3	3	2	3	3	4	2	2	3	3	3
Kateřina	3	5	3		2	3	1	1	2	3	2	2	3	2	2	4	3
Dominika	3	5	3	4		2	2	2	2	2	3	3	1	4	4	3	2
Monika	3	5	4	3	2		3	3	3	3	2	3	2	3	3	3	2
Veronika	3	5	3	2	1	2		3	3	3	2	2	3	3	4	3	3
Lucie	3	5	3	3	2	3	3		3	3	2	3	3	2	3	3	3
Tereza	4	5	3	4	2	4	2	3		3	4	4	2	3	3	3	4
Jitka	3	4	4	4	2	3	2	2	2		3	3	2	2	3	2	3
Kamila	3	4	3	2	2	3	2	3	3	2		4	2	4	3	4	2
Denisa	3	5	4	2	1	2	3	1	3	1	4		3	3	2	4	3
Andrea	2	4	4	3	2	2	1	2	3	2	2	5		3	3	3	3
Barbora	3	4	5	3	2	3	4	2	2	3	5	2	4		3	4	4
Eliška	2	5	4	3	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3		3	2
Štěpánka	2	5	3	3	1	3	3	1	2	2	3	2	3	3	3		3
Zuzana	3	4	3	2	2	2	2	3	2	3	4	3	1	3	3	3	

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Bodové ohodnocení sympatií: SORAD

	Hanka	Soňa	Iveta	Kateřina	Dominika	Monika	Veronika	Lucie	Tereza	Jitka	Kamila	Denisa	Andrea	Barbora	Eliška	Štěpánka	Zuzana
Hanka		4	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	1	2	3
Soňa	2		2	2	3	2	4	4	3	2	3	3	3	2	3	2	2
Iveta	1	3		2	1	2	2	2	2	2	3	3	2	3	3	2	3
Kateřina	3	5	2		4	3	5	5	2	3	4	3	3	3	4	4	3
Dominika	2	4	3	4		1	3	1	2	2	2	3	3	3	4	3	2
Monika	1	3	2	2	2		2	1	1	1	2	3	2	4	2	3	2
Veronika	2	5	3	3	2	1		2	3	2	2	3	3	3	3	2	2
Lucie	1	5	3	3	1	1	1		2	3	2	3	3	4	4	3	2
Tereza	1	5	2	3	1	1	1	1		1	2	2	2	3	2	3	2
Jitka	1	5	3	3	1	1	1	1	1		1	2	2	2	3	2	3
Kamila	2	4	2	2	2	3	2	3	3	2		3	2	4	3	4	2
Denisa	3	5	2	3	1	2	2	1	3	1	4		3	3	4	3	3
Andrea	2	4	3	3	2	3	1	2	3	2	2	3		2	4	2	3
Barbora	1	5	2	3	2	3	1	2	2	3	3	2	3		3	4	3
Eliška	1	5	2	3	1	1	2	3	3	3	3	3	3	3		3	2
Štěpánka	2	5	3	3	1	3	2	1	3	3	3	2	2	2	3		3
Zuzana	3	4	2	2	2	1	2	3	2	3	4	3	2	3	3	3	

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

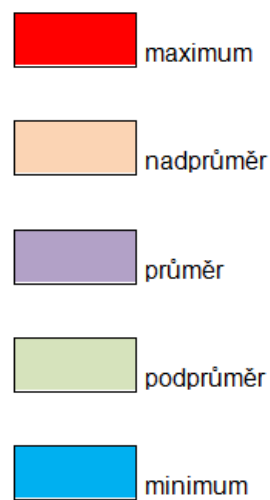

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vyhodnocení SO-RA-DU

Jméno	Vliv	Pořadí vlivu	Sympatie	Pořadí sympatií	Prospěch
Hanka	2,75	9.	1,75	2.	1,85
Soňa	4,36	17.	4,19	17.	2,95
Iveta	3,38	16.	2,31	8.	1,63
Kateřina	2,88	11.	2,63	12.	1,18
Dominika	1,69	1.	1,68	1.	2,45
Monika	2,62	7.	1,82	3.	2,38
Veronika	2,31	3.-4.	2,00	4.	1,92
Lucie	2,31	3.-4.	2,06	5.-6.	1,90
Tereza	2,25	2.	2,06	5.-6.	1,83
Jitka	2,43	5.-6.	2,12	7.	1,20
Kamila	2,81	10.	2,50	9.-11.	1,18
Denisa	3,06	13.-14.	2,69	13.-14.	1,46
Andrea	2,43	5.-6.	2,50	9.-11.	3,24
Barbora	2,68	8.	2,69	13.-14.	1,65
Eliška	3,06	13.-14.	3,06	16.	3,30
Štěpánka	3,18	15.	2,81	15.	1,23
Zuzana	2,93	12.	2,50	9.-11.	1,59

Z šetření je vidět, že vliv a zároveň i sympatie má studentka, která nemá dobrý prospěch. Studentky 4. ročníku střední školy jsou schopny lépe zhodnotit charakterové vlastnosti. Nedávají důraz na studijní úspěšnost. V kolektivu je výrazná jedna studentka. Šest studentek tvoří hlavní jádro třídy. Ostatní jsou pasivními členy třídy. Jednu studentku třída výrazně odmítá.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pořadí: hodnocení dívky

	vliv		sympatie
1.	Dominika	1.	Dominika
2.	Tereza	2.	Hanka
3.-4.	Veronika	3.	Monika
3.-4.	Lucie	4.	Veronika
5.-6.	Jitka	5.-6.	Lucie
5.-6.	Andrea	5.-6.	Tereza
7.	Monika	7.	Jitka
8.	Barbora	8.	Iveta
9.	Hanka	9.-11.	Kamila
10.	Kamila	9.-11.	Andrea
11.	Kateřina	9.-11.	Zuzana
12.	Zuzana	12.	Kateřina
13.-14.	Denisa	13.-14.	Denisa
13.-14.	Eliška	13.-14.	Barbora
15.	Štěpánka	15.	Štěpánka
16.	Iveta	16.	Eliška
17.	Soňa	17.	Soňa

Podle hodnocení je viditelná poměrně výstižná míra emocionálního přijetí jednotlivých studentek. Zaměřila jsem se na hodnocení Dominiky, Soni a Ivety. Na prvním místě v hodnocení vlivu i sympatií je Dominika. Soňa není skupinou přijímána, ale její hodnocení ostatních spolužaček je průměrné. Iveta (studentka se sluchovým postižením) je hodnocena dle sympatií v pásmu průměru, vliv ve třídě nemá žádný.

Hodnocení výsledků Dominiky v dotazníkovém šetření

Index sympatií	1	3	1	4	x	2	2	1	1	1	2	1	2	2	1	1	2
Index vlivu	2	2	1	2	x	2	1	2	2	2	2	1	2	2	1	1	2

Dominika je oblíbená, má dobrý vliv na ostatní. Jedná se o studentku, která nedosahuje dobrých studijních výsledků. Při praktické výuce v nemocnici je rychlá, spolehlivá, komunikativní, pečlivá.

Spolužačky ji hodnotí: velice vstřícná, komunikativní, ráda pomůže, je spravedlivá, drzá, umí se prosadit, kamarádká, je s ní legrace, učení ji moc nebaví, ale je šikovná. Ráda pomůže, vše zařídí, nepřetváří se.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Hodnocení výsledků Soni v dotazníkovém šetření

Index sympatií	4	x	3	5	4	3	5	5	5	5	4	5	4	5	5	5	4
Index vlivu	4	x	5	5	5	5	5	5	5	4	4	5	4	4	5	5	4

Soňa, 19letá dívka ze sociálně slabé rodiny. Matka nepodporuje dívku ve studiu. Neustále ji úkoluje pracemi v domácnosti. Dívka je zakřiknutá, nekomunikuje. Ve třídě je samotářská, po praktické stránce pomalejší, nevěří si, někdy se výkonům vyhýbá.

Třídní učitel hodnotí Soňu negativně. Dívka má velkou absenci. Výrazně nekomunikuje. Je dost individualistka. Rodina nemá o prospěch dívky zájem. Soňa odmítá pomoc, vše si zvládne sama. Konflikty nevyvolává. Ve třídě se neprojevuje a společných mimoškolních třídních setkání se neúčastní.

Spolužačky ji hodnotí: nemluvná, nepříjemná, uzavřená, moc ji nemusím, je hodná, ale nekomunikuje, nevyznám se v ní.

2.3 Rozhovor se „sociometrickým jádrem třídy“

K rozhovoru jsem si vybrala 4 studentky 4. ročníku střední odborné školy. Rozhovor probíhal v malé klubovně. Celkem jsme hovořily asi 30 minut. Atmosféra byla klidná, přátelská. Studentky ochotně komunikovaly, byly vstřícné. Nejprve jsme se zaměřily na otázky týkající se školy. Několik otázek bylo zaměřeno na vztahy ve třídě a spolupráce třídního kolektivu. Vybrané studentky Iveta– I., Jitka– J., Dominika– D., Kamila– K., učitel-vých. poradce – VP.

VP Dobrý den, děvčata. Jsem ráda, že jste přišly. Poprosila bych vás o spolupráci. Jedná se o zhodnocení vztahů ve vaší třídě. Dotazník , který jsme vyplňovali, byl na zjištění sympatií a oblíbenosti jednotlivých studentek vaší třídy. Některé otázky se budou týkat i zhodnocení studia na naší škole.

VP Myslíte si, že po čtyřech letech studia vám byla škola přínosem?

J Určitě ano, samozřejmě některé předměty nebyly tak zábavné. Dost jsme se tu naučily.

VP Jsou tu přísní učitelé, mají vysoké nároky.

K Jazykáři jsou dost tvrdý. Dost nás straší maturitou. Většina učitelů je fajn. Moc toho chce vyučující na Občanskou nauku. To mě vůbec nebaví. Fajn jsou učitelky na odbornou praxi. Nároky jsou asi přiměřené. Za dobu studia jsme už přivykli. V prváku to bylo horší, než jsme si tu zvykli.

D Mě přijde protivná a náročná tělocvikářka. Pohyb nám hnuší. Jinak jsou nároky přiměřené. Učit se musíme.

I Přísná je učitelka na občanku. Jinak dobrý. Já vycházím se všema.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VP Co byste tu změnilý?

I Lepší vybavení některých tříd. Nedávat odpolední vyučování po praxi, jsme pak unavené.

J Bývá příšerná zima v tělocvičně, chodit cvičit do jiného zařízení.

K Nové počítače na chodbách, lepší židle a vymalovat třídy.

VP Určitě se bude malovat o prázdninách. Se rozvrhem je vždy problém. Vzhledem k počtu vyučovacích hodin to vždy nejde bez odpoledního vyučování.

VP Přejdeme konkrétně k vaší třídě. Jste dobrý kolektiv ?

I Už jsme se dali dohromady. V prváku jsme byly příšerné, jen jsme se dohadovaly. Odešly ty největší rebelky a byl už klid. Jen škoda, že nemáme ve třídě nějakého kluka. To je vždy lepší. Kolektiv to ovlivní. Ondra se odstěhoval a nový k nám nepřišel. Dívčí kolektivy jsou hádavější.

K Ale vždyť se tolik nehádáme, až nyní se dohadujeme o maturitním plese

D Protože si Veronika vymýšlí blbosti. Na to nejsou peníze. Musíme si udělat nějaké realizační jádro a dohadovat to v menším počtu, nebo se uštkáme.

VP Co vzájemné vztahy, jak spolu vycházíte?

J Asi mezi nás nezapadá Soňa. Je zvláštní. Vůbec se nebaví. Na praxi nechce s nikým spolupracovat. Má i větší absenci. Snad i trochu lže. Má doma problémy, ale nic neřekne. Máma je na ni dost přísná.

D Je to zvláštní holka. Učitelé ji chtěli pomoci, ale pomoc odmítla. Ty její rodiče jsou divní. Máma je nezaměstnaná a Soňu stále ji dává úkoly, tak kdy se může učit.

K Třeba se za to stydí a proto nemluví. Ona se s nikým nebaví. Ani s učiteli.

I Je to samotářka. Říkala mi, že má nějakého přítele a bydlí u něj. S mámou se to nedalo vydržet.

VP Snažili jste ji nějak pomoci?

K Ona nic nechce, vyloženě odmítá. To raději do školy nepřijde. Hloupá není, ale asi to nemá doma jednoduché.

D Ona se nás straní. Mně je nesympatická.

VP Máte ve třídě menší party?

K Jo, asi máme, většinou spolu spíš sedíme. Už jsme nějak dozrály. Ale mám pocit, že moc spolu nekomunikujeme. Je tu dobré jádro, pár jedinců, kteří něco dělají, ale ostatní se tak nějak vezou.

D Mě vadí některé holky, jsou namyšlené. Mají prachy, tak si žijí jinak. Asi jsme i dost z různých sociálních rodin.

J My jsme stále stejná parta, co chodíme spolu na praxi, je nás polovička (9).

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- I Nyní, když jsme se nedohodly k plesu, tak jsme se rozdělily na dva tábory, ale už se zase bavíme.
- D Jsou to pěkný.....snad je to už přešlo.
- VP Co Iveta, jak se zapojila do kolektivu.
- D Je v pohodě. To její postižení sluchu bereme úplně normálně. Snažíme se jí pomáhat.
- K Bez problémů, je fajn. Moc se neprojevuje.
- J Iveta je kamarádká, chytrá, normální. Kdyby nás neupozornila na sluchovou vadu, tak to snad ani nepoznáme. Je fajn.
- VP Jaké jsou studijní výsledky třídy?
(Úsměv všech přítomných)
- I Asi neodmaturujeme. Máme problémy v angličtině. Tak některé budou maturovat z matematiky, ale to nevíme jak dopadne. Matikářka to rozmlouvá, ale nedají si říct. Jinak snad dobrý.
- D Všude se najdou „blbci“. I v naší třídě, ale to by se musely víc připravovat, kašlou na to.
- K Jsme takový průměr. Víc nás baví praxe v nemocnici. Teorie je horší, moc se neučíme.
- J Ne, jsme průměr. Dost holek chce dál pokračovat ve studiích. Bojíme se jazyků.
- VP Jak vycházíte s třídním učitelem?
- D On je takový klid'as, nic moc neřeší. Vynadá nám za absenci, ale stejně to omluví.
- J Je nevýrazný, ale teď se snaží pomáhat s organizací plesu. My jsme snad po něm nikdy nic nechtěly. Tak nějak nebyl problém. Dost nám pomáhaly učitelky odborné praxe.
- K Normální, klid'as, hudebník a bohém. Na chemii a fyziku je ras (smích).
- I On to nijak neprožívá, je klidný. Divím se, že byl s námi na výletě ve třet'áku. Bylo to nakonec hezký. Jo, také pro naši třídu složil písničku na závěrečný večírek.
- VP Jak zhodnotíte jedním slovem vaši třídu?
- D Dobrý.
- I V pohodě, snad se po škole budeme scházet.
- K Babinec.
- J Tak nějak nám to studium v pohodě uteklo. Normální parta.
- VP Děkuji za hezké povídání. Přeji vám všem úspěšné maturitní zkoušky.
Děkujeme, na shledanou.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2.4 Analýza diagnostických dat u vybrané studentky

Iveta – jedná se o dívku se sluchovým postižením. Sluchové postižení bylo u dívky diagnostikováno jako percepční nedoslýchavost s oboustrannou ztrátou sluchu, vlevo těžká nedoslýchavost, vpravo lehčí stupeň nedoslýchavosti, bez poruchy řeči.

Dle audiogramu: percepční vada sluchu oboustranně, práh na frekvenci 0.5 – 2kHz, vlevo 60 – 80dB, vpravo 25-20-10dB. Vlevo je těžká nedoslýchavost.

Vpravo lehčí stupeň nedoslýchavosti. Z lékařské zprávy bylo příčinou sluchové vady prodělané zánětlivé onemocnění sluchového aparátu.

Ivetě bylo doporučeno používat zevní sluchovou pomůcku (naslouchadlo) Z974.

Studentka byla do střední odborné školy integrována od 1.ročníku. Nastoupila na obor Zdravotnický asistent.

Iveta při hodinách spolupracuje. Sedí sama v přední lavici. Na dotazy odpovídá, na případné nesrovnalosti se zeptá, nebo požádá o hlasitější projev učitele. Odpovědi jsou plynulé, občas potřebuje podporu návodnými otázkami. Porozumění je spolehlivé, nenechá se znejistit. Testy a písemné práce zvládá v zadaném čase, případně má prodloužený čas na kontrolu a dokončení. V současné době se připravuje k maturitní zkoušce. Iveta velmi dobře spolupracuje. Je společenská, komunikativní, vděčná za projevený zájem a ocenění.

Ve školní třídě je spokojená. Má jednu bližší kamarádku. V kolektivu je klidnější, ale umí prosadit svůj názor,

Hodnocení výsledků Ivety v dotazníkovém šetření SORAD

Index sympatií	1	2	x	2	3	2	3	3	2	3	2	2	3	2	2	3	2
Index vlivu	3	3	x	3	3	4	3	3	3	4	3	4	4	5	4	3	3

Spolužačky udávají, že je Iveta komunikativní, povídavá, je s ní legrace. Je vtipná, hodná, nemá problémy a nevyvolává konflikty.

Třídní učitel hodnotí Ivetu jako průměrnou v prospěchu. Je komunikativní, do kolektivu zapadla, ale neprosadí se. Spolužačky tolerují její zdravotní problém. Někdy má zbrklé jednání a je mírně prostořeká, pokud ji něco rozčílí. Jinak je slušná a vystupuje velice příjemně. Přizpůsobí se požadavkům třídy. Je sympatická.

Studentka Iveta byla mezi vybranými studentkami v rozhovoru se „sociometrickém jádrem třídy“.

Iveta je přijímána jako sympatická, ale vliv na kolektiv nemá. Většinou se řídí podle ostatních. Studijní výsledky má více hodnoceny chvalitebně. Je komunikativní, ale pomalejší. Spolužačky ji hodnotí: klidná, nevýrazná, je s ní legrace, pomalejší, upovídaná, těžkopádná.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. Návrh pedagogických postupů pro optimalizaci třídního klimatu

Analýzou dotazníkem získaných dat se mi potvrdily domnělé údaje o třídě. Klima třídy a soudržnost studentek považuji za optimální. K výsledku je třeba přihlížet vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o studentky 4. ročníku, které se připravují k maturitní zkoušce, a to je pro ně v této době prvořadé.

Mezi sociálně méně zdatné a neoblíbené studentky patří Soňa, to ukázalo i dotazníkové šetření. Rodinné problémy a uzavřenost zasahuje do sociální oblasti a negativně ovlivňuje její začlenění do kolektivu. Některé spolužačky se snaží o její zapojení do třídního kolektivu. Navrhuji pokračovat v třídnických akcích a v případě plánování úkolů spojených s chodem třídy více tuto dívku zapojit a zadat jí konkrétní úkol. Doporučuji dohodnout Soně pohovor s výchovnou poradkyní nebo návštěvu psychoterapeuta. Za negativní považuji skutečnost, že některé studentky nemají zájem na spolupráci se Soňou a uvádějí, že jim je silně nesympatická.

4. Reflexe diagnostických postupů

Práce na dotazníkovém šetření byla pro mě přínosná a velice náročná. Šetření jsem prováděla v době vysokého osobního pracovního nasazení a předmaturitní přípravy. Přesto si myslím, že pro moji práci je toto šetření důležité. Získala jsem spoustu zajímavých informací, s kterými se může dále pracovat na zlepšení vztahů v třídním kolektivu. Studentky uvedly po zveřejnění výsledků dotazníkového šetření, že by to bylo dobré dotazník provést již v prvním ročníku.

Posun ve svých poradenských dovednostech zaznamenávám. Zdokonalila jsem se ve zpracovávání individuálního plánu. Kazuistiky a diagnostiky třídy v praxi považuji za velmi přínosné, hlavně na základních školách a v nižším ročníku středních škol. Osobně jsem se ve své praxi ještě nepodílela na jejich tvorbě, kromě své studijní práce a právě provedeném dotazníku SORAD

Grantový projekt
Vzdělávací program pro učitele – výchovné poradce
(CZ.1.07/1.3.48/02.0013)

Výstupní práce e-kurzu

„Diagnostika školní třídy“

D3 - práce zařazená do Sborníku dobré praxe

*Diagnostika třídy (3. a 4. ročník ZŠ)
z malotřídky ve větší vesnici.*

Použita technika dotazníku B4.

Zpracoval(a): Xxxx Yyyy

Dne 9. 6. 2014

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Vstupní informace o škole a třídě

1.1 Charakteristika školy

Škola je málotřídní, má pouze 1. stupeň s kapacitou 60 žáků a 50 žáků ve školní družině. Ve škole pracuje 5 zaměstnanců. Pro zajištění výuky mají různá zařazení a úvazky (5 učitelek a 4 vychovatelky, 1 školnice).

Škola se nachází ve vesnici s 850 obyvateli. Vznikla v roce 1907, od roku 2003 má právní subjektivitu. Má tři učebny a školní družinu. Budova je původní, postupně rekonstruovaná a udržovaná a moderně vybavená. Součástí areálu školy je dvůr, květinové záhony a hřiště.

Navštěvují ji žáci ze tří okolních obcí. Žáci jsou vzděláváni podle školního vzdělávacího programu Kreativní škola pro základní vzdělávání. Jeho součástí je výuka Anglického jazyka od 1. ročníku, čtenářské a matematické gramotnosti. Děti mají přístup k počítači, internetu a IT tabulím, které jsou ve všech učebnách. Součástí projektového vyučování jsou výstavy a vystoupení žáků pro veřejnost. Kromě udržování tradic je podporována tvořivost a kreativita dětí. K jejich zdravému vývoji přispívají relaxační přestávky na školním hřišti, výuka plavání a dostatečný pobyt na čerstvém vzduchu. Režim školy je přizpůsoben potřebám dětí – organizace vyučovacích hodin, pitný režim. Vedení školy spolu s pedagogickým sborem se věnuje rozvoji talentovaných žáků, podporuje péči o integrované žáky, snaží se, aby žáci chodili do školy rádi, aby otevřeně vyjadřovali své názory, uměli argumentovat, byli vedeni k vzájemnému hodnocení a sebehodnocení. Hlavním cílem je vytvořit u každého žáka pozitivní vztah ke vzdělání a motivovat ho k celoživotnímu vzdělání.

Součástí školy je ŠD, která nabízí tuto zájmovou činnost: Sportovní hry, Dramatiku, tvoření z Lega, Ekologickou výchovu v praxi a na zajímavých exkurzích, tvorbu příspěvků do školního časopisu, Základy vaření, stolování a zdravé výživy, Kreativní vytváření a malování.

Škola organizuje přípravný kurz „Škola před školou“ pro zdárný přechod předškoláků do 1. třídy.

Vyučování probíhá převážně ve třídách se spojenými ročníky. 1 ročník je vyučován samostatně na Český jazyk a Matematiku, na ostatní předměty je spojen s jinými ročníky dle podmínek rozvrhu. Od 2. ročníku jsou žáci spojeni na většinu předmětů.

Spojování ročníku se uskutečňuje na základě počtu žáků, na počtu integrovaných žáků, na zkušenostech vyučujících a na počtu odcházejících žáků a s výhledem na počet přicházejících žáků.

1.2 Vybraná třída, historie třídy

Třída společně pracuje jeden rok. Je v ní spojen 3. a 4. ročník. Ve 3. Ročníku je 7 žáků (3 děvčata + 4 chlapci) a ve 4. Ročníku je 7 žáků (2 děvčata + 5 chlapců). V loňském roce byl spojen 3. ročník s 5. ročníkem. Žáci tohoto ročníku odešli na 2. stupeň do jiných škol. Počet žáků se ve třetím ročníku nezměnil.

Historie 4. ročníku: v 1. třídě výuka probíhala samostatně, ve 2. a 3. společně s 3. a následně 4. ročníkem (stejní žáci). V 1. ročníku jiná třídní učitelka než ve 2. a 3. ročníku. V prvním ročníku paní učitelka přistupovala k dětem liberálně. Byla to její první třída v její praxi. K

přednostem této paní učitelky patřil pedagogický optimismus, dobrá komunikace s rodiči, hezký vztah k dětem, snaha plnit úkoly. K nedostatkům patřily malé zkušenosti a negativní vztah k radám uvádějící učitelky. Nebyla důsledně nastavena pravidla chování.

Ve 2. a 3. ročníku žáci měli paní učitelku zkušenější. K přednostem této paní učitelky patřily znalosti a dovednosti. K nedostatkům patřila horší komunikace s rodiči, více nespokojených rodičů, méně osvojeného učiva a neadekvátní vztah k žákům. Občas jsme řešili její ironické poznámky k žákům. Neřešila vztahy spolužáků ve třídě. Přestávky trávil ve třídě. Žáci si spory řešili ve družině nebo mimo třídu. Klima třídy se zhoršilo.

4. třída byla spojena se 3. ročníkem, žáci tohoto ročníku vykazují dobré výsledky od 1. ročníku. Naším cílem bylo, aby žáci dostali šanci uspět „v úspěšné třídě“.

Žáci 4. ročníku mají chudou slovní zásobu, nižší čtenářskou i matematickou gramotnost. Ve 4. ročníku je 7 žáků (jeden odešel před začátkem roku do sousední školy v návaznosti na přijetí sourozence do mateřské školy).

Dva žáci mají diagnostikovanou poruchu učení.

První žák - diagnostikován SPÚ od 2. ročníku

Chlapec UV, 10 let, odklad školní docházky neměl, nerad se učí, problémy ve čtení a psaní od 1. ročníku. Byl vyšetřen ve 2. ročníku a SPU nebyla diagnostikována. Ve 4. ročníku diagnostikována dyslexie, dysortografie a dysgrafie. Doporučena individuální integrace, IVP (má vypracován), a podpůrná opatření (speciální metody, pomůcky, didaktické materiály a speciální pedagogicko-psychologické služby)

Je cizinec. Narodil se v naší republice, kde s rodinou dlouhodobě žije. Má 3 sourozence. On je ze všech nejmladší. Matka šla do zaměstnání a nevěnuje mu tolik péče, kolik by potřeboval. Matka i otec mluví špatně česky. Všichni sourozenci česky mluví dobře. Do naší školy chodili 2 sourozenci. Starší byl inteligentní, nadaný na sport. Přešel k nám ze školy, kde měl 3 z chování. Výchovné problémy u nás přestaly. Pravděpodobně měl pravidelnou kontrolu a v menším kolektivu se dobře prosadil i ve sportu.

Druhý bratr měl také SPU – dyslexii a dysortografii. IVP vypracován. Výchovné problémy neměl.

Žák má kromě výukových problémů i problémy s chováním. Je často vulgární, je agresivní ke spolužákům. Má časté absence, které mu matka omlouvá. Rád si vymýšlí a lže. Jeho postavení mezi spolužáky není dobré. Odsuzují ho za lhaní, časté absence a bojí se jeho agresivity

Druhý žák - diagnostikován SPÚ od 4. ročníku

Chlapec SŠ - dyslexie, dysgrafie, dysortografie - s lehkou unavitelností a pomalejším tempem. Má vypracovaný IVP. Žák je v kolektivu celkem oblíben. Má své kamarády. Výchovné problémy nemá. Je často nesoustředěný a není schopen podat patřičný výkon. Žáci mu pomáhají.

1.3 Nezávislé třídní faktory

Věkové charakteristiky třídy- ve třídě jsou spojeni 2 ročníky. 3. a 4. ročník. Žáci jsou si věkově blízcí. Žádný z žáků neopakoval ročník, 1 měl odklad. Občas se u žáků objevují znaky prvního stádia puberty. Libují si v dvojsmyslných významech slov. Mají výbuchy smíchu při četbě takového slova, přestože vědí, že budou pokáráni.

Početnost třídy – dohromady je ve třídě 14 žáků. Je to třída málopočetná. Jsou v ní integrováni 3 žáci s SPU s doporučením k integraci, 1 žák s lehčí formou SPU bez doporučení k integraci, 1 žák nadaný – bohužel rodiče nepředali výsledky vyšetření ze dvou PPP, 2 cizinci, jeden s poruchou výslovnosti hlásek (měl odklad).

Vyrovnanost dívčí a chlapecké populace – ve 3. ročníku je poměr chlapců a děvčat vyrovnaný – 4 chlapci a 3 děvčata, ve 4. ročníku je poměr nevyrovnaný – 5 chlapců a 2 děvčata.

Spojením 3. a 4. ročníku se podíl chlapců a dívek zlepšil. Žákyně ze 4. ročníku se skamarádily s žákyněmi ze 3. ročníku.

Sociální složení žáků podle vzdělání rodičů a jejich zájmu o školní kariéru dětí

Rodiče žáků ve 3. ročníku dobře spolupracují se školou. Jsou objektivní v požadavcích na své děti. Jedni rodiče – podnikatelé - „připravují“ svého syna na kariéru režiséra. Zúčastňují se castingů. Chlapec AB hrál v několika reklamách a naučném filmu. Jedná se o téhož žáka, který je mimořádně nadaný, ale chybí mu řád ze strany rodičů a objektivní pohled na sebe. Chlapec je ctižádostivý, je náročný sám k sobě. Při neúspěchu reaguje nepřiměřeně. Zatrácuje se. Hodnotí se příliš negativně.

Žáci menšinových skupin – v této třídě jsou dva cizinci. Oba se narodili v naší republice.

Dívka WX je žákyní 4. ročníku. Dobře se učí, pracuje pomalejším tempem. Od 1. třídy ráda na spolužáky žalovala. Je komunikativní, kamarádká.

Její matka mluví špatně česky. Rozvedla se. Po narození druhého dítěte nastoupila do zaměstnání, pracuje na směny. Dceři se málo věnuje. Ta se v nové rodině necítí moc dobře. Má pocit, že je až na posledním místě.

Chlapec UV je žákem 4. ročníku. Má problémy se čtením a psaním. Má diagnostikovanou SPU. Ve třídě není oblíben. Často si vymýšlí a lže. Je agresivní.

Úroveň třídy z hlediska rozvoje rozumových schopností jednotlivých žáků

3. ročník

Chlapec AB – nejnadanější žák ve třídě. Vyšetřen PPP – dvakrát. Rodiče nepředložili škole výsledky z vyšetření. Sdělili pouze, že vyšetření nadání potvrdilo. Domníváme se, že nám výsledky nepředložili proto, že byl zároveň vyšetřen pro časté kázeňské přestupky a

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

neadekvátní reakce při neúspěchu. Rodiče nepožádali o vypracování IVP. Respektujeme a snažíme se přesto chlapcovo nadání podněcovat.

Chlapec CD – je nadaný na matematiku. Má logické myšlení. O věcech a jevech přemýšlí. Často úvahou vyřeší úkol žáků 4. ročníku. Má problémy s výslovností. O nápravu řeči se snaží pod odborným vedením logopedické poradny.

Chlapec EF – žák s SPU bez integrace. V loňském roce byl pod vlivem svého bratra (třída byla spojena s 5. ročníkem. Jevil se spíš zakřiknutý, bez vlastního názoru. Pravděpodobně měl pouze zábrany. Nyní pracuje a komunikuje otevřeně.

Chlapec GH - má dobrou prostorovou představivost. Rád staví z lega. Maluje fantastické stavby. Přestože často procvičuje jemnou motoriku, má špatné písmo.

Dívka CHI – k osvojení učiva potřebuje delší čas než ostatní. Naučené učivo si dobře pamatuje a je schopna jej využít v souvislostech. Pěkně čte a píše.

Dívka JK – je bystrá, má dobrý úsudek. K dobrému prospěchu jí pomáhá její sebevědomí. Pokud látce či zadanému úkolu nerozumí, jde se zeptat, aby mohla pokračovat v práci.

Dívka LM – pracuje velmi pomalým tempem. Její znalosti jsou velmi slabé. Rodiče požádali o slovní hodnocení., nesouhlasili s opakováním ročníku. Žákyně je hodnocena slovně. Špatně se soustředí a potřebuje hodně času, než si zapamatuje nové učivo.

Celkově se jedná o třídu s velmi dobrými výsledky. Všichni dobře čtou. Pamatují se přečtený text. Jsou schopni jej nejen reprodukovat, ale i dále rozvíjet..

4. ročník

Dívka NO- nadaná na matematiku. Má rozvinuté logické myšlení. V důsledku nedbalé domácí přípravy vykazuje horší výsledky v českém jazyce.

Chlapec PQ – dosahuje solidních výsledků. Nejedná se o mimořádně nadaného žáka. Spíš svou pílí a důslednou přípravou dosahuje dobrých výsledků. Je příliš úzkostný při očekávání výsledků své práce.

Chlapec RŘ – má málo rozvinuté logické myšlení. Je pilný, upřednostňuje a procvičuje mechanickou paměť. Spoléhá na pomoc a kontrolu matky. Ta upřednostňuje direktivní styl výchovy. Pracuje, protože musí.

Chlapec SŠ – žák s SPU, pracuje mimořádně pomalu, má porušenou krátkodobou paměť. Vědomosti si těžko zapamatuje a rychle zapomíná.

Chlapec TĚ – snaží se, výsledky jsou s občasnými chybami. Nové učivo si osvojuje dobře. Zapomíná starší učivo.

Chlapec UV – nejslabší žák ve třídě, má SPU, největší problémy v Českém jazyce při psaní – tvary písma i gramatické chyby. Občas je text nečitelný. V matematice pracuje pomalým tempem, nesoustředí se. Logické myšlení má dobré, ale pracovní návyky mu nedovolí pracovat kvalitně.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Dívka WX – pracuje pomalým tempem. Logické myšlení málo rozvinuté. Při písemných pracích se snaží vylepšit si prospěch.

Třída celkově spíš průměrná. Převažuje mechanická, krátkodobá paměť. Žáci často pravopisné jevy zapomínají. Jsou málo tvořiví. V Matematice převažuje málo rozvinutá logická představivost. Slovní úlohy řeší s dopomocí.

Analýza nezávislých faktorů na vytváření klimatu třídy

Na klima třídy má vliv nejlepší žák, který se snaží být středem pozornosti, nejen svými výsledky, ale i komentáři k ostatním žákům. Bohužel je někdy velmi kritický k nejslabším spolužákům. Ví, že se to nedělá. Odsuzují ho za to nejen děti ale i vyučující, přesto to občas udělá. Spolužákovi se za to omluví, občas dostane trest.

Zároveň je „hnacím motorem“ pro ostatní spolužáky. Nastavuje laťku ale příliš vysoko. V Českém jazyce píše diktáty se 4. ročníkem. Často má nejlepší výsledek. Má výborné komunikační schopnosti. Svých schopností využívá k manipulaci se třídou. Nejraději by převzal roli učitele a určoval pravidla celé třídě i učiteli.

Negativní vliv na klima třídy má nejslabší žák s SPU ze 4. ročníku. Žáci ho odsuzují za zapomínání pomůcek, za lhaní, za sliby, které neplní. Svůj neúspěch při vyučování si odreažovává během přestávek. Je agresivní.

Pozitivní vliv má žák PQ, kterému se daří svou pílí dosahovat dobrých výsledků. Je pro ně vzorem toho, že snaha a píle se vyplácí.

2. Diagnostika třídy

2.1 Rozhovor o třídě s třídním učitelem

Ve své práci jsem se zaměřila na žáka z „mé“ třídy. Využila jsem toho, že v letošním roce k 3. ročníku přešel 4. ročník. Jeho třídní učitelkou byla Xxx.

Záznam rozhovoru

VP - Dobrý den paní učitelko, jsem ráda, že jste mi vyhověla a budete mi věnovat Váš čas na krátký rozhovor o Vaší bývalé třídě, kterou jsem převzala. Informace využiji nejen v samotné práci se třídou, ale i při studiu.

VP – Jak dlouho jste s tou třídou pracovala?

TU – Třídní učitelkou jsem byla dva roky. Žáky znám ale od 1. třídy, protože jsem je měla na Prvouku a Čtení.

VP- Odkud jste získala osobní údaje o této třídě?

TU- Prvně jsem se s žáky setkala při zápisu, kde jsem zpracovávala dotazníky, které předkládají rodiče u zápisu. Zároveň jsem byla přítomná u zápisu a některé z nich jsem

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

zapisovala. Dál jsem s jejich daty pracovala, protože jsem byla uvádějící učitelkou a pomáhala jsem začínající paní učitelce.

VP- Jakým způsobem shromažďujete data o třídě? Vedete si nějaké záznamy?

TU – V 1. třídě si žáci zakládají svá portfolia a postupně je doplňují. Tam je dobře vidět jejich vývoj, jejich pokroky, úspěch, někdy i neúspěchy. Záznamy o dětech si vedu, ale spíš u těch problémových. Mám sešit, do kterého si zaznamenávám řešené výchovné problémy. Ty potom sděluji ostatním učitelům na pedagogických radách.

VP – Evidujete si i úspěchy třídy?

TU – Písemně je neviduji. Jestliže jsou žáci úspěšní v mimoškolní činnosti, přinesou ostatním ukázat diplom nebo medaili, fotky z utkání. Prostě ostatní o svém úspěchu informují. Třída jim zatleská. Někdy jejich trofeje vystavujeme ve škole.

VP – Setkávají se žáci ze třídy a diskutují o svých problémech?

TU – Ano. Problémy si prodiskutují. Pokud nenajdou řešení nebo mají nějaké přání, využijí schránku důvěry.

VP – Mají žáci společné aktivity mimo vyučování?

TU – Ano. Společně se setkávají ve školní družině. Ráno přichází do školy a všichni se společně sejdou v družině a potom odcházejí do třídy. O velké přestávce se scházejí na relaxaci na školním hřišti a po vyučování se opět setkají ve školní družině. Zde mají aktivity rozděleny podle zájmu, ale je zde také prostor pro diskusi.

VP – Jakým způsobem komunikujete s rodiči?

TU – Rodiče dostávají informace o prospěchu a chování prostřednictvím žákovských knížek. Informace o aktivitách školy a domácích úkolech evidují v notýsku. Čtyřikrát do roka jsou informační schůzky o prospěchu a chování formou rozhovoru s rodičem za zavřenými dveřmi. Rodiče mají možnost vyučující kontaktovat před vyučováním. Pokud chtějí delší konzultaci, domluví si schůzku. Plánovanou nepřítomnost žáka omlouvají rodiče dopředu, neplánovanou telefonicky v den nepřítomnosti. Domluví si s vyučujícím převzetí domácích úkolů.

VP – Sledujete také studijní výsledky žáků v předmětech, v kterých je neučíte?

TU – Ano. Jsem v kontaktu se všemi vyučujícími. Jsme malý kolektiv. Bylo by asi divné, kdyby tomu tak nebylo.

VP – Jak byste ohodnotila studijní výsledky této třídy?

TU – Je to třída spíš průměrná. Chybí zde „tahoun“ třídy, žák s výborným prospěchem. Dobrých výsledků dosahuje RŘ a PQ. Bohužel jim chybí samostatnost, logické myšlení mají málo rozvinuté. WX na práci potřebuje větší čas než ostatní. NO je šikovná na matematiku.

VP – Máte možnost konzultovat problémy s výchovným poradcem?

TU – Ano. To se právě děje. Výchovné problémy mohu konzultovat okamžitě, protože jsme malý kolektiv a problémy se snadněji řeší, když jsou řešeny okamžitě.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VP – Jak často se setkáváte s výchovným poradcem a jaká témata probíráte?

TU – Setkáváme se každý den při dozoru o velké přestávce. Pokud se vyskytne problém s žákem, hodnocením, chováním, požádám výchovného poradce o radu. Většinou nám na to stačí přestávka. Občas jsme řešili stížnost rodičů. V tom případě jsme si domluvili schůzku a konzultovali problém podrobně, abychom to s rodiči vyřešili. Většinou se jednalo o spory mezi žáky.

VP – Děkuji za rozhovor. Věřím, že mi informace o žácích pomohou při vzájemném poznávání s novou třídou

2.2 Diagnostika třídy podle zvolené techniky

Pro zjištění vztahů ve třídě jsem zvolila dotazník B4, protože jej budu předkládat žákům 3. a 4. ročníku.

Průběh:

Žákům jsem oznámila, že si vyplníme dotazník, který nám pomůže vyřešit některé problémy, které máme ve třídě. Upozornila jsem je, že je nutné, aby se podepsali a vše řádně vyplnili, protože by jinak nešlo jejich informace vyhodnotit. Zároveň jsem jim sdělila, že s daty budu pracovat jen já a když uvedou nějakého žáka negativně, „zůstane to mezi námi“. Já nebudu tuto informaci nikomu jinému sdělovat.

Potom jsme si dotazník přečetli a vysvětlili jednotlivé otázky.

Vyhodnocení a popis získaných údajů o třídě:

Testování se zúčastnilo 14 žáků. Žáci vyplňovali testy se svým jménem. Vyhodnocení je v uspořádaných dvojicích písmen (nejsou to monogramy) nebo číslem v grafech (orbity).

Označení jsem použila dvojí, aby byl přehlednější popis jednotlivých žáků a záznamy rozhovorů.

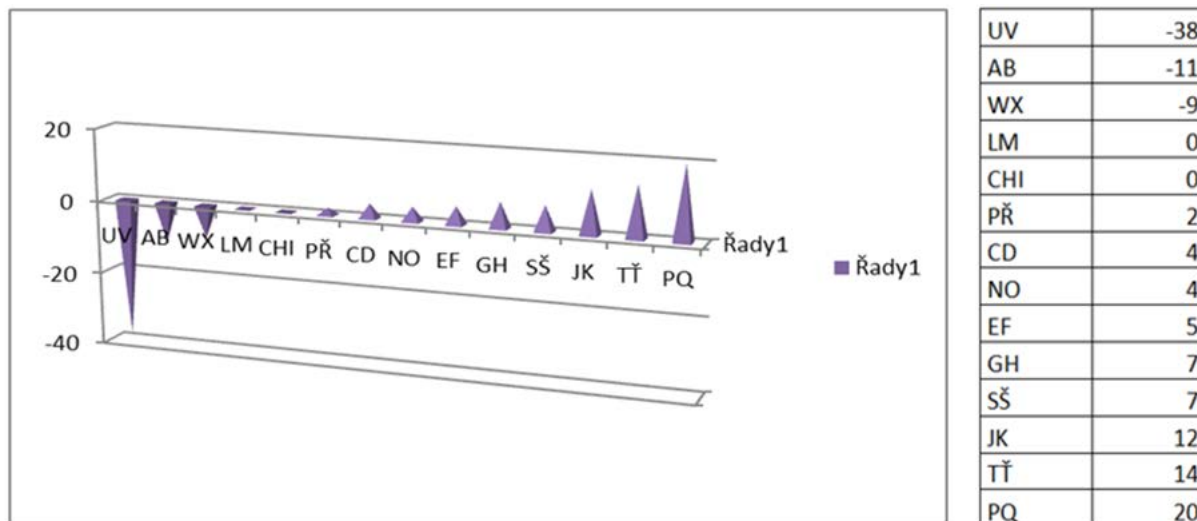
číslo testovaného žáka	Zkratka testovaného žáka
1.	EF
2.	GH
3.	LM
4.	AB
5.	CHI
6.	CD
7.	JK
8.	TĚ
9.	SŠ
10.	UV
11.	WX
12.	PQ
13.	NO
14.	RŘ

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tabulka B-4 kvantitativního rozboru

Třída	Spojený 3. a 4. ročník		
Počet žáků	14 (7 + 7)		
Počet zúčastněných	14		
v %	100		
Kvalita kolektivu (0 - 5)	z otázky 4 - aritmetický průměr		3,35
Ve třídě jsem spokojen ano:	z ot.4 - procenta odpovědi ano		62
Jsme spíš hádavá třída ano:	z ot.4 - procenta odpovědi ano		35,71
Do školy obvykle se těším ano:	z ot.4 - procenta odpovědi ano		50
Některý spolužák nám ubližuje ano:	z ot.4 - procenta odpovědi ano		54
Některému je ubližováno ano:	z ot.4 - procenta odpovědi ano		14,28
Žáci v kladné polovině třídy:	Z hierarchie - v % s kladným ziskem a nulou		71,42
Počet vzájemných voleb kladných	Ze sociogramu kladných voleb		6
záporných	Ze sociogramu záporných voleb		4
Index kladných	Vyděleno počtem přítomných		0,42
záporných	Vyděleno počtem přítomných		0,28
Počet voleb celkem kladných	Ze sociogramu kladných voleb		36
záporných	Ze sociogramu záporných voleb		35
Index kladných	Vyděleno počtem přítomných		2,57
záporných	Vyděleno počtem přítomných		2,5

Sociometrie třídy.

Hodnocení jednotlivých jevů

Oblíbenost

Mezi oblíbené žáky patří tito žáci: PQ, SŠ, JK.
Mezi neoblíbené patří: AB, UV, WX.

Spolehlivost

Mezi spolehlivé patří: PQ, CD, JK.
Mezi nespolehlivé patří: UV

Zábavnost – protivný

Mezi spolehlivé patří: TŘ, AB, GH
Mezi protivné patří: UV, AB

Se všemi kamarád – osamocení

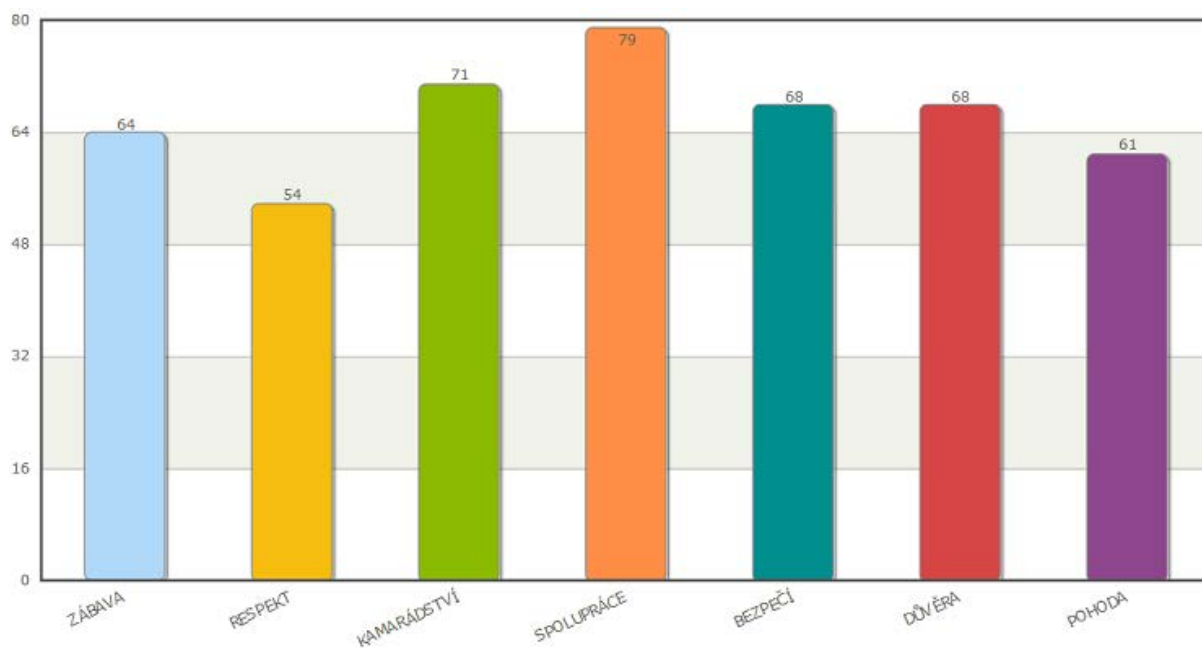
Kamarádský: PQ
Osamocení: CD

Oblíbený žák je spolehlivý a kamarádský PQ.
Nespolehlivý, protivný a zároveň neoblíbený žák je UV.

V celkovém výsledku se jeví nejproblémovější žák UV. Má silný negativní vliv na třídu. Třída ho hodnotí jako prolhaného. Bojí se ho. On sám je nevyrovnaný. Nemá snahu se zlepšit. Matka ho omlouvá. Příliš se mu nevěnuje.

Pro srovnání uvádím vyhodnocení dotazníku P3, který škola zakoupila pro celou školu.

Atmosféra ve třídě

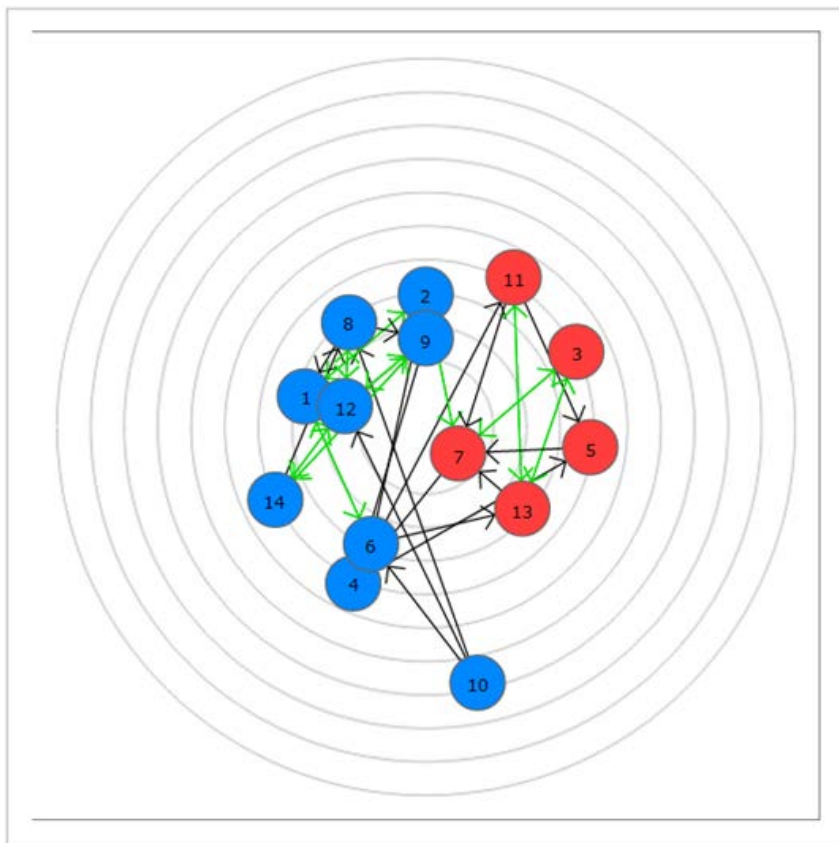

Graf 1: Jednotlivé složky třídní atmosféry, vyjádřené na škále 0 - 100 %;
čím je sloupec vyšší, tím je oblast žáky vnímána lépe.

Celkové skóre třídy 67 %

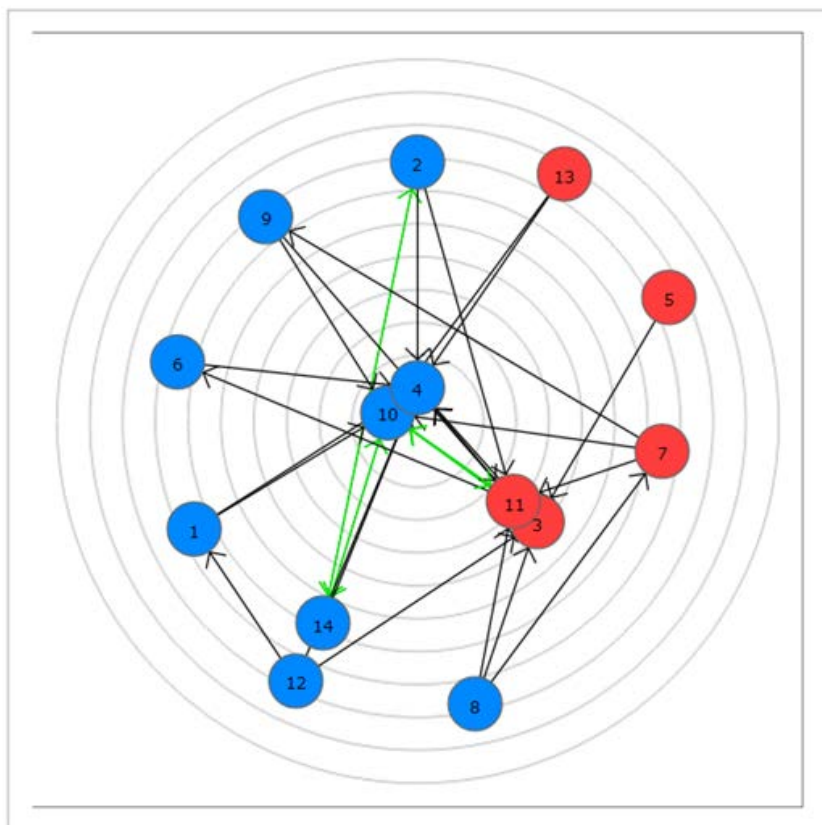
(Hodnota celkové kvality třídy vyjádřená na škále 0 - 100 %. Čím je hodnota vyšší, tím se žáci ve třídě cítí lépe)

Sociogram – kladné vazby

Graf 2.1: Vzájemné kladné vazby. Spojnice mezi čísly představují přátelské vazby mezi žáky. Šipka směřuje od označujícího žáka k označovanému. Čím blíže je žák ve středu terče, tím vícekrát byl označen jako někdo kamarád

Sociogram – záporné vazby

Graf 2.2: Vzájemné záporné vazby. Spojnice mezi čísly představují nepřátelské vazby mezi žáky. Šipka směřuje od označujícího žáka k označovanému. Čím blíže je žák ve středu terče, tím vícekrát byl spolužáky označen jako ten, který rozhodně nepatří mezi jejich přátele

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vzájemné hodnocení vlastností žáků

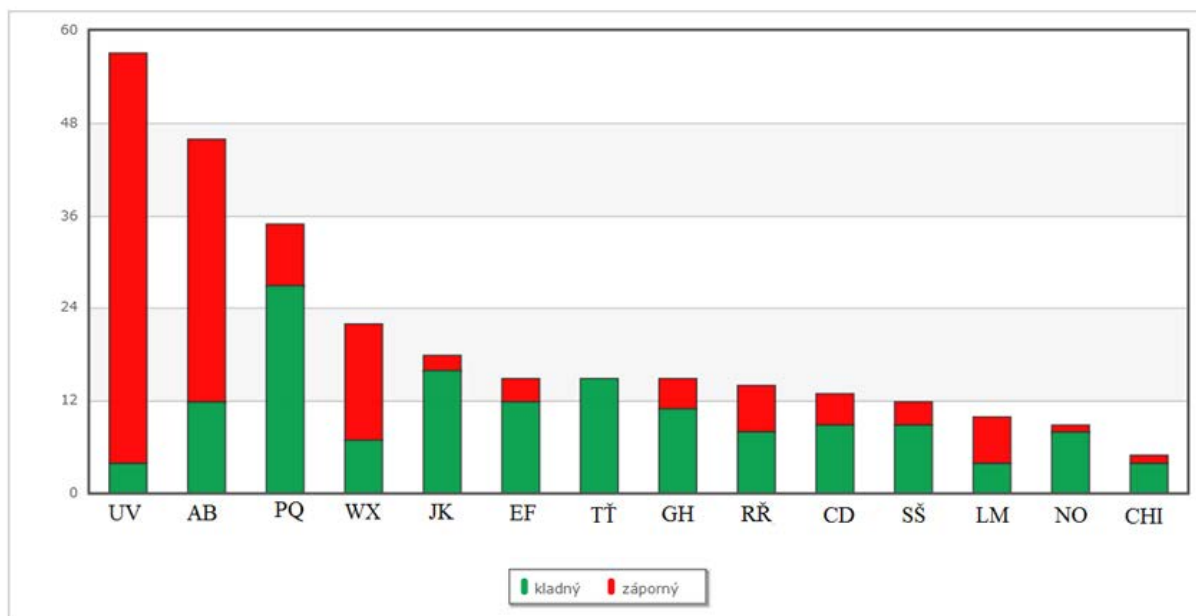
Charakteristika	žák	Četnost označení
Spravedlivý	PQ	9
	RŘ	3
Spolehlivý	PQ	8
	JK	2
Vtipný	TŘ	6
	AB	2
	JK	2
	GH	2
Upřímný	AB	6
	UV	4
	WX	2
Nekonfliktní	PQ	4
	CD	2
	EF	2

Tabulka 1. Četnost žádaných vlastností – kolikrát byl žák svými spolužáky označen charakteristikami, které odpovídají uvedeným vlastnostem

Charakteristika	žák	Četnost označení
Nespravedlivý	AB	7
	UV	4
Nespolehlivý	UV	10
	AB	2
Bezohledný	WX	5
	AB	5
	UV	4
Nešťastný	PQ	7
	CD	3
Ulhaný	UV	12

Tabulka 2. Pořadí žáků dle záporného vlivu na třídu

Vliv žáka na třídu

Graf 3.1: Vliv žáka na třídu. Sloupce vyjadřují velikost vlivu žáků na kolektiv třídy – čím vyšší sloupec, tím vyšší vliv. Zelená složka tvoří míru kladného - žádoucího vlivu, červená záporného - nežádoucího vlivu.

Kladný vliv	
PQ	27
JK	16
TĚ	15
EF	12
AB	12
GH	11
CD	9
SŠ	9
RŘ	8
NO	8
WX	7
CHI	4
UV	4
LM	4

Tabulka 3.1: Pořadí žáků dle kladného vlivu na třídu.

Záporný vliv	
UV	53
AB	34
WX	15
PQ	8
LM	6
RŘ	6
CD	4
GH	4
SŠ	3
EF	3
JK	2
NO	1
CHI	1
TŘ	0

Tabulka 3.2: Pořadí žáků dle záporného vlivu na třídu.

Nejvýraznější sociometrické pozice žáků ve třídě

VLIVNÝ - OBLÍBENÝ PQ

Přirozená vedoucí osobnost třídy, lídr. Od spolužáků získává mnoho kladných vazeb a jsou mu často přisuzovány pozitivní vlastnosti. Jeho obliba je poměrně nezávislá na školní úspěšnosti. Obratně komunikuje s vrstevníky i dospělými, jako zástupce třídy bývá často prostředníkem pro jednání s učiteli.

VLIVNÝ - NEOBLÍBENÝ UV

Žák významně posouvající pravidla a normy třídy nežádoucím směrem. Od spolužáků dostává mnoho záporných vazeb a jsou mu přisuzovány negativní vlastnosti. Zpravidla má silnou schopnost prosadit své názory a potřeby bez ohledu na ostatní spolužáky. Pro jeho silný a nežádoucí vliv je třeba vnímat jeho potenciál být možným agresorem.

MÉNĚ VLIVNÝ – OBLÍBENÝ TŘ

Méně nápadná, přesto velmi důležitá osoba pro kolektiv třídy. Od spolužáků získává téměř výhradně kladná hodnocení, byť ne v takové míře, aby byla vnímaná jako třídní „hvězda“. Přispívá k pohodové atmosféře třídy, tvoří „zdravé jádro“. Jedná se většinou o klidné osobnosti s pozitivním působením na ostatní spolužáky.

NEVLIVNÝ – NEOBLÍBENÝ – NEÚSPĚŠNÝ CHI

Žák odmítaný třídou, často sociálně nevyzrálý, se slabou školní výkonností, často kombinovanou s dalšími handicap. Spolužáky je vnímán téměř výhradně v negativním světle. Projevy jeho chování jsou často výrazně polarizované – buď zcela pasivní, nebo silně se prosazující. Výjimečně může být jako odmítaný žák označen „bezproblémový“ žák, a to ve třídě s výrazně narušenou hierarchií hodnot, ve které by byl žák odmítaný pro své kladné vlastnosti.

IZOLOVANÝ CD

Je často označován jako nešťastný. Třídou nemusí být vnímán ani kladně, ani záporně. Spolužáci proti němu často nic nemají, ale „neberou ho“. Takového žáka je třeba velmi pečlivě vnímat a analyzovat, zda jeho izolovanost vychází z odmítnutí třídy nebo jeho slabšího zájmu o společenský kontakt.

2.3 Rozhovor se „sociometrickým jádrem třídy“

Z výsledků vyplynulo, že „sociometrickým jádrem třídy jsou:

- dívka JK (3. ročník)
- chlapec AB (3. ročník)
- chlapec EF (3. ročník)
- chlapec PQ (4. ročník)
- chlapec UV (4. ročník)
- chlapec TĚ (4. ročník)
- dívka WX (4. ročník)

Z výsledků vyplývá, že na třídu mají větší vliv chlapci než děvčata.

Ze spojených ročníků má větší vliv 4. ročník.

Toto zjištění je spíše negativní, protože v centru dění převažují žáci s negativním hodnocením.

Rozhovor jsem si připravila na upřesnění atmosféry ve třídě, tj. na složky zábava, respekt, kamarádství, spolupráce, bezpečí, důvěra a pohoda.

VP - Dobrý den děti, v minulém týdnu jste vyplňovali dva dotazníky, abychom se dozvěděli, jak spolu vycházíte jako třída. Co se nám daří, co bychom měli změnit, aby to u nás ve třídě bylo příjemnější. Vybrala jsem si Vás proto, protože jste v dotaznících „dostali“ nejvíce bodů. Připravila jsem si pro Vás doplňující otázky. Budu ráda, když mi na ně pravdivě odpovíte. Jste připraveni?

Žáci: ano

VP- Otázka bude vždy stejná pro všechny a vy budete postupně odpovídat, tak jak sedíte v kruhu. Začátek se vždy o jednoho posune, aby to bylo spravedlivé. Kdo nebude chtít odpovědět, řekne dál. Nebudeme ho nutit. Připomínám, že mluvit bude vždy jeden z vás, ostatní budou poslouchat a respektovat, co nám sdělil. Tak začínáme.

Když se řekne „zábava“, které jméno spolužáka z naší třídy se Vám vybaví?

JK – TĚ a AB

AB – TĚ

EF – TĚ

PQ– TĚ

UV– TĚ

TĚ– asi já

WX– TĚ a AB

VP – Proč jste si všichni vybrali TĚ a ne AB?

EF – Protože TĚ je vtipný, dělá legraci. AB to často přehání.

JK – AB se furt opakuje, už to není vtipný.

PQ – Někdy nás AB taky tím vtipem zesměšňuje a uráží.

UV– TĚ je pořád „vysmátej“, dělá různé obličejy, je s ním zábava. AB je trapnej.

AB - Měli jste pravdu. Jsem „ trapnej“.

JK – Tak to přestaň říkat a bude to v pohodě.

VP – To je docela dobrý nápad.

AB – Tak jo, zkusím to.

VP– Další oblast se týkala respektu. Mě zajímalo, koho respektujete vy a kdo respektuje Vás.

EF – já respektuji CD a on mě taky respektuje.

JK – já respektuji LM a ona mě taky respektuje. Taka respektuji mámu, tátu a babičku a dědu.

AB – já respektuji RŘ, protože vyřeší spory.

VP – Většinou respektujete toho, kdo respektuje Vás. A jak je to s kamarádstvím? Kdo je a kdo není Váš kamarád?

AB – JK a LM, protože se jim mohu svěřit.

EF - taky JK, mohu se ji svěřit a dobře se s ní povídá.

VP – Kdo pro vás není kamarád?

Vykřikují všichni – UV!

VP – Proč!

JK – Lže, honí se, nadává. (Ostatní přitakávají.)

VP – To chápu. Další otázka se týká spolupráce. Raději pracujete sami nebo ve skupině a proč.

EF, TĚ, WX, RŘ –(shodně) ve skupině.

VP – Proč ?

EF – Je to lehčí, pomáháme si.

TĚ – Je to zábavnější.

WX– Víc toho stihneme udělat.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PQ – Jsme dřív hotovi.

AB – Někdy se ale hádáme.

VP- To není dobře, ale proto pracujete ve skupině, abyste se naučili domluvit a spolupracovat. Kdo vyvolává ve třídě nejvíce konfliktů?

Opět všichni: je to UV.

VP – Na příští schůzku si pozveme i jeho a zkusíme společně najít řešení. Dnes Vám děkuji za rozhovor .

Analýza diagnostických dat vybraného žáka

Žák PQ je žákem 4. ročníku. Ostatní spolužáci ho hodnotí jako spolehlivého, kamarádkého a odpovědného. On sám skutečně takový je. Někdy to s odpovědností přehání. Chtěl by mít jen samé jedničky. Malý neúspěch v podobě dvojky ho vyvede z míry. Někdy se jeví jako úzkostný, přepětlivý a přehnaně odpovědný. Jako vzor pro spolužáky je dobrý, ale on sám se sebou spokojený není. Přehnaná zodpovědnost souvisí s požadavky matky. Ta je na chlapce příliš náročná a očekává, že bude úspěšný.

3. Návrh pedagogických postupů pro optimalizaci třídního klimatu

Pro zlepšení třídního klimatu se zaměřím na objasňování provokací ze strany žáků. Často se stává, že konflikt vyvolávají právě tyto provokace. Žáci vědí, že se nemají provokovat. Problémy, které nedovedou sami vyřešit, mají řešit s učitelem. Ne vždy to splní. Snažím se řešit problémy vysvětlováním, domluvou. Žáci se navzájem omluví. Domnívám se, že žákům občas chybí přirozený následek, z kterého by měli poučení nejen „hříšníci“, ale i ostatní žáci z celé třídy. Možná by bylo účinné v dramatických chvílích modelově zahrát nejčastěji se opakující situace a hledat řešení společně s žáky. Budu hledat pomocnou ruku i ve školním řádu. Jasně nastavená pravidla máme, ale přirozené následky v nich chybí.

Ve třídě máme jednoho agresivního žáka. Zaměřím se na zlepšení jeho vztahu ke spolužákům. Zjistím příčiny, proč se tak chová a pokusím se o nápravu. Realizovala jsem s ním individuální rozhovor. Zjistila jsem, že tento žák nemá žádného koníčka. Společně jsme došli k závěru, že by mohl hrát fotbal. Spojila jsem se s jiným žákem, který by mu pomohl s jeho vstupem do oddílu. Na schůzce rodičů jsem o tom informovala matku. Ta s tím souhlasila.

Samotný žák těžce nese špatný prospěch a slabé znalosti ze základních předmětů. Při hodnocení prožívá zklamání, stydí se za své výsledky. Nejčastější konflikt má s nejnadanějším žákem. Ten naopak nemá problém s prospěchem, ale se svým chováním. Dává najevo méně úspěšným žákům, že jsou „hloupi“. Jeho chování nepřehlížím, ale nedaří se mi ho také změnit.

Naplánujeme a budeme realizovat komunitní diskusní kruhy. Vyzkoušíme opačné role. Zaměříme se na pomocné metody zjišťování klimatu třídy – hry a malování. Zapojíme i ostatní učitele do nápravy.

4. Reflexe vašich diagnostických postupů

Nejsem spokojena s tím, že jsem předpokládala potvrzené závěry (problémového žáka) a v nápravě jsem byla málo důsledná. Pro diagnostikování třídy jsem použila dotazník B4. Dospěla jsem k názoru, že je málo přesný. Jeho vyhodnocení je náročné. Zároveň to byla dobrá zkušenost pro praxi. Vzhledem k tomu, že máme ve škole malý počet žáků, vztahy mezi spolužáky znám nejen z pozorování, rozhovorů, ale i z reakcí o přestávkách a při výuce. Proto bylo důležité ověřit si osobní závěry na třídu a porovnat je s výsledky testování.

Dotazník B3 je zpracován profesionálně. Domnívám se, že pro školní praxi je dostačující. Pro mě je vhodnější věnovat čas rozhovorům se žáky a snažit se o zlepšení atmosféry a klimatu třídy.

Zajímavý byl pro mě rozhovor s třídní učitelkou. Přestože spolu komunikujeme každý den, ucelený rozhovor je určitě přínosnější. Uvědomila jsem si, že by byl vhodný vždy při příchodu nového učitele na školu, aby se seznámil s historií třídy, kterou přebírá.

Pozitivní posun jsem zaznamenala především ve vyhodnocování dat dotazníků.

Naučila jsem se vyhodnocovat dotazníky B3, B4. S ostatními jsem se seznámila a zahrnula je mezi diagnostické nástroje, které mohu dle potřeby využít.

Uvědomila jsem si, že je to jeden z nástrojů, kterým mohu motivovat problémové žáky, protože dotazník budou vyplňovat znovu. Dostávají šanci na získání lepších výsledků, samozřejmě na základě změny vlastního chování vůči třídě.

Zároveň lze závěry použít při rozhovoru s rodiči, kteří nechtějí připustit, že by „jejich“ dítě mělo být příčinou konfliktu.

Nejdůležitější je asi to, že se zamýšlíme nad příčinami a snažíme se o zlepšení situace a vytvoření příjemnějších podmínek pro výuku a vzájemné soužití ve škole.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Grantový projekt
Vzdělávací program pro učitele – výchovné poradce
(CZ.1.07/1.3.48/02.0013)

Výstupní práce e-kurzu

„Diagnostika školní třídy“

D4 - práce zařazená do Sborníku dobré praxe

***Diagnostika třídy 2. ročníku SOŠ
(malý počet žáků ve třídě).***

Použita technika SORAD.

Zpracoval(a): Xxxx Yyyy

Dne 9. 6. 2014

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Vstupní informace o třídě

1.1 Charakteristika školy

Typ školy: střední odborná škola a střední odborné učiliště

Studijní program: studijní obor typu E

Počet žáků: 208

Velikost obce: 2926

1.2 Charakteristika třídy

Třída je spolu druhým rokem. Všichni žáci ze třídy dojíždějí z okolních vesnic. Jeden žák (Erik) je přes týden na domově mládeže. Většina žáků přišla do prvního ročníku ze speciálních škol. Někteří žáci se znají ze základní školy, jinak se vzájemně spíše neznají. V současné době je ve třídě 13 žáků. Během prvního ročníku skončili dva žáci, jeden z nich přestoupil na jinou školu a jeden studia zanechal. Od druhého ročníku přišel do třídy nový žák (Patrik). Počet dívek a chlapců je v poměru 9 : 4. Od prvního ročníku má tato třída stejnou třídní učitelku.

Jedná se o třídu, která počtem žáků odpovídá malé skupině. Je zde 11 žáků se specifickými vývojovými poruchami, takže tito žáci mají lepší kontakt s učitelem a péčí. Výhodou malých skupin bývá větší vnitřní soudržnost dětí a vysoká úroveň vzájemné obliby, což zajišťuje větší spokojenost žáků ve třídě. Naopak nevýhodou malých skupin je fakt, že se ve třídách s nízkým počtem dětí snižuje možnost výběru kamaráda, pro opravdu blízké přátelství. Žáci mají menší možnost „padnout si s někým do oka“ a vytvořit si blízký vztah. Díky malému počtu žáků jsou navíc děti ochuzeny o možnost bohatších interakcí a možnost učení se od spolužáků, kterých není tolik jako v normální třídě.

1.3 Nezávislé třídní faktory

Třída je dvouoborová, čili převážnou část vyučování tráví třída odděleně. Společně mají pouze všeobecně vzdělávací předměty, jako je matematika, český jazyk, občanská nauka a tělesná výchova. V týdnu, kdy mají odborný výcvik, se prakticky nevidí vůbec. V jednom oboru je 6 žáků (všichni chlapci), ve druhém je 7 žáků (z toho 4 dívky a 3 chlapci).

2. Diagnostika třídy

2.1 Rozhovor o třídě s třídní učitelkou

Informace o žácích od třídní učitelky jsem získala jednak z informací, které mám téměř každý den, neboť s třídní učitelkou této třídy sdílím kabinet a jednak prostřednictvím nestrukturovaného rozhovoru v kabinetě, kde jsem se dotazovala a ujišťovala, jak vnímá žáky

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ve své třídě a jak vnímá vztahy daného žáka s ostatními. Sdělené informace jsem si průběžně zapisovala a lze konstatovat následující:

Třídní učitelka zná své žáky druhým rokem, osobní údaje o žácích má především ze školní dokumentace jako jsou např. katalogové listy, či program „Bakaláři“. Zde jsou informace o všech žácích. Dalším zdrojem jsou zprávy z PPP a SPC, které o své třídě třídní učitelka eviduje společně s výchovným poradcem. Další potřebné údaje může získat od rodičů konkrétního žáka a to buď při osobní schůzce, třídní schůzce či telefonicky.

Evidenci o třídě z hlediska pozitiv i negativ vede třídní učitelka v katalogu a v Bakalářích. V případě řešení závažnějších problémů eviduje tyto skutečnosti výchovný poradce, který si udělá zápis.

Třída se kromě vyučování společně setkává pouze o třídnické hodině, která je vždy jednou v měsíci. Tato hodina je věnována záležitostem jako jsou absence a její omlouvání, prospěch, plánované akce, popř. řešení problémů a odpovědi na otázky, které si můžou žáci předem připravit. Jinak se společné aktivity této třídy mimo vyučování nekonají.

S rodiči se třídní učitelka setkává o třídních schůzkách, v případě nutnosti po dohodě při osobní schůzce, telefonicky, nebo formou dopisu, či e-mailu.

Prospěchově se tato třída jeví jako průměrná, celkový průměr třídy je 2,30. Studijní výsledky třídy viz tabulky č. 1 a č. 2.

Tabulka č. 1: Školní výsledky v jednotlivých předmětech (obor - stravovací a ubytovací služby)

	Ch	Čj	On	M	Tv	Int	Tech	Hvp	Zz	Pvž	Ov
Iva	1	2	1	3	1	2	3	3	2	1	4
Sabina	1	4	3	4	1	3	4	3	3	3	3
Kamila	1	2	1	2	2	1	2	2	1	1	3
Daniela	2	2	1	3	2	2	4	1	1	1	2
Patrik	1	3	1	4	U	1	1	2	1	1	1
Jan R.	1	2	1	3	3	2	3	3	3	2	4
Erik	1	1	1	2	1	1	3	1	1	1	2

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tabulka č. 2: Školní výsledky v jednotlivých předmětech (obor – opravářské práce)

	Ch	Čj	On	M	Tv	Int	Teop	Saz	Zstr	Ok	Ov
Jan B.	1	3	1	3	1	1	3	3	3	4	1
Martin Č.	1	2	1	3	1	1	3	4	3	4	3
David	2	3	3	4	1	3	4	4	4	4	4
Marek	1	3	2	4	1	1	4	4	4	4	3
Tomáš	1	1	1	2	1	1	2	2	2	3	1
Martin V.	2	3	2	4	1	2	3	4	4	3	3

Z tabulek č. 1 a č. 2 lze vyčíst:

Počet žáků s vyznamenáním: 0

Počet žáků se slabým prospěchem: 3

Počet žáků se sníženým stupněm z chování: 3

Nejhorší prospěch v předmětech: matematika a odborné předměty

Nejlepší prospěch v předmětech: občanská nauka a tělesná výchova

Třídní učitelka je v kontaktu s výchovným poradcem na pedagogických poradách, při řešení závažnějších problémů ve třídě nebo kdykoliv v případě potřeby.

Třídní učitelka v této třídě vyučuje odborné předměty a občanskou nauku. S celou třídou se tedy ve vyučování setkává pouze o občanské nauce. Odborné předměty má pouze v jedné skupině (oboru).

Třídní učitelka uvedla, že s třídou závažné problémy nejsou a vztahy mezi všemi jsou dobré. Všichni společně vychází, nehádají se a v případě problému vyhledají třídní učitelku. Za necelé dva roky už se dobře znají a co se školních záležitostí týče, mají k sobě důvěru. Jako problémové žáky ve třídě označila třídní učitelka Ivu, Davida a Martina V.. Tyto žáky označila jako problémové protože mají vysokou absenci a navíc velká část této absence není řádně omluvená. Při řešení absence je u těchto žáků i velice špatná komunikace s jejich rodiči. Díky neomluvené absenci mají tito žáci snížený stupeň z chování. Kromě neomluvené absence se občas objevují stížnosti na chování v hodině, jedná se především o hlučnost a vyrušování, jinak třída patří k těm lepším. Mezi žáky s nejlepším prospěchem patří Erik, Tomáš, Patrik a Kamila. Naopak prospěchově slabší jsou Marek, David a Martin.

O přestávkách se velmi často sdružují do skupinek. Jednu větší skupinku tvoří David, Marek, Martin Č., Martin V. a Jan B.. Další se shlukují ve dvojicích – Sabina a Daniela, a ostatní žáci Kamila, Tomáš, Jan R. a Patrik, jsou spíše „samotáři“, kteří o přestávkách zpravidla sedí v lavici a sledují ostatní žáky. V případě Erika, jde o trávení přestávek v jiných třídách. Iva má velmi vysokou absenci, pokud je ve škole tráví přestávky především s Kamilou.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2.2 Diagnostika třídy podle zvolené techniky

Jednou z diagnostických metod, kterou jsem ve třídě použila, bylo pozorování při výuce. Zaměřila jsem se především na aktivitu ve vyučování a do jaké míry jsou žáci samostatní a schopní zvládat úkoly a jaká je jejich úspěšnost při plnění těchto úkolů. Při pozorování jsem došla k následujícím skutečnostem:

Žáky ze třídy je možné z hlediska aktivity při výuce a samostatnosti v činnosti rozdělit do tří skupin a to na žáky samostatné, plnící správně úkoly v poměrně rychlém tempu, dále na žáky průměrně aktivní, spíše samostatné a na žáky s pomalejším tempem a s častějšími obtížemi při plnění úkolů, vyžadující pomoc učitelů.

Mezi žáky samostatné, plnící správně úkoly v poměrně rychlém tempu patří Patrik, který bývá často nejrychlejší ze třídy, úkoly plní bezchybně a aktivně spolupracuje s učiteli. Do této skupiny lze zařadit i Erika a Tomáše. Erik je ve třídě spolu s Patrikem rozumově nejvyspělejší. Oba dva mají oproti ostatním široký všeobecný přehled a velice rádi o hodinách s učiteli diskutují. Oba dva si stojí za svými názory a vždy jsou ochotni pomoci ostatním. Tomáš kdyby překonal svou lenost, byly by jeho výsledky ještě lepší.

Do skupiny průměrně aktivních a spíše samostatných žáků patří Daniela, Jan B., Kamila a Iva Daniela aktivní dívka, nebojící se v případě nejasností zeptat. Před činností však potřebuje hodně motivovat, pátrá po zdůvodnění, proč danou činnost, zadaný úkol vykonávat. Jan B. se snaží s každým vyjít a často mívá sklony se někomu přizpůsobovat a někoho napodobovat. Takže když např. vidí, že někdo v hodině nepracuje, rád se přidá a také stagnuje nebo naopak se připojí k aktivnímu žákovi a přitakává mu. Kamila tichá, pracovitá a velmi svědomitá. Z toho důvodu i častěji při práci pomalá. Úkol vždy splní s velice dobrým výsledkem, ale často k tomu potřebuje více času než ostatní. Iva často chybí, kamarádka Kamily a opět pracuje pomalejším tempem, ale ve své práci také nepotřebuje zvýšenou pozornost a péči učitelů.

Poslední skupinu tvoří žáci David, Sabina, Marek., Martin V., Jan R. a Martin Č. Ti ve výchovně-vzdělávacím procesu potřebují častěji pomoc učitelů a individuální přístup.

David spíše tichý, ve výuce nevyrušuje, ale obvykle nemá v pořádku své pomůcky, neplní domácí úkoly, a práci odevzdává neúhlednou. Sabina velmi upovídaná, pokud s někým seděla v lavici, byla neustále napomínána kvůli přílišné hovornosti a následně i nepozornosti. Jan R. pomalejší v osobním tempu i v tempu řeči. Při práci se snaží být velmi rychlý, ale výsledky má často neúplné a chybné. Martin Č. vykonává práci v pomalejším tempu. Společně s Davidem si častěji se zadanými úkoly neví rady, tehdy nežádají o pomoc, nehlásí se a buď nečině sedí nebo vypracovávají něco jiného, co se zadáním nesouvisí. Podobné je to i u písemek. Martin V. a Marek největší kamarádi, znají se už ze základní školy. Sedí spolu v lavici, často se doplňují a nejvíce aktivní jsou o přestávkách a při tělesné výchově. Do výuky se většinou zapojují jen, když mají náladu, nebo když je dané téma zaujme. Jinak často vymýšlí jiné aktivity a musí být učitelem pokárání.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Další diagnostickou metodu, kterou jsem použila, je dotazníková metoda SORAD, která se všech žáků ve třídě táže na míru vlivu a oblíbenosti (sympatií) ostatních žáků. Žáci hodnotí oblíbenost a sympatie na 5 bodové stupnici. U škály sympatií znamená hodnocení 1 „velmi sympatický“, 2 „sympatický“, 3 „ani sympatický ani nesympatický“, 4 „spíše nesympatický“ a 5 „nesympatický“. U škály vlivu číslice znamenají 1 „nejvlivnější žák“, 2 „patří mezi několik nejvlivnějších“, 3 „má průměrný vliv, jako většina žáků“, 4 „má slabý vliv“ a 5 „nemá žádný nebo téměř žádný vliv“. K této hodnotící části je ještě připojena část, kde žáci své spolužáky charakterizují verbálně a upřesňují, proč je jim ten daný žák sympatický či nesympatický, proč jej považují za vlivného atp.

Průběh dotazníkového šetření

Testování proběhlo v suplované hodině občanské nauky v dopoledních hodinách. Účastnilo se ho 11 žáků, dva žáci chyběli. Tito dva žáci dotazníky vyplnili následující den o přestávce v kabinetu. Třídní učitelka nebyla přítomna.

Sběr dat

Nejprve jsem žákům vysvětlila, že sbírám data pro svoji práci „do školy“ a že se tímto dotazníkem zjišťují vztahy mezi nimi ve třídě. Ujistila jsem je o tom, že výsledky budou naprosto anonymní. Dále jsem jim vysvětlila, že dotazník rozhodně není na známky, z čehož měli obavy a také že rozhodně nemá cenu opisovat, protože každý kamarádíme nebo nekamarádíme s někým jiným a je to zcela přirozené.

Nechtěla jsem se zdržovat vytvářením seznamu dětí až ve třídě, proto jsem jmenný seznam vytvořila předem.

Potom již následovaly pokyny k samotnému vyplňování. Nejdříve jsem zadala úkol proškrtnout na dotazníku své jméno a zkontrolovala, zdali to všichni splnili. Dále jsme si vysvětlovali pojmy vliv a oblíbenost, přičemž jsem použila vysvětlení tak, jak se uvádí v příručce k SORADU a zároveň jsem napsala na tabuli, co znamenají známky 1-5 u vlivu i oblíbenosti konkrétního hodnoceného žáka ve třídě. Dále jsme si uváděli možné příklady a situace, které by mohly vliv a oblíbenost charakterizovat, aby žáci opravdu správně pochopili, co mají hodnotit. Následně jsem je ještě poprosila, aby napsali, proč je jim daný žák sympatický nebo nesympatický. V tomto opět pomohly již zmíněné příklady (např. kamarádím s ním, protože spolu rádi hrajeme fotbal, je hodná, protože mi vždy půjčí sešit, nemám ho rád, protože mi nadává apod..).

Specifika sběru dat ve třídě

Největším problémem při sběru dat se ukázalo pochopení pojmu vliv. Často tento pojem zaměňovali se sympatiemi a kamarádstvím. Někteří také nemohli pochopit, že vliv může být i záporný, ale přesto se hodnotí vysokou známkou, např. jedničkou či dvojkou. Dalším

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

problémem bylo slovní hodnocení sympatií, kde někteří nevěděli co napsat. Po vysvětlení to ale všichni zvládli i přesto, že u většiny z nich se často hodnocení opakovala, protože nejspíš nevěděli, co jiného vymyslet. Někdy bylo navíc obtížné získaná data přečíst.

Zpracování získaných údajů

Získaná data jsem zpracovávala statisticky i graficky (viz příloha č.1, 2, a 3). Statistické zpracování jsem považovala za základní, grafické jako doplňkové pro znázornění vztahů v rámci třídních skupin. V textu jsou navíc uvedeny tabulky (tabulka č. 3, 4, 5, a 6) pro přehlednější znázornění. Vedle těchto výsledků jsem zpracovávala i jednotlivá slovní hodnocení, jejichž vyhodnocení a interpretace posloužila jako podklad hodnocení jednotlivých žáků. V případě práce s metodou SO-RA-D jsem využila ke statistickému a grafickému zpracování počítačový program.

Výsledky dotazníkového šetření – tabulky

Tabulka č. 3 – Sympatie

		DAL														
OBDRŽEL		Iva H.	Sabina H.	Kamila Š.	Daniela V.	Jan B.	Patrik B.	Martin Č.	Marek B.	Tomáš M.	Martin V.	Jan R.	Erik Z.	David G.	Index sympatií	Pořadí
	Iva H.		5	1	5	3	5	1	3	5	5	3	5	4	3,8	11 - 12
	Sabina H.	4		2	3	3	4	4	2	4	4	3	4	4	3,4	10
	Kamila Š.	1	4		5	5	3	2	4	5	4	5	4	4	3,8	11 - 12
	Daniela V.	5	1	3		2	4	5	3	3	3	5	2	4	3,3	8 - 9
	Jan B.	2	2	2	5		3	1	2	3	3	2	3	3	2,6	5
	Patrik B.	1	3	1	4	2		2	1	1	2	1	1	3	1,8	2
	Martin Č.	1	4	2	4	2	5		2	2	3	2	3	3	2,8	6
	Marek B.	4	1	3	3	5	2	3		3	2	5	3	2	3,0	7
	Tomáš M.	3	4	2	1	2	5	2	1		2	1	1	2	2,2	3
	Martin V.	4	1	2	1	2	5	4	1	2		2	2	2	2,3	4
	Jan R.	2	5	3	5	3	4	4	5	4	4		4	4	3,9	13
	Erik Z.	2	1	1	1	2	2	3	1	1	2	1		2	1,6	1
David G.	3	4	3	3	4	5	3	1	4	2	5	3		3,3	8 - 9	

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tabulka č. 4 – Vliv

		DAL															
OBDRŽEL		Iva H.	Sabina H.	Kamila Š.	Daniela V.	Jan B.	Patrik B.	Martin Č.	Marek B.	Tomáš M.	Martin V.	Jan R.	Erik Z.	David G.	Index vlivu	Pořadí	
	Iva H.		4	1	5	2	5	1	5	5	5	3	5	5	5	3,8	11
	Sabina H.	3		3	4	2	5	4	4	4	3	3	3	5	5	3,6	10
	Kamila Š.	1	3		5	4	5	3	5	5	4	5	5	5	5	4,2	13
	Daniela V.	4	1	3		2	5	4	4	3	2	5	2	4	4	3,3	7-8
	Jan B.	2	2	2	5		5	1	3	4	1	2	3	4	4	2,8	6
	Patrik B.	1	3	1	4	2		2	2	2	1	1	2	3	3	2,0	2-3
	Martin Č.	2	2	2	4	2	5		2	2	1	1	4	4	4	2,6	4-5
	Marek B.	3	1	3	5	5	5	3		3	1	5	3	3	3	3,3	7-8
	Tomáš M.	2	2	1	4	1	5	1	1		1	1	2	3	3	2,0	2-3
	Martin V.	4	1	1	3	2	5	3	2	2		2	3	3	3	2,6	4-5
	Jan R.	3	2	5	1	4	5	4	5	5	3		5	5	5	3,9	12
	Erik Z.	1	1	1	1	1	3	2	1	1	1	1		3	3	1,4	1
David G.	3	5	3	4	2	5	2	3	5	1	5	4		4	3,5	9	

Tabulka č. 5 – Náklonnost

		DAL															
OBDRŽEL		Iva H.	Sabina H.	Kamila Š.	Daniela V.	Jan B.	Patrik B.	Martin Č.	Marek B.	Tomáš M.	Martin V.	Jan R.	Erik Z.	David G.	Index náklonnosti	Pořadí	
	Iva H.		4	1	5	2	1	1	4	3	4	2	2	3	3	2,7	3
	Sabina H.	5		4	1	2	3	4	1	4	1	5	1	4	4	2,9	5-8
	Kamila Š.	1	2		3	2	1	2	3	2	2	3	1	3	3	2,1	1
	Daniela V.	5	3	5		5	4	4	3	1	1	5	1	3	3	3,3	12
	Jan B.	3	3	5	2		2	2	5	2	2	3	2	4	4	2,9	5-8
	Patrik B.	5	4	3	4	3		5	2	5	5	4	2	5	5	3,9	13
	Martin Č.	1	4	2	5	1	2		3	2	4	4	3	3	3	2,8	4
	Marek B.	3	2	4	3	2	1	2		1	1	5	1	1	1	2,2	2
	Tomáš M.	5	4	5	3	3	1	2	3		2	4	1	4	4	3,1	10-11
	Martin V.	5	4	4	3	3	2	3	2	2		4	2	2	2	3,0	9
	Jan R.	3	3	5	5	2	1	2	5	1	2		4	5	5	2,9	5-8
	Erik Z.	5	4	4	2	3	1	3	3	1	2	4		3	3	2,9	5-8
David G.	4	4	4	4	3	3	3	2	2	2	4	2		4	3,1	10-11	

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tabulka č. 6 - Sympatie a vliv

	SYMPATIE		VLIV		PROSPĚCH
	BODY	POŘADÍ	BODY	POŘADÍ	
Iva H.	3,8	11 - 12	3,8	11	2,00
Sabina H.	3,4	10	3,6	10	3,10
Kamila Š.	3,8	11 - 12	4,2	13	1,70
Daniela V.	3,3	8 - 9	3,3	7 - 8	1,90
Jan B.	2,6	5	2,8	6	2,30
Patrik B.	1,8	2	2,0	2 - 3	1,66
Martin Č.	2,8	6	2,6	4 - 5	2,50
Marek B.	3,0	7	3,3	7 - 8	3,00
Tomáš M.	2,2	3	2,0	2 - 3	1,60
Martin V.	2,3	4	2,6	4 - 5	2,90
Jan R.	3,9	13	3,9	12	2,60
Erik Z.	1,6	1	1,4	1	1,40
David G.	3,3	8 - 9	3,5	9	3,30

Interpretace

Vliv

Index vlivu (viz tabulka č. 4) ukazuje, do jaké míry se každý jednotlivý žák podílí na regulaci dění ve třídě, jaký má podíl na ovlivňování interakcí mezi spolužáky a ve třídě jako celku. Ukázalo se, že nejvlivnějšími žáky, jsou žáci sociálně aktivnější a zdatnější, celkově úspěšnější a kompetentnější, s vyšší schopností a obvykle i vyšší potřebou se sociálně prosadit.

Z výsledků sociometrického dotazníku vyplývá, že za nejvlivnějšího žáka třídy je spolužák považován Erik s indexem vlivu 1,4. Označili ho takto jak chlapci, tak i dívky, přičemž průměrná hodnota indexu je u dívek 1,00 a u chlapců zhruba 1,62. Z hlediska sympatií se umístil také na prvním místě. On sám při hodnocení vlivu u žádného ze spolužáků nepoužil hodnocení 1, u dvou použil hodnotu 2, jinak převažovaly hodnoty 3 – 5.

Na druhém až třetím místě se shodným indexem vlivu 2,0 jsou Patrik a Tomáš. Patrik přišel do třídy až na začátku druhého ročníku. Oba dva žáci mají zároveň i stejné průměrné indexy vlivu u chlapců a dívek. V chlapecké skupině jsou s průměrným indexem 1,87 považováni za vlivnější než v dívčí skupině, tam je jejich průměrný index 2,25. Patrik kromě Erika hodnotil všechny žáky ve třídě hodnotou 5, podle něj tedy nemají ve třídě žádný vliv a. Jediného Erika hodnotil 3. Tomáš použil hodnotu 1 pouze u Erika, Patrik společně s Martinem Č. a Martinem V. od něj obdrželi hodnotu 2. Co se týče sympatií, zauímají tito žáci opět druhé a třetí místo,

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Patrik druhé a Tomáš třetí. Na čtvrtém až pátém místě se opět se shodným indexem vlivu 2,6 na třídu umístili Martin Č. a Martin V. V dívčí skupině je považován z těchto dvou chlapců za vlivnějšího Martin V. (2,25:2,5), v chlapecké je to opačně a za nepatrně vlivnějšího je považován Martin Č. (2,63:2,75). Na šestém místě s indexem vlivu 2,8 je Jan B., který obdržel dvakrát hodnotu 5 a to jednou v dívčí a jednou v chlapecké skupině. Zároveň obdržel v hodnocení dvakrát hodnoty 4, 3, 1 a třikrát hodnotu 2. Na sedmém až osmém místě se s indexem vlivu 3,3 umístili Daniela a Marek. Daniela je tedy spolužáky považována za nejvlivnější dívku ve třídě. V dívčí skupině dosáhla indexu vlivu 2,67 a v chlapecké 3,45. Marek v obou skupinách dívčí : chlapecká obdržel index vlivu v poměru 3:3,5. Na devátém místě je David s indexem vlivu 3,5. Na desátém druhá dívka v pořadí Sabina s indexem vlivu 3,6. U Sabiny už převažují vyšší hodnoty. Neobdržela žádnou jedničku, pouze jednu 2, jinak převažovaly hodnoty 3 a 4. Na jedenáctém místě je Iva s indexem vlivu 3,8, na dvanáctém místě Jan R. s hodnotou indexu 3,9 a na třináctém místě s indexem vlivu 4,2 Kamila, která je tedy spolužáky považována za nejméně vlivnou z celé třídy. Sedm spolužáků jí dalo hodnotu 5, dva hodnotu 4, dva hodnotu 3 a Iva jí dala hodnotu 1. Zde bych uvedla, že podle mého názoru Iva nepochopila zadání nebo hodnotila Kamilu pouze z pohledu svého a ne celé třídy a dala Kamile hodnotu 1, protože je to její největší kamarádka ve třídě. Index vlivu této nejméně vlivné žákyně podle norem pro 2. a 3. ročník středního odborného učiliště a střední integrované školy říká, že zhruba 80% vrstevníků na podobném typu školy je považováno za vlivnější.

Sympatie

Index sympatií (tabulka č. 3) ukazuje míru přijetí jedince třídní skupinou, jeho oblību mezi spolužáky, úroveň rozvoje sociability (ochota pomoci druhým, podpora druhých vyplývající z empatie a potřeby pomáhat), úroveň sociálního a morálního rozvoje.

Co se týče sympatií, tak na základě indexu této veličiny dopadly výsledky obdobně jako u indexu vlivu. Pořadí žáků je téměř neměnné a lze konstatovat, že žáci, kteří jsou oblíbeni, mají zároveň velký vliv na ostatní a platí to i naopak.

Index náklonnosti

Index náklonnosti (tabulka č. 5) je ukazatelem míry, do jaké prožívá jedinec uspokojení ze svých vztahů ke spolužákům, naznačuje tedy úroveň jeho vlastní přizpůsobivosti v třídní skupině. Je „subjektivním“ indexem a proto je ovlivněn nejen charakteristikami posuzovaných spolužáků, ale především osobností posuzujících.

Na poslední pozici podle indexu náklonnosti je Patrik, výše jeho indexu náklonnosti odpovídá 88. percentilu, tzn., že podle norem u vrstevníků ve 2. a 3. ročníku středního odborného učiliště a střední integrované školy existuje pouze 12% žáků, kteří by hodnotili své spolužáky jako méně sympatické. Patrik se v hodnocení sympatií pohybuje na druhé pozici s indexem oblíbenosti 1,8. Toto pořadí bude zřejmě ovlivněno skutečností, že Patrik do třídy přišel až ve druhém ročníku, do třídy dobře zapadl, kamarádí se všemi, ale zároveň zde nemá anebo si ještě za tak krátkou dobu nenašel výrazného kamaráda. Na první pozici co se týče

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

náklonnosti, je Kamila, jejíž hodnota ukazuje, že v populaci 2. a 3. ročníků středních odborných učilišť a středních integrovaných škol je jen 8% žáků, kteří v průměru hodnotí své spolužáky jako sympatičtější.

Tabulka č. 6 uvádí body a pořadí žáků jak u vlivu, tak u sympatie. Při porovnání těchto dvou veličin je patrné, že pořadí žáků je téměř neměnné. Žáci si v obou veličinách zachovali stejné pořadí, popř. došlo ke změně pouze o jeden stupeň. Tabulka je doplněna o prospěch. Zde si můžeme všimnout, že první tři nejvlivnější a zároveň nejsympatičtější žáci mají také nejlepší prospěch. Což si myslím, že je pro třídu velice pozitivní. Opačně už toto pravidlo neplatí, protože Kamila, která obsadila poslední příčky u obou veličin, tak její prospěch je čtvrtý nejlepší ve třídě, hned za již jmenovanými chlapci.

Pozice jednotlivých žáků

Následující text podává informace o pozici každého žáka ve třídě. Každý žák je slovně ohodnocen ostatními spolužáky, kteří dotazník vyplňovali. Je zde také doplňující informace získaná od třídního učitele. Tato verbální hodnocení jednotlivých žáků mohou ukázat důvody celkové pozice žáků ve třídě, stejně jako důvody míry jejich vlivu a oblíbenosti. U slovního hodnocení je vždy na začátku řádku uvedeno, kdo toto hodnocení podal.

Erik

Učitel: Erik je dominantní, kamarádský, upřímný a ve třídě spolu s Patrikem rozumově nejvyspělejší. Vše ho zajímá. Je samostatný, stojí si vždy za svými názory a je ochoten pomáhat slabším. Kamarádí spíše s dětmi z jiných tříd, přesto se všemi ve třídě vychází dobře. Přes týden je jako jediný ze třídy ubytovaný na domově mládeže.

Iva H.: kámoš

Sabina H.: je to supr člověk

Kamila Š.: dobrej spolužák

Daniela V.: v pohodě

Jan B.: je dobrej kámoš

Patrik B.: v pohodě

Martin Č.: dobrej kluk

Tomáš M.: kámoš

Marek B.: v pohodě kluk

Martin V.: je s ním sranda

Jan R.: kámoš

David G.: kámoš

Spolužáci hodnotí Erika velmi dobře, považují ho za svého kamaráda, dobrého člověka či spolužáka. Erik, jak již bylo uvedeno je také hodnocený jako nejsympatičtější žák třídy,

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

vysoko ho hodnotí jak chlapci, tak dívky. Erik také platí za nejvlivnějšího žáka ve třídě. Když se podíváme na Erikovo hodnocení ostatních spolužáků, tak pouze Patrika a Tomáše ohodnotil jako kámoše, v ostatních případech uvedl, že buď neví co napsat anebo, že ho ostatní nezajímají.

Patrik

Učitel: Do třídy přišel až ve druhém ročníku. Už má i dvouleté pracovní zkušenosti. V zaměstnání však požadovali výuční list, proto se rozhodl školu si dodělat. Věkově všechny přesahuje o 2 - 3 roky, je rozumově vyspělý, má široký přehled, spoustu zájmů a ve třídě svými znalostmi, zkušenostmi a názory vyčnívá. Kamarádí se všemi. Výrazného kamaráda nemá. Je velice samostatný a podobně jako Erik by nedovolil, aby bylo někomu ubližováno.

Iva H.: kámoš

Sabina H.: je takovej divnej

Kamila Š.: dobrej spolužák

Daniela V.: ujde

Jan B.: je dobrej kámoš

Martin Č.: sběratel

Tomáš M.: kámoš

Marek B.: je v pohodě

Martin V.: dobrej kámoš

Jan R.: kámoš

Erik Z.: kámoš

David G.: je s ním sranda

Spolužáci hodnotí i Patrika velmi dobře a taktéž ho v mnoha případech považují za svého kamaráda. Jediná Sabina, by se dalo říci, nedala Patrikovi pozitivní hodnocení. Stejně jako Erik patří k nejsympatičtějším a nejvlivnějším ve třídě a jeho index náklonnosti k ostatním dosáhl nejvyšší hodnoty.

Tomáš

Učitel: Tomáš vždy usměvavý, živý a kamarádský. Občas mívá sklony k frajerství. Je si vědom svého vlivnějšího postavení ve třídě a rád debatuje. Pokud je však učitelem napomenut, vždy poslechne.

Iva H.: nevím

Sabina H.: nic o něm nevím

Kamila Š.: nebavím se

Daniela V.: srandovní jinak v poho

Jan B.: je dobrej kámoš

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Patrik B.: nevím

Martin Č.: dobrej opravář

Marek B.: kámoš

Martin V.: je s ním sranda

Jan R.: zajímavý člověk

Erik Z.: kámoš

David G.: kámoš

Spolužáci ho opět považují za kamaráda a oceňují na něm smysl pro humor. Čtyřikrát zaznívá, že ho ostatní žáci neznají, zde je nutno podotknout, že ve všech čtyřech případech se jedná o žáky z druhého oboru, než je Tomáš. Z hlediska sympatií je na třetím místě, stejně jako z hlediska vlivu. Dívky ho však hodnotí jako méně sympatičtějšího žáka ve třídě než chlapci.

Marek B.

Učitel: Marek je temperamentní Rom, který musí být neustále zaměstnán. Nevydrží dlouho na jednom místě. Kamarád Martina V., chodili spolu do speciální základní školy.

Iva H.: nevím

Sabina H.: je to super kámoš

Kamila Š.: nebavím se

Daniela V.: v pohodě

Jan B.: je divnej

Patrik B.: pohodář

Martin Č.: frajer

Tomáš M.: kámoš

Martin V.: srandista

Jan R.: rasový podtext

Erik Z.: nevím

David G.: kámoš

Z hlediska sympatií stojí Marek těsně za středem třídy, stejně jako z hlediska vlivu. Spolužáci ho hodnotí jako pohodáře a kamaráda. Iva, Erik a Kamila nevěděli, jak ho ohodnotit. Markův index náklonnosti k ostatním je druhý nejvyšší.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Martin V.

Učitel: Martin je veselý a velice komunikativní. Velký kamarád s Markem. Má smysl pro humor, ale nesmí to přehánět.

Iva H.: nevím

Sabina H.: je to nej kámoš

Kamila Š.: nebavím se

Daniela V.: v pohodě

Jan B.: xxx

Patrik B.: nevím

Martin Č.: nezajímá mě

Tomáš M.: kámoš

Marek B.: kámoš od základky

Jan R.: ujde

Erik Z.: nevím

David G.: kámoš

I Martina hodnotí spolužáci pozitivně. Z hlediska sympatií i vlivu je v první polovině třídy. Nejpozitivnější hodnocení dostal od Sabiny, která ho ohodnotila u obou veličin hodnotou 1 a navíc ve slovním hodnocení uvedla, že je to nej kámoš.

Martin Č.

Učitel: Martin je klidný, spíše uzavřenější, moc se nevyjadřuje. Když je pod dohledem pracuje, jinak je spíše flegmatický.

Iva H.: mám ho ráda

Sabina H.: nezajímá mě

Kamila Š.: dobrej spolužák

Daniela V.: ujde

Jan B.: je dobrej kámoš

Patrik B.: pohodář

Tomáš M.: kámoš

Marek B.: je s ním sranda

Martin V.: zábavnej

Jan R.: kámoš

Erik Z.: nezajímá mě

David G.: je s ním sranda

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Erika a Sabinu Martin nezajímá, jinak Martina hodnotí spolužáci pozitivně. Iva má Martina ráda a ostatní spolužáci na něm oceňují smysl pro humor a to, že je dobrý kamarád.

Iva

Učitel: Žije pouze s matkou, která se stará ještě o její 3 mladší sourozence, se kterými ona musí pomáhat. Její velká absence je právě způsobena tím, že často musí být doma s tříletým bratrem. Matka v jejich tíživé situaci chodí na brigády. Vzhledem k své absenci bude asi Iva muset opakovat ročník. Od září bratr půjde do školky, takže by se situace měla zlepšit. Iva je kamarádka Kamily. Společně s Kamilou, Janem B. a Martinem Č. chodila do stejné speciální základní školy. Z kolektivu chlapců se velmi fixuje na Martina Č., s kterým v prvním ročníku chodila a s kterým kromě Kamily nejvíce vychází.

Sabina H.: je divná

Kamila Š.: moje kamarádka

Daniela V.: nebavím se s ní

Jan B.: xxx

Patrik B.: nevídám jí

Martin Č.: je hodná

Marek B.: moc jí neznám

Tomáš M.: neznám jí

Martin V.: pomalu jí neznám

Jan R.: xxx

Erik Z.: nezajímá mě

David G.: moc jí neznám

Spolužáci hodnotí Ivu neutrálně a jako by do třídy vůbec nepatřila. Je to určitě dáno vysokou absencí. V podstatě jí ohodnotili pouze žáci z jejího oboru, ostatní jí ve výsledku vůbec neznají. Pozitivní hodnocení má tedy od Kamily, jakožto kamarádky, a od Martina Č., vzhledem k citovému poutu.

Sabina

Učitel: Sabina často náladová a hádává, útočná, agresivnější. Ze spolužáků nejvíce vychází s chlapci, často se před nimi předvádí a snaží se jim podobat. Je hyperaktivní, výrazně si říká o pozornost. Na základní škole byla v diagnostickém ústavu. Tuto skutečnost zazlívá rodičům a proto když přijde řeč na rodinu, je vůči ní negativní. Všechno vidí špatně, je ke všemu skeptická a nevěří si.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Iva H.: nemusím jí

Kamila Š.: moc se nebavíme

Daniela V.: v pohodě kámoška

Jan B.: xxx

Patrik B.: legrační

Martin Č.: nezajímá mě

Marek B.: kámoška

Tomáš M.: divná

Martin V.: je s ní sranda

Jan R.: xxx

Erik Z. : nezajímá mě

David G.: neznám jí

Spolužáci hodnotí Sabinu opět spíše neutrálně. Daniela a Marek jí berou jako kámošku. Martin V. a Patrik jí hodnotí jako veselou a vtipnou. Iva jí nemusí, což bude vzájemné, protože Sabina Ivu hodnotí jako divnou. Co se celkové obliby a vlivu týče, skončila Sabina v obou případech na desáté pozici.

Daniela

Učitel: Žije u babičky, kterou má velmi ráda a často o ní hezky vypráví. O rodičích moc dobře nemluví. Snadno se naštvě, často bývá náladová a v kolektivu působí dominantně. Má velké výkyvy v chování, jeden den je zlatá a aktivní a druhý den dokáže být hádavá a je lepší ji nechat a nevsímat si jí.

Iva H.: nemusím jí

Sabina H.: je to super holka

Kamila Š.: nebavíme se

Jan B.: je v poho

Patrik B.: drsná

Martin Č.: nezajímá mě

Marek B.: moc jí nemusím

Tomáš M.: kamarádka

Martin V.: srandista

Jan R.: namyšlená a ubohá

Erik Z.: nevím

David G.: moc jí neznám

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Sabina, Tomáš, Jan B. a Martin V. hodnotí Danielu pozitivně, jako kamarádku. Ostatní neutrálně až negativně. Nejvíce negativní vůči Daniele je Jan R., který jí hodnotí jako namyšlenou a ubohou. Zde je to vzájemné, protože Daniela napsala o Janu R., že ho nesnáší. I přestože Daniela zaujímá zhruba osmou příčku v hodnocení sympatie a vlivu, patří z dívek k nejoblíbenějším a nejvlivnějším dívkám ve třídě.

David

Učitel: David je Rom, který už na naší škole měl dva bratry, ale ani jeden se nevyučil. Oproti bratrům je nevýrazný, moc nemluví, nezapojuje se ani během vyučování a ani moc během přestávek. Spíše jen přihlíží a poslouchá ostatní. Spíše lajdák, kterému však díky jeho nenápadnosti všechno nakonec projde.

Iva H.: nevím

Sabina H.: nezajímá mě

Kamila Š.: nebavím se

Daniela V.: v pohodě

Jan B.: xxx

Patrik B.: nevím

Martin Č.: nezajímá mě

Marek B.: kámoš

Tomáš M.: nezájem

Martin V.: komediant, zábavnej

Jan R.: rasový podtext

Erik Z.: nezajímá mě

David je v nevýrazné pozici jak z hlediska celkového vlivu, tak z hlediska celkové oblíbenosti. V obou případech je na 8. – 9. místě. Ze slovních výpovědí je hodnocen převážně neutrálně a spíše ve smyslu, že ho ostatní spolužáci téměř neznají a nic o něm neví. Důvodem může být jednak jeho nevýrazné vystupování a jednak to, že patří k žákům s nejvyšší absencí.

Jan B.

Učitel: Jan B. je kamarádský, snaží se s každým vyjít a často mívá sklony se někomu přizpůsobovat a někoho napodobovat. Takže když např. vidí, že někdo v hodině nepracuje, rád se přidá a také stagnuje nebo naopak se připojí k aktivnímu žákovi a přitakává mu. Většinou nemá svůj vlastní názor. V případě rozhodování vždy vyčkává a pak se k někomu přidá.

Iva H.: kámoš

Sabina H.: je s ním sranda

Kamila Š.: nevím

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Daniela V.: nemusím ho

Patrik B.: v pohodě

Martin Č.: je kámoš

Tomáš M.: kamarád

Marek B.: je divnej

Martin V.: zábavnej kluk

Jan R.: kámoš

Erik Z.: nezajímá mě

David G.: ujde

Jan B. je v hodnocení vlivu i sympatie ve středu třídy. Daniela a Marek hodnotí Honzu negativněji, ostatní neutrálně a spíše pozitivně.

Kamila

Učitel: Kamila je hodná, pracovitá, svědomitá, citlivá a empatická. Učí se dobře, ale musí věnovat dost času domácí přípravě. Kamila má velice dobré rodinné zázemí, nejlepší ze třídy.

Iva H.: kámoška

Sabina H.: je hodná

Daniela V.: nemusím ji

Jan B.: je nudná

Patrik B.: jde to

Martin Č.: je hodná

Tomáš M.: podivín

Marek B.: moc se s ní nebavím

Martin V.: xxx

Jan R.: týdýt

Erik Z.: nezajímá mě

David G.: neznám

Kamila dopadla v celkovém hodnocení velmi špatně. V celkovém hodnocení sympatií je na předposlední pozici před Janem R., nicméně je hodnocena jako úplně nejméně vlivný žák ve třídě. Ve slovním hodnocení však kromě Jana R. nezaznívá nic výrazně negativního. Naopak u třech spolužáků je hodnocení velice pozitivní.

Jan R.

Učitel: Honza má velmi hezký vztah s matkou, které pomáhá. Ve třídě se však vymyká a většina spolužáků ho má díky jeho bujně fantazii za podivína, který pořád sedí u počítače. Má

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

rád historii, ale často se v ní neorientuje a vymýšlí si své nesmyslné příběhy, kterým zarytě věří. Chtěl by mít moc a změnit svět, ostatní ho však především kvůli jeho řečem nemusí.

Iva H.: kámoš

Sabina H.: nezajímá mě

Kamila Š.: nebavím se

Daniela V.: nesnáším ho

Jan B.: nudnej

Patrik B.: vocas

Martin Č.: nezajímá mě

Tomáš M.: blázen

Marek B.: neznám ho moc

Martin V.: xxx

Erik Z.: nezajímá mě

David G.: neznám ho

Jan R. je hodnocen jako úplně nejméně sympatický žák ve třídě. Jeho celkovou pozici mu nezlepšuje ani vliv, kde obsadil před Kamilou předposlední příčku. Podle slovního hodnocení jediná Iva ho bere jako kamaráda, jinak se nezdá, že by měl ve třídě nějaké kamarády.

Shrnutí a celkové hodnocení třídy

Pokud bychom shrnuli výsledky žáků této třídy, potom můžeme Erika a Patrika považovat za „sociometrické hvězdy“ třídy. Oba mají vysokou celkovou míru vlivu i oblíbenosti. Ze sociometrického pohledu bych Erika označila za Alfou, který má v této třídě roli vedoucího a vůdce. Má přirozenou autoritu, má tendenci stávat se vedoucím, skupina ho potřebuje a hýčká si ho. Spolužáci mají tendenci ho poslouchat, omlouvat před ostatními a ochraňovat a hájit. Dalo by se říci, že i Patrik se blíží k Alfě, ale vzhledem k tomu, že do třídy přišel až ve druhém ročníku, není jeho pozice ještě tak významná. Velice pozitivní je, že Erik jako alfa spolupracuje s učitelem a tím pádem je velice dobrá spolupráce v této třídě. Naopak za žáky stojící na okraji třídy lze považovat Ivu, Jana R. a Kamilu. Tito žáci mají ve třídě těžší pozici. Nejsou považováni ani za sympatické ani za vlivné. Ze znázornění sympatií (viz příloha č. 1) ale vyplývá, že kromě Jana R. směřují k obou dívkám sympatie v podobě hodnoty 1 alespoň od některých žáků. V případě Kamily a Ivy je toto hodnocení vzájemné, lze tedy konstatovat, že jsou kamarádky, že tu má jedna druhou a ani jedna z nich se necítí ve třídě špatně. Iva obdržela hodnotu 1 ještě od Martina Č., s kterým jsou si blízcí, dokonce spolu chodili. Jan R. oproti dívkám nemá ve třídě nikoho, komu by byl velmi sympatický a kdo by ho ohodnotil nejvyšším stupněm oblíbenosti.

Celkové hodnocení třídy dopadlo poměrně dobře. Třídní index sympatií naznačuje úroveň emocionální atmosféry ve třídě a v této třídě dosáhl výsledku 2,9, přičemž percentil průměrných sympatií je zhruba 50 (podle orientačních norem pro 2. a 3. ročník středního

odborného učiliště a střední integrované školy), což znamená, že v 50% třídách je lepší emocionální atmosféra než v této třídě.

Třídní index vlivu je zase ukazatelem míry vnitřní koheze a vnitřní strukturovanosti třídy, a dosáhl čísla 3,0. Percentil průměrného vlivu je 9, takže jen 9% tříd můžeme považovat za více soudržné.

Ani ve slovních hodnoceních nezaznívá výrazně nic, co by mohlo znamenat znevýhodněné postavení nějakého žáka. Dále se dá říci, že dívčí skupinka není oddělená od chlapecké.

Podle vyplněného dotazníku můžeme ve struktuře vztahů objevit 3 dyadické vztahy. Jeden z nich je mezi dívkami, které udržují blízké vztahy. Druhý mezi chlapci a třetí mezi dívkou a chlapcem. Všechny tři dvojice se navzájem ohodnotily v oblíbenosti hodnotou 1 a navzájem se i charakterizovali slovy jako „kámoš/ka“, „je hodná“, „mám ho ráda“.

2.3 Rozhovor o třídě se skupinou žáků

Postup:

Vybrala jsem 2 žáky (Erik, Jan R.) a 2 žákyně (Daniela, Sabina) a požádala je o rozhovor.

Sešli jsme se v jejich kmenové třídě. Postupně zazněly v diskuzi tyto otázky:

V čem si myslíte, že je naše škola dobrá?

V čem je vaše třída dobrá?

Doporučte tři změny, které by přispěly ke zlepšení klimatu školy?

Doporučte tři změny, které by přispěly ke zlepšení klimatu třídy?

Jsou ve třídě žáci nebo žákyně, kteří by raději změnili třídu?

V čem vidíte příčiny jejich nespokojenosti? Co jim můžete poradit?

Oznámkujte vaši třídu 1 – 2 – 3 – 4 – 5 podle kritérií:

- a) vztahy chlapci – dívky
- b) přátelská atmosféra ve třídě
- c) studijní úspěšnost třídy
- d) možnost otevřené diskuze s třídním učitelem o třídních záležitostech

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Záznam rozhovoru:

(VP = učitel, výchovný poradce)

VP: Dobrý den. Pozvala jsem si vás, protože bych ráda doplnila výsledky dotazníku, který jsme nedávno vyplňovali a který se týkal vztahů ve vaší třídě. Můžete mi zodpovědět několik otázek ke škole a třídě?

Erik: No jo vlastně už víte, jak to dopadlo?

VP: Ano, výsledky toho dotazníku už mám. A myslím, že všichni jak tady sedíte, tak můžeme jen souhlasit, že Erik opravdu patří k nejvlivnějším žákům třídy, vy všichni jste ho tak označili, a vlastně i ostatní. Co se týče nejméně vlivných žáků ve třídě, tak nejméně vlivní jsou podle vás Kamila a Iva. Označila je tak většina třídy a myslím, že tyto výsledky ani nikoho nepřekvapují. Teď ale k rozhovoru.

Zase se jedná o rozhovor, který bude jen mezi námi a poslouží mi do mé práce společně s tím dotazníkem, co jsme dělali minule. Bude to jen pár doplňujících otázek. Tak můžeme začít?

Všichni: ano

Pak jsem vždy položila otázku a postupně zazněly odpovědi. Žáci se střídali, někdy i doplňovali. Zaznamenávala jsem hlavní odpovědi.

V čem je naše škola dobrá?

Sabina a postupně se přidávají všichni: v ničem.

VP: V ničem? Tak proč jste si tuhle školu vybrali?

Jan: Já kvůli tomu, abych nemusel dojíždět daleko.

Daniela: Protože sem chodí můj přítel.

Sabina: Já nevím.

Erik: Protože jsem měl na základce špatný známky, tak jsem chtěl nějaký lehký obor a tenhle mi byl doporučen.

VP: Opravdu byste tedy nenašli na naší škole nic dobrého?

Erik: Tak třeba, že tu mám kámoše.

Daniela: A někteří učitelé jsou taky dobrý.

Jan: Líbí se mi, že tu máme bufet.

VP: Dobře.

V čem je vaše třída dobrá?

Sabina: že jsme někdy hodný

Daniela: nemáme problémy a je nás tu málo

Erik: nemáme žádný konflikty a nehádáme se

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jan: nejsme drzí

Doporučte tři změny, které by přispěly ke zlepšení klimatu školy?

Jan: Aby sme mohli chodit hlavním vchodem, abychom měli víc hodin počítačů a zlepšil bych obědy v jídelně.

Erik: Opravdu tohle nikomu neřeknete?

VP: Ne, určitě ne.

Erik: Tak já bych změnil vedení školy a některé zaměstnance

Daniela: Já bych to tu všechno zmodernizovala, je to tu starý.

Sabina: Já bych zrušila odpoledky a matematiku, a chtěla bych jezdit víc na výlety

Doporučte tři změny, které by přispěly ke zlepšení klimatu třídy?

Erik: Já bych tu bral mít svý kámoše, ale jinak mi tu nic nechybí.

Jan: Mě nic nenapadá, je to takhle dobrý.

Sabina: Já bych vyhodila Ivu, nechodí do školy a čóruje.

Daniela: Nic, třída ujde.

Jsou ve třídě žáci nebo žákyně, kteří by raději změnili třídu? Pokud ano, v čem vidíte příčiny jejich nespokojenosti?

Všichni řekli, že nikdo.

Pak Daniela: Možná Kamila.

Erik: Ta ne, sice je trochu mimo nás, ale je spokojená. Baví se s náma.

Nakonec se dohodli, že opravdu nikdo.

Oznamkujte vaši třídu 1 – 2 – 3 – 4 – 5 podle kritérií:

Všichni se u každého kritéria zapojili do debaty a vždy se shodli na jedné společné známce.

a) vztahy chlapci – dívky	2-3
b) přátelská atmosféra ve třídě	2
c) studijní úspěšnost třídy	3
d) možnost otevřené diskuze s tříd. učitelem o třídních záležitostech	1

VP: Tak to je vše, moc vám děkuji.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Shrnutí:

Rozhovor trval 45 minut a probíhal v klidu a uvolněné atmosféře, dotazovaní se cítili příjemně a bezpečně. Záměrně jsem vybrala dva chlapce a dvě dívky. Do rozhovoru jsem příliš nezasahovala, spíše jsem položila otázky a zaznamenávala odpovědi, nebo jen něco upřesnila.

Přínos

Opět jsem měla možnost poznat lépe vztahy mezi žáky a zároveň si udělat obrázek, jak vlastně žáci nahlíží na školu a svou třídu, zda jsou zde spokojeni a co jim ve škole či třídě vadí. Při rozhovoru jsem si uvědomila, jak je nutné stále a znova s žáky diskutovat, bavit se o jejich problémech, prožitcích a představách. Někdy je také dobré jen poslouchat a nechat je samotné aby se sami rozhodli, nebo společně na něčem domluvili. Také zde zaznělo, jak žáci berou svou spolužačku Kamilu (mnou vybraný žák) a i přestože oni sami bez ohledu na SORAD jí berou jako málo vlivnou a spíše neoblíbenou, berou ji jako součást své třídy a i oni sami cítí, že se s nimi ve třídě cítí dobře a že její neoblíbenost je spíše proto, že je nevýrazná a málo dominantní. Díky těmto informacím jsem si mohla potvrdit výsledky, ke kterým jsem došla pomocí diagnostiky.

2.4 Analýza diagnostických dat vybraného žáka

Z výsledků dotazníku lze tedy konstatovat, že Kamila je spolužáky považována za nejméně vlivnou. S indexem vlivu 4,2 obsadila poslední místo a nemá v této třídě téměř žádný nebo žádný vliv. Z hlediska norem a hodnot třídy patří k nejméně zdatným a nepodílí se na řízení interakcí ve skupině. Z hlediska sympatií obsadila Kamila spolu s Ivou 11 – 12 pozici. Za nimi skončil pouze Jan R.. Index oblíbenosti u dívky je 3,8, což znamená, že podle norem pro 2. a 3. ročník středního odborného učiliště a střední integrované školy 93% stejně starých žáků na stejném typu školy, je na tom lépe. Důvodem neoblíbenosti dívky u spolužáků může být, že dívka nemá ve třídě žádný vliv. Dále díky tomu, že ve třídě je převaha chlapců (9 : 4) může být dalším důvodem i fyzický vzhled a sexuální nepřitažlivost dívky. Dalším důvodem může být i zdravotní stav dívky, např. příznaky DMO a myotonické dystrofie (abnormálně propnuté prsty horních končetin, vůlí neovladatelné pohyby úst a očí a poruchy chůze) mohou vést ke snížení její oblíbenosti. Navíc tyto příznaky můžou samozřejmě dívku znejišťovat a může mít díky nim také vnitřní nejistoty.

Jako velice zajímavý fakt ve vztahu dívky ke třídě je index náklonosti, který je ukazatelem, do jaké míry je dívka spokojena se svými vztahy k ostatním členům skupiny.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Míra vyjádřené náklonnosti může jednak potvrzovat reálné sympatie, jednak vyjádření subjektivního předpokladu vlastní oblíbenosti. Hrabal (1979, in Slavíková, Homolová, Doležal, 2005), ale uvádí, že tomu tak nemusí být vždycky. Někdy se za vysokými hodnotami může skrývat potřeba přijetí jedince ostatními, proto se tyto hodnoty objevují u sociálně problematických jedinců. Na základě této skutečnosti jsem Kamile dala ještě vyplnit dotazník (viz příloha), který mi tuto skutečnost nepotvrdil.

Kamila s velice nízkým indexem náklonnosti 2,1 obsadila první příčku. A znamená to, že podle již zmíněných norem dosáhl percentil 3%, což znamená, že jsou pouze 3% žáků, kteří by v hodnocení svých spolužáků dopadli lépe.

Shrnutí

I přesto, že Kamila co se vlivu a oblíbenosti týká je na posledních příčkách, lze vzhledem k indexu náklonnosti a dotazníku (viz příloha č. 4) konstatovat, že na třídu si zvykla a je v ní spokojená. V dotazníku sice uvedla, že ve škole se cítí málokdy dobře, ale tato skutečnost podle mého názoru vychází z obav z vlastního selhání např. při písemce, než z toho, že by se jí nelíbilo mezi spolužáky. Důkazem toho je otázka č. 16 Co ti ve škole vadí? Dívka uvedla, že písemky, o kterých neví. Otázky související s učiteli a spolužáky hodnotila většinou kladně.

Třídní učitelka hodnotí dívku jako snaživou, pilnou a svědomitou, která je aktivní při výuce, samostatně pracuje, nosí pomůcky a omluvenky, chodí včas, když je problém, tak to řekne, plní si úkoly, dělá práci navíc a k učitelům se chová vždy slušně. Co se týče tempa práce při výuce a na odborném výcviku, pracuje Kamila podle svých osobních možností.

3. Návrh pedagogických postupů pro optimalizaci třídního klimatu

3.1 Třídní učitel, učitel

K podpoře klimatu třídy by jistě přispěla každodenní přirozená diagnostická činnost učitele (např. pozorování ve výuce nebo o přestávce, krátký rozhovor s žáky apod.), která může přinést zjištění, že se ve třídě vyskytují problémy, které je třeba řešit. Třídní učitelka by tedy měla průběžně sledovat všechny vztahy žáků třídy, nejvíce by se však měla zaměřit na žáky, kteří jsou na okraji skupiny. Bylo by prospěšné, kdyby třídní učitelka vhodně výchovně působila nejen na tyto žáky, ale nápomocí by jí při podpoře pozitivních vztahů ve třídě mohli být právě žáci, kteří naopak v diagnostice vzešli jako „vůdci“ třídy.

Cílem každého učitele by potom mělo být, aby si žáci osvojili základní postupy, které pomáhají jeho učení, aby žáci znali své silné stránky a ty se naučili využívat.

Důležité jsou také konzultace a spolupráce s poradenskými odborníky – zvláště s výchovným poradcem.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3.2 Prostředí

Třídní učitelka i ostatní učitelé by měli dbát na to, aby ve třídě panovala pohoda, aby se vytvořilo pozitivní klima pro školní práci a aby žáky ve studiu nic nerušilo. Zvolit skupinové formy práce s citlivým dělením žáků do skupin.

K posílení koheze může vést i včasné nastavení společných cílů, pravidel chování a jejich dodržování, popř. nastavení výchovných opatření v případě porušení nastaveného pravidla. Vhodná je i diskuze nad výsledky diagnostiky s dalšími pedagogy, popř. odborníky, zařazení skupinových sezení (hlavně kohezní a kooperativní hry), a všimnout si, zda žáci pracují s učebními cíli a motivací pro učení. V případě problému dát najevo, že nás problém zajímá, dbát na dobré vztahy nejen mezi žáky, ale také mezi zaměstnanci školy.

3.3 Domácí příprava

V domácí přípravě najít nejvhodnější dobu pro učení, nezapomínat však na relaxaci, odpočinek a zájmové aktivity, a najít co nejvhodnější způsoby učení (práce s textem, zapojení řeči, procvičování, opakování, kontrola).

4. Reflexe vašich diagnostických postupů

S diagnostikou jsem spokojená, všichni žáci se účastnili, bez problémů spolupracovali a dokonce v některých případech je práce natolik zaujala a bavila, že jsem využila příjemné atmosféry k dalšímu zkoumání, které jsem neměla v plánu.

Všechny metody, které jsem použila, určitě v budoucnu využiji. U rozhovoru, který běžně aplikuji, si budu více všimnout signálů neverbální komunikace, která mi více ozřejmí neuvědomované obsahy žákova subjektivního prožívání a hodnocení vlastního problému.

Metodu SORAD využiji především ve třídách, v kterých se objeví nějaký problém, ve své třídě v rámci třídnických hodin nebo jen jako prevenci v předcházení např. šikany.

Přínosem diagnostických zkušeností, které jsem díky tomuto kurzu mohla získat, je určitě to, že jsem se dozvěděla, popř. se ujistila, jaké třídní mikroklima vládne ve mnou vybrané třídě. Více jsem poznala a prohloubila si vztahy v této třídě. Dozvěděla jsem se, kteří žáci jsou na okraji třídy a kteří naopak třídu „ovládají“. Na základě diagnostiky teď můžu působit na pozitivní změnu sociálního klimatu třídy. Díky zkušenostem mohu předcházet chybám, kterých jsem se zpočátku dopouštěla, takže až budu provádět diagnostiku v jiné třídě nebo opakovaně, nemělo by mi to už zabrat tolik času. Diagnostika sice zabere spoustu času a přidělá práci, ale na druhou stranu, díky znalosti žákovy historie v širším kontextu mohu pružněji reagovat na aktuálně vzniklé potřeby, neopakovat stejné chyby, přiměřeně řešit vzniklé problémy, zlepšit atmosféru v kolektivu a tím usnadnit proces výuky z pohledu učitele i žáka.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Přílohy

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příloha č. 1

OBLIBA

OBLIBA	J M Ě N A H O D N O C Ě N Ý C H																											N A K L O N N O S T			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	SOUČET	PRŮMĚR	STĚN	POŘADÍ
Iva H.	4	1	5	2	1	1	4	3	4	2	2	3																32	2,7	3	
Sabina H.	5	4	1	2	3	4	1	4	1	4	1	1	4															35	2,9	5 -8	
Kamila S.	1	2	3	2	1	2	3	2	2	3	1	3																25	2,1	1	
Daniela V.	5	3	5	5	5	4	4	3	1	1	1	3																40	3,3	12	
Jan B.	3	3	5	2	2	2	5	2	2	3	2	4																35	2,9	5 -8	
Patrik B.	5	4	3	4	3	5	2	5	5	4	2	5																47	3,9	13	
Martin Č.	1	4	2	5	1	2	3	2	4	4	3	3																34	2,8	4	
Marek B.	3	2	4	3	2	1	2	1	1	1	5	1	1															26	2,2	2	
Tomáš M.	5	4	5	3	3	1	2	3	1	2	3	1	4															37	3,1	10 -11	
Martin V.	5	4	4	3	3	2	3	2	2	1	2	4	2	2														36	3,0	9	
Jan R.	3	3	5	5	2	1	2	5	1	2	1	5																35	2,9	5 -8	
Erik Z.	5	4	4	2	3	1	3	3	1	2	4	3																35	2,9	5 -8	
David G.	4	4	4	4	3	3	3	2	2	2	4	2																37	3,1	10 -11	
	14																														
	15																														
	16																														
	17																														
	18																														
	19																														
	20																														
	21																														
	22																														
	23																														
	24																														
	25																														
	26																														
	27																														
SOUČET			45																									464			
PRŮMĚR			3,8																									2,9			
STĚN																															
POŘADÍ			11 -12																												
SOUČET																															
PRŮMĚR																															
STĚN																															
POŘADÍ																															
SOUČET																															
PRŮMĚR																															
STĚN																															
POŘADÍ																															

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příloha č. 2

VLIV

VLIV	J M E N A H O D N O C E N Ý C H																											SOUČET	PRŮMĚR	STĚN	POŘADÍ	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27					
Iva H.	1	3	1	4	2	1	2	3	2	4	3	1	3																	29	2,4	4 -5
Sabina H.	2	4	3	1	3	2	1	2	3	2	1	2	1	3																27	2,3	3
Kamila Š.	3	1	3	3	2	1	2	3	1	1	5	1	3																26	2,2	2	
Daniela V.	4	5	4	5	5	4	4	5	4	3	1	1	4																45	3,8	11	
Jan B.	5	2	2	4	2	2	2	5	1	2	4	1	2																29	2,4	4 -5	
Patrik B.	6	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3	5																58	4,8	13		
Martin Č.	7	1	4	3	4	1	2	3	1	3	4	2	2																30	2,5	6	
Marek B.	8	5	4	5	4	3	2	2	1	2	5	1	3																37	3,1	8	
Tomáš M.	9	5	4	5	3	4	2	2	3	2	5	1	5																41	3,4	9 -10	
Martin V.	10	5	3	4	2	1	1	1	1	1	1	1	1															24	2,0	1		
Jan R.	11	3	3	5	5	2	1	1	5	1	2	3	1	5															34	2,8	7	
Erik Z.	12	5	3	5	2	3	2	4	3	2	3	5	4																41	3,4	9 -10	
David G.	13	5	5	5	4	4	4	3	4	3	3	3	5	3															47	3,9	12	
	14																															
	15																															
	16																															
	17																															
	18																															
	19																															
	20																															
	21																															
	22																															
	23																															
	24																															
	25																															
	26																															
	27																															
SOUČET																													466			
PRŮMĚR																														3,0		
STĚN																																
POŘADÍ																																
SOUČET																																
PRŮMĚR																																
STĚN																																
POŘADÍ																																
SOUČET																																
PRŮMĚR																																
STĚN																																
POŘADÍ																																

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

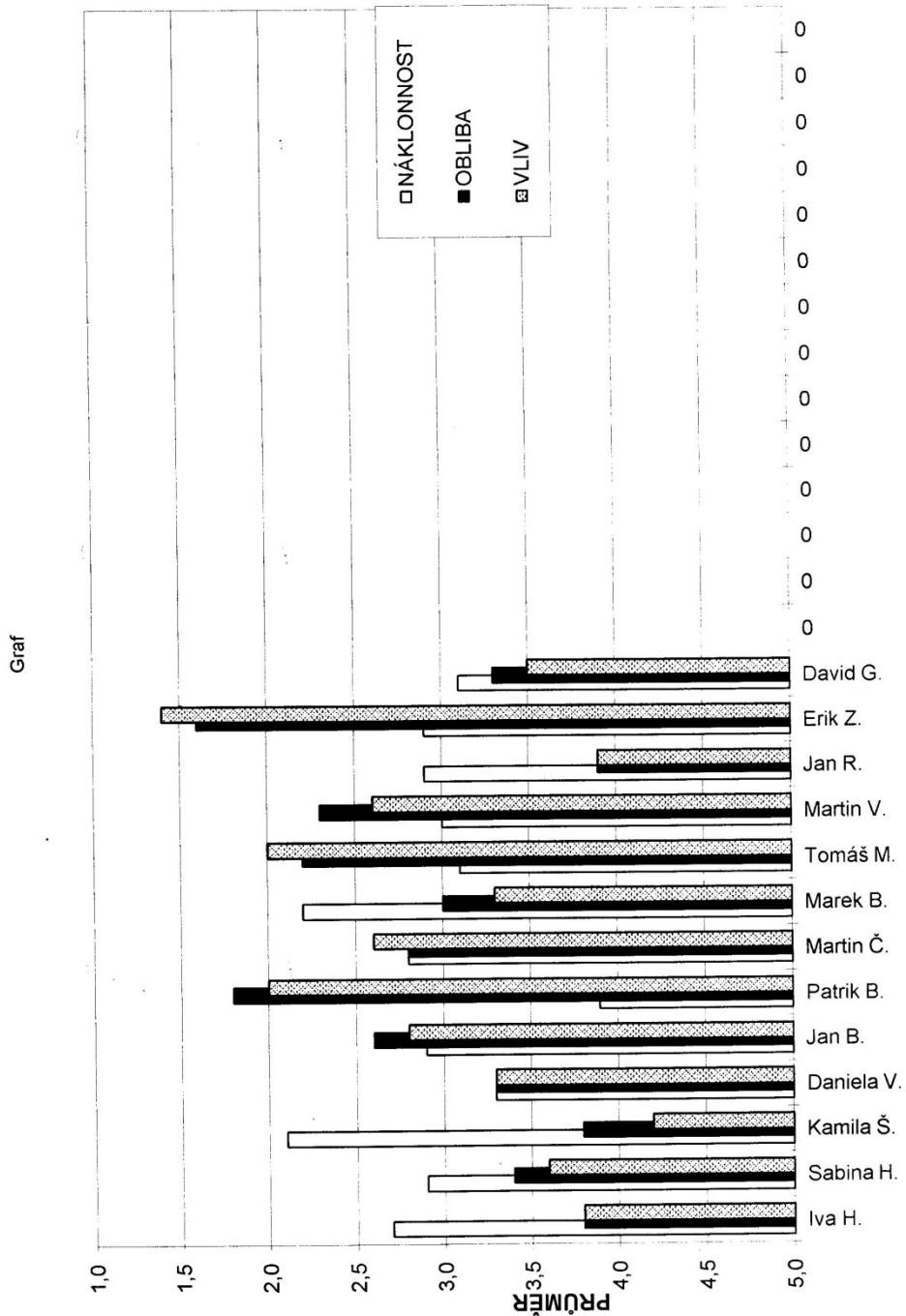
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příloha č. 3

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příloha č. 4

KATEGORIE IV.:

1. ročník středního odborného učiliště a střední integrované školy

SYMPATIE

0%	1.000000 - 2.651000
10%	2.651000 - 2.652400
20%	2.652400 - 2.658475
30%	2.658475 - 2.674150
40%	2.674150 - 2.741800
50%	2.741800 - 2.803500
60%	2.803500 - 2.909725
70%	2.909725 - 3.071650
80%	3.071650 - 3.097225
90%	3.097225 - 3.235600
100%	3.235600 - 5.000000

VLIV

0%	1.000000 - 3.053000
10%	3.053000 - 3.059000
20%	3.059000 - 3.083275
30%	3.083275 - 3.092350
40%	3.092350 - 3.187150
50%	3.187150 - 3.241500
60%	3.241500 - 3.267900
70%	3.267900 - 3.356250
80%	3.356250 - 3.649125
90%	3.649125 - 4.262000
100%	4.262000 - 5.000000

KATEGORIE V.

2. a 3. ročník středního odborného učiliště a střední integrované školy

SYMPATIE

0%	1.000000 - 2.595000
10%	2.595000 - 2.660400
20%	2.660400 - 2.830325
30%	2.830325 - 2.893150
40%	2.893150 - 2.918800
50%	2.918800 - 3.015000
60%	3.015000 - 3.021475
70%	3.021475 - 3.030500
80%	3.030500 - 3.038975
90%	3.038975 - 3.061300
100%	3.061300 - 5.000000

VLIV

0%	1.000000 - 3.237000
10%	3.237000 - 3.296700
20%	3.296700 - 3.465475
30%	3.465475 - 3.567600
40%	3.567600 - 3.571825
50%	3.571825 - 3.582000
60%	3.582000 - 3.690225
70%	3.690225 - 3.761050
80%	3.761050 - 3.796025
90%	3.796025 - 3.814900
100%	3.814900 - 5.000000

KATEGORIE VI.

1.-4. ročník střední odborné školy – chlapecké třídy

SYMPATIE

0%	1.000000 - 2.461000
10%	2.461000 - 2.553000
20%	2.553000 - 2.709275
30%	2.709275 - 2.735800
40%	2.735800 - 2.748450
50%	2.748450 - 2.786500
60%	2.786500 - 2.816150
70%	2.816150 - 2.847600
80%	2.847600 - 2.911825
90%	2.911825 - 2.996000
100%	2.996000 - 5.000000

VLIV

0%	1.000000 - 3.202000
10%	3.202000 - 3.216400
20%	3.216400 - 3.279650
30%	3.279650 - 3.359850
40%	3.359850 - 3.420350
50%	3.420350 - 3.457500
60%	3.457500 - 3.516175
70%	3.516175 - 3.571400
80%	3.571400 - 3.604325
90%	3.604325 - 3.702800
100%	3.702800 - 5.000000

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příloha č. 5

KATEGORIE 10:

2. a 3. ročník středního odborného učiliště a střední integrované školy

PERC	SYMPATIE	PERC	VLIV
0%	1.000000 - 2.374340	0%	1.000000 - 2.861413
10%	2.374340 - 2.482990	10%	2.861413 - 3.154000
20%	2.482990 - 2.607000	20%	3.154000 - 3.312240
30%	2.607000 - 2.762443	30%	3.312240 - 3.438127
40%	2.762443 - 2.882677	40%	3.438127 - 3.600000
50%	2.882677 - 3.036260	50%	3.600000 - 3.727380
60%	3.036260 - 3.143000	60%	3.727380 - 3.889653
70%	3.143000 - 3.353000	70%	3.889653 - 4.077000
80%	3.353000 - 3.608840	80%	4.077000 - 4.240230
90%	3.608840 - 4.259480	90%	4.240230 - 4.673057
100%	4.259480 - 5.000000	100%	4.673057 - 5.000000

PERC	OVLIVNITELNOST	PERC	NÁKLONNOST
0%	1.000000 - 2.873167	0%	1.000000 - 2.459000
10%	2.873167 - 3.189000	10%	2.459000 - 2.636000
20%	3.189000 - 3.318000	20%	2.636000 - 2.750000
30%	3.318000 - 3.516000	30%	2.750000 - 2.869833
40%	3.516000 - 3.657833	40%	2.869833 - 2.938000
50%	3.657833 - 3.774000	50%	2.938000 - 3.050500
60%	3.774000 - 3.915667	60%	3.050500 - 3.153000
70%	3.915667 - 4.091500	70%	3.153000 - 3.258000
80%	4.091500 - 4.345000	80%	3.258000 - 3.460500
90%	4.345000 - 4.748667	90%	3.460500 - 4.036500
100%	4.748667 - 5.000000	100%	4.036500 - 5.000000

PERC	CELKOVÉ
0%	1.000000 - 2.678120
10%	2.678120 - 2.881977
20%	2.881977 - 3.000000
30%	3.000000 - 3.138000
40%	3.138000 - 3.207353
50%	3.207353 - 3.375650
60%	3.375650 - 3.500000
70%	3.500000 - 3.673393
80%	3.673393 - 3.864360
90%	3.864360 - 4.431583
100%	4.431583 - 5.000000

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Grantový projekt
Vzdělávací program pro učitele – výchovné poradce
(CZ.1.07/1.3.48/02.0013)

Výstupní práce e-kurzu

„Diagnostika školní třídy“

D5 - práce zařazená do Sborníku dobré praxe

***Diagnostika 7. třídy
větší ZŠ na okraji většího města.***

Použita technika SORAD.

Zpracoval(a): Xxxx Yyyy

Dne 28. 5. 2014

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Vstupní informace o škole a třídě

Škola se nachází na okraji většího města a řadí se mezi větší školy. Navštěvuje ji přibližně 550 žáků. Je zaměřena na hudební výchovu a atletiku. Od 1. do 4. třídy jsou dvě paralelní třídy, z toho je jedna s rozšířenou výukou hudební výchovy a druhá bez zaměření. Od 5. do 9. třídy jsou již tři paralelní třídy, z toho jedna s rozšířenou výukou hudební výchovy, druhá sportovní – zaměřená na atletiku a třetí bez zaměření. Podle svého zaměření navštěvují výběrové třídy i žáci z přilehlých vesnic nebo z nespádových oblastí města.

Výzkum probíhal v 7. třídě s rozšířenou výukou hudební výchovy. V současné době třídu navštěvuje 8 chlapců a 16 dívek, celkem 24 žáků. Všichni žáci jsou dětmi českých rodičů. I rozvodovost je v této třídě menší. 7 žáků žije v rodinách, kdy rodiče nežijí spolu a u dvou z nich matka neuvádí informace o otci. 10 žáků žije ve vesnicích v okolí města a do školy dojíždí. Zbytek žáků žije přímo v různých částech města. Třídu spojuje zájem o hudbu, které se aktivně věnují. Navštěvují pěvecký sbor v rámci školy, každý hraje na nějaký hudební nástroj, mají posíleny hodiny hudební výchovy. Díky převaze děvčat se ve třídě formují skupinky, které se spolu kamarádí a neradi mezi sebe přibírají jiné členy (dívčí party). Také jsou patrné neshody mezi silnou skupinou děvčat a méně početnou skupinou chlapců. Mnohá děvčata jsou vyspělejší, jde jim o výkon a dobré studijní výsledky. Hoši se snaží ve třídě prosadit, ruší výuku, aby zaujali, předvádí se a tím vznikají třenicové mezery mezi oběma skupinami.

S menšími změnami takto tento kolektiv existuje od 1. třídy. Největší odliv spolužáků třída zaznamenala po 5. třídě, kdy 4 žáci odešli na gymnázia, jeden žák přestoupil v rámci školy do sportovní třídy a jedna žákyně přistoupila. V 1. třídě odešel jeden žák. Ve 2. třídě odchází 2 žáci a noví dva žáci přišli. Ve 3. třídě přichází 2 noví žáci. Ve 4. třídě odchází jedna žákyně. Do 6. třídy přišli 3 noví žáci a do 7. třídy přichází jedna žákyně.

I střídání třídních učitelek není velké. Změna nastala ve 3. třídě a pak přechodem na 2. stupeň v 6. třídě. Zde se již podle tradic školy předpokládá, že třídní učitelka dovede třídu do 9. ročníku.

2 žáci a jedna žákyně jsou v péči PPP.

Jeden žák má diagnostikováno ADHD, povahové rysy s úzkostným nastavením, rysy nezralosti, dysortografie, dysgrafie. V péči PPP od 2. třídy a od 5. třídy v péči klinické psycholožky. Od 5. třídy je vypracován školou IVP.

Druhý žák sledován PPP již od předškolního věku. Od letošního roku v péči klinického psychologa. Diagnostikována zvýšená výkonová úzkost, dyslexie, dysortografie.

Žákyně v péči PPP od 3. třídy. Diagnostikována dysortografie. Kontrola v 6. třídě již nebyla potřeba a rodiče ji odmítli.

Třída dosahuje v hlavních vyučovacích předmětech lepších výsledků. V matematice dosáhli v pololetí průměrné známky 1,792 a v českém jazyce 1,375. Třída má svou kmenovou třídu, ale téměř na každou hodinu se žáci stěhují do odborných učeben.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pedagogové hodnotí třídu jako výkonově velmi proměnlivou. V některých dnech třída pracuje a udělá se mnoho práce, ale jsou dny, kdy se s třídou pracuje velmi špatně. Jsou roztěkaní, „užvanění“, a nedají se uklidnit. Setkala jsem se i s názorem, že pokud chybí určití hoši, pak třída je úžasná a bylo by skvělé, kdyby takhle zůstala.

2. Rozhovor o třídě s třídní učitelkou

Rozhovor probíhal s třídní učitelkou v prázdné třídě přibližně 40 minut. Otázky byly zaměřeny na třídu jako celek, formy kontaktu s rodiči, metodikem prevence a třídním učitelem. V posledním bloku jsem se ptala na Hynka. Jeho studijní výsledky, chování, kontakt s rodiči a na jeho pozitiva a negativa. Přepis rozhovoru (příloha č. 1).

Třídní učitelka zná třídu jako celek od 6. třídy, kdy se stala jejich třídní. Některé žáky již znala díky starším sourozencům. Studijně hodnotí třídu velmi kladně. V pololetí 7. třídy dosáhli žáci 14 vyznamenání. V současné době třídní učitelka předpokládá zhoršení prospěchu. K tomuto předpokladu přispívají i ostatní vyučující, kteří upozorňují na zhoršení třídy jako celku ve svých předmětech.

Kontakt s rodiči žáků probíhá během třídních schůzek nebo individuálně po telefonické domluvě. To se řeší především problémové chování nebo studijní výsledky konkrétních žáků. Během třídních schůzek také rodiče dostávají informace o úspěších třídy nebo problémech v obecné rovině. Od rodičů získává třídní učitelka i informace o žácích. Na počátku roku vyplňují rodiče dotazník k získání údajů o žácích a pro vyplnění katalogového listu.

Třída problémy řeší s třídní učitelkou během velkých přestávek, třídnických hodinách, popřípadě společně s výchovnou poradkyní. Závažnější problémy řešíme s vedením školy a rodiči žáků během výchovných komisí. Třídní velmi osvědčil třídní výlet, kdy mohlo dojít ke stmelení kolektivu.

Poslední otázky směřovaly na Hynka. Třídní učitelka uvedla, že od 6. třídy došlo k posunu v chování. Dříve ho musela neustále napomínat, kontrolovat zapomínání věcí. Snažil se vyvyšovat nad ostatní a upoutávat na sebe pozornost, být zajímavý. Situace byla několikrát řešena s matkou. Rodiče ochotně spolupracují. Dochází na třídní schůzky, popřípadě přijdou na individuální schůzku při zhoršení situace (chování nebo prospěch). Sám Hynek je přístupný domluvě. Projeví snahu, ale dlouho nevydrží být vzorný. Třídní učitelka společně s vyučujícími jednotlivých předmětů předpokládají v budoucnu zhoršení prospěchu. Důvodem je, že se přestal učit a v budoucnu nebude moci navázat na předchozí znalosti.

Ale i přes problémy s Hynkem nachází třídní učitelka klady. Sám se přihlásil na recitační soutěž, účastnil se školní soutěže Mistr slova, kde obsadil přední pozice. Také je členem Klubu mladého diváka.

Závěrem třídní učitelka zhodnotila Hynka, že jeho zápory a klady se nakonec vyrovnají.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. Vyhodnocení diagnostiky školní třídy – SORAD

Dotazníkové šetření bylo zadáno během hodiny výchova k občanství vyučující daného předmětu. Výchovná poradkyně vysvětlovala instrukce k vyplňování dotazníků. Třídní učitelka nebyla přítomna.

Výsledky dotazníkového šetření – tabulky

Tabulka č. 1

Bodové ohodnocení vlivu

	Daniel B.	Hynek Č.	Lukáš H.	Miloslav J.	Ondřej K.	Zbyněk K.	Marek Ř.	Daniel Š.	Hana B.	Jana B.	Adéla B.	Michaela D.	Jana H.	Barbora H.	Veronika K.	Lucie K.	Karolína P.	Johana P.	Petra P.	Pavla S.	Anna Š.	Eliška Š.	Klára Š.	Barbora V.
Daniel B.		1	3	3	3	4	1	2	5	3	3	3	3	3	5	3	3	3	3	5	3	3	3	3
Hynek Č.	3		5	2	5	5	1	4	5	4	4	1	5	2	5	4	5	2	4	5	5	5	5	5
Lukáš H.	3	3		3	3	4	3	2	3	2	3	4	3	2	3	3	4	4	2	4	3	3	4	3
Miloslav J.	3	3	3		4	3	3	2	5	2	2	2	3	2	3	2	4	2	2	3	4	4	4	3
Ondřej K.	2	1	3	2		4	1	5	5	2	3	4	3	1	5	4	3	2	2	5	4	4	5	3
Zbyněk K.	3	5	4	2	5		4	2	5	4	1	4	2	1	4	3	4	1	2	4	2	4	5	4
Marek Ř.	2	1	3	3	3	4		5	5	3	2	2	4	2	5	4	3	3	3	5	5	5	4	2
Daniel Š.	2	2	3	2	4	4	1		5	2	2	2	2	2	3	2	3	2	2	2	3	3	4	3
Hana B.	2	1	2	3	2	2	2	3		3	4	2	3	3	3	3	2	3	4	3	3	3	3	3
Jana B.	4	1	3	2	4	5	4	3	5		2	2	3	1	4	2	3	2	3	4	3	2	4	2
Adéla B.	2	4	3	2	3	4	2	3	4	2		4	3	1	3	2	3	2	2	3	3	4	4	2
Michaela D.	4	5	2	1	3	5	3	1	1	1	1		1	1	1	1	3	1	2	1	1	1	1	1
Jana H.	2	3	4	3	4	5	1	3	4	2	2	5		1	4	3	5	4	2	4	3	3	5	3
Barbora H.	3	1	5	3	4	5	4	3	5	1	2	2	4		5	3	3	3	4	4	3	3	4	2
Veronika K.	2	2	4	3	4	4	2	3	4	2	2	3	3	1		2	3	1	2	4	3	3	4	3
Lucie K.	2	3	3	3	4	4	3	3	2	2	2	3	2	1	2		3	2	2	3	2	3	4	3
Karolína P.	2	3	2	2	3	4	3	2	2	2	1	3	2	1	1	2		1	3	1	4	3	5	1
Johana P.	3	3	3	2	3	4	2	2	3	2	2	3	1	1	2	2	3		1	2	2	2	3	2
Petra P.	2	3	4	3	4	5	3	3	5	2	2	3	2	1	3	3	4	2		3	3	3	4	3
Pavla S.	3	3	5	3	4	4	4	3	5	4	3	4	2	2	4	3	4	2	3		4	4	5	4
Anna Š.	3	2	4	4	3	4	2	3	4	2	2	3	2	1	3	2	3	2	3	4		3	4	3
Eliška Š.	4	5	4	2	4	4	4	3	5	4	2	5	2	2	4	4	4	3	4	4	3		5	4
Klára Š.	5	4	5	1	5	5	4	1	3	3	1	2	1	1	1	1	3	1	2	3	2	1		3
Barbora V.	3	3	3	2	2	3	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	3	2	1	2	2	2	2	

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

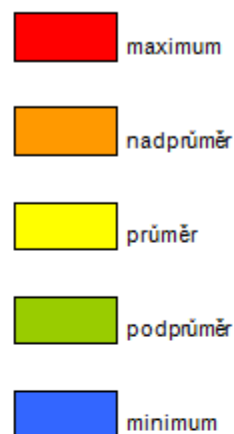
Tabulka č. 2 Bodové ohodnocení sympatií

	Daniel B.	Hynek Č.	Lukáš H.	Miloslav J.	Ondřej K.	Zbyněk K.	Marek Ř.	Daniel Š.	Hana B.	Jana B.	Adéla B.	Michaela D.	Jana H.	Barbora H.	Veronika K.	Lucie K.	Karolína P.	Johana P.	Petra P.	Pavla S.	Anna Š.	Eliška Š.	Klára Š.	Barbora V.	
Daniel B.		3	1	1	1	1	1	2	5	3	3	3	3	3	5	3	3	3	3	5	3	3	3	3	
Hynek Č.	2		2	1	5	4	4	2	2	4	2	2	4	2	3	2	4	2	2	2	2	2	2	3	2
Lukáš H.	3	3		2	3	3	3	2	3	2	2	3	2	2	2	3	3	3	2	3	3	3	3	2	
Miloslav J.	1	3	2		3	3	2	1	4	2	3	3	3	1	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	
Ondřej K.	2	3	2	2		2	1	5	5	2	3	3	4	2	5	4	3	3	2	5	2	5	5	2	
Zbyněk K.	2	5	4	2	4		5	4	5	1	1	4	4	2	3	4	4	1	1	2	2	4	5	1	
Marek Ř.	1	2	2	2	2	2		3	3	3	3	2	3	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	
Daniel Š.	2	4	2	1	4	4	5		3	3	2	4	2	2	3	2	3	2	3	2	3	3	5	3	
Hana B.	3	5	3	3	3	3	3	2		1	1	3	2	1	1	1	3	1	2	1	1	2	2	1	
Jana B.	4	5	2	1	5	3	2	2	3		1	4	3	1	1	1	3	1	2	1	1	1	3	1	
Adéla B.	3	3	2	2	3	2	4	3	3	1		3	3	1	2	1	2	1	1	1	2	2	1	1	
Michaela D.	4	4	1	1	3	5	2	2	1	1	1		1	2	1	1	3	1	2	1	1	1	2	2	
Jana H.	2	2	3	2	3	4	4	2	1	3	3	4		2	3	2	4	2	3	2	2	2	4	3	
Barbora H.	4	5	4	2	5	4	3	2	3	1	1	4	3		2	1	3	1	3	1	1	3	4	1	
Veronika K.	3	4	3	2	3	5	4	3	3	2	2	4	2	1		1	2	1	3	3	1	3	4	3	
Lucie K.	2	3	3	2	4	4	3	3	3	2	1	3	2	1	3		3	1	2	3	2	4	3	2	
Karolína P.	3	3	2	2	3	5	2	2	2	2	1	3	1	1	1	2		2	2	1	1	2	3	1	
Johana P.	2	3	2	1	2	2	3	2	1	1	1	3	2	1	1	1	2		1	1	1	1	2	1	
Petra P.	3	3	2	2	2	4	4	3	3	1	1	3	2	1	2	2	3	1		2	2	2	3	1	
Pavla S.	3	3	4	2	3	3	4	2	3	2	1	2	2	1	1	1	2	1	2		2	3	3	1	
Anna Š.	2	4	4	3	3	5	5	4	3	2	3	5	3	1	1	3	2	1	3	4		3	4	3	
Eliška Š.	3	3	4	1	4	3	4	1	2	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1		2	1	
Klára Š.	4	2	4	1	3	3	3	1	1	2	1	1	1	1	3	2	3	2	2	2	2	3		2	
Barbora V.	2	2	1	1	2	2	2	1	1	1	1	3	3	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2		

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tabulka č.3 Vyhodnocení SO-RA-DU

Jméno	Vliv	Pořadí vlivu	Sympatie	Pořadí sympatií	Prospěch
Daniel B.	2,67	12.	2,5	16.	1,62
Hynek C.	2,58	10.	3,21	24.	1,85
Lukáš H.	3,33	20.	2,46	14.-15.	2,23
Miloslav J.	2,33	5.	1,63	3.-4.	1,08
Ondřej K.	3,46	21.	3,04	21.-22.	2,15
Zbyněk K.	3,96	24.	3,17	23.	2,38
Marek R.	2,46	8.	3,04	21.-22.	1,92
Daniel S.	2,63	11.	2,25	12.	1
Hana B.	3,83	23.	2,63	17.	1,23
Jana B.	2,29	4.	1,79	6.-7.	1,08
Adéla B.	2,08	2.-3.	1,63	3.-4.	1,08
Michaela D.	2,83	14.	2,96	19.	1,46
Jana H.	2,42	6.-7.	2,33	13.	1
Barbora H.	1,42	1.	1,33	1.	1,15
Veronika K.	3,13	17.	2,13	11.	1
Lucie K.	2,5	9.	1,83	8.	1,23
Karolína P.	3,25	18.-19.	2,71	18.	1,69
Johana P.	2,08	2.-3.	1,58	2.	1,08
Petra P.	2,42	6.-7.	2,04	9.	1,15
Pavla S.	3,25	18.-19.	2,08	10.	1,15
Anna S.	2,92	15.	1,75	5.	1,08
Eliška S.	2,96	16.	2,46	14.-15.	1,23
Klára S.	3,79	22.	3	20.	2
Barbora V.	2,71	13.	1,79	6.-7.	1,38

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Z šetření je vidět, že největší vliv na třídu mají žáci, kteří mají výborný prospěch, zajímají se o vzdělání, připravují se na hodiny. Zároveň jsou hodnoceni i jako nejsympatičtější z celé třídy. Podle většiny třídy je nejvlivnější a zároveň nejsympatičtější Barbora H. Dívka je velmi komunikativní, podle třídy kamarádská a má dobře vyvinuté sociální citění; silná osobnost. Za nejméně vlivného a jednoho z nejnesympatičtějších třída označila třída Zbyňka K. Z odpovědí je patrné, že kluci ho berou jako kamaráda, ale z odpovědí děvčat se dozvídáme, že ho považují za podlézavého, snaží se vetřít do přízně problémových kluků. Vadí jim, že se přetvařuje. Kdyby byl sám sebou, měl by ve třídě lepší pozici.

Zajímavé jsou výsledky u Marka Ř. a Hynka Č. Třídu jsou považováni za vlivnější a zároveň patří mezi nejnesympatičtější členy skupiny. Podle výsledků je obdivují a snaží se jim přizpůsobit méně vlivní chlapci. Předvádějí se, o přestávkách jsou vulgární a v hodině vyrušují. Jejich obdivovatelé se je snaží napodobit a vrhá to špatné světlo na celou třídu. Z odpovědí Marka Ř. a Hynka Č. je patrná rivalita mezi sebou. Jeden druhého označili číslem 1 ve vlivu, ale navzájem si nejsou sympatičtí a označili se číslem 4.

V další části jsem se zaměřila, jak se vidí jednotlivé skupiny mezi sebou.

Tabulka č. 4 - Individuální indexy chlapci - chlapci

	Daniel B.	Hynek Č.	Lukáš H.	Miloslav J.	Ondřej K.	Zbyněk K.	Marek Ř.	Daniel Š.
	2,57	2,29	3,43	2,43	3,86	4	2	3,15
	1,86	3,29	2,14	1,57	3,14	2,71	3	2,71

Tabulka č. 4 - Individuální indexy dívky - dívky

	Hana B.	Jana B.	Adéla B.	Michaela D.	Jana H.	Barbora H.	Veronika K.	Lucie K.	Karolína P.	Johana P.	Petra P.	Pavla S.	Anna Š.	Eliška Š.	Klára Š.	Barbora V.
index vlivu	3,6	2,2	2	3,07	2,2	1,27	2,8	2,33	3,27	2,07	2,53	3	2,73	2,67	3,8	2,6
index oblíbenosti	2,2	1,53	1,33	3,13	2,07	1,13	1,6	1,4	2,6	1,2	2	1,67	1,4	2,2	2,8	1,6

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tabulka č. 6 Individuální indexy: hodnocení chlapců dívkami

	Daniel B.	Hynek Č.	Lukáš H.	Miloslav J.	Ondřej K.	Zbyněk K.	Marek Ř.	Daniel Š.
index vlivu	2,88	2,88	3,5	2,44	3,5	4,2	2,8	2,56
index oblíbenosti	2,94	3,38	2,75	1,75	3,19	3,56	3,3	2,19

Tabulka č.7 Individuální indexy: hodnocení dívek chlapci

	Hana B.	Jana B.	Adéla B.	Michaela D.	Jana H.	Barbora H.	Veronika K.	Lucie K.	Karolína P.	Johana P.	Petra P.	Pavla S.	Anna Š.	Eliška Š.	Klára Š.	Barbora V.
index vlivu	4,75	2,75	2,5	2,75	3,13	1,88	4,13	3,13	3,63	2,38	2,5	4,13	3,63	3,88	4,25	3,25
index oblíbenosti	3,75	2,5	3,38	3	3,13	1,88	3,38	2,88	3,25	2,5	2,38	3,13	2,63	3,25	3,75	2,38

Tabulka č. 8 Pořadí: hodnocení chlapci – chlapci

	vliv		oblíbenost
1.	Marek Ř.	1.	Miloslav J.
2.	Hynek Č.	2.	Daniel B.
3.	Miloslav J.	3.	Lukáš H.
4.	Daniel B.	4.-5.	Zbyněk K.
5.	Daniel Š.	4.-5.	Daniel Š.
6.	Lukáš H.	6.	Marek Ř.
7.	Ondřej K.	7.	Ondřej K.
8.	Zbyněk K.	8.	Hynek Č.

Tabulka č. 9 - Pořadí: hodnocení chlapců dívkami

	vliv		oblíbenost
1.	Miloslav J.	1.	Miloslav J.
2.	Daniel Š.	2.	Daniel Š.
3.	Marek Ř.	3.	Lukáš H.
4.-5.	Daniel B.	4.	Daniel B.
4.-5.	Hynek Č.	5.	Ondřej K.
6.-7.	Lukáš H.	6.	Marek Ř.
6.-7.	Ondřej K.	7.	Hynek Č.
8.	Zbyněk K.	8.	Zbyněk K.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tabulka č. 10 Pořadí: hodnocení dívky - dívky

	vliv		obliba
1.	Barbora H.	1.	Barbora H.
2.	Adéla B.	2.	Johana P.
3.	Johana P.	3.	Adéla B.
4.-5.	Jana B.	4.-5.	Lucie K.
4.-5.	Jana H.	4.-5.	Anna Š.
6.	Lucie K.	6.	Jana B.
7.	Petra P.	7.-8.	Veronika K.
8.	Barbora V.	7.-8.	Barbora V.
9.	Eliška Š.	9.	Pavla S.
10.	Anna Š.	10.	Petra P.
11.	Veronika K.	11.	Jana H.
12.	Pavla S.	12.-13.	Hana B.
13.	Michaela D.	12.-13.	Eliška Š.
14.	Karolína P.	14.	Karolína P.
15.	Hana B.	15.	Klára Š.
16.	Klára Š.	16.	Michaela D.

Tabulka č. 11 - Pořadí: hodnocení dívek chlapci

	vliv		obliba
1.	Barbora H.	1.	Barbora H.
2.	Johana P.	2.-3.	Petra P.
3.-4.	Adéla B.	2.-3.	Barbora V.
3.-4.	Petra P.	4.-5.	Jana B.
5.-6.	Jana B.	4.-5.	Johana P.
5.-6.	Michaela D.	6.	Anna Š.
7.-8.	Jana H.	7.	Lucie K.
7.-8.	Lucie K.	8.	Michaela D.
9.	Barbora V.	9.-10.	Jana H.
10.-11.	Karolína P.	9.-10.	Pavla S.
10.-11.	Anna Š.	11.-12.	Karolína P.
12.	Eliška Š.	11.-12.	Eliška Š.
13.-14.	Veronika K.	13.-14.	Adéla B.
13.-14.	Pavla S.	13.-14.	Veronika K.
15.	Klára Š.	15.-16.	Hana B.
16.	Hana B.	15.-16.	Klára Š.

Zajímavé je zjištění, jak hodnotí vliv chlapců dívky a jak chlapci. Velký vliv u chlapců mají Marek Ř. s Hynkem Č. Jak jsem již psala, méně vlivní chlapci se jim snaží přizpůsobit a

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

obdivují je. Z hlediska prospěchu patří spíše mezi průměrné žáky a školní výsledky nejsou jejich prioritou. Ale obě skupiny je považují za velmi nesympatické členy třídy. Děvčata naopak považují za nejvlivnější Miloslava J. a Daniela Š. Oba jsou z chlapců prospěchově nejlepší a více se přibližují výkonově zaměřeným děvčatům. Také je pro sebe považují za nejvíce oblíbené.

V chlapecké skupině je nejoblíbenější Míla. Chlapci ho považují za někoho, o koho se mohou opřít, je kamarádský a nezradí. Podle jejich názoru je vtipný, zábavný a chytrý. Tak hodnotí i Dana B. Jen se objevují názory, že pokud je pod vlivem Marka a chce se mu přizpůsobit, pak s ním není řeč a chová se jinak.

Z děvčat u obou skupin dominuje v oblíbě i ve vlivu Barbora H. Obě skupiny ji považují za kamarádku, která vždy pomůže. V prvních příčkách ve vlivu se obě skupiny shodují a udávají stejná jména. Zajímavé je hodnocení Michaely D. Dívky ji hodnotí jako téměř bez vlivu a nejméně oblíbenou. Na rozdíl chlapci ji považují za velmi vlivnou a v sympatiích se umisťuje uprostřed tabulky. Chlapci Michaelu D. považují za kamarádkou a vtipnou, ale i u nich se objevují názory, že se nevhodně chová v hodinách. U děvčat není příliš oblíbená, Občas považují její chování za nevhodné a příliš na sebe upozorňuje.

U děvčat se obě skupiny shodují, že bez vlivu jsou Hana B. a Klára Š. a zároveň jsou považovány i za jedny s nejmenší oblíbeností. Hanu B. popisují jako tichou a uzavřenou a vlastně ji vůbec neznají. Kláru Š. považují za hloupou, s nízkou inteligencí, a proto nemůže nikomu pomoci.

Nejčastější a zajímavé odpovědi spolužáků u vybraných žáků:

Hynek Č.: Občas se chová divně; vtipný a kamarádský; hrozně hlučný; příliš sebevědomý; není mi sympatický; někdy trapný; vulgární; když není s klukama, tak je dobrý; dělá naschvály; myslí si, že je nejlepší, ale není; dělá problémy a všichni si myslí, že jsme taky takoví; třídní otrava; předvádí se

Miloslav J.: Pořád se směje; kamarád a chytrý spolužák; nezradí, opora; chová se jinak než ostatní kluci, je přátelský; je hodný na holky

Zbyněk K.: Podlézavý; někdy kamarád; velmi dobrý kamarád; moc ho neznám; není mi vůbec sympatický; vulgární, na všechno má svůj názor; chová se jako čuník; nerespektuje pravidla; nekolegiální; nechutný; nezapadá; předvádí se

Marek Ř.: Musí být středem zájmu; skáče do řeči, opakuje vtipy pořád dokola; je kamarádský a vtipný; je nej; je to můj kamarád; je mi nesympatický; podivný; příliš sebevědomý; vulgární; nosí na sobě pořád to samé; myslí si, že je nejlepší, ale není; myslí si, že je drsný, ale není; někdy je s ním legrace; předvádí se

Hana B.: Nijaká; je uzavřená; nic proti ní nemám; hrozně tichá; kamarádká, umí naslouchat; skoro se neprojevuje; nemám si s ní o čem povídat; nevýrazná

Michaela D.: Kamarádká; nevhodné poznámky o hodinách; zvláštní člověk; vtipná; někdy se chová nevhodně; není mi moc sympatická; přátelská; předvádí se; nelíbí se mi její chování; někdy na sebe moc upozorňuje; uráží učitele

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Barbora H.: Vtipná, zábavná, kamarádká; dobře se s ní povídá; silná osobnost, oblíbená; je sympatická hodně lidem; upřímná; vždy pomůže; je hodná a chytrá; kolegiální

Klára Š.: Hrozně se opakuje po Michale; kamarádká; pořád se směje; moc ji neznám; hodná, akorát trochu nevychovaná; chová se hloupě; velmi se změnila; nemám ji moc ráda; nesympatická; hodná, ale Míša na ni má špatný vliv; stejná jako Míša; se svou chytrostí nemůže nikomu pomoci.

4. Rozhovor se „sociometrickým jádrem třídy“

K rozhovoru jsem si na základě dotazníkového šetření SORAD vybrala 2 žáky (Miloslav, Daniel Š.) a 4 žákyně (Barbora H., Adéla, Johana, Jana B.). Rozhovor probíhal ve sborovně v době, kdy bývá prázdná a nikdo z vyučujících nás nerušil. Rozhovor trval 45 minut. Nejprve mne zajímaly otázky týkající se školy, v čem naše škola vyniká, co by zlepšili. Pak jsem se ptala na třídu. V čem si myslí, že jsou jako třída dobří, co by změnili, jaké jsou vztahy ve třídě, jak se cítí ve třídě oni sami, je někdo ve třídě nespokojený, narušuje někdo ve třídě vztahy, proč to asi dělá, co by se s tím dalo dělat. Přepis rozhovoru (příloha č. 2).

Rozhovor probíhal v příjemné atmosféře. Žáci byli od počátku velmi sdílní a bez problémů spolupracovali. Do rozhovoru jsem příliš nezasahovala a většinou jen zaznamenávala odpovědi, popřípadě položila doplňující otázku. Nedávala jsem zavádějící otázky, abych se ptala na konkrétní osoby např. na Hynka. Bála jsem se, že by žáci mohli přestat spolupracovat.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že u chlapců je bez vlivu Zbyněk, což se z rozhovoru potvrdilo. I jeho obliba u děvčat je velmi nízká, protože není sám sebou a chce se přizpůsobit problémovým žákům. U Elišky celková obliba klesla díky problémům, které vznikly ve dnech, kdy probíhal rozhovor. V tu dobu se pohádala s kamarádkou a třída se od ní odvrátila. Dá se předpokládat, že s odstupem času se problém zmírní a vztahy s Eliškou se opětlepší.

Nejvíce žáky ve třídě trápí vztahy. Rádi by byli lepší kolektiv a podle jejich názoru, kdyby nebylo několika jedinců, tak by byli dobrá třída. Za největší problém ve třídě označují Marka, který se předvádí a má velký vliv na některé spolužáky. Na Hynka, který vyšel v dotazníkovém šetření jako druhý s největším vlivem nízkou oblibou si spolužáci nevzpomněli. Mohlo to plynout z faktu, že delší dobu před a během rozhovoru chyběl a žáci si na něj v té době nevzpomněli.

Školu hodnotí jako dobrou, s dobrými studijními výsledky a dobrou sportovní a hudební reprezentací. Jen je opět trápí vztahové otázky a nepřátelství mezi staršími a mladšími. Žádný z oslovených by školu ani třídu neměnil.

5. Analýza diagnostických dat žáka Hynka

Hynek nebývá o přestávkách sám. Většinou je v hloučku spolužáků, často jen hochů a snaží se je bavit. Protože bývá často středem pozornosti a mívá vždy nějaké publikum, je ve třídě spokojený. Z upozornění, že by měl své chování korigovat, si nic nedělá. Ve třídě je

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

spokojený. Snaží se kamarádit s chlapci i s některými děvčaty. Rozpory mezi chlapci a dívkami nevnímá.

Z dotazníkového šetření SORAD jsem zjistila, že Hynek je třídou považován za vlivnější a zároveň patří mezi méně oblíbené členy skupiny. Podle výsledků ho obdivují a snaží se jemu a Markovi Ř. přizpůsobit méně vlivní chlapci. Předvádějí se, snaží se být středem pozornosti a o hodiny vyrušují. Jejich obdivovatelé se je snaží napodobit a vrhá to špatné světlo na celou třídu.

Hynek nezískal příliš pozitivních vazeb. Z chlapců nejlépe hodnotí Mílu, protože se pořád směje, ale Míla o něm píše, že je s ním občas řeč a hodnotí ho indexem 3. Nejlépe ze všech ho hodnotí tři dívky Barbora V., Jana H a Klára. Shodují se, že je hodně sebevědomí, ale občas dokáže pobavit a je s ním legrace. Nejhůř z chlapců hodnotí Hynek Ondřeje, Marka a Zbyňka. Mezi ním a Markem je patrná rivalita a Ondru se Zbyňkem označuje jako nevděčné a podle jeho názoru nejsou dobří kamarádi. O ostatních spolužácích říká, že jsou v pohodě, jen nesmí být pod vlivem Marka. Z jeho odpovědi nevyplývá, že by byl ve třídě nespokojený.

Z odpovědi žáků v dotazníku SORAD je patrné, že je třída rozdělena na 3 skupiny. První větší skupina především méně vlivných chlapců Hynka obdivuje, je jim sympatické, jak třídu baví. Podle nich je vtipný, kamarádský a když je před tabulí, tak je o hodinu velká legrace. Druhá méně početná skupina zaujímá k Hynkovi neutrální postoj. Podle jejich názoru jim není ani sympatický ani nesympatický. Prostě ve třídě je a nic s tím neudělají. Třetí skupina je nejpočetnější a většinu tvoří děvčata. Považují ho za třídního otravu, který je velmi sebevědomý, někdy se chová divně až nevhodně. Dělá problémy a pak to vrhá špatné světlo na celou třídu. Ale zároveň se objevují názory, že pokud není s ostatními kluky, tak je dobrý a dá se s ním mluvit.

Podle názoru třídní učitelky došlo od 6. třídy k velkému posunu v chování. Hynkovo chování se zlepšilo, ale studijní výsledky začínají být horší. Pozitivně hodnotí, že je přístupný domluvě a projevuje snahu své chování zlepšit. Bohužel mu snaha nevydrží příliš dlouho.

6. Návrh pedagogických postupů

K posílení přátelských vazeb a podpoře příznivého klimatu by mohla mít určitý vliv třídní učitelka popřípadě výchovný poradce v rámci třídnických hodin. K posílení spolupráce, přátelské atmosféry by mohli pomoci stmelovací hry. Podle slov třídní učitelky má dobrou zkušenost s třídním výletem. Letos jede třída společně s třídní učitelkou na školu v přírodě. Zde vidím velký prostor pro vzájemnou komunikaci, posílení koheze skupiny a zařazení méně zdatných žáků do třídní skupiny.

Na zařazení žáků, kteří se ve skupině necítí příliš dobře, by mohli mít velký vliv sociálně zdatní žáci. Podporovat je v tom, aby zařadili méně oblíbené spolužáky do dění ve třídě a aby měli tyto žáci možnost bez obav projevit svůj názor.

Je zde velký nepoměr v počtu chlapců a dívek, který musíme brát v úvahu. V této chvíli je ještě patrné rozdělení na chlapecké a dívčí skupiny, které hodně drží pospolu. Předpokládám, že v příštím školním roce se již skupiny promísí díky dospívání a většího zájmu o druhé pohlaví.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Stmelovací hry by také mohli mít pozitivní vliv na Hynka a jeho zařazení do skupiny. Mohl by se ukázat v jiném světle a být skupině prospěšný. Dále doporučuji skupinovou práci a Hynka zařazovat do skupin, které pracují zodpovědně na svém úkolu a zároveň ho nevyčlení a zapojí do práce. Během vyučování nejen upozorňovat na nevhodnosti v chování, ale i vyzdvihovat Hynkova pozitiva a čím by mohl být skupině prospěšný. Upozornit na kvality, které má.

Po určité době si myslím, že by bylo dobré zopakovat dotazníkové šetření SORAD nebo B3, zda došlo ke zlepšení situace, zda se méně zdatní žáci víc zapojili do třídního dění. Určitě je důležité dál komunikovat s jednotlivými žáky i skupinami žáků o třídním dění, atmosféře a klimatu a se získanými informacemi pracovat například během třídnických hodin. Vřele doporučuji spolupráci třídní učitelky s výchovnou poradkyní.

7. Reflexe diagnostických postupů

Během diagnostikování třídy jsem byla velmi spokojena s rozhovorem se sociálně zdatným jádrem třídy. Žáci byli velmi otevření, komunikativní dozvěděla jsem se mnoho informací. Nevýhodou byla omezenost časem. Na rozhovor jsem měla k dispozici jednu vyučovací hodinu. Na rozhovor jsem prosila třídní učitelku, zda by mi žáky uvolnila ze své hodiny, protože jindy jsem neměla možnost rozhovor realizovat. Žáci mají mnoho mimoškolních aktivit a byl velký problém sejít se s celou skupinou mimo vyučování. Myslím si, že po určité době rozhovor zopakují, protože jsem trochu apelovala na žáky, aby pomohli Elišce a Zbyňkovi a zařadili je do třídní skupiny a bude mne zajímat, zda se o to někdo pokusil.

V budoucnu bych ráda zopakovala dotazníkové šetření SORAD a zadala B3, abych zjistila, zda jsou výsledky srovnatelné. Myslím si, že s odstupem času by se mohly výsledky lišit. Během rozhovoru jsem si všimla, že sympatie především u děvčat jsou velmi proměnlivé. Mezi zadáním dotazníku a rozhovorem uplynula delší doba a sympatie se trochu změnily. Eliška se v SORADU neumístila na posledních místech, ale protože se několik dní před realizováním rozhovoru nepohodla s kamarádkou a několika dalšími, třída ji odsunula na okraj skupiny.

Po absolvování kurzu diagnostiky určitě cítím posun v poradenských dovednostech. Naučila jsem se zpracovávat sociometrický dotazník SORAD a interpretovat data, která jsem získala. V budoucnu se chystám vyzkoušet i sociometrický dotazník B3 nebo B4 a analyzovat získaná data. Zajímavá byla i zkušenost s vedením a řízením rozhovoru se skupinou žáků. Žáci chtěli říci mnoho informací, z počátku se hodně překřikovali a každý mi chtěl sdělit všechno a hned bez ohledu na ostatní. Po první otázce jsem musela ujasnit pravidla, aby měl každý prostor vyjádřit svůj názor, aniž by byl přerušován ostatními. I to, že jsem musela rozhovor přerušit a vymežit pravidla, byla dobrá zkušenost pro mou praxi s vedením rozhovoru.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

8. Přílohy

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příloha č. 1

Přepis rozhovoru o třídě s třídní učitelkou

(TU – třídní učitelka, VP – výchovný poradce)

VP: Dobrý den. Děkuji, že jste si na mne udělala čas. Jak jsem se s Vámi již domlouvala, měl by to být rozhovor o Vaší třídě. Nejprve by mne zajímalo, jak dlouho třídu znáte?

TU: V tomto složení je znám od 1. září 2012, kdy jsem se v 6.třídě stala jejich třídní. Několikrát jsem byla suplovat ještě v tehdejší 5.B a některé žáky znám od starších sourozenců, které jsem učila.

VP: Jaké máte možnosti k získání osobních údajů o žácích?

TU: Pouze z dotazníku, který mají všichni třídní. Díky němu vyplňujeme katalogové listy, máme kontakty na rodiče, lékaře, pojišťovny. Další důvěrné informace získávám z rozhovorů s rodiči, pokud jsou ochotni mi je sdělit.

VP: Vedete si záznamy o třídě z hlediska pozitiv a negativ? Existuje nějaká taková evidence? Napadají mne úspěchy třídy, řešené problémy třídy, úspěchy třídy ve školních akcích?

TU: Máme zavedený takzvaný Chytrý sešit, do něhož zapisujeme pochvaly za reprezentaci školy nebo třídy. Velké pochvaly zapisuji do žákovské knížky. Upozorňuji rodiče o aktivitách třídy na třídních schůzkách. Někteří žáci po závodech přinesou pohár, medaile, diplomy a já informuji celou třídu, popř. se diplomy ofocují a vyvěšujeme je ve třídě na nástěnce nebo na chodbě školy. Totéž se týká i literárních a recitačních soutěží.

Negativní jevy probírám s rodiči individuálně. V obecné poloze informuji rodiče například o zapominání věcí, pozdních příchodech na TV.

VP: Setkává se společně třída a diskutujete o třídních otázkách? Existují společné aktivity mimo vyučování?

TU: Diskutujeme o problémech o velkých přestávkách popřípadě na třídnických hodinách. Velmi se mi osvědčil třídní výlet.

VP: Jaká je forma kontaktu s rodiči žáků?

TU: Nejčastěji je to na třídních schůzkách. V případě problému probíhá telefonický rozhovor a domlouvám se na individuální schůzce, tak aby to mně i rodičům vyhovovalo.

VP: Jak hodnotíte studijní výsledky třídy?

TU: Já je hodnotím velmi kladně. V 6. třídě zde bylo na konci školního roku 16 vyznamenání a v pololetí 7. třídy jich bylo 14. To mi přijde jako velmi dobrý výsledek. Teď na konci 7. ročníku očekávám zhoršení. Již mne několik učitelů upozorňovalo, že

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

dochází ke zhoršení a že se přestávají učit. Spolu jsme řešili matematiku a sama vidíš, že ke zhoršení opravdu dochází.

- VP: Já vím, mluvili jsme o tom včera. Moje další otázka směřuje ke spolupráci mezi vámi jako třídní učitelkou a výchovným poradcem, metodikem prevence popřípadě školním psychologem. Jste s nimi v kontaktu, vyhledáváte je, řešíte s nimi problémy třídy?
- TU: Metodik prevence pro nás zajišťuje nejružnější besedy. S tebou jako výchovným poradcem jsem v kontaktu častěji. Řešíme chování, prospěch problémových žáků, popřípadě se scházíme jako výchovná komise s rodiči. Příští rok budeme spolupracovat a diskutovat o budoucím povolání mých žáků a v 9. ročníku bude úzká spolupráce s vyplňováním přihlášek na střední školu.
- VP: A nyní se zeptám na Hynka. Jak hodnotíte jeho chování, studijní výsledky? Dochází ke zlepšení nebo zhoršení? Zkuste ho nějak zhodnotit.
- TU: Celkově od 6. třídy došlo ke zlepšení a trochu zklidnění jeho chování. Dokonce jsem mu dala pochvalu za kázeň během prvních tří měsíců v 7. třídě. V 6. třídě jsem ho musela neustále napomínat, kontrolovat a hlídat. Neustále zapomínal věci, byl roztržitý, snažil se být zajímavý a projevovalo se u něj vynášet se nad ostatní. Velmi často jsem jednala s matkou. Pak nastalo období klidu a pak zase výkyvy. Je přístupný domluvě, projeví snahu, ale dlouho nevydrží být vzorný.
- VP: A co rodiče, spolupracují s Vámi?
- TU: Spolupráce s rodiči je dobrá. Vždy se účastní třídních schůzek, zajímají se o prospěch a chování syna. Když je třeba přijdou i mimo třídní schůzky a snažíme se řešit problém.
- VP: A jak hodnotíte jeho studijní výsledky?
- TU: Vždy byl průměrným žákem. Nepatří mezi vynikající žáky. Nyní má velké výkyvy a předpokládám, že dojde ke zhoršení. Důvodem je, že se vůbec neučí. Když bych to shrnula, tak prospěchově asi dojde ke zhoršení a chování se mi zdá stabilizované.
- VP: A je v něčem dobrý, že by v něčem vynikal?
- TU: Určitě ano. Sám přihlásil do recitační soutěže, kde vyhrál třídní a školní kolo. Neuspěl v okresním kole. Reprezentoval třídu ve školní soutěži Mistr slova, kde obsadil 2. místo. Také je členem Klubu mladého diváka. Takže se klady a zápory vyrovnávají.
- VP: Já Vám moc děkuji za ochotu. Moc jste mi pomohla. Děkuji a budu se těšit na další spolupráci.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příloha 2

Přepis rozhovoru se sociometrickým jádrem třídy

VP: Jsem ráda, že jste přišli a ráda bych vás poprosila o spolupráci a pomoc. Pamatujete si, jak jste vyplňovali dotazník o sympatiích a oblíbeně?

Žáci pokyvují hlavami a smějí se

VP: Tak já bych chtěla navázat na to, co jste vyplňovali a pobavili bychom se o škole, třídě, vztazích, jak se vám ve škole a třídě líbí.

Moje první otázka se bude týkat školy. Myslíte si, že je naše škola v něčem dobrá, v čem vyniká a je něco, co byste změnili, popřípadě vylepšili?

B: Já si myslím, že máme velkou šanci dostat se na dobré SŠ, ale vyhodila bych některé učitele.

J.P.: Já souhlasím. Oproti jiným školám je dobrá. Kromě výjimek je i kolektiv dobrý.

A: Já bych udělala třídu pro borce a namyšlence. Někteří si o sobě strašně myslí.

M: Já bych nic neměnil. Je dobré, že vyhráváme soutěže. Jen bych nechal opravit hřiště.

B: Teď se opravili záchody, ty jsou hezké. Ještě by se měli opravit ty ve třetím patře.

J.B.: Já bych vyměnila židle. Jsou tvrdé a vržou.

D: Mě se líbí, že jsme taková aktivnější škola. Dost se zapojujeme do projektů a soutěží.

A: A taky vyhráváme. Máme tu atletiku a hudebku. A taky máme možnost vyjždět v rámci školy do ciziny.

V tuto chvíli jsem musela rozhovor přerušit, protože se žáci začali překřikovat a vstupovali si do vět. Vymezila jsem pravidlo, že každý vyjádří postupně svůj názor a nebudou si vstupovat do řeči dokud dotyčný nedokončí myšlenku. Pak na něj mohou navázat nebo se vyjádřit k něčemu jinému.

VP: A teď se zkuste zamyslet, v čem je vaše třída dobrá a co byste rádi změnili.

B: Nejsme nejchytřejší, ale ani nejhloupejší. Myslím, že vynikáme v hudebce, ale i v tělocviku. A to nejsme sportovní třída. Také jsme kolektivní, když zlobíme.

A: To máš pravdu. To je takový řetězec, když zlobíme, tak všichni. A když je nějaký učitel zasedlý na nějakého spolužáka, tak se mu snažíme pomoc a jdeme proti učiteli všichni.

J.B.: Jsme dobrý kolektiv, ale rozdělený na party. To by se mělo zlepšit.

D: Je pravda, že když se s někým někdo přestane bavit a má velký vliv ve třídě, tak se s tím jedincem přestane bavit celá třída.

M: A jsme hodně rozdělení na kluky a holky.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- J.P.:** Mě se líbí 9.B. Když jsou na obědě, tak sedí kluci, holky dohromady a všichni si povídají. Ty vztahy by se měly u nás zlepšit.
- VP:** Vrátime se ke škole. Zkuste každý z vás doporučit změny, které by vedly ke zlepšení klimatu ve škole.
- J.P.:** To asi nepatří ke klimatu, ale mě se nelíbí, jak kluci ve škole nosí tepláky nebo jim z kalhot leze spodní prádlo.
- B:** Mně by se líbily školní uniformy. Také mi vadí, že se zamyká jedna část šaten, a když máme tělocvik a potřebuji tam, tak to musím celé obejít a pak přijdu pozdě.
- J.B.:** Mě vadí ty židle.
- A:** Mně se nelíbí povyšování starších, hlavně kluků.
- D:** Občas mi vadí, že ti co mají větší vliv, využívají ty slabší.
- M:** Mě vadí ty šatny.
- VP:** Jsi ve třídě spokojený nebo by jsi něco změnil?
- B:** Nejvíce mi vadí urážky kluků. Hlavně těch, co si o sobě myslí. Hází po nás křídý a tak.
- A:** Oni po nás hází křídami, jako po holkách, berou nám penály.
- M:** Slabší se snaží přizpůsobit, těm, co mají vliv. Kdyby odešlo ze třídy pár lidí, tak by to bylo fajn.
- J.B.:** A taky holky dost pomlouvají.
- J.P.:** Souhlasím se všema.
- VP:** Myslíte si, že je ve třídě někdo, komu se tu nelíbí a nejráději by změnil třídu?
Začnou se překřikovat a kývají, že ano.
- B:** Je tu jedna holka a jeden kluk. Nikdo se s nimi nebaví. On k nám přišel a nikdo se s ním nebaví. Nějak nezapadl.
- VP:** Teď záleží na vás, jestli mi řeknete, kdo to je. Ještě jednou připomínám, že se nikdo nedozví o tom, co si zde řekneme.
- J.P.:** Je to Eliška se Zbyňkem. Eliška se zmiňovala, že se jí tady nelíbí.
- J.B.:** Je taková stydlivá.
- A:** A nemá takový vliv. A Zbyněk se snaží klukům vyrovnat.
- J.B.:** Teď je i zlý, jak se jim snaží přizpůsobit.
- D:** Asi tu chce být, ale bylo by mu líp na nějaké menší škole. Hodně se změnil.
- M:** Řezáč dělá blbou náladu. I s Broklem.
- VP:** A v čem vidíte příčiny jejich nespokojenosti. Co byste jim mohli poradit, aby se jim s vámi žilo lépe?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- A:** To je těžké. Eliška s někým pohádala, pak dolezala a když nic nezabralo, tak začala pomlouvat.
- B:** Taky vyslepičila tajemství. Stačilo by, aby se s ní začal někdo bavit. Hlavně, kdo má ve třídě vliv a kdo je třídou uznávaný.
- VP:** Tak tohle byste mohli změnit. A zkusit Elišce pomoci. A co se Zbyňkem. Co byste poradili:
- M:** Když on je z vesnice.
- VP:** Tak to je tady asi víc spolužáků a nemají takový problém.
- D:** Já si myslím, že by stačilo, kdyby byl sám sebou a nesnažil si hrát na něco, co není.
- VP:** Je podle vás někdo, kdo narušuje vztahy ve třídě? A proč to asi dělá?
- D:** Marek.
- B:** Mě přijde, že ho rodiče zanedbávají. Nedávno přišel a říkal, že se už tři dny nemyl a brácha je na tom ještě hůř, ten se nemyl už týden.
- J.P.:** Chce být zajímavý.
- B:** A z holek Jana H. Je strašně nesamostatná a má vše naučené. Jenom se učí.
- M:** Normálně se s ní někdo baví a při testu nenapoví. Řekne, že to má určitě špatně a vždycky má jedničku. To z ní dělá mám. Má to všechno od ní nadiktované a máma je ve škole každý den.
- J.B.:** Chce být ve všem nejlepší a má každé sólo ve sboru. Ale bez mámy je docela v pohodě. Na lyžáku byla dobrá.
- A:** Nikdy neporadí. A Marek je docela dobrý, když není s klukama. Ale dost se kamarádí se staršími.
- VP:** A teď zkuste oznámkovat vaši třídu od 1-5 podle kritérii:

a) vztahy chlapci dívky

B: 4

J.P.: 3-4

A: 3-4

J.B.: 3-4

D: záleží na lidech, ale asi tak 3

M: 3

b) přátelská atmosféra ve třídě

B: 2-

J.P.: 1-

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

A: 2+

J.B.: Někdy je atmosféra dobrá 2

D: 2

M: 2

c) studijní úspěšnost třídy

B: Nejsme nejlepší ani nejhorší 3

J.P.: 2-

A: 2-3

J.B.: 2-

D: 2

M: 2-3

d) Možnost diskuse s třídní o třídních záležitostech

B: Tak to ne. Obrátilo by se to proti nám. 4

A: 3

J.B.: 3

D: Všechno řeší až moc 3

M: 3

VP: Já vám děkuji, že jste se mnou takhle dobře spolupracovali. Náš čas pro tento rozhovor vypršel. Kdyby vás cokoliv napadlo a chtěli jste to se mnou řešit, tak určitě přijďte.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Grantový projekt
Vzdělávací program pro učitele – výchovné poradce
(CZ.1.07/1.3.48/02.0013)

Výstupní práce e-kurzu

„Individuální vzdělávací plán“

I1 - práce zařazená do Sborníku dobré praxe

***IVP žáka 6. ročníku ZŠ
s SPCH (ADHD)***

Zpracoval(a): Xxxx Yyyy

Dne 15. 7. 2014

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příjmení a jméno žáka: Xxxx Xxxx

Datum narození: xx.xx.2002

Škola/třída: Základní škola a Mateřská škola v Xxxx

Pedagogická diagnostika:

Chlapec je od raného dětství v péči neurologie a později PPP. Do naší školy nastoupil v průběhu 4. třídy. Ve 2. a 3. měl asistenta pedagoga, ve 4. a 5. bez asistenta. Chlapec nezvládá své impulzivní chování, proto podána žádost a do 6. ročníku získává asistenta na 3 hodiny týdně. na žádost matky je to na hodiny geometrie, kdy má problémy s motorikou a koordinací. V rámci možností asistent dochází i do dalších hodin, ale chlapec asistenta odmítá, nebere ho jako člověka, který by mu měl pomoci. V hodinách pracuje velmi sporadicky, neustále se snaží být středem pozornosti, což se mu ve třídě daří, protože někteří spolužáci na něj nadšeně reagují. Chlapec narušuje veškeré dění v hodinách, ke všemu má připomínky, vykřikuje, nerespektuje pokyny vyučujících, neplní své povinnosti. Pokud je napomenut, okamžitě se omluví slůvkem „pardon“, ale vzápětí se chová stejně, takže vyučující mají dojem, že je to pro něj jen prázdné slovo.

O přestávkách provokuje svoje vrstevníky i starší spolužáky. Je vulgární, pošťuchuje a pak se snaží svést vinu na druhého. Přesně si vytipuje žáky, kteří mají nějaké, většinou výchovné problémy, takže se domnívá, že by vyučujícími mohli být považováni za původce konfliktů.

Poslední vyšetření v PPP dne: 4.4.2013

Závěry vyšetření: ADHD

Dysgrafie

Nedostatky v koordinaci hrubé a jemné motoriky

Zvýšená unavitelnost

Pracovník PPP: PhDr. Xxxx, psycholog; Mgr. Xxxx., spec. pedagog

Doporučené kontrolní vyšetření (platnost zprávy): srpen 2014

Doporučená speciálně pedagogická a psychologická péče: Péče je poskytována v rámci kmenové třídy formou individuální péče v oblasti vzdělávání a přípravy pomůcek na vyučování. Zvýšená pozornost je kladena na opatření k zajištění bezpečnosti. Je nutné důsledné výchovné vedení. Do vyučování jsou zařazovány různé relaxační techniky.

Učební dokumenty: ŠVP ZV "Škola pro život"

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Na vypracování IVP se podíleli vyučující: (předmět/podpis)

Český jazyk

Anglický jazyk

Zeměpis

Přírodopis

Jména osob odpovědných za vypracování IVP a jeho užití v procesu vzdělávání: (podpis)

Třídní učitel

Výchovný poradce

Psycholog školy

Ředitel školy

Rodiče

Vyučovací předměty/oblasti:

Český jazyk:

Cíl: zvládnout učivo 6. ročníku - mluvnici, sloh, literaturu. V mluvnici se soustředit na ohebné slovní druhy - určování mluvnických kategorií jmen a sloves, rozlišování podstatných jmen abstraktních a konkrétních, pomnožných, hromadných a látkových, určování druhů zájmen a číslovek. V oblasti stavba věty a souvětí rozlišovat větu jednoduchou a souvětí, větu hlavní a větu vedlejší. Průběžně je potřeba procvičovat pravopis - koncovky jmen a sloves, shodu podmětu s přísudkem, velká písmena - jména obecná a vlastní. V literatuře se soustředit na zlepšení techniky čtení a na interpretaci a porozumění textu. Ve slohu zvládnout tvorbu jednoduchých slohových útvarů - popis, vypravování, charakteristiku.

Hodnocení: individuální pracovní tempo, pozitivní motivace, doplňující cvičení, 1 hodina týdně práce s asistentem.

Anglický jazyk:

Cíl: osvojit si učivo pro 6. ročník - časy přítomné a čas minulý prostý (pravidelná slovesa) jejich tvoření a vhodné použití v jednoduchých rozhovorech a modelových situacích, Wh-questions, adverbs of frequency, short answers. Slovní zásoba - témata: měsíce, řadové číslovky, daily life, my room, animals, holidays. Bude preferován ústní projev. Na písemný úkol bude nechán dostatečný časový limit. Bude kontrolován z hlediska pochopení zadání. Procvičení a opakování probrané látky formou her a různých aktivit mimo lavici, použití informačních technologií (= interaktivní tabule, CDrom).

Formy práce: samostatná, ve dvojicích, skupinová.

Hodnocení: preference ústního projevu před písemným, aktivita a zapojení při hře, domácí příprava na hodinu, závěrečné hodnocení známkou v pololetí i na konci školního roku.

Zeměpis:

Žák by měl zvládnout základní učivo zeměpisu pro 6. ročník:

- planeta Země
- mapa světa
- přírodní složky a oblasti Země
- jak žijí lidé na Zemi

Respektovat pomalejší tempo, individuální přístup, pomoc při orientaci na mapách, názorné ukázky, práce ve skupině, časté opakování, povzbuzení, pochvala.

Přírodopis:

Žák by měl zvládnout základní učivo 6. ročníku:

- morfologie a anatomie rostlin - stavba a význam jednotlivých částí rostlin
- fyziologie rostlin
- systematika rostlin - nižší a vyšší rostliny - zařazení, zástupci, význam
- viry, bakterie a houby - zařazení, zástupci, význam

Bude využíváno obrázků, přírodních materiálů, laboratorních prací, nákresů do sešitu, pracovních listů, křížovek... Znalosti budou ověřovány individuálně - vždy po dohodě se žákem. Kontrola správného pochopení zadání úkolů, případná pomoc při řešení problémů. Vždy dostatečný čas na zpracování úkolů. Povzbuzovat a chválit.

Kompenzační a učební pomůcky, vybavení, učebnice, texty:

Anglický jazyk: Učebnice a pracovní sešit Project 2, CD Project 2 (je součástí pracovního sešitu), sešit velikosti A5 - Notebook, sešit velikosti A5 - Vocabulary

Český jazyk - učebnice Český jazyk 6. roč., Čítanka 6. roč., doplňující pravopisné, mluvnické a literární texty.

Zeměpis - učebnice, pracovní listy, mapa, názorné pomůcky, zeměpisný atlas.

Přírodopis - učebnice, pracovní listy, názorné pomůcky, videa, prezentace, laboratorní práce.

Potřeba dalšího PP či jiného specialisty:

asistent pedagoga (na žádost rodičů do hodin geometrie)

Předpoklad navýšení finančních prostředků: ano

Podíl a forma spolupráce rodičů a podíl žáka:

Anglický jazyk: pravidelná domácí příprava, čtení textů nahlas, pravidelné opakování slovní zásoby. V případě delší nepřítomnosti kontaktovat vyučujícího a domluvit se na možné samostatné práci.

Český jazyk: pravidelná domácí příprava žáka, vypracovávání zadaných domácích úkolů, aktivní spolupráce žáka v hodinách, soustavná kontrola ze strany rodičů, spolupráce rodiny a školy.

Zeměpis: domácí příprava, vypracovávání zadaných úkolů, spolupráce v hodině, kontrola ze strany rodičů.

Přírodopis: učebnice, pracovní listy, názorné pomůcky, videa, prezentace, laboratorní práce.

IVP podepsán se závazkem důsledného respektování a dodržování všemi zúčastněnými:
(podpisy)

Rodiče žáka

Třídní učitel

Výchovný poradce

Psycholog školy

Ředitel školy

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Grantový projekt
Vzdělávací program pro učitele – výchovné poradce
(CZ.1.07/1.3.48/02.0013)

Výstupní práce e-kurzu

„Individuální vzdělávací plán“

I2 - práce zařazená do Sborníku dobré praxe

***IVP žákyně 7. třídy ZŠ
se zrakovým postižením***

Zpracoval(a): Xxxx Yyyy

Dne 15. 7. 2014

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příjmení a jméno žáka/žákyně: Xxxx Xxxx

Datum narození: xx.xx.2000

Škola/třída: Základní škola a Mateřská škola v Xxxx, okres Xxxx, 7. třída

Bydliště: Xxxxxx

Závěry z vyšetření, druh a stupeň postižení: zrakové postižení v pásmu slabozrakosti

Platnost posudku: do konce školního roku

Pracovník SPC pro konzultace: Mgr. Xxxx a Mgr. Xxxx

Základní údaje o žákovi:

Pedagogická diagnostika vyučujícího

(rozbor prací žáka, konkrétní popis obtíží a projevů):

Žákyně velmi dobrých rozumových schopností, velmi dobře spolupracuje a komunikuje. Při plnění úkolů a pohybu v prostředí zvažuje své schopnosti, neostýchá se vyjádřit své individuální potřeby. Orientace ve známém prostředí jí nečiní problémy. Je velice snaživá, pečlivá a pozorná.

Doporučený individuální přístup k žákovi (společný pro všechny předměty):

Zohlednit pomalejší tempo při střídání činností. Průběžná kontrola během výuky. Při delší zrakové práci je vhodné zkracovat zadání úkolů nebo ponechat delší čas na jejich zpracování a dokončení. Je ale i vhodné zařadit kratší přestávku a dodržovat pravidla zrakové hygieny.

Způsoby hodnocení a klasifikace:

Běžná klasifikace. Využívat i pochvaly a povzbuzení.

Organizace péče (kdo, kdy):

Přítomnost asistenta pedagoga při hodinách tělesné výchovy.

Potřebné pomůcky:

Dva zvláštní soubory všech učebnic, jeden pro školní potřeby a druhý pro domácí přípravu. Pracovní místo ve třídě volit v první lavici uprostřed vlevo nebo v levé části třídy u okna. Zajistit optimální osvětlení, při oslnění užívat žaluzie. Při psaní na tabuli užívat barvy kontrastní k povrchu tabule. Dle potřeby využívat tmavou matnou kontrastní podložku na pracovním stole. Při zjištění problému s psaním do běžných sešitů vyzkoušet sešity se zvýrazněnými linkami. Užívat psací a výtvarné potřeby s výraznou stopou stejně jako výrazné materiály. Při čtení využívat sklopnou polohovací desku a záložku.

Individuální plán pro jednotlivé předměty

(konkrétní cíle, organizace výuky, obsahové rozvržení učiva, forma zadávání úkolů, pedagogické postupy):

Tělesná výchova

Vyvarovat se pádům, úderům do hlavy, hlubokým předklonům a visům střemhlav, prudkým a tvrdým doskokům. Nezúčastňovat se skupinových míčových her. Je však možné žáky zapojit individuálně s použitím lehkých pestrobarevných molitanových míčů. Za těchto okolností není nutné odkládat brýle. Další vhodné aktivity jsou vybrané atletické disciplíny, plavání, taneční prvky, relaxační cvičení apod.

Matematika

Zvýšená časová tolerance v geometrii. Doporučena měkká tužka s výraznou stopou.

Anglický jazyk a český jazyk

Zvětšovat anglická slovíčka na formát A4. Využití sešitů se širšími linkami.

Forma spolupráce rodičů na plnění IVP:

Individuální konzultace, účast na rodičovských schůzkách.

Podíl žáka na řešení problému:

Aktivní spolupráce a komunikace při potížích. Využívání pomůcek a dodržování pokynů.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Podpisy účastníků, kteří se podílejí na realizaci IPV:

- Třídní učitel:
- Výchovný poradce:
- Rodiče:
- Ostatní vyučující:
- Ředitel školy:
- Učitel Čj:
- Asistent pedagoga:
- Žák:

V Xxxx dne:

Svým podpisem potvrzuji, že výše uvedená doporučení se mnou byla projednána a že jsem rozuměl jejich povaze a obsahu. S navrhovanými doporučeními ...

1. souhlasím
2. nesouhlasím
3. souhlasím s výhradami

Datum:

Podpis:

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Grantový projekt
Vzdělávací program pro učitele – výchovné poradce
(CZ.1.07/1.3.48/02.0013)

Výstupní práce e-kurzu

„Individuální vzdělávací plán“

13 - práce zařazená do Sborníku dobré praxe

***IVP žáka 4. třídy ZŠ s SPU
(dyslexie, dysortografie)***

Zpracoval(a): Xxxx Yyyy

Dne 15. 7. 2014

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příjmení a jméno žáka: Milan Xxxx

Datum narození: xx.xx.2002

Škola/třída: Základní škola a Mateřská škola v Xxxx

Bydliště: Xxxx

Rozhodnutí o povolení vzdělávání žáka/žákyně podle IVP ze dne. Xxxx

Zdůvodnění

(informace o schopnostech žáka/žákyně, důvody k integraci žáka/žákyně, specifika chování a sociální vztahy, postoj rodičů)

Milan je žákem 4. třídy. Z důvodu zohlednění speciálních potřeb žáka pro výuku byl Milan přešetřen v pedagogicko-psychologické poradně, a to na žádost rodičů a doporučení školy.

Dle aktuální zprávy z poradny ze dne 19.3. 2013 se u Milana jedná o specifickou vývojovou poruchu učení – dyslexie a dysortografie v kombinaci s poruchou koncentrace pozornosti (se snadnou unavitelností) a oslabenou pracovní sluchovou pamětí a vizuomotorikou. Porucha je takového rozsahu, že opravňuje žáka ke vzdělávání dle IVP.

Zdravotní anamnéza žáka bez závažných rizikových faktorů. V předškolním věku veden na logopedii pro vícečetnou dyslálii. Hereditární zátěž – u obou starších bratrů zjištěna SPU, jejíž linie zřejmě vede k matce. V rodině vícejazyčné prostředí – matka mluví česky, otec německy a anglicky, rodiče mezi sebou mluví německy, sourozenci německy, česky i anglicky.

Nástup do školy proběhl v řádném termínu, první dva roky základního vzdělávání na ZŠ Xxxx ve třídě s více než 20 dětmi, zde zaznamenána mírná chybovost v písemném projevu. Od září 2012 nastoupil do 3. třídy Xxxx School, začleněn do třídy se 13 žáky. Obtížné vyrovnávání s tempem výuky. Intenzivní angličtina ve 3. ročníku, polovina školního programu je realizována v angličtině, proto školní rok 2012/13 v anglickém podpůrném programu ELL, který pomáhá žákům s nižší úrovní jazykových znalostí, aby tyto znalosti doplnili. Zde je výuka realizovaná dle individuálního podpůrného plánu, který je sestaven každému žákovi. Tento plán u Milana vycházel z jeho zdravotního postižení a toleroval jeho speciální vzdělávací potřeby. Výrazný pokrok i v důsledku žákovy snahy a domácí konverzace s otcem v angličtině, od 4. ročníku škol. roku 2013/14 přeřazen do skupiny s angličtinou dle ŠVP mezi ostatní spolužáky.

V českém výukovém bloku se po změně školy se výrazně zvýšila chybovost. Třídní učitelka hodnotí Milana jako veselého živého chlapce s častými poruchami pozornosti. Potřebuje průběžný dohled, má obtíže v zapamatování nového učiva.

Milan je aktivní fotbalista, hraje v žákovské reprezentaci TJ Xxxx. V současnosti dochází ke kolizím mezi studijními povinnostmi, domácí přípravou a intenzivní sportovní činností – výhledově bude třeba řešit.

Na základě vyšetření je doporučeno:

- Tolerovat individuální pracovní tempo zvláště při psaní, kontrole, poskytnout dostatek času na vypracování, kontrolu, opravy
- Na osvojení látky ponechat více času
- Umožnit častější pohybové uvolnění, střídání činností
- Využít oční kontakt, opakovat instrukce
- Pomoci organizovat činnosti
- Strukturovat náročnější úkoly, velké úkoly dělit na menší
- Ujistit se, že Milan ví, co má dělat
- Poskytnout vzor na zpracování zřetelně podnětného materiálu
- Při ověřování znalostí upřednostnit ústní formu
- Hodnotit s přihlédnutím k obtížím, dát druhou šanci
- Umožnit volnější tempo čtení, požívat záložku, pracovat s obsahem čteného
- Tolerovat individuální tempo psaní a tolerovat nižší kvalitu grafického projevu, nechat vybrat typ písma
- Zohlednit chyby specifického charakteru – diakritiku, velká písmena, oddělování slov, komolení shluku souhlásek
- Umožnit ústní opravu chyb
- V matematice poskytnout zřetelnou oporu při zadání úkolu, poskytnout více času na práci, složitější úlohy rozdělit na části

Předměty, jejichž výuka je realizována podle individuálního vzdělávacího plánu

Český jazyk a literatura

Matematika

Odborný posudek vypracován pracovištěm:

Pedagogicko-psychologická poradna Středočeského kraje, XXXX

Platnost posudku do:

30.6.2014

Cíle v konkrétních oblastech výuky, předmětech.

Aktuální výsledky vzdělávání žáka a plán jejich rozvoje.

Metody, postupy pedagogické práce, učební materiály, ověřování a hodnocení výsledků:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Český jazyk

Při výuce předmětu je třeba mít na zřeteli doporučení PPP.

Časová dotace: 6 hodin

Učebnice:

Kosová, J., Babušová, G.: Český jazyk pro 4. ročník základní školy (učebnice), Fraus 2010

Kosová, J., Babušová, G.: Český jazyk pro 4. ročník základní školy (pracovní sešit 1, 2), Fraus 2010

Další informační zdroje:

Pravidla českého pravopisu, Slovník spisovné češtiny, Internetová jazyková příručka, kopírované materiály, encyklopedie, vlastní knihy

Září

Žák se seznamuje se svými specifickými pomůckami pro tento školní rok - barevné přehledy vzorů a skloňování, přehledy vyjmenovaných slov (ze 3. ročníku), slovních druhů (ze 2. a 3. ročníku) a mluvnické kategorie jmen a sloves (ze 3. ročníku), tabulky s hláskovými skupinami (ze 2. ročníku). Chápe strukturu referátů a čtenářského zápisu.

Žák porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová. |

Žák rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku. Využívá barevných skládaček a šablon k zápisu stavby slova.

Žák doplňuje správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách.

Žák určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu.

Žák v textu rozpozná vlastní jména, správně píše podstatná jména vlastní a obecná. Pracuje se jmény spolužáků, členů rodiny, s adresami.

Žák doplní řadu slov souřadných, k nim vytvoří slovo nadřazené. Žák ke slovu nadřazenému uvede slova podřazená.

Žák k nabídnutým slovům vytvoří synonyma či antonyma, užije je ve větách.

K práci na poli slovní zásoby se doporučuje užívat slovní mapy a „pavouky“.

Žák nabídne různá možná řešení daných konfliktů; na jednoduchém příkladu odhalí manipulaci, dokáže řešit jednoduché konflikty.

Žák si krátkým dopisem z prázdnin zopakuje stavbu tohoto útvaru. Užívá předtištěné šablony dopisu.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Žák chápe pojem literatura, ovládá rozdělení na základní druhy – lyrika, epika, drama; odlišuje poezii a prózu; v básnickém textu vyhledá sloku, verš, rým; rozlišuje rým sdružený a střídavý.

Učitel pomůže Milanovi vybrat četbu pro tento školní rok se zřetelem k obsahu a písmu – raději větší font a jednodušší texty, rovněž je vhodné doporučit CD s namluvenými texty. Rovněž vhodné pracovní listy k četbě, např. na www.kmc.cz

Říjen

Žák správně píše párové souhlásky na konci slov.

Žák píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách.

Žák v nabídnutých slovech správně píše bje, vje.

Ve všech případech žák odůvodňuje pravopis a navazuje na své znalosti ze 3.ročníku.

Žák vyjmenuje slovní druhy a uvede příklady, slovní druhy rozděluje do skupin na slova ohebná a neohebná, pomáhá si barevným a číselným označením druhů.

Žák vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty.

Žák u sloves určuje osobu, čas, číslo, v textu vyhledá infinitiv, odlišuje slovesný tvar jednoduchý a složený.

Žák vytvoří osnovu ke krátkému textu, jednoduchý text rozdělí do odstavců, sestaví z vět či krátkých odstavců na základě časové či příčinné souvislosti příběh, sdělení. Možno použít techniku textové koláže apod. Rovněž se doporučuje vyjít ze zvukové ukázky a nechat žáka ústně rekapitulovat příběh.

Žák čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas.

Žák vyplní jednoduchou přihlášku.

Žák charakterizuje žánr sci-fi, svou čtenářskou zkušenost o vybrané dílo např. Julese Verna. Projít se zkušenostmi filmového diváka.

Listopad

Žák rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary a chápe vhodnost užití příslušného lexika v projevech psaných a mluvených.

Žák odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí; užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projev je obměňuje.

Žák na jednoduchých příkladech popíše změnu kmenové samohlásky, souhlásky.

Žák v nabídnutém příkladu rozliší a správně napíše předložku a předponu. Pracuje s různobarevnými podklady a šablonami.

Žák na příkladu vysvětlí princip skloňování, vyjmenuje vzory podstatných jmen rodu středního, přiřadí podstatné jméno rodu středního k jeho vzoru, skloňuje podstatná jména podle vzorů, píše správně koncovky podstatných jmen rodu středního. Důkladně si osvojuje algoritmus přiřazování ke vzorům, zařazuje si je do portfolia.

Žák ovládá různé možnosti realizování omluvy a prosby, rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace.

Žák se seznamuje s žánrem dobrodružné literatury a s vybranými autory. Navazuje na znalost filmů s danou tematikou.

Prosinec

Žák vyjmenuje vzory podstatných jmen rodu ženského, přiřadí podstatné jméno rodu ženského k jeho vzoru, skloňuje podstatná jména podle vzorů, píše správně koncovky podstatných jmen rodu ženského.

Žák vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku, dokáže vést rozhovor, uplatnit se v diskusi, naslouchat. Nacvičuje vánoční divadelní představení a rozvíjí dovednosti mluveného projevu.

Žák charakterizuje žánr historické dobrodružné literatury, rytířského hrdinu a hledá důvody obliby tohoto žánru v historii; jmenuje hlavní autory a díla.

Leden

Žák v textu rozliší větu zvolací, uvede příklad věty zvolací.

Žák v textu rozliší přímou řeč a uvozovací větu, v textu odliší přímou a nepřímou řeč.

Žák odliší životná a neživotná podstatná jména rodu mužského, vyjmenuje vzory podstatných jmen rodu mužského, přiřadí podstatné jméno rodu mužského k jeho vzoru.

Žák popisuje předmět i činnost ústně i písemně s ohledem na adresáta a situaci.

Žák opakuje literární učivo podle svých potřeb a dokončuje čtenářské zápisy.

Únor

Žák sloveso zařadí do skupiny podle slovesného způsobu.

Žák píše správné i/í v koncovkách slovesných tvarů přítomného a budoucího času.

Žák v textu najde a rozliší přísudek holý a rozvitý, v nabídnuté větě vyhledá základ věty.

Žák odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí, užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje, využívá vhodně vět jednoduchých a souvětí, v nich vhodné spojovací výrazy, analyzuje souvětí za pomoci vzorců.

Žák vypráví ústně i písemně s ohledem na adresáta a situaci, rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace.

Žák charakterizuje formu románu.. Žák používá správně pojmy námět, téma, motiv. Žák jmenuje hlavní autory a díla, může navázat i na filmová zpracování.

Březen

Žák vyhledává skladební dvojice, určí základ věty.

Žák upevňuje si probrané učivo dle svých individuálních potřeb.

Žák upevňuje probrané učivo dle svých individuálních potřeb.

Žák vysvětlí rozdíly mezi povídkou a románem, dokládá formy na základě vlastní četby

Duben

Žák volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru, dokáže vést rozhovor, uplatnit se v diskusi, naslouchat, vyjádřit vzkaz na záznamník.

Žák sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržением časové posloupnosti.

Žák charakterizuje žánr detektivní literatura. Žák jmenuje hlavní autory a díla.

Květen

Žák správně píše přípony podstatných jmen,

Žák píše správně po stránce obsahové i formální popis pracovního postupu. Vychází z obrazové dokumentace pracovního postupu.

Žák rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává a barevně je označuje, posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení, reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta.

Žák charakterizuje žánr populárně naučná literatura a literatura o umění. Žák jmenuje hlavní autory a díla.

Červen

Žák v textu vyhledá číslovky, dělí je podle významu do skupin.

Žák používá techniky čtenářské gramotnosti ke zlepšení porozumění textu.

Žák si začíná uvědomovat, že každé sdělování je souhra dvou partnerů v určité situaci.

Žák opakuje učivo 4. ročníku dle svých potřeb.

Žák opakuje literární učivo 4. ročníku dle svých potřeb.

Žák uzavírá ročníkové portfolio a čtenářský deník.

Matematika

Při výuce předmětu je třeba mít na zřeteli veškerá doporučení PPP. Výuku a domácí přípravu lze efektivně obohatit prací v programech např. Mathletics nebo Matematika hrou.

Časová dotace:

3 + 1 hodina v anglickém jazyce

Učebnice:

Hejný M., Jirotková D., Bomerová E., Michovná J., – Matematika pro 4. Ročník základní školy, Fraus, 2010

Další informační zdroje

Hejný M., Jirotková D., Bomerová E., Michovná J., – Matematika pro 4. ročník základní školy – pracovní sešit, Fraus, 2010

Kolektiv autorek a Blažková J. Matematika pro 4. ročník základní školy, Fragent, 2008

Září

Žák se seznamuje s pomůckami pro tento školní ro (tabulka násobení, stovková tabulka, předtištěné zvětšené šablony na indické násobení, násobilkové obdélníky, pavučiny apod.)

Žák si řešením úloh oživí jednotlivá prostřední: sémantická (autobus, krokování, děda Lesoň, peníze Biland, cyklotrasy, výstaviště, rodina), strukturální (součtové trojúhelníky, násobilkové obdélníky, hadi a pavučiny, číselné řady) a geometrické (cesty po čtvercové mříži, mřížové i nemřížové objekty, parkety, dřívka, krychlové stavby a krychlová tělesa).

Žák využívá asociativnost sčítání a násobení při řešení úloh s užitím závorek.

Žák provádí písemné početní operace včetně kontroly výsledku.

Pro prostředí typu násobilkových obdélníků, pavučin, čtvercová mříž, parkety používá zvětšené předtištěné šablony.

Říjen

Žák řeší rovnice v prostředí dědy Lesoně, odhaluje zákonitosti, popisuje proces.

Žák upevňuje představu sudého a lichého čísla, vyřeší násobilkové obdélníky a grafy, určí obsah pomocí čtvercové mříže.

Žák rozpozná rovnoramenný trojúhelník a kosočtverec, narýsuje úhlopříčky čtverce a kosočtverec, určí kolmost, učí se argumentovat.

Žák využívá výhodného sdružování čísel při sčítání několika sčítanců bez závorek.

Žák zaokrouhluje čísla (do milionů) s použitím znaku pro zaokrouhlování

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Listopad

Žák poznává geometricky vyjádřené kmenové zlomky a umí je zapsat, rozdělí geometrický útvar na určené části, uvede příklady rovnoběžnosti.

Žák určí zbytek při dělení, seznamuje se s algoritmem písemného dělení, vydělí trojciferné číslo číslem jednociferným pomocí algoritmu, seznámí se s pojmem dělitelnost. Pro tuto operaci je třeba dohlížet na grafiku a je nutno vést žáka k uvědomění si vztahu mezi zápisem a správností výpočtu.

Prosinec

Žák využívá schodiště jako model pro sčítání a odčítání, řeší rovnice krokováním, čte a zapisuje římské číslice.

Žák rozvíjí svůj vhled do rovnicových situací, dokáže přepsat rovnici pomocí zvířátek, hada, myšleného čísla i čísel. Pro demonstraci rovnice se doporučuje simulace vah a závaží,

Žák přiřadí k zadanému jednoduchému matematickému vyjádření smysluplnou slovní úlohu (situace ze života).

Leden

Rovnostranný trojúhelník, vytvoří krychlovou stavbu podle zadání a popíše postup konstrukce ikonickým jazykem.

Žák vyhledá dvojice kolmic a rovnoběžek v rovině.

Žák načrtne kolmici a rovnoběžku ve čtvercové síti. Žák určí pomocí čtvercové sítě obsah rovinného útvaru a porovnává je.

Žák vytvoří ve čtvercové síti osově souměrný útvar podle osy v lince mřížky.

Žák porovnává obvody rovinných útvarů, převádí jednotky délky (mm, cm, dm, m, km).

Únor

Žák se učí sbírat data, organizovat soubor dat, písemně nebo graficky je prezentovat a analyzovat.

Žák poznává geometricky vyjádřené kmenové zlomky a umí je zapsat číslem, zapíše číselný rozklad čtyřúhelníku a úsečky, pracuje s různými modely zlomků.

Žák narýsuje trojúhelník nebo trojúhelník se třemi zadanými délkami stran.

Březen

Žák řeší konstrukční úlohy, seznamuje se se souřadnicovým zápisem bodů na mříži, klasifikuje trojúhelníky, rozpoznává a konstruuje útvary souměrné podle osy.

Žák získává zkušenosti s velkými čísly v různých kontextech.

Žák si manipulativní činností upevňuje základní geometrické pojmy, získává další zkušenosti s prostorovými geometrickými útvary, jako je krychle, hranol a čtyřstěn, rozvíjí svoji prostorovou představivost.

Žák vybírá a porovnává ze zadání úlohy data podle daného kritéria

Duben

Žák se pomocí manipulace a vizualizace seznamuje s pojmem dělitelnost, učí se přesně rýsovat a osvojuje si znakový zápis konstrukce.

Žák řeší kombinatorické situace, učí se přehledně evidovat řešení, pracuje se získanými statistickými daty.

Žák pracuje s celými čísly v různých prostředích, definuje pojem lichoběžník.

Žák řeší rovnice v prostředí dědy Lesoně, pavučin, sčítacích trojúhelníků a šipkových grafů, řeší a tvoří slovní úlohy se zlomky. Užívá předtištěných zvětšených šablon.

Květen

Žák nacvičuje rýsování kolmic, rovnoběžek a kružnic podle slovního zadání a současně se seznamuje s konvenčním popisem konstrukce, učí se používat úhломěr a určovat velikost úhlů.

Žák pracuje s daty, zaznamenává a vyhodnocuje statistické údaje, seznamuje se s algoritmem násobení dvojciferným číslem, i zde je třeba sledovat jeho grafický záznam..

Žák rozvíjí svoji schopnost formulovat a obhajovat tvrzení při řešení úloh geometrických i aritmetických.

Žák používá údaje z různých typů diagramů (sloupcový a kruhový diagram bez použití %).

Červen

Žák opakuje učivo 4. ročníku podle svých potřeb.

Žák vyhledá v textu úlohy potřebné údaje a vztahy, vyhodnotí výsledek úlohy.

Specifická vzdělávací opatření + redukce či úpravy očekávaných výstupů

Učební dokumenty

- Učebnice
- Pracovní sešity
- Milanovy sešity, čtenářský deník a portfolio
- Milanovy testy a kontrolní diktáty

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Organizace výuky

- individuální integrace v běžné třídě
- dle možností fyzické uvolnění a práce v jiném režimu

Způsob zadávání a plnění úkolů

- ústně, písemně

Způsob ověřování vědomostí a dovedností

- zohlednění jeho individuálního tempa: při ověřování vědomostí bez časového limitu/hodnotit pouze to, co žák stihne dokončit
- preferovat ústní zkoušení před písemným
- k ověřování znalostí využít testy s možností výběru odpovědi

Způsob hodnocení

- slovní hodnocení v českém jazyce a matematice

Personální zajištění, účast dalšího pracovníka ve škole

- všichni, kdo se podílejí na speciální péči
- třídní učitel
- výchovný poradce
- školní psycholog

Další subjekty, které se podílejí na vzdělávání žáka/žákyně

Pedagogicko-psychologická poradna Středočeského kraje

Praha – východ, Mochovská 570, 194 00 Praha 9

Spolupráce se zákonnými zástupci žáka/žákyně

- podpora v domácí přípravě
- kontrola školní i domácí práce, sledování třídního a školního webu a informací ze Škola on-line, sledování Class Dojo, čtvrtletní schůzky s rodiči
- vést žáka k samostatnosti: plánování si práce, vlastní kontrole

Aktivita, podíl žáka

- pravidelně se připravuje do školy
- plní zadané úkoly
- plánuje si postup práce

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- provádí kontrolu odvedené práce

Návrh případného snížení počtu žáků ve třídě, zřízení funkce asistenta:

Ne

Poznámky a doporučení pro další vzdělávání žáka/žákyně

Vzhledem k indispozici žáka a k jeho výraznému fotbalovému talentu lze uvažovat i o volbě sportovní školy

Předpokládaná potřeba navýšení finančních prostředků nad rámec prostředků státního rozpočtu poskytovaných podle zvláštního právního předpisu

Ano, k zajištění speciální péče je třeba navýšených finančních prostředků

Na vypracování Individuálního vzdělávacího plánu se podíleli

Xxxx

Zákonný zástupce

Třídní učitelka:

Výchovný poradce

Ředitelka pro ZŠ

Schůzky osob, podílejících se na vzdělávání a odborné péči o žáka/žákyni:

(reflexe výuky, hodnocení jejího průběhu, aktualizace časového a obsahového plánu, úpravy a změny)

25.9. 2014, otec, třídní učitelka a výchovná poradkyně

27.1.2014 otec, třídní učitelka a výchovná poradkyně

14.3.2014 plánována další schůzka ohledně žákova zapomínání

Závěry pro další vzdělávání žáka/žákyně

Zhodnocení průběhu a výsledků vzdělávání žáka/žákyně.

Případná doporučení pro další období.

- Větší důraz na soustředění v hodině, kontrola zápisu úkolů do diáře.
- Nutné domácí procvičování, jsou doporučeny vhodné příručky.
- Požadavek na rodiče ve věci kontroly na webu třídy.
- Změna zasedacího pořádku ve třídě, posazení Milana vedle klidnější dívky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Grantový projekt
Vzdělávací program pro učitele – výchovné poradce
(CZ.1.07/1.3.48/02.0013)

Výstupní práce e-kurzu

„Individuální vzdělávací plán“

14 - práce zařazená do Sborníku dobré praxe

***IVP žáka 8. třídy ZŠ
s PAS a LMP***

Zpracoval(a): Xxxx Yyyy

Dne 15. 7. 2014

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jméno a příjmení : Xxxx Xxxx

Datum narození: xx.xx.1998

Škola: Základní škola praktická Xxxx, okres Xxxx

Školní rok: 2013/2014

Ročník: 8. (devátý rok školní docházky)

Vzdělávací program:

Školní vzdělávací program Základní škola praktická Xxxx,
č.j., 9999, zpracovaný dle RVP ZV - LMP

Závěry speciálně pedagogického a psychologického vyšetření:

Dětský autismus (středního až těžkého stupně), porucha aktivity a pozornosti, porucha motorických funkcí

Konzultant: Xxxx

Platnost posudku: do 31.8.2014

Vstupní pedagogická diagnostika:

- Intelektové charakteristiky a projevy – žák udrží pozornost během vyučovací hodiny, pomalé vyjadřování (hledání správných slov), častá echa, pomalé pracovní tempo, obtíže v grafomotorice
- Sociální charakteristiky a projevy – žák nemá problém v kontaktu se spolužáky ze své třídy, u žáků ostatních tříd je zřejmá nejistota, oční kontakt udržuje, permanentní úsměv, sám kontakt nevyhledává, pokyny učitele plní
- Emocionální charakteristiky a projevy – žák je velmi citlivý, emočně závislý, nevyrovnaný, projevuje velkou úzkost při tématu *nemoc, úraz* a v případě, kdy někoho vidí plakat, má strach ze psů

Jiná zdravotní oslabení: - - -

Organizace výuky:

Individuální integrace ve škole samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením

Pedagogické postupy:

- přesnost a jasnost pravidel, zajištění předvídatelnosti, přesné a jasné pokyny
- jasná, konkrétní motivace
- vyšší míra tolerance
- důslednost v přístupu
- vysvětlení sociálně komunikačních pravidel a situací, vyšší míra pomoci v situacích, které vyžadují praktický úsudek
- vyšší míra vizuální podpory
- maximální názornost
- relaxační činnosti
- dramaterapeutické metody jako formy nácviku praktických sociálních dovedností
- řád a pravidelnost

Používané materiály a pomůcky:

Komunikační deník, sešity s pomocnými linkami, manipulační kartičky, obrázky

Způsob zadávání a plnění úkolů:

Krátké a krátkodobé úkoly zadávané jednoznačnými, přesnými pokyny s jasně vymezeným začátkem a koncem práce.

Způsob ověřování vědomostí a dovedností:

Ústní i písemné zkoušení – stručná, srozumitelná, konkrétní otázka/výstižná odpověď, nutno stále ověřovat, zda žák zadání rozumí

Způsob hodnocení:

Hodnocení klasifikačním stupněm, hodnotit s tolerancí, dopřát pozitivní prožitek, zohlednit pomalé tempo, výkyvy pozornosti, horší kvalitu písma a úpravy

Personální zajištění průběhu vzdělávání:

Žák je v současné době dobře adaptován, není zapotřebí asistenta pedagoga.

Předpoklad navýšení finančních prostředků:

Žák zařazen do školy pro žáky se zdravotním postižením

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Další subjekty podílející se na vzdělávání žáka:

ZUŠ – výuka hry na flétnu

Sokol – všeobecný tělesný rozvoj

Spolupráce se zákonnými zástupci žáka:

- komunikační sešit – spolupráce se školou v přípravě na vyučování
- zajištění pravidelné a pečlivé domácí přípravy
- podpora motivace
- podpora zájmových aktivit a mimoškolních činností
- okamžité informace o případných obtížích – telefonicky, e-mailem

Časový a obsahový plán vzdělávání žáka:

Období:

1. pololetí školního roku 2013/14

Předpokládané individuální výstupy žáka za dané období:

Nejsou nutné obsahové změny, tzn. žák plní očekávané výstupy v souladu s výše uvedeným školním vzdělávacím programem ve všech předmětech.

Poznámky:

Zákonní zástupci budou třídním učitelem nebo výchovným poradcem upozorněni na splnění 9 let povinné školní docházky v tomto školním roce a budou vyzváni k projednání možností dalšího vzdělávání žáka s ředitelkou školy.

Na vypracování IVP se podíleli: *(jména a podpisy)*

Třídní učitelka

Vyučující jednotlivých předmětů

Výchovný poradce

Zákonní zástupci

Ředitelka školy

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Grantový projekt
Vzdělávací program pro učitele – výchovné poradce
(CZ.1.07/1.3.48/02.0013)

Výstupní práce e-kurzu

„Individuální vzdělávací plán“

15 - práce zařazená do Sborníku dobré praxe

IVP žáka 3. ročníku ZŠ

s SPU a SPCH

(dyslexie, dysortografie, ADHD)

Zpracoval(a): Xxxx Yyyy

Dne 15. 7. 2014

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Individuální vzdělávací plán

Jméno a příjmení : Filip Xxxx

Datum narození: 99.99.1998

Školní rok: 2013/2014

Třída: III.

Závěry a doporučení odborného pracoviště: PPP – Xxxx, Xxxx ulice 99,
ze dne XX.XX.2013

Platnost odborného posudku do: 30.6.2014

Specifické vývojové poruchy školních dovedností
Dyslexie   Dyskalkulie   Dyspraxie   Dysgrafie Dysortografie Dyspinxie   Dysmuzie
Grafomotorické obtíže
Specifické poruchy chování
ADHD syndrom   ADD syndrom

Základní údaje o žákovi:

Filip potřebuje neustálý dohled a vedení. Bez pomoci paní asistentky by nebyl schopen plnit své školní povinnosti. Filip má časté výkyvy v chování, nemá rád změny, někdy odmítá spolupracovat, je velmi úzkostný, tělesně neklidný. Ve škole je mu podáván lék Ritalin (v deset hodin, jedna tableta).

Diagnostický závěr:

Výrazné poruchy aktivity a pozornosti. Úzkostná porucha, emoční labilita, tenze. Specifické poruchy učení na podkladě poruchy aktivity a pozornosti – středně těžká dyslexie, středně těžká dysortografie. Grafomotorické obtíže. Pozvolněji se rozvíjející matematické schopnosti.

Návrh sníženého počtu žáků ve třídě: ne

Účast dalšího pedagogického pracovníka, případně asistenta: ano

Čerpání navýšených finančních prostředků: ano

Reedukace: ano / 1 hodina týdně

Obecné metody a přístupy práce k žákovi:

Nenutit ke klidu, často střídat činnosti, udržovat častý oční kontakt, využívat zklidňující dotek, zadávat krátké a krátkodobé úkoly, předcházet úzkostem a tenzi, poskytovat okamžitou zpětnou vazbu, stanovit jasná pravidla a hranice, režim a řád, při výrazném neklidu a nesoustředění, úzkosti využívat relaxační chvíle, úzká spolupráce s rodinou, preferování ústního zkoušení, multisenzoriální přístup.

Specifické metody práce se žákem v Českém jazyce:

Filip má k dispozici při přepisu slov, vět tabulku s přehledem psacího písma, tabulku s přehledem abecedy, tabulku s přehledem vyjmenovaných slov, tabulku s přehledem pádových otázek. Je nutné se vždy ujistit, že Filip zadání úkolu rozumí; pokud nepochopí, je bezradný, nastupuje panika, pláč a Filip přestane pracovat.. Potřebuje se neustále ujišťovat, že pracuje správně (pokud si není jistý, sám zvedne ruku a ještě jednou se zeptá na zadání úkolu). Při psaní je třeba uvolnit ruku v rameni, lokti a zápěstí za pomoci uvolňovacích cviků (využíváme říkanek k uvolňovacím cvikům, které Filip má k dispozici i doma). Je třeba dbát na správný úchop pera. Čtení probíhá ve spolupráci celé rodiny, část textu čte Filip a část textu čte maminka nebo babička. Využíváme párové čtení se spolužákem nebo učitelem. Dbáme na čtení s porozuměním. Při psaní využíváme pomocné linky. Volíme zkrácené formy diktátů.

Příloha I. (Plán cílů na 1. a 2.pololetí školního roku 2013/2014)

Specifické metody práce se žákem v Matematice:

Filip má k dispozici tabulku s násobky 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 a 10, stovkovou tabulku, tabulku s římskými číslicemi, číselnou osu, tabulku s jednotkami délek. Pokud pracujeme s příklady na násobení, dělení, sčítání a odčítání (karty s příklady), Filip si příklady odnáší do lavice a pod vedením paní asistentky je vypočítá, kontrolu provádíme společně s ostatními dětmi.

Specifické metody práce se žákem v Anglickém jazyce:

Filip bude zkoušen ústně, pokud bude zkoušen formou testů, pak s možností volby správných odpovědí. Má k dispozici tištěný slovníček s výkladem v češtině. V hodinách anglického jazyka je potřeba stálého vedení a dohledu paní asistentky při správné výslovnosti, při práci s učebnicí a pracovním sešitem.

Zohlednit:

Individuální tempo, poruchu výslovnosti, poruchu krátkodobé paměti, výkyvy a kolísání ve výkonnosti, poruchu pozornosti, psychomotorický neklid a impulzivitu

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Hodnocení a klasifikace

Forma hodnocení: známky (viz Pravidla hodnocení žáků – Klasifikační řád ZŠ Xxxx:)

Hodnotící stupnice:

100% - 90%	prakticky bezchybný stav	vynikající, příkladný,	1
89% - 70%	převládající pozitivní zjištění, dílčí chyby	velmi dobrý, nadprůměrný	2
69% - 40%	pozitivní a negativní v rovnováze	průměrný	3
39% - 15%	převaha negativních zjištění, výrazné chyby	citelně slabá místa	4
pod 15%	zásadní nedostatky	nevyhovující stav	5

Při klasifikaci je brán ohled na specifickou chybovost v psaní. Filip má zavedeno žákovské portfolio do kterého ukládáme čtvrtletní práce, pololetní práce, projektové práce. Respektujeme pomalejší tempo osvojování poznatků a dovedností. V případě písemného zkoušení využíváme možnosti osobního vysvětlení nejasných odpovědí a dozkoušení. Využíváme „hravé“ způsoby hodnocení – razítka za přečtení textu do notýsku; obrázky - skřítek Šikulka za dokončenou práci v hodinách Čj, M, Aj, Prv.

Spolupráce s rodiči, účast rodičů na plnění IVP

Průběžné konzultace ve škole, relaxační a klidová cvičení během vyučování a domácí přípravy, jasné a zejména důsledné pokyny a zadání.

Podíl žáka

Plnění zadaných úkolů, snažit se dokončit započatou práci a úkoly.

Pravidelná domácí četba (párové čtení s rodičem).

Pravidelná docházka na reedukaci 1 hodina týdně.

Kdykoliv požádat o pomoc.

Podpůrná opatření

Asistentka pedagoga. Dyslektické čítanky, počítačové programy výukové, reedukační, tabulka psacího písma, abecedy, vyjmenovaných slov, pádových otázek, přehledy pravidel, pracovní listy, názorné pomůcky, osy, mapy, atlasy. Šimonovy pracovní listy 11 – grafomotorická cvičení, pracovní sešity pro děti s dysortografií.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vzděláván podle učebního dokumentu

Školní vzdělávací program Základní škola Xxxx č. j. I – 13/07 (zpracován dle RVP ZV)

IVP vypracovala: Mgr.Xxxx

Pracovník školského poradenského zařízení, který zpracoval zprávu z vyšetření a podklady pro IVP, se kterým je možno IVP konzultovat:

Xxxx

S IVP byli seznámeni, podílejí se na jeho zpracování, plnění a hodnocení (podpisy)

Třídní učitelka

Výchovný poradce

Ředitelka školy

Asistentka pedagoga

Ostatní vyučující (Aj)

Zákonný zástupce

Žák

IVP schvaluje:

Datum a podpis ředitelky školy:

Kontrola plnění			
Datum	Podpis třídní učitelky	Podpis rodičů	Poznámky

Přílohy:

- Příloha I.** Plán cílů IVP na 1.pololetí školního roku 2013/2014
Plán cílů IVP na 2.pololetí školního roku 2013/2014
- Příloha II.** Hodnocení plnění IVP za 1.pololetí školního roku 2013/2014
Hodnocení plnění IVP za 2.pololetí školního roku 2013/2014

Plán cílů IVP na 1.pololetí školního roku 2013/2014

Jméno žáka: Filip

Příjmení žáka: YYY

Třída: III.

Předmět: Český jazyk

Měsíc	Plán cílů
ZÁŘÍ	Opakování učiva 2.ročníku – slova se stejným nebo podobným významem, slova významem protikladná, slova významem nadřazená, podřazená, souřadná, slabika, hláska, písmeno, souhlásky tvrdé, měkké, obojetné, vlastní jména, písmeno ě, souhlásky na konci slova, věta jednoduchá, větný celek. Podpůrná opatření: Tabulka s přehledem abecedy, tabulka s přehledem psacího písma, záložka na čtení.
ŘÍJEN	Tvary slov, slova příbuzná, řazení slov podle abecedy, souhlásky uvnitř slov - b nebo p, d nebo t, d' nebo t', v nebo f. Podpůrná opatření: Kartičky s hláskami b,p,d,t,d',t',v,f, , tabulka s přehledem psacích písmem, tabulka s přehledem abecedy.
LISTOPAD	Souhlásky uvnitř slov – z nebo s, ž nebo š, h nebo ch, vyjmenovaná slova po b. Podpůrná opatření: Kartičky s hláskami s,z,š,ž,h,ch, přehled vyjmenovaných slov, tabulka s přehledem psacího písma, záložka na čtení, tabulka s přehledem abecedy.
PROSINEC	Vyjmenovaná slova po l, m. Podpůrná opatření: Přehled vyjmenovaných slov, tabulka s přehledem psacího písma, záložka na čtení, tabulka s přehledem abecedy
LEDEN	Vyjmenovaná slova po p, s, v. Podpůrná opatření: Přehled vyjmenovaných slov, tabulka s přehledem psacího písma, záložka na čtení, tabulka s přehledem abecedy.

Zpracovala: Mgr.Xxxx.

Plán cílů IVP na 2.pololetí školního roku 2013/2014

Jméno žáka: Filip

Příjmení žáka: Xxxx

Třída: III.

Předmět: Český jazyk

Měsíc	Plán cílů
ÚNOR	Vyjmenovaná slova po z, slovo a skutečnost, slovní druhy – podstatná jména, slovesa, přídavná jména, příslovce. Podpůrná opatření: Přehled vyjmenovaných slov, tabulka s přehledem psacího písma, záložka na čtení, tabulka s přehledem abecedy. Hledání podstatných jmen, sloves, přídavných jmen, příslovcí v textu - barevné označování.
BŘEZEN	Slovní druhy – číslovky, zájmena, předložky, spojky, částice, citoslovce. Podpůrná opatření: Tabulka s přehledem psacího písma, záložka na čtení, tabulka s přehledem abecedy. Hledání číslovek, zájmen, předložek, spojek, částic, citoslovcí v textu - barevné označování.
DUBEN	Podstatná jména – číslo, rod, pád. Podpůrná opatření: Tabulka s přehledem psacího písma, záložka na čtení, tabulka s přehledem abecedy, s přehledem pádových otázek. Hledání podstatných jmen kolem sebe.
KVĚTEN	Slovesa – čas, osoba, číslo, slovesné tvary v přítomném, v budoucím, v minulém čase. Podpůrná opatření: Tabulka s přehledem psacího písma, záložka na čtení, tabulka s přehledem abecedy, s přehledem pádových otázek. Hledání sloves v souvětí a jejich barevné označování.
ČERVEN	Věta – stavba věty jednoduché, souvětí – stavba souvětí. Podpůrná opatření: Tabulka s přehledem psacího písma, záložka na čtení, tabulka s přehledem abecedy, s přehledem pádových otázek. Tvoření holých vět.

Zpracovala: Mgr.Xxxx.

Plán cílů IVP na 1.pololetí školního roku 2013/2014

Jméno žáka: Filip

Příjmení žáka: Xxxx

Třída: III.

Předmět: Matematika

Měsíc	Plán cílů
ZÁŘÍ	Opakování učiva 2.ročníku – sčítání a odčítání v oboru čísel do 100, násobení 2, 3, 4, 5, dělení 2, 3, 4, 5, rozklad a porovnávání čísel v oboru čísel do 100, slovní úlohy v oboru čísel do 100, násobení číslem 6, dělení číslem 6, G – přímka, polopřímka, úsečka, čtvercová síť. Podpůrná opatření: Tabulka s násobky 2, 3, 4, 5, 6, stovková tabulka, číselná osa, karty s příklady, čtvercová síť.
ŘÍJEN	Násobení číslem 7, 8, dělení číslem 7, 8, sčítání a odčítání v oboru čísel do 100, slovní úlohy v oboru čísel do 100, G – úsečka, bod. Podpůrná opatření: Tabulka s násobky 7, 8, stovková tabulka, číselná osa, karty s příklady.
LISTOPAD	Násobení 9, 10, dělení 9, 10, zaokrouhlování, G – čtvercová síť, úsečka, přímka, polopřímka Podpůrná opatření: Tabulka s násobky 9, 10, stovková tabulka, číselná osa, karty s příklady, čtvercová síť.
PROSINEC	Sčítání dvojciferných čísel bez přechodu přes základ, odčítání dvojciferných čísel bez přechodu přes základ, sčítání dvojciferných čísel s přechodem přes základ, odčítání dvojciferných čísel s přechodem přes základ, G – souměrnost, trojúhelník, čtverec, obdélník ve čtvercové síti. Podpůrná opatření: Číselná osa, karty s příklady, stovková tabulka, geometrické útvary, geometrická tělesa, čtvercová síť.
LEDEN	Římské číslice, písemné sčítání bez přechodu přes základ, písemné sčítání se součtem jednotek 10, písemné sčítání s přechodem přes základ, G – rýsování přímek, průsečík přímek. Podpůrná opatření: Číselná osa, karty s příklady, stovková tabulka, tabulka s římskými číslicemi.

Zpracovala: Mgr.Xxxx.

Plán cílů IVP na 2.pololetí školního roku 2013/2014

Jméno žáka: Filip

Příjmení žáka: Xxxx

Třída: III.

Předmět: Matematika

Měsíc	Plán cílů
ÚNOR	Písemné odčítání bez přechodu přes základ, písemné odčítání s přechodem přes základ, G – kruh, kružnice, čtvercová síť. Podpůrná opatření: Číselná osa, karty s příklady, stovková tabulka, geometrické útvary, geometrická tělesa, čtvercová síť.
BŘEZEN	Čísla 0 – 1000, slovní úlohy v oboru čísel do 1 000, porovnávání čísel v oboru čísel do 1 000, sčítání a odčítání do 1 000 bez přechodu do 1 000, G – plánky, mapky, čtvercová síť. Podpůrná opatření: Číselná osa, karty s příklady, plánky, mapky, čtvercová síť.
DUBEN	Sčítání a odčítání do 1 000 s přechodem 100, násobení a dělení do 1 000, násobení a dělení čísla 10 a 100, G – konstrukce trojúhelníku, rovnostranný trojúhelník. Podpůrná opatření: Číselná osa, karty s příklady, geometrické útvary.
KVĚTEN	Násobení a dělení čísla 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, kalkulačka, G – jednotky délky, měření úseček, porovnávání délek úseček. Podpůrná opatření: Číselná osa, karty s příklady, kalkulačka.
ČERVEN	Dělení se zbytkem, násobení jednociferného a dvojciferného čísla s jednou desítkou, dělení dvojciferného čísla číslem jednociferným, G – polopřímka, obvod trojúhelníku. Podpůrná opatření: Číselná osa, karty s příklady, geometrické útvary, kalkulačka.

Zpracovala: Mgr.Xxxx.

Plán cílů IVP na 1.pololetí školního roku 2013/2014

Jméno žáka: Filip

Příjmení žáka: Xxxx

Třída: III.

Předmět: Anglický jazyk – podle Join Us 2

Měsíc	Plán cílů
ZÁŘÍ	1. lekce – téma: Ahoj přátelé. Žák se umí představit. Procvičování čísel. Čísla 1 – 50. Podpůrná opatření: Preference ústního zkoušení, častá zpětná vazba, testování s možností volby správných odpovědí, tolerance specifických chyb, hodnocení dobře foneticky napsaných slov.
ŘÍJEN	Dokončení 1. lekce. 2. lekce - téma: Ve škole. Žák pojmenuje předměty ve třídě, procvičuje číslovky a barvy. Halloween. Podpůrná opatření: Preference ústního zkoušení, častá zpětná vazba, testování s možností volby správných odpovědí, tolerance specifických chyb, hodnocení dobře foneticky napsaných slov.
LISTOPAD	Dokončení 2. lekce – téma: Ve škole Podpůrná opatření: Preference ústního zkoušení, častá zpětná vazba, testování s možností volby správných odpovědí, tolerance specifických chyb, hodnocení dobře foneticky napsaných slov.
PROSINEC	3. lekce – téma: O sobě. Žák popíše rodinu, své pocity, učí se části těla. Předvánoční aktivity. Podpůrná opatření: Preference ústního zkoušení, častá zpětná vazba, testování s možností volby správných odpovědí, tolerance specifických chyb, hodnocení dobře foneticky napsaných slov. V testech preference výběru správného řešení z nabídky.
LEDEN	Dokončení 3. lekce – O sobě. Podpůrná opatření: Preference ústního zkoušení, častá zpětná vazba, testování s možností volby správných odpovědí, tolerance specifických chyb, hodnocení dobře foneticky napsaných slov.

Zpracovala: Mgr.Xxxx.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Plán cílů IVP na 2.pololetí školního roku 2013/2014

Jméno žáka: Filip

Příjmení žáka: Xxxx

Třída: III.

Předmět: Anglický jazyk - podle Join Us 2

Měsíc	Plán cílů
ÚNOR	4. lekce – téma: Jídlo a pití. Žák se učí vyjadřovat svoje preference v jídle a pití. I like, I don't like, I love....vyjádření preferencí. Podpůrná opatření: Preference ústního zkoušení, častá zpětná vazba, testování s možností volby správných odpovědí, tolerance specifických chyb, hodnocení dobře foneticky napsaných slov.
BŘEZEN	Dokončení 4. lekce – téma: Jídlo a pití. 5. lekce – téma: Volný čas. Žák popisuje sportovní a jiné oddychové aktivity. Vyjádření schopností. Velikonoce. Podpůrná opatření: Preference ústního zkoušení, častá zpětná vazba, testování s možností volby správných odpovědí, tolerance specifických chyb, hodnocení dobře foneticky napsaných slov.
DUBEN	Dokončení 5. lekce – téma: Volný čas. Podpůrná opatření: Preference ústního zkoušení, častá zpětná vazba, testování s možností volby správných odpovědí, tolerance specifických chyb, hodnocení dobře foneticky napsaných slov.
KVĚTEN	6. lekce – téma: Zvířata. Popis divokých a domácích zvířat. Slovesa be, have got a can. Podpůrná opatření: Preference ústního zkoušení, častá zpětná vazba, testování s možností volby správných odpovědí, tolerance specifických chyb, hodnocení dobře foneticky napsaných slov.
ČERVEN	Dokončení 6. lekce – téma: Zvířata. Opakování a procvičování učiva. Podpůrná opatření: Preference ústního zkoušení, častá zpětná vazba, testování s možností volby správných odpovědí, tolerance specifických chyb, hodnocení dobře foneticky napsaných slov. V testech preference výběru správného řešení z nabídky.

Zpracovala: Mgr.Xxxx.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Hodnocení plnění IVP za 1. a 2.pololetí školního roku 2013/2014

Jméno žáka: Filip

Příjmení žáka: Xxxx

Třída: III.

Předmět: Anglický jazyk

1.pololetí

Filip se v tomto pololetí zhoršil. Často pracuje s nechtí, odmítá cokoli udělat. Je nutná dopomoc paní asistentky. Když je k práci „donucen“, často pracuje s malými chybami. Některou látku zapomene a neumí ji. Je třeba i častého domácího procvičování a opakování. S maminkou byl postup konzultován.

Zpracovala: Xxxx

2.pololetí

Hodnocení plnění IVP za 1. a 2.pololetí školního roku 2013/2014

Jméno žáka: Filip

Příjmení žáka: Xxxx

Třída: III.

Předmět: Český jazyk

1.pololetí

Vyjmenovaná slova a slova příbuzná v písemné podobě činí Filipovi potíže, proto se častěji zaměřujeme na ústní zkoušení. Stále přetrvává vynechávání diakritických znamének v přepisu a v opisu textu. Je nutné nadále procvičovat měkké a tvrdé souhlásky. Diktát: zkrácené verze, doplňovací cvičení. Čtení: snažíme se odbourávat dvojí čtení hlasitým slabikováním slov. Psaní: občas využíváme pomocné linky. Filip zapomíná na domácí úkoly. Ve výuce je nezbytně nutná účast a dopomoc paní asistentky.

Zpracovala: Xxxx

2.pololetí

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Hodnocení plnění IVP za 1. a 2.pololetí školního roku 2013/2014

Jméno žáka: Filip

Příjmení žáka: Xxxx

Třída: III.

Předmět: Matematika

1.pololetí

Při násobení a dělení 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 využívá Filip k výpočtům vypisování násobků. Sčítání a odčítání bez přechodu a s přechodem přes základ bez problémů. Geometrie: občas nás trápí přesnost při rýsování úseček. Slovní úlohy: nutná dopomoc s přečtením zadání úlohy a s dopomocí sestavit odpověď na otázku. Filip občas zapomíná na domácí úkoly, na pomůcky v hodinách geometrie.

Zpracovala: Xxxx

2.pololetí

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Grantový projekt
Vzdělávací program pro učitele – výchovné poradce
(CZ.1.07/1.3.48/02.0013)

Výstupní práce e-kurzu

„Tvorba kazuistiky žáka“

K1 - práce zařazená do Sborníku dobré praxe

*Kazuistika žáka
se specifickým zrakovým postižením
v běžné třídě ZŠ*

Zpracoval(a): Xxxx Yyyy

Dne 23. 7. 2014

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Charakteristika školy

Škola je v našem městě, jež má cca 17 tisíc obyvatel, největší. Je schopna pojmout až 1100 žáků, ale počet dětí kolísá podle síly ročníku. V současné době má tato sídlištní pavilónová škola 753 žáků. Jsou vždy vytvořeny nejméně dvě, maximálně čtyři paralelní třídy v ročníku, a je snaha udržovat optimální počet dětí ve třídě na počtu 25; ne vždy se to však daří. Součástí naší školy je také přípravná třída pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí. Žáci z prvního stupně mají možnost navštěvovat také školní družinu, o níž je velký zájem a má v této chvíli 13 oddělení s cca 350 dětmi. Samozřejmostí naší školy je také školní jídelna, nabízející výběr ze 2 obědových jídel. Do školy chodí děti z města i dalších okolních obcí. Dojíždění žáků je díky dobré dopravní obslužnosti i umístění autobusové zastávky v blízkosti školy bezproblémové.

Školní budova se skládá z 10 pavilónů, její prostory jsou velké, světlé a esteticky upravené. V tento moment končí rekonstrukce vnějšího pláště školy, výměny oken a revize topného systému celého komplexu. Kmenové třídy jsou vybavené standardním nábytkem, na prvním stupni s odpočinkovými koutky jak ve třídách, tak na chodbách. Na druhém stupni se nachází odpočinková místa na chodbách. Škola je vybavena odbornými pracovny pro naukové předměty, jazykovými a informativními třídami s interaktivními tabulemi, knihovnou či velkým hřištěm v areálu školy. Pravidelně jsou doplňovány učební pomůcky, odborná literatura a moderní výukové programy. Škola má informatiku dokonce za jeden z profilových předmětů a proto je zde kladen velký důraz na moderní technologie. Materiální zabezpečení výuky je pro všechny předměty a všechny činnosti na vysoké úrovni.

Škola nabízí také rozsáhlou mimoškolní činnost v podobě dětských kroužků, které zde mají dlouholetou tradici, např. turistický kroužek, florbal pro mladší či starší žáky, pohybová cvičení různého druhu či kroužky, zaměřené na zpěv či hraní na hudební nástroje.

Přípravná třída je součástí naší školy od školního roku 1998/1999. Do třídy jsou zařazovány děti na žádost rodičů a se souhlasem pedagogicko-psychologické poradny. Třída se otevírá při minimálním počtu dětí, tj. 7. Tato třída má specifické zaměření na získávání základních návyků nezbytných pro dobrý přechod na základní školu. O děti se stará jedna učitelka a děti mají nově vybudované moderní prostory. Děti, které absolvovaly tuto třídu, jsou na školní prostředí připravené, zvládají sebeobslužnost, komunikaci s dospělými a dodržování základních pravidel školního řádu.

Pedagogický sbor naší školy je složen z velké části z žen – učitelek, ale významné zastoupení zde mají i muži – učitelé. Věkové složení se pohybuje od „čerstvých“ vystudovaných pedagogů až po kolegy a kolegyně, kteří mají praxi několik desítek let. Někteří pedagogové si ještě dodělávají svá studia. Snahou vedení školy je zvyšovat kvalifikovanost svých pracovníků, a proto vedení školy podporuje ochotu a snahu neustále se vzdělávat v používání nových metod či pomůcek. Škola se také účastnila projektu EU Peníze školám a učitelé vytvořili 1032 digitálních učebních materiálů. Součástí práce našich pedagogů jsou také školy v přírodě, exkurze s tematickým zaměřením či pravidelné odpolední kroužky. Všichni pedagogové mají podporu vedení školy, složené z již tradičního rozdělení podle funkcí – ředitelka školy a zástupkyně pro každý stupeň.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Školní poradenské pracoviště na naší škole funguje v podobě tří výchovných poradců, z nichž dva řeší výchovné problémy 1. a 2. stupně a jeden se zaměřuje na volbu budoucího povolání žáků školy. Úzce spolupracuje s pedagogicko-psychologickou poradnou či s IPS při Úřadu práce. Dále zde pracuje metodik prevence patologických jevů, koordinátor ICT, koordinátor EVVO a také dva koordinátoři školního vzdělávacího programu. Tím je ošetřeno ucelené spektrum zájmů a potřeb žáků naší školy. Zejména na 1. stupni pracují proškolené kolegyně s dětmi se SVP formou různých forem reedukací. Pokud je doporučena integrace PPP, vytváříme pro tyto žáky individuální program. Na 2. stupni většinou integrovaných žáků ubývá, nicméně i zde se pracuje s dětmi se SVP dle jejich IVP, jež jsou vždy aktivně dle potřeb žáků konzultovány s rodiči i s dětmi formou diskuze nad plněním jednotlivých bodů IVP.

Kromě základní vzdělávací náplně pedagogů patří mezi jejich další činnosti tvorba projektů či programů, které podporují rozvoj žákových kompetencí, stanovených naším školním vzdělávacím programem. Formou programu e-Twinning navázala škola kontakt s polským gymnáziem. V rámci primární prevence rizikového chování pracuje škola nejen podle minimálního preventivního programu, ale také každý rok se snaží formou grantu zařídit pro žáky další preventivní programy, vedené neziskovými organizacemi. Témata prevence rizikového chování jsou zařazována do učebních osnov jednotlivých vyučovacích předmětů s ohledem na věk dětí. V uplynulém roce působil na škole externě také školní psycholog, jinak do naší školy jezdí pravidelně dvakrát ročně pracovnice z PPP.

Škola se snaží být vstřícná a otevřená vůči rodičům dětí, vedení školy i učitelé s nimi komunikují různými způsoby, zejména emailem. Na školou zřízené adresy mohou děti i rodiče směřovat dotazy, připomínky, návrhy ke zlepšení spolupráce. Každá třída si každoročně volí třídního důvěrníka, který se účastní schůzek s vedením školy. Od založení školy, která loni oslavila třicet let své existence, funguje aktivně i Sdružení rodičů. Od září 2005 pracuje na škole Školská rada, která je složena ze zástupců rodičů, učitelů a zřizovatelů, a schvaluje dokumenty školy, např. výroční zprávu, školní řád, a dává podněty pro práci školy. Jednou ročně se konají cílené konzultace mezi učiteli, rodiči a dětmi, které se jich také účastní. Dále třikrát ročně probíhají pravidelné třídní schůzky. Kromě toho rodiče našich žáků mohou školu navštěvovat kdykoli, nejlépe po telefonické dohodě.

Školní vzdělávací program vznikl za spolupráce celého pedagogického sboru. Vznikal postupně během dvou let a vytvářeli ho pedagogové tak, aby byl „ušit na míru“ přímo potřebám a zájmům naší školy. Bylo přihlédnuto i k požadavkům rodičů. Tento program je sestavený tak, aby rozvíjel hodnoty, postoje, dovednosti a osobnostní vlastnosti všech žáků naší školy. Respektuje právo dítěte na individuální rozvoj, vlastní prožívání a hledání, objevování a chybování. Je cíleně zaměřený na tvořivou a samostatnou práci, práci ve skupinách, podporuje individualitu každého žáka a vyžaduje spolupráci s rodinou.

Náš ŠVP vychází z několikaletého převažujícího zájmu o informatiku, jíž byla přizpůsobena odborná příprava učitelů i materiální vybavení školy. Dalším zájmem, jež vychází zejména ze strany žáků, je ekologie a životní prostředí, proto byl vytvořen speciální předmět Enviromentální výchova a dále se promítá do školního života i formou jednotlivých projektů – např. Den Vody, Den Země. Dalším zájmem školy dle jejího ŠVP je také komunikace, její různé formy a způsoby. Žáci si tvoří vlastní školní časopis, vytváří různé komunikační

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

projekty či se učí formou zážitků různým komunikačním kanálům. Snažíme se, aby náš školní vzdělávací program respektoval individualitu každého žáka a žáci byli vybaveni základními kompetencemi tak, aby se dokázali orientovat v reálném životě a všechny své dovednosti, schopnosti a znalosti dokázali dle svých možností prakticky využít.

2. Argumentace výběru žáka pro případovou studii

Před dvěma lety jsme se s kolegy na pedagogické radě v závěru školního roku dozvěděli, že z prvního stupně k nám do šesté třídy přejde žák, jež má opravdu netradiční a specifické vzdělávací potřeby, s nimiž my, učitelé druhého stupně, jsme se zatím neseťkali. Žák se zrakovým postižením byl pro nás „něčím neuvěřitelným“, a proto jsme jako profesionální pedagogové požádali o speciální poradit, jak máme s tímto žákem dle jeho IVP pracovat, jaké pomůcky bude od nás vyžadovat či jaké bude mít vlastní a jak fungují, jak mu můžeme pomáhat při vzdělávání a jak s ním komunikovat v rámci jeho postižení. Od této chvíle mě tento žák začal zajímat z pohledu pedagogického i lidského.

V jeho kmenové třídě jsem neučila žádný předmět, nicméně jsem několikrát suplovala různé předměty, a tak jsem poznala Lukáše i jeho spolužáky. První dojem byl překvapivý. Udivila mě jeho aktivita, komunikativnost, snaha pracovat s tradičními pomůckami, aniž by jeho postižení bylo znatelné. Mile jsem byla zaskočena kooperací celé třídy s Lukášem a samozřejmou obyčejností, s jakou vnímali svého spolužáka s defektem. Nikdo z nich z jeho postižení „nic nedělal“. Na nikom z nich, ani na původních členech kmenové třídy z prvního stupně, ani na nové příchozích z jiných škol, nebyl znát nějaký nesoulad s Lukášovým postižením. Vůbec svého spolužáka jako postiženého nebrali, což se nejvíc projevovalo o přestávkách. Běhali spolu, rošťáčili spolu po třídě i po chodbě jako zdravé děti a mnozí kolegové, kteří věděli, že na druhém stupni je žák se zrakovým postižením, se ptali „který že vlastně to je“, že ho vůbec nepoznávají. Byly momenty, kdy se vada projevila naplno, ale Lukáš si s tím dokázal sám poradit, a když by náhodou potřeboval pomoc, okamžitě zasáhli jeho spolužáci, kteří mu rychle v hodinách pomáhali, sami automaticky.

Toto byly momenty, které mě přivedly k tomu napsat případovou studii o chlapci se zrakovou vadou, který skvěle prospívá a výborně funguje na běžné základní škole, pro kterou to bylo vlastně první setkání se zrakovým postižením. Na naší škole v každém ročníku pracujeme s lehkými i vážnými specifickými poruchami učení, ale zrakové postižení pro nás bylo nové. Začala jsem se zajímat o Lukášovo rodinné zázemí, povídala jsem si hodně Lukášovou třídní učitelkou i kolegy, kteří ho vyučovali, a také jsem ho pozorovala jak o přestávkách, tak i v suplovaných hodinách. Chtěla jsem poznat Lukáše blíže tak, abych mu porozuměla, rozpoznala jeho potřeby nejen vzdělávací, ale také sociální. Chtěla jsem se dovědět také o pozadí Lukášovy osobnosti, která navenek vystupovala velmi bezprostředně, otevřeně, komunikativně, občas až příliš extrovertně, Lukášovy osobnosti, u níž by člověk dle prvního dojmu řekl, že „tohle není rozhodně dítě s postižením“.

Díky této případové studii jsem se dozvěděla, jakou nemocí Lukáš vlastně trpí, čím si prochází v rámci progresu onemocnění, jaké má vzdělávací potřeby a specifické způsoby a pomůcky, jak s ním pracují doma rodiče, zejména matka, jak jej vnímají spolužáci jeho kmenové třídy, jak vnímá on sám sebe a co si o sobě myslí, proč nemluví o postižení a snaží

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

se být obyčejným chlapcem, jaké má zájmy a koníčky. Chtěla jsem poznat Lukáše Xxxx, žáka se zrakovým postižením na běžné základní škole.

3. Případová studie

3. 1. Uvedení případu:

Chlapec (13) trpí zrakovým onemocněním, jehož zrakové funkce jsou sníženy do pásma slabozrakosti a orientuje se pouze podle periferního vidění. S věkem se jeho handicap pomalu zhoršuje. Jeho rozumové schopnosti jsou velmi dobré, dokáže se učit poslechem a v třídním kolektivu se cítí dobře, je spolužáký přijímán a má zde kamarády. V současné době se u něj začínají projevovat výkyvy v chování v hodinách, za něž byl v pololetí pokárán důtkou třídního učitele.

3. 2. Anamnéza

Údaje osobní a rodinné anamnézy byly získány studiem dokumentace, získané ze složky žáka ve škole, a z anamnestického rozhovoru s Lukášem i s jeho matkou. V osobní anamnéze uvádím informace získané z rozhovoru s matkou i s chlapcem. V rodinné anamnéze vycházím z informací získaných zejména z rozhovoru s matkou.

V obou částech anamnézy nejsou uvedena žádná osobní data a údaje, které by mohl ztotožnit osobu Lukáše či další osoby dle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů, změn a doplňků.

Osobní anamnéza dítěte

Jméno a příjmení: Lukáš Xxxx

Rok narození: 2001

Průběh těhotenství: těhotenství probíhalo normálně bez náznaků nějakých rizikových faktorů, Lukáš byl chtěným a očekávaným dítětem v rodině.

Porod: váha 2,89 kg a 49cm, Lukáš byl týden přenašen. Matka uvedla v rozhovoru, že už si nepamatuje, jak dlouhý byl porod.

Kojenecký a batolecí vývoj: Lukáš byl šikovné miminko, již velmi brzy zvedal hlavu, posadil se v 6. měsíci a sám chodil ve 11. měsíci. Byl kojen do 12. měsíce a poté byl dlouho závislý na „láhvi“. Jako první slovo uvedla matka slovo „táta“, vývoj řeči byl normální a již v jednom roce dokázal Lukáš říct jednoduchou větu. Velice rychle se naučil samoobsluže a kvůli matčině povolání začal chodit ve 20. měsíci do jeslí. Již ve třech letech podle matky uměl Lukáš říct „r“ či „ř“.

Předškolní vývoj: chlapec začal z důvodu rušení jeslí chodit do MŠ již ve 2,5 letech, kde kvůli komplikovanému vztahu s učitelkou první rok nechtěl školku navštěvovat a často plakal. Poté

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

se vše urovnalo i vstřícným přístupem jiných učitelek. Již v této době se Lukáš snadno přátelil s ostatními. V raném dětství chlapec neprodělal žádnou závažnou nemoc.

Školní vývoj: Lukáš nastoupil do první třídy v 6 letech a 9 měsících, jeho adaptace byla přirozená. Nebyla u něj zjišťována školní zralost, protože již v předchozím období projevoval zájem učit se a dovídat se. Chlapec se ve škole projevil jako vnímavý a bystrý žák, chytrý a zvědavý. Během první třídy se u něj začaly projevovat zrakové potíže a byl po několika návštěvách u očních lékařů diagnostikován tzv. Stargardt – degenerativní onemocnění sítnice, dědičná nemoc, jejímž genetickým nositelem jsou oba rodiče. Byl navázán kontakt s pracovnící SPC při ZŠ pro zrakově postižené, který trvá dodnes. Od třetí třídy byla doporučena SPC pro zrakově postižené integrace a na ZŠ byl vytvořen IVP se zohledněním zrakového postižení žáka, který byl a je vždy konzultován s pracovnící SPC. Lukáš se postupně učil pracovat s kompenzačními pomůckami a díky péči a starostlivosti matky Lukáš zvládá situaci se zhoršováním zraku v rámci svých možností. V současné době je žákem sedmé třídy s nadprůměrným prospěchem ve srovnání s Lukášovou třídou.

Osobnost žáka: Lukáš je charakterizován jako citlivý, spolehlivý, zodpovědný, hodný, přátelský a společenský chlapec, který bývá někdy vzteklý. Dokáže v sobě dlouho skrývat emoce, které občas ventiluje výbuchem vzteku. Matka o něm říká, že je „lajdák“, když nemusí, tak se příliš nesnaží. Mezi Lukášovy největší schopnosti patří vnímavost. Dokáže se učit velice rychle, snadno a díky svému handicapu využívá nejvíce sluch a tím i paměť. Má velmi dobrou prostorovou představivost, numerickou i logickou percepci, dokáže dobře analyzovat problém a hledat řešení. Lukáš uznává autority, nejvíce však své rodiče, dokáže respektovat všeobecně platná pravidla, velmi dobře vychází se spolužáky ve třídě a má, podle svých slov, i několik dobrých „kámošů“.

Rodinná anamnéza

Úplná harmonická rodina, kde matka je starší o 3 roky než otec.

Matka: Alena Xxxx

Rok narození: 19xx

Vzdělání: střední (chemické)

Zaměstnání: laborantka při Xxxx

Otec: Martin Xxxx

Rok narození: 19xx

Vzdělání: ZŠ, při studiu SŠ vážná nehoda se ztrátou paměti, vzhledem k věku nutný nástup do práce, poté soustavné vzdělávání formou kurzů

Zaměstnání: chemik v Xxxx provozu

Sourozenci: mladší sestra Nikola, která se chystá na vstup do 1. třídy

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vzájemný vztah sourozenců: matka uvádí, že na sebe nedají dopustit, mají se rádi. Lukáš občas svou mladší sestru provokuje a líbí se mu, že Nikolka „kňourá“. Dokáže se o sebe sám postarat a Nikola bratrův handicap přijala jako fakt.

Přístup rodičů k výchově: v zásadě jsou rodiče ve výchově zajedno, matka více vychovává, zastává spíše tolerantní přístup, je trpělivá a vše raději několikrát a neustále dětem vysvětluje. Otec dětem naopak vše dovolí či za ně udělá, jak uvádí matka. Nezapojuje se přímo do řešení konfliktních situací a je spíše introvert. Rodina je funkční a má některé společné záliby.

3.3 Diagnostické metody

Použité diagnostické metody:

Analýza školní dokumentace (příloha 1 – IVP, scan poslední zprávy z vyšetření z SPC)

Při studiu spisové dokumentace jsem se dozvěděla základní údaje o Lukášově postižení a postupně navrhovaná a uplatňovaná opatření na podporu žákovy integrace. První zpráva o vyšetření v SPC pochází z podzimu roku 2008 s platností na 2 roky, kde již byly doporučeny první kompenzační postupy (sklopná deska pro čtení zblízka i psaní). Obsahovala i doporučení pro vytvoření IVP. Další konzultace s pracovníci SPC nastala další školní rok, kdy byla kontrolována zavedená opatření a doporučena další s ohledem na progresi Lukášovy nemoci. Chlapci byly pořízeny některé osobní optické pomůcky, které mu pomohly zvládat školní práci společně s vrstevníky. K další významné zprávě z SPC byl dán podnět při přípravě na přestup na 2. stupeň, kdy bylo rozhodováno, zda se Lukáš bude i nadále vzdělávat podle ŠVP své základní školy, či změni školské zařízení na ZŠ pro zrakově postižené. Matka projevila velký zájem, aby Lukáš pokračoval dál se svými vrstevníky na běžné ZŠ. V současné době je škole k dispozici nová zpráva z SPC, kde je potvrzen těžší stupeň postižení. Lukáš musí používat kompenzační pomůcky (notebook či elektronická lupa Ruby) a ve škole mu vyučující kopírují a tisknou školní materiály v potřebné velikosti písma.

Analýza školních produktů (příloha 2 – scan krátkého písemného testu)

Lukáš píše kvůli svému handicapu fixem se silnou linkou do sešitů se širšími a silnějšími linkami. Podle matky bylo jeho písmo zpočátku úhledné a upravené, ale s postupující progresí nemoci se jeho písmo stává neúhlednější, přesnost spojení písmen kolísá, mění sklon, na tužku hodně tlačí a v rámci možností se Lukáš občas snaží psát pečlivě. S únavou a délkou psaného textu klesá samozřejmě kvalita jeho psaného výkonu. Podstatnou část gramatických pravidel má Lukáš zautomatizovanou, pomalejší je pouze doplňování diakritiky, proto je celkové tempo psaní pomalejší. V současné době nahrazuje psaný projev formou zápisků do počítače, ve škole do notebooku, doma do stolního počítače s velkým monitorem. S matkou se naučil velice rychle psát všemi deseti.

Pozorování žáka v hodině výtvarné výchovy (příloha 3 – zápis z pozorování o hodině VV)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Měla jsem možnost pozorovat Lukáše při hodině výtvarné výchovy o 5. vyučovací hodinu v pondělí. Hodina je koncipována jako dvouhodinovka s mírně volnějším režimem než v ostatních předmětech. Děti už vědí, že mohou sedět, jak samy chtějí. Lukáš obvykle sedí v první lavici, ale tentokrát si sedl do předposlední lavice ke spolužákovi Michalovi, což je zároveň jeho nejlepší kamarád, s nímž se přátelí od první třídy. Při zadávání práce paní třídní učitelkou nastal ve třídě hlučnější ruch, k němuž i Lukáš přispíval hlasitým povídáním. Zadaní si vyslechl jen okrajově, spíše si chtěl povídat nejen se sousedem, ale i se spolužáky okolo. Po 10minutovém úvodu, děti začaly samostatně pracovat. Jeho kresba byla dobře orientována přes celý formát čtvrtky A3, lidská postava s fantazijními prvky vykazovala Lukášův zájem o sci-fi. Lukáš asi po 3 minutách soustředěného kreslení opět začal vyrušovat své okolí hlasitými výbuchy smíchu, doprovázené i zvedáním se z lavice či boucháním rukou do lavice. Snažil se na sebe strhnout pozornost dětí ve svém okolí. Paní učitelka Lukášovi a jeho spolužákům nevěnovala příliš pozornosti, půjčovala dětem, které již měly nakresleny předlohu, pomůcky na malování. I přes rušivé momenty Lukáše i dalších dětí se třída postupně uklidnila. Když si Lukáš předkreslil předlohu, půjčil si tempéry a začal obrázek vybarvovat. Chvilkami mu Michal pomohl s dokreslením přesných detailů. Lukáš maluje dle svých možností velmi zblízka, nepoužívá žádné kompenzační pomůcky, ale častěji odpočívá, jako relaxaci využívá povídání s Michalem. Snaží se vstřícně dle instrukcí paní učitelky obrázek ještě vylepšit. Jeho spolužáci i okolních lavic mu na konci hodiny vyjádřili pochvalu za barevnost obrázků a „dobrý nápad na čarodějnici“. Cca 5 minut před koncem hodiny už nastává ve třídě ruch spojený s blížící se přestávkou.

Pozorování žáka mimo výuku – o přestávce (příloha 4 – zápis z pozorování o přestávce)

O přestávce je Lukáš velmi roztěkaný, akční a upovídaný. Hledá různé způsoby, jak na sebe upozornit své kamarády. Snaží se vyprovokovat své kamarády nejlépe k běhání a „lítání“ po třídě. Jeho orientace v prostoru třídy je fascinující. Přes svůj handicap se dokáže celkem přesně vyhnout překážkám na zemi i stojícím spolužákům. Jeho uklidnění na začátku následující hodiny trvá déle, protože stále vyžaduje pozornost.

Sociometrické šetření SORAD v Lukášově třídě (příloha 5 – scan Lukášova dotazníku, výsledky SORAD)

Lukáš je žákem své kmenové třídy již od počátku školního vzdělávání. V současné době má jeho třída 24 žáků, z toho 11 chlapců a 13 dívek. Jádro třídního kolektivu v průběhu vzdělávání zůstalo stejné, na prvním stupni přišel jen jeden žák, který propadl, a v páté třídě odešlo 5 dětí na gymnázium. Na druhém stupni v 6. třídě znovu propadl již zmíněný žák a před několika měsíci byl do třídy zařazen nový chlapec, který přešel z jiné základní školy.

Sociometrického šetření SORAD se účastnilo 21 dětí. Při sociometrickém šetření byl Lukáš přítomen a i s menšími potížemi při vyplňování dotazníku zvládl ohodnotit ostatní podle svého bystrého úsudku.

Kolektiv této třídy je soudržný, vzájemně spolupracuje a pomáhá si. Chlapci a dívky zvláště vytvářejí ještě podskupinky, které se více přátelí. Součástí jedné takové skupiny je i Lukáš, který se nejvíce přátelí s Michalem, Lukášem B., Lukášem H. či Standou. V průzkumu vlivu

ve třídě patří Lukáš Xxxx k průměru, získal 2,6 bodu a patří mu tak 5. místo. V sympatiích dostal pouze jednou za 5, 8krát za 3, 6krát za 2 a 5krát za 1 bod, což ho zařadilo s průměrem 2,3 na 6. místo v třídním kolektivu. Což ukazuje, že Lukáš i přes svůj handicap je ve třídě docela oblíben, dětmi přijímán a respektován. Někteří ho označili za vtipného, srandovního, kamarádského a chytrého spolužáka, který to občas podle dětí přehání. 2 spolužáci ho označili i za trapného. Jeho spolužáci ho mají rádi, nevyřazují ho z kolektivu a Lukáše vůbec nevnímají jako žáka s postižením, ale jako „úplně normálního kluka, který občas přehání nebo se snaží přizpůsobit“ podle Kristýny P. nebo „chování není vždycky O.K., ale zapadá do třídy“ podle Michala Š., a Nella uvedla, že „oči nejsou problém, Lukáš vyrušuje a je problémový, ale když chce, tak je v pohodě“. Ve vysvětlení sympatií se žáci vyjadřovali na adresu Lukáše Xxxx v pozitivním i negativním světle. V kladném hodnocení se nejčastěji objevovaly slova vtipný (6x), srandovní (3x), chytrý (3x). Dost často však děti dodávaly ke svému kladnému hodnocení ještě, že „někdy provokuje“, „předvádí se“, „někdy to přehání“. Kriticky totiž vnímají, že jim Lukáš narušuje svým „šáskováním“ hodiny či přestávky. Záporných hodnocení příliš není, celkem 4x, a to slovy „namyšlený“, „trapný“, „nějak se nebavíme, nevadí mi“ nebo „dělá samé hlouposti, až je to někdy trapné“. Toto ukazuje, že spolužáci Lukáše vnímají spíše kladně, a proto získal tak dobré průměrné hodnocení.

Podle indexu náklonnosti, který jsem zpracovala, se Lukáš se třídou identifikuje, ale jeho vidění je spíše kritické. Umístil se v tomto hodnocení na 15. – 17. místě. Nejraději má kamarády Michala Š., Jardu K. nebo Kristýnu P. či Barboru T., s níž podle třídní učitelky sedí v lavici a která mu velmi pomáhá s učivem v jednotlivých hodinách. Dále k sobě blízko hodnotí žáky se známkou 2 (např. Lukáš H., Vašek H., Lucka G., Eliška L., Klára M., Veronika N., Honza P., Standa W. či Tadeáš Z.). Při našem rozhovoru se Lukáš Xxxx zmínil, že mu nevadí nikdo, ale v dotazníkovém šetření oznámkoval „pětkou“ právě již výše zmiňovaného Filipa S. Dále ještě dodal, že si neumí představit, že by odešel do jiné třídy.

Paní třídní učitelka sama vysledovala, že spolužáci mají k Lukášovi někdy velmi vstřícný, otevřený a pozitivní vztah, ale dokážou ho sami, pokud to se svým chováním v hodinách přehání, taky „pěkně usadit“ a říct mu otevřeně kritiku do očí. Možná proto se Lukáš podle jejích slov cítí ve třídě velmi dobře a nebyl by jinde tak pozitivně přijímán.

Celkově zhodnoceno, postavení Lukáše Xxxx v jeho kmenové třídě je pevné, silné, a je pozitivně vnímán, i když si spolužáci uvědomují jeho schopnost „šáskovat“, vyrušovat či je občas pěkně provokovat. Napomáhá tomu několik faktorů, zejména ten, že je členem jádra kolektivu už od samého počátku, že se velice dlouho přátelí s několika spolužáky a také že se handicap se začal objevovat a progredovat až v průběhu školní docházky, což jeho spolužáci nevnímali jako negativní jev a ani sám Lukáš svou vadu před kolektiv nedával „okate najevo“. Pro své kamarády se snaží zůstat obyčejným klukem a zvládnout svou nemoc po svém, aniž by to ovlivnilo jeho postavení a vliv v třídním kolektivu i sympatie, jež od svých vrstevníků ve třídě získal.

Rozhovor s žákem (příloha 6 - přepis rozhovoru s Lukášem z 23. 4. 2014)

S Lukášem jsem si povídala v soukromí svého kabinetu během poslední vyučovací hodiny. Paní učitelka svolila s uvolněním z vyučování, a tak jsme měli s Lukášem čas a klidný prostor na povídání. Náš rozhovor trval více než 20 minut.

Zpočátku byl Lukáš nervózní, zamlklý a velmi nejistý. (Na konci našeho povídání se vyjádřil, že nevěděl, co od našeho povídání očekávat.) Náš rozhovor začal uvolněním a lehkým typem otázek, např. Jak se dnes máš?. Poté jsem se snažila směřovat naše povídání na cyklus vzdělávání, na Lukášovy vzpomínky na první momenty ve škole, na nejbližší kamarády. Na ty odpovídal chlapec nejistě. Otázky, které se týkaly Lukášova handicapu, mu byly viditelně nepříjemné, ošíval se při nich, nechtěl o svém handicapu mluvit. Vzpomínal pomoc kamarádů i paní učitelky z prvního stupně. Poté jsem se snažila rozprávět Lukáše současností, jeho oblíbenými i neoblíbenými předměty, názory na učitele. Více se rozmluvil, když mohl mluvit o svých kamarádech, o třídě, kde nemá s žádným spolužákem problém. Když měl vyjádřit náladu ve třídě, popsal ji jako poměrně pozitivní. Od tématu školy jsme se přesunuli k Lukášově rodině, kde rád povídal o své sestře Nikolce, o matce, k níž má velmi blízký vztah, i o otci. Na otázky na prarodiče odpovídal stručněji. Posledním tématem, o němž jsme se spolu bavili, byly Lukášovy zájmy – lezení na stromy, vyřezávání ze dřeva, stavění bunkrů, hraní karet, poslouchání hudby. Pokud může, chodí rád ven s Michalem „za barák“ bojovat s vyřezávanými zbraněmi. Lukáš vyjádřil, že se doma učí 2x až 3x týdně, doma pomáhá občas s drobnějšími pracemi. Na konci rozhovoru byl Lukáš mnohem uvolněnější, odpovídal delšími větami, i když přiznal, že nemá rád takovéhle „zpovídání“. Přiznal, že se necítí výjimečný a nerad mluví o svém handicapu před lidmi.

Rozhovor s matkou Lukáše (příloha 7 – přepis rozhovoru s matkou ze dne 16. 4. 2014)

Kontakt na matku jsem dostala od paní třídní učitelky, která se nejprve zeptala Lukášovy matky, zda by jí nevadila schůzka se mnou. Chtěla jsem prostřednictvím našeho společného popovídání lépe poznat nejenom Lukášovu rodinu, ale i Lukáše samotného.

S matkou jsme si domluvily schůzku odpoledne v tiché a příjemné restauraci, kde by náš rozhovor nepůsobil tak „úředně“. Zpočátku jsme si povídaly o běžných věcech, o nejbližších plánech její rodiny či o Lukášově současném chování ve škole i doma. Dozvěděla jsem se, že s Lukášem už 2x navštívila psycholožku v Praze kvůli jeho nevyrovnanosti. Podle matky se Lukáš ještě nesmířil se svým handicapem, vše v sobě hromadí a poté „vybouchne“. Matka navíc řeší problém s Lukášovou nesamostatností a přílišnou závislostí na pomoci rodičů.

Na rozhovor jsem se připravila malým soupisem informací, na které jsem se jí chtěla zeptat, a tak jsme se přesunuly k anamnestické složce našeho rozhovoru. Lukášova matka byla velmi vstřícná a otevřená, přiznala, že podobných rozhovorů má už za sebou mnoho. Dozvěděla jsem se informace o ní samotné (vzdělání, zaměstnání, mateřská apod.). V podobném duchu jsme si povídaly i o Lukášově otci a o jejich manželství, které působí harmonicky a jednotně (tomu napomáhají i společné rodinné zájmy). Poté jsme téma obrátily k Lukášovi a jeho osobnosti či chování v domácím prostředí. Matka popsala synovo chování doma, občasné spory se sestrou, či naopak, když spolu skvěle vycházejí. Při rozhovoru působila uvolněně, i když na ní byl chvilkami patrný stín obav (z nadcházející dovolené v Egyptě či z dlouhodobé

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Lukášovy budoucnosti). Naše povídání trvalo cca 60 minut a skončilo slibem, že zůstaneme v kontaktu a případné změny v Lukášově chování budeme spolu konzultovat.

Rozhovor s třídní učitelkou

(příloha 8 – přepis rozhovoru s Lukášovou třídní učitelkou z 28. 4. 2014)

Paní učitelka se stala Lukášovou třídní učitelkou vloni, když přestoupil z prvního stupně na druhý, a zároveň je to pro ni první třídnická zkušenost. Řekla mi, že už od počátku byla ve velmi úzkém kontaktu s Lukášovou matkou, která ji dokonce pozvala k nim domů na návštěvu, aby se paní učitelka seznámila s chlapcovými kompenzačními pomůckami, s domácími přípravami, jeho způsoby relaxace a s chodem domácnosti. Vyprávěla mi, jak se seznamovala se třídou a učila se učit Lukáše jinými způsoby (individuální péče v hodině, speciální přípravy na hodiny pro Lukáše apod.). Podle svých slov vychází s Lukášem velmi dobře, chlapec ji respektuje a má ji rád. Prý Lukášův handicap příliš nevnímá a i sám chlapec se podle ní v rámci třídy stylizuje do role třídního šaška, občasného rušivého elementu, který však platí za právoplatného člena třídy.

3. 4. Současný stav – popis obtíží a problému

V současné době se Lukáš potýká s dvěma hlavními problémy. První zásadní obtíž je další progresse jeho nemoci, kdy potřebuje pro školní práci ještě více zvětšovat pracovní pomůcky, začal více využívat svůj osobní počítač, kam si snaží zapisovat informace, které slyší v hodině. Někdy je více odkázán na pomoc spolužáků, kteří jsou již zvyklí Lukášovi vyhovět v jeho školních potřebách (sedí se spolužačkou v první lavici před tabulí a ta mu pomáhá ve výuce s pomůckami – lupou, s pracovními listy, s orientací v učebnici a v sešitě apod.).

Druhým problémem, který pro Lukáše začíná být velmi aktuální, je přicházející puberta a s ní změny v uvědomování si sama sebe, ve vnímání okolního světa a v projekci sama sebe do budoucnosti. U Lukáše se začíná projevovat revolta – jak vůči své nemoci (ve škole je i díky svým spolužákům většinou v dobré a pozitivní náladě, ale po příchodu domů si klade dost často otázky typu „Proč právě já?“ či „Proč tohle postihlo zrovna mě?“). Matka v rozhovoru uvedla, že se někdy dostává až do zlostných či plačtivých, depresivních stavů. Se změnou osobnosti v tomto období nadchází i některé výchovné problémy ve škole, kdy se snaží, občas nevhodnými způsoby, na sebe upozornit za každou cenu. Chce se vyrovnat svým vrstevníkům i ve změnách chování. Patří mezi rušivé elementy třídy a v pololetí dostal zejména za vyrušování v hodinách důtku třídního učitele a ve 3. čtvrtletí napomenutí třídního učitele. Podle sociometrického šetření ve třídě je Lukáš docela oblíben, má tam několik dobrých kamarádů a je svými spolužáky považován i za vlivného člena kolektivu. Tím získává i určité podněty pro své mírně problémové chování ve vztahu k učitelům, tedy dospělým autoritám. Necítí se však plně identifikován se třídou.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. 5. Analýza případu

Možné příčiny Lukášova chování předpokládám v jeho nemoci, s níž se teprve učí smířovat. Pravděpodobně se domnívá, že navenek musí působit stejně, jako jeho vrstevníci, snaží se s nimi identifikovat a zapojit se do aktivit běžných dětí. Nastanou však okamžiky, kdy si uvědomuje svou jinakost a nedokáže ji přijmout. Některé činnosti už mu jeho handicap nedovolí dělat stejně jako jeho vrstevníkům, čemuž nepomáhá ani progresse jeho nemoci, která naopak Lukášovi zhoršuje společenskou situaci, kdy začíná být závislý na pomoci svého okolí či na větší toleranci jeho nemoci ze strany Lukášových vrstevníků. Je závislý na rodině, která mu zajišťuje bezpečí, a zároveň zde vnímá více svou nemoc. Na druhou stranu se chce vyrovnat i svým vrstevníkům v jejich běžných aktivitách. Chlapec je psychicky nevyrovnaný a rozkolísaný. Ocitá se v citlivém období. V řešení nepříjemných či krizových situací mu pomáhají jeho povahové vlastnosti a rozumové schopnosti, díky nimž je schopný zvládat školní povinnosti zatím výborně. Jeho nevyrovnanost se však projevuje problémovým chováním ve škole, jež se za poslední rok trochu zhoršilo. Pozitivně působí na Lukáše jeho trpělivá a vstřícná matka a značné tolerování výkyvů v chování učiteli ve škole. Otázka je, zda se do budoucna Lukášovo chování nebude zhoršovat, či zda za pomoci psychologa a také chápavého a tolerantního prostředí zvládne chlapec smíření se svou nemocí a naučí se s ní pracovat ke svému prospěchu.

3. 6. Návrh opatření

Od 2. třídy Lukášovu diagnózu ve škole ošetřuje individuální vzdělávací plán v souladu se ŠVP, který je vypracováván pravidelně každý školní rok a aktuálně odpovídá zejména zdravotní situaci, v níž se Lukáš nachází. Během školního roku je Lukášova situace kontrolována pracovníci SPC, která poté doporučuje případné úpravy způsobu vzdělávání vzhledem k handicapu.

Ve všech předmětech je učitelům doporučován individuální přístup k žákovi a zejména se klade důraz na dostatečný čas na zřakovou práci. Chlapec podle potřeby pracuje s kompenzačními pomůckami, používá interaktivní učebnice a využívá dalších podpůrných prostředků, které jsou podrobněji vyjmenovány v IVP (příloha 1 – IVP).

V rámci možností ZŠ je vhodným cílem udržet Lukáše ve vzdělávání podle RVP pro ZŠ až do 9. ročníku, kdy v souladu s jeho handicapem bude možné vybrat vhodnou střední školu, která bude odpovídat vhodným ŠVP Lukášovým potřebám. Vzhledem ke vstřícné spolupráci Lukášovy rodiny bude pokračovat upravování režimu vzdělávání podle aktuální nastalé situace. Případné výchovné problémy budou vždy konzultovány i s rodinou, i s pracovníci SPC, která sleduje Lukášův případ od samého začátku. Vzhledem k věku žáka a vývojově problémovém období, v němž se nachází, doporučuji čas a tolerantní jednání k chlapci a chápavý přístup k jeho situaci, poté v případě potřeby podporu a motivaci ke vzdělávání. Případné výkyvy v chování konzultovat individuálně s Lukášovou matkou a samotným chlapcem.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

SEZNAM PŘÍLOH

(Přílohy jsou uvedeny v samostatném dokumentu „Sborník_dobre_praxe_Prilohy“.)

Příloha č. 1 - IVP, scan poslední zprávy z vyšetření z SPC

Příloha č. 2 - scan krátkého písemného testu

Příloha č. 3 - zápis z pozorování o hodině VV

Příloha č. 4 - zápis z pozorování o přestávce

Příloha č. 5 - scan Lukášova dotazníku, výsledky SORAD

Příloha č. 6 - přepis rozhovoru s Lukášem z 23. 4. 2014

Příloha č. 7 - přepis rozhovoru s matkou ze dne 16. 4. 2014

Příloha č. 8 - přepis rozhovoru s Lukášovou třídní učitelkou z 28. 4. 2014

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Grantový projekt
Vzdělávací program pro učitele – výchovné poradce
(CZ.1.07/1.3.48/02.0013)

Výstupní práce e-kurzu

„Tvorba kazuistiky žáka“

K2 - práce zařazená do Sborníku dobré praxe

***Kazuistika žáka 1. ročníku SOU
se závažnější formou SPU
(dyslexie, dysortografie, dyskalkulie)
a ADD (hypoaktivní forma)***

Zpracoval(a): Xxxx Yyyy

Dne 26. 5. 2014

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Informace o škole

Škola byla založena v roce 1923 poslancem za Agrární stranu Xxxxx, majitelem zemědělské usedlosti v sousední obci, jako Odborná škola hospodářská. Jde tedy o školu s dlouhou tradicí. V průběhu druhé poloviny 20. století škola zaznamenala mnoho změn. Změny se netýkaly jen názvu školy, ale i oborů, které nabízela, i zájmu žáků a jejich rodičů o tento typ školy. Základním pilířem školy vždy byly a i dnes jsou obory blízké zemědělství. V roce 1994 škola dostává název Integrovaná střední škola Xxxxx. V současné době nabízí několik učebních oborů, obory studijní a nástavbové studium. Vybrané obory lze studovat také v dálkové formě vzdělávání.

Škola je školou veřejnou, jejímž zřizovatelem je Krajský úřad Středočeského kraje. Rozhodnutím MŠMT ČR č. j. 6749/06-21 s účinností od 1. 9. 2006 je ve školském rejstříku zapsaná jako Střední škola.

Obory vzdělávání:

Denní forma vzdělávání:

- 68-43-M/01 Veřejnosprávní činnost (čtyřletý studijní obor)
- 63-41-M/01 Ekonomika a podnikání (čtyřletý studijní obor)
- 64-41-L/51 Podnikání (nástavbové studium, dvouletý studijní obor zakončený maturitní zkouškou)
- 41-52-H/01 Zahradník (tříletý učební obor zakončený závěrečnou zkouškou - výuční list)
- 41-51-H/01 Zemědělec - farmář (tříletý učební obor zakončený závěrečnou zkouškou – výuční list)
- 23-51-H/01 Strojní mechanik (tříletý učební obor zakončený závěrečnou zkouškou, výuční list)

Dálková forma vzdělávání:

- 64-41-L/524 Podnikání (tříletý studijní program, nástavbové studium)
- 68-43-M/01 Veřejnosprávní činnost (pětiletý studijní program)

Nejvyšší povolený počet žáků je 463. V současné době škola není zdaleka kapacitně využita (300 žáků). Situace je odrazem populačně slabých ročníků. Ve škole studují žáci národnosti české, slovenské, ruské, ukrajinské, arménské a romské. Z velké části žáci do školy dojíždí. Přibližně 15% žáků je ubytováno na DM (kapacita 62 žáků). Školu tvoří uzavřený zahradní areál, jehož součástí nejsou jen prostory pro teoretickou a praktickou výuku, ale i domov mládeže, školní kuchyň a jídelna, která slouží i blízké MŠ a ZŠ. Škola se nachází v obci o počtu obyvatel do 1000, nedaleko Prahy, s dostatečnou dopravní dostupností.

Pedagogický sbor tvoří 21 učitelů, z nichž je 13 žen. Průměrný věk pedagogických pracovníků je 41 let. Složení pedagogického sboru se obměňuje velice výjimečně. Vedení školy je tvořeno ředitelem školy Ing. Xxxxx, zástupkyní ŘŠ pro teoretické vyučování Ing. Xxxxx a zástupcem ŘŠ pro praktické vyučování p. Xxxxx.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Teoretická výuka probíhá v 14 učebnách, z nichž pro méně než 20 žáků jsou 3 učebny. Učebny jsou prostorné, světlé. Naše škola využívá dvě multimediální počítačové učebny a čtyři třídy vybavené interaktivními tabulemi. V kabinetech mají učitelé k dispozici terminálové stanice s připojením k serveru. Ze softwarového vybavení využívají učitelé kancelářské balíky MS Office 2007/2010, Bakalář a Smile. Pomocí programu Smile jsou vytvořeny ŠVP oborů naší školy a každý učitel se pomocí svého uživatelského účtu podílel na jeho výsledné podobě. S PC sítí je propojena i počítačová učebna, sborovna, a do serveru školy je také možné připojení přes vzdálenou plochu z jakékoliv stanice. K dispozici vyučujícím je také 8 notebooků. Internetovou konektivitu zajišťuje 8 a 6 Mbit od společnosti O2. Modem (VDSL) umožňuje také zabezpečený wi-fi signál v rámci jeho dosahu na budově školy. Po domluvě s vyučujícím odborného předmětu mohou studenti tento typ připojení sdílet na svých vlastních zařízeních. V každé ze čtyř multimediálních učeben je jeden dataprojektor + plátno. Učebna č. 2 je od školního roku 2012/2013 vybavena 24 stanicemi v systému Multiplex. Pro výuku Písemné a elektronické komunikace je na všech stanicích nainstalována aktuální verze výukového programu ATF pro psaní všemi deseti. Studenti tak mohou využít odborně zpracované texty, opis z předlohy nebo diktát, možnost vlastních textů, psaní na čas, strukturované lekce včetně automatického vyhodnocení a přípravy pro tisk. Ve školním roce 2013/2014 byla instalována další interaktivní tabule a proběhlo školení všech pedagogických pracovníků k jejímu používání. Jedna učebna je vybavena jako jazyková laboratoř. Tělesná výchova probíhá v učebně pohybové výchovy, případně podle potřeby na víceúčelovém hřišti v areálu školy, na hřišti obce, tělocvičně TJ Sokol Xxxxx.

Praktická výuka probíhá v 1. ročníku v areálu školy v plně vybavených dílnách, sklenících, v učebnách pro praktickou výuku. Pro výuku jsou k dispozici: 3 traktory, 2 valníky, nakladač, malotraktor, žací stroj, křovinořezy, sekačky, obraceč a shrnovač píce, rotavátor, dvou a tříradličný pluh, kombinátor, vozidla Felicie a Ford Tranzit. Od druhého ročníku je praxe vykonávána na smluvních pracovištích.

Školní vzdělávací program vychází z RVP pro daný učební či studijní obor vydaný Národním ústavem pro vzdělávání.

Základní cíle výchovně vzdělávacího procesu jsou uplatňované napříč studijními i učebními obory. Jsou vyjádřeny klíčovými kompetencemi žáka a kompetencemi odbornými, které jsou odlišné dle studovaného oboru. Příklady kompetencí:

- žák má pozitivní vztah k učení a vzdělávání
- žák zná možnosti svého dalšího vzdělávání, zejména v oboru a povolání
- žák spolupracuje při řešení problémů s jinými lidmi (týmové řešení)
- žák se vyjadřuje přiměřeně k účelu jednání a komunikační situaci v projevech mluvených i psaných a vhodně se prezentuje
- žák se vyjadřuje a vystupuje v souladu se zásadami kultury projevu a chování
- žák chápe výhody znalosti cizích jazyků pro životní i pracovní uplatnění, je motivován k prohlubování svých jazykových dovedností
- má kompetence k pracovnímu uplatnění
- zná sociální kompetence

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- žák jedná odpovědně, samostatně a iniciativně nejen ve vlastním zájmu, ale i v zájmu veřejném
- žák dodržuje zákony, respektuje práva a osobnost druhých lidí (popř. jejich kulturní specifika)
- žák uznává tradice a hodnoty svého národa, chápe jeho minulost i současnost v evropském a světovém kontextu
- žák má reálnou představu o pracovních, platových a jiných podmínkách v oboru a o požadavcích zaměstnavatelů
- žák se orientuje v podnikání fyzických osob
- žák využívá početní metody a chápe význam matematických operací
- žák pracuje s osobním počítačem a dalšími prostředky informačních a komunikačních technologií
- žák komunikuje elektronickou poštou a využívá další prostředky online a offline komunikace

Škola spolupracuje s velkým množstvím sociálních partnerů. Jedná se převážně o pracoviště, kde žáci vykonávají odbornou praxi – zemědělské farmy, zahradnictví, OÚ, soudy, účetní firmy... Mezi organizace, s kterými škola spolupracuje dlouhodobě, patří: PPP, SPC, APLA Xxxx, kurátoři pro mládež příslušného místa bydliště, Informační centrum pro mládež Xxxx, OÚ obcí v nejbližším okolí, ZŠ v regionu, občanská sdružení Dejte šanci dětem, Světluška, Píšťalka, Fond Sidus, místní spolky – kaktusáři, ČSCH,.....

Spolupráce školy s rodinou jde nejčastěji v linii třídní učitel, VP, ředitel školy. Znamená to tedy, že komunikace a spolupráce školy a rodiny je vyhledávána v obou případech jen v případě potřeby, která vychází z nějakého problému. Společná, neformální setkávání rodičů, žáků, učitelů při určité příležitosti ve škole neprobíhají, což se domnívám je pro chod školy na škodu. Motivace rodičů pro to, aby vznikl například Nadační fond nebo klub rodičů dětí s určitým typem problémů, není vedením školy podporována.

Školní poradenské pracoviště tvoří metodik prevence a výchovný poradce – ředitel školy. Dá se říci, že výchovné poradenství zajišťují všichni pedagogičtí pracovníci, kde záštitu nad nimi má výchovný poradce – ředitel školy. Cílem všech je pomáhat s utvářením příznivého klimatu školy, řešit problémy s chováním a vzděláváním, spolupracovat s metodikem prevence a organizacemi pracujícími se žáky vyžadujícími speciální vzdělávací potřeby – sociálně a zdravotně znevýhodněnými a tělesně postiženými, cizinci. Mezi plněné úkoly ŠPP lze zařadit i přípravu projektů v rámci podpory těchto znevýhodněných skupin (inkluzivní vzdělávání, podpora Romů, získávání asistentů pedagoga apod.).

Škola má zkušenosti s individuální integrací. V minulosti se jednalo o žáky se sluchovým postižením, ADHD, autismem, tělesným postižením i s kombinací více vad. Nejčastěji se ale jedná o žáky s diagnostikovanými specifickými poruchami učení. Během loňského školního roku bylo integrováno do běžných tříd 18 žáků s SPU. Podle IVP se vzdělávalo 6 žáků. Ve škole v současné době pracují 2 asistenti pedagoga. Při práci se žáky s SPU se pedagogové snaží zohlednit jejich potřeby a používají specifické metody práce (např. preferování testové formy práce s možností výběru, respektování individuálního tempa, pozitivní zpětnou vazbu

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

aj.). V českém jazyce je zohledňována úroveň čtenářské dovednosti, umožněno psaní tiskacím písmem, ve slohu je preferován obsah. V cizích jazycích je upřednostňována ústní forma ověřování znalostí a je zaměřena na praktické využití jazyka (slovní spojení, běžné fráze). Při rozvoji matematických dovedností je trénován logický úsudek, využívání názoru a kontrola pochopení zadání. Obecně lze říci, že ve všech předmětech je u těchto žáků respektováno jejich individuální tempo a oceňována také snaha a zájem o probrané učivo, je jim umožněno využití ICT k výuce (tablet, notebook apod.).

2. Argumentace výběru žáka pro případovou studii

Výběr žáka byl výrazně ovlivněn požadavkem pro vypracování případové studie - žák, s kterým pracujete, setkáváte se a budete se s ním i nadále setkávat při výuce. Výběr byl dále ovlivněn i tím, že zatím ve škole nezajišťují pozici výchovného poradce. Spolu se současným výchovným poradcem – ředitelem školy, jsme tedy vytypovali žáka, u kterého bylo už při přijímacím řízení zjištěno, že se bude jednat o žáka se SVP. Při seznámení se s dokumentací žáka bylo zřejmé, že půjde o žáka, jehož SVP lze zařadit mezi časté pro typ naší školy. Jde o žáka se závažnější formou SPU a ADD.

Po prvním setkání s maminkou a poté i s dědečkem tohoto žáka jsem nabyla přesvědčení, že pokud František zvládl vše doposud a rád by pokračoval na učebním oboru u nás ve škole, a jedná se o obor, který je jeho zájmu velice blízký, je potřeba navázat na intervence ze ZŠ, případně využít nových tak, aby mohl ve studiu pokračovat a úspěšně ho ukončit. Stále jsem měla na mysli „rovný přístup“ všech osob ke vzdělávacím příležitostem. Obzvláště pak těch, kteří o studium mají zájem. Úkolem pro mě bylo budování a poté posilování pozitivního vztahu ke škole, a tím předcházení řadě sekundárních nežádoucích projevů.

Ve Františkově případě by byla velká škoda, pokud by ho počáteční nezdár ovlivnil natolik, že by studium ukončil. Jeho znevýhodnění bylo doposud jistěno velice efektivní terapií – spolupráce rodiny, školy, PPP a neurologa cestou režimových opatření, ale i výbornou motivací pro budoucí obor.

3. Případová studie

Uvedení případu

František je 16 letý žák 1. ročníku SOU, s intelektem v pásmu širšího průměru, se závažnější formou SPU (dyslexie, dysortografie, dyskalkulie) a ADD (hypoaktivní formy), u kterého se objevily zhoršující se studijní výsledky.

Anamnéza

Informace byly získány převážně od matky, částečně od Františka samotného, minimum ze vstupního dotazníku zadaného TU na začátku studia SOU. Bohužel některé informace týkající

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

se progrese SPU, vyšetření v PPP probíhající na 1. stupni ZŠ, či neurologických vyšetření jsou jen částečné.

Chlapec žije v úplné rodině. Otec František, 41 let, pracuje jako zámečnický v soukromé firmě, absolvent SOU. Matka Jana, 40 let, absolventka SOŠ, poslední půl rok nezaměstnaná. Mladší bratr – 13 let, žák ZŠ, bez výrazných problémů. Všichni žijí v starším, udržovaném, aktuálně rekonstruovaném rodinném domku, ve společné domácnosti s prarodiči, ke kterým má František velice vřelý vztah. Jde o podnětné a kvalitně pečující rodinné prostředí, ve kterém převládá demokratický styl výchovy.

Chlapec se narodil v roce 1997, jako první dítě ze dvou. Dítě bylo chtěné, těhotenství probíhalo normálně. Porod proběhl předčasně v 35. týdnu. Porodní hmotnost 1,9 kg, celý měsíc byl v inkubátoru. Po porodu byl křišen. Z důvodu inkompatibilního Rh faktoru matky a chlapce – hemolytická nemoc novorozenců.

Od mala měl potíže s koordinací pohybu, začal chodit v 18 měsících. Později začal i mluvit. František nastoupil do MŠ v 5 letech, na poslední povinný rok předškolní docházky. Do té doby byl doma s matkou a mladším sourozencem (mateřská dovolená). Již od počátku docházky do MŠ byly u chlapce zřetelné adaptační potíže. Byl plačtivý a neklidný, ráno často plakal a prosil, aby mohl zůstat doma. U Františka se v průběhu docházky do MŠ naplno projevil nedostatek v oblasti řeči, které byly v porovnání s ostatními dětmi jeho věku jasně patrné. V rámci MŠ byla započata logopedická péče pod vedením paní učitelky. Od první třídy byl již v péči logopeda z důvodu dyslalie. Paní učitelky poukazyvaly na nedostatky v jemné motorice. Byl to především nesprávný úchop psacího náčiní. Při jídle byl poměrně neobratný a pomalý. U společné práce s dětmi dlouho nevydržel, málokdy práci dokončil. I přes tyto určité odchylky od průměrného vývoje nastoupil v řádném období do první třídy.

Od začátku docházky na ZŠ se objevovaly potíže s udržením pozornosti, soustředěním se na úkol a s jeho dokončením. Již v první třídě bylo rodičům TU doporučeno vyšetření v PPP. Prvotním důvodem byly potíže spojené se čtením. Při čtení působil dost neuvolněně až křečovitě. Se strachem četl nahlas. V písemném projevu zaměňoval či přehazoval písmena. Opomíjel diakritiku. V té době absolvoval i první vyšetření v neurologické ambulanci, kam dochází dodnes (medikace nootropiky), poslední kontrola duben 2013. Ve 3. třídě při nácviu vyjmenovaných slov František obtížně zvládal psaní měkkého a tvrdého i/y. Byla mu diagnostikována dyslexie, dysortografie a následně i dyskalkulie. Od třetí třídy docházel na reedukaci. Od čtvrté do sedmé třídy byl integrovaným žákem s IVP. Nikdy nepatřil mezi žáky, kteří by vyrušovali, zlobili, či se snažili na sebe upoutávat pozornost druhých. Seděl buď v první, nebo druhé řadě, samostatně. Učitelé se mu snažili individuálně věnovat. Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami a s nárokem na individuální přístup byl do konce povinné školní docházky.

Výběr učebního oboru vycházel ze zájmu o práci na zahradě a o péči o drobná hospodářská zvířata, který je podporován matkou a prarodiči. Zároveň vzešel z testů profesní orientace v 9. třídě.

Současný stav, popis obtíží

Začátek listopadu 2013

Studijní výsledky v ČJaL, AJ a M se oproti výsledkům na základní škole zhoršují. Na základní škole – 9. ročník ČJaL: 1. pololetí - 4, 2. pololetí – 3. AJ: 1. pololetí – 4, 2. pololetí – 4. M: 1. pololetí – 4, 2. pololetí – 3. Nyní, klasifikační porada 1. čtvrtletí, ze všech třech předmětů prospěch hodnocen jako téměř nedostatečný. Obtíže s přizpůsobením se nárokům 1. ročníku studia – nové, odborné předměty. Klasifikace v těchto předmětech dostatečná, výjimečně dobrá. Výjimku tvoří Chov hospodářských zvířat, prospěch výborný. Obtíže se splněním požadavků vyučujících – nezvládá časové limity, nerozumí instrukcím, nemá doplněné zápisy v sešitech. Vyšší unavitelnost a výrazná ztráta koncentrace při odpoledních vyučovacích hodinách. Časté, krátkodobé absence ve výuce i odborném výcviku.

Společnost spolužáků nevyhledává. Komunikuje s nimi jen občas a to jen s vybranými. Výjimkou je Petra, která s ním začala komunikovat sama. Témata rozhovorů jsou zvířata, případně odborný výcvik.

Doporučení PPP – 13. 9. 2004, Příloha č. 1.

Diagnostické metody

Anamnestický rozhovor s matkou - přepis Příloha č. 2.

Pro anamnestické rozhovory byla zvolena forma polořízeného rozhovoru s matkou chlapce, a s chlapcem samotným. Polořízený rozhovor je nejvhodnější formou, protože máme seznam oblastí, ve kterých potřebujeme získat informace, nesnažíme se však pokud možno příliš zasahovat do volné výpovědi respondentů. Je totiž pravděpodobné, že se tak dozvíme i to, na co bychom, se sami ani neptali.

Rozhovor s chlapcem – přepis Příloha č. 3

Pozorování (během dopolední vyučovací hodiny, během odpolední vyučovací hodiny, během hodiny Chov hospodářských zvířat) - záznam Příloha č. 4.

Pozorování proběhlo formou přímou.

Strukturovaný dotazník pro vyučující - Příloha č. 5

Diagnostika školní třídy SO-RA-D – Příloha č. 6

Analýza případu

Vzhledem k perinatálnímu a postnatálnímu vývoji se nepředpokládá, že dojde k úplnému vymizení všech symptomů. Diagnostikované SPU (dyslexie, dysortografie, dyskalkulie) a ADD budou Františka doprovázet ve větší či menší míře po celý život. V současné době však dochází k výrazným změnám vzhledem k přestupu na vyšší stupeň vzdělávání. Při nástupu na střední školu, do nového prostředí, se František opět dostává do nesnází. Hůře se adaptuje. Z rozhovoru a z pozorování vyplývá, že komunikuje občas, a to pouze s určitými spolužáky.

Výborné ovšem je, že tématem rozhovorů jsou nejčastěji oblasti spojené se zájmem o zvířata, což koresponduje s učebním oborem Farmář. Potíže má v komunikaci s vyučujícími. Z rozboru strukturovaného dotazníku pro vyučující vidí vyučující Františka takto: pomalý, bez zájmu, často se nesoustředí, snadno unavitelný, odpovídá na otázky nedostatečně, případně vůbec. Pokyny často neplní, samostatnou práci nedokončí. Někdy práci vzdává na samém začátku. Bohužel ze strany některých vyučujících (odborné předměty, muži) není vidět přílišná snaha individuálně přizpůsobit styl výuky Františkovým potřebám, i když o potřebách žáků se SPU informace mají. Z pozorování ve vyučovací hodině (Chov) a z rozhovoru s Františkem ale vyplývá, že jeho zájem o obor a z pohledu Františkových potřeb dobře vedená hodina se projevuje i větší koncentrací, snahou a zájmem projevujícím se v hodině. K Františkovým potížím bohužel ve velké míře přispívá i porucha aktivity a pozornosti hypoaktivní formy. Vyučování probíhá až do odpoledních hodin (konec vyučování - 2x týdně 16:00, 1x týdně 15:10), kdy rozvrh tvoří vyjma tělesné výchovy převážně odborné předměty. František již příliš nespolupracuje. Často nereaguje na to, co mu vyučující říkají. Zápisy v sešitech má neúplné. Na to navazují výrazné prospěchové potíže. Souvisí s tím i vývojové období, kterým František prochází. Má již dost reedukačních cvičení, kontrol ze strany rodičů, cítí se dospělý a často nad svými problémy jen mávne rukou. Nebezpečím pro tuto chvíli je, že opakovaný školní neúspěch a negativní zážitky s tím spojené mohou vést až k odmítnutí jakéhokoli vzdělávání a odchodu ze školy, i když vybraný obor vzdělávání odpovídá Františkovu zájmu.

Návrh opatření

Již provedená intervence na ZŠ: vyšetření PPP, vyšetření neurolog - medikace, logopedická péče, reedukace, IVP.

Již provedená intervence na SOU: doporučení PPP

Následná intervence:

- 1) Všechny vyučující seznámit se specifiky poruchy a výukovými potřebami Františka – preference ústního zkoušení nad písemným, možnost využívat PC, tolerance pomalejšího tempa, častější povzbuzení, dostatečná motivace, přátelská a klidná atmosféra, potřeba častějších konzultací.

Vznik kazuistických seminářů - ačkoliv František navštěvuje střední integrovanou školu, postoj všech vyučujících se k žákům s SVP neprojevuje jako pozitivní. Vytvoření vhodných podmínek pro výuku těchto žáků nevnímají jako přirozenou součást své práce. Někteří ale naopak vnímají výuku těchto žáků jako svou zodpovědnost. To jsou ti vyučující, kteří by svými zkušenostmi a postřehy mohli vyplňovat kazuistické semináře, které by mimo jiné mohly fungovat jako ukázky dobré praxe.

- 2) Rozhovor s Františkem na téma SPU - co v jeho vzdělávání potíže způsobuje, nebo které schopnosti jsou nedostatečně rozvinuty. Čím lépe porozumí svým problémům, tím lépe

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

může ve středoškolském vzdělávání uspět. Nízké sebehodnocení a nedostatek sebedůvěry se projevuje očekáváním dalšího neúspěchu a rezignací na lepší výkon.

- 3) Aktuální vyšetření v neurologické ambulanci – možnost změny medikace.
- 4) Udržení Františkova zájmu o obor – spolupráce s učiteli odborného výcviku, případně rozhovor s dědečkem a maminkou Františka.

Stimulace Františkova zájmu o studium by měla být vedena preferencí podnětů z oblastí odborného výcviku, nebo odborných předmětů. Tam se převážně může dostavovat úspěch a tedy i částečné uspokojení potřeby seberealizace.

- 5) IVP – zvládnutí učiva v rozsahu ŠVP na základě zásad práce se žákem, bez předpokládané úlevy v množství učiva. Příloha č. 7

IVP vychází z Františkových individuálních potřeb – uzpůsobení podmínek převážně v ČJaL, M, cizím jazyce – AJ. Pro zajištění plošné intervence jsou v IVP popsány zásady práce i pro odborné předměty, kde jsou formulovány konkrétní potřeby žáka vycházející z dyslexie, dysortografie i ADD. Rozsah ŠVP bude zachován. V IVP se počítá i nadále s režimovými opatřeními vycházejícími ze spolupráce s rodinou. Zdůrazněna je i míra aktivity samotného žáka.

- 6) Práce s třídním kolektivem. V třídním kolektivu není viditelné žádné velké napětí. Postavení Františka ve třídě je posíleno oblibou u dívek, vycházející z jeho ochoty dívkám pomoci na odborném výcviku. Na OV se František cítí nejvíce jistý. Na míru jeho vlivu ve skupině to však nemá žádný vliv. Do průběhu třídních hodin se nezapojuje, nediskutuje. Mimo výuku ho není vidět při rozhovoru se spolužáky. Spojnicí mezi ním a třídním kolektivem je Petra, s kterou je přátelský vztah přetrvávající. Z chlapecké skupiny je směrem k Františkovi vidět určitá lhostejnost. Lhostejnost je zřejmá ale i ze strany Františka.

Problémem třídy je malá soudržnost. Pro posílení soudružnosti bude důležité zlepšit práci se třídou. Třídnické hodiny jsou pro organizační chod třídy nezbytné. Bohužel ale nezbytvá již čas na jiná témata, jako jsou třeba mezilidské vztahy, potřeba pomoci druhým, vzájemné bližší poznávání. Myslím si, že forma třídních setkání by byla velice přínosná nejen pro zvýšení koheze skupiny, ale i pro lepší poznání žáků třídním učitelem. Na začátku školního roku by bylo dobré, aby třídní učitelka spolu s celou třídou (důležitý je názor i pasivní masy) naplánovala frekvenci setkání pro celý školní rok a případně i místa těchto setkání. Setkání mimo prostory školní budovy jsou uvolněnější, spontánnější. Mezi tato třídní setkání může být zařazen i třídní výlet, kdy se všichni dostávají do neformálních situací. Tak postupně může probíhat nenásilné začleňování sociálně méně zdatných žáků do skupiny a posílení koheze. Na zlepšení třídního klimatu by bylo dobré spolupracovat se sociometrickým jádrem třídy. Už nyní jsou tam žáci s vyspělou emoční inteligencí, která se může pozitivně promítnout do budování optimálního klimatu třídy.

- 7) Možnost ubytování na domově mládeže školy. Každodenní dojíždění (cca 35km, s přestupem) může být příčinou zvýšené unavitelnosti. Rizikem se však může stát nedostatečná příprava, která je v rodinném prostředí zajištěna. Negativním faktorem této intervence mohou být i rizika spojená s adaptací na nové prostředí.

SEZNAM PŘÍLOH

(Přílohy jsou uvedeny v samostatném dokumentu „Sborník_dobre_praxe_Prilohy“.)

Příloha č. 1 - Scan doporučení z PPP z 13. 9. 2013

Příloha č. 2 - Anamnestický rozhovor s matkou – přepis

Příloha č. 3 - Rozhovor s chlapcem

Příloha č. 4 - Pozorování

Příloha č. 5 - Strukturovaný dotazník pro vyučující

Příloha č. 6 - SO-RA-D

Příloha č. 7 - Individuální vzdělávací plán

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Grantový projekt
Vzdělávací program pro učitele – výchovné poradce
(CZ.1.07/1.3.48/02.0013)

Výstupní práce e-kurzu

„Tvorba kazuistiky žáka“

K3 - Práce zařazená do Sborníku dobré praxe

***Kazuistikažačky 3. ročníku gymnázia
procházející krizí v období adolescence
(sebevražedné myšlenky,
sebepoškozování)***

Zpracoval: Xxxx Yyyy

Dne 21. 8. 2014

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Charakteristika školy

Gymnázium s dlouholetou tradicí je jedinou školou tohoto typu v patnáctitisícovém městě. Patří mezi vyhlášenou školu, studenti často dojíždí i z míst, odkud by to měli blíž do jiných gymnázií. Celkem studuje na gymnáziu 543 studentů, 218 chlapců a 325 dívek. Nabízí dva druhy programů: čtyřleté a osmileté studium. Ve čtyřletém programu je celkem 241 studentů, od každého ročníku jsou otevírány vždy dvě třídy. V osmiletém programu je 302 studentů, přičemž primy a sekundy jsou po dvou třídách, ostatní pouze po jedné. V posledních několika letech skládají přijímací zkoušky pouze studenti osmiletého programu. Studenti do čtyřletého programu jsou přijímáni na základě studijních výsledků v posledním ročníku základní školy, což má za následek často velké rozdíly ve znalostech a dovednostech jednotlivých studentů.

Pedagogický sbor tvoří celkem 49 pedagogů, z toho pouze 35 pracuje na plný úvazek, zbývajících 14 jen na částečný. Až na několik výjimek se jedná o aprobované pedagogy s dlouholetou praxí, věkový průměr je 41 let, 75% pedagogického sboru tvoří ženy. V letošním školním roce se po dlouhé přestávce mezi kolegy zařadili i dva rodilí mluvčí, kteří vyučují angličtinu. Vedení školy bylo v letošním školním roce zcela obměněno, do funkce ředitele i obou zástupců nastoupili nově kolegové, kteří na naší škole působili několik let. Po relativně velmi dlouhém období je ve funkci zástupce ředitele opět žena. Vedení je velmi vsřícné a ochotné kdykoliv řešit vzniklé problémy.

Budova školy čtyřpatrová, s prostorným schodištěm, její současná podoba je z roku 1703, což se odráží na architektuře. Ve škole se nachází relativně velký počet učeben, které jsou vybaveny moderní technikou a z toho důvodu v nich studenti nemohou pobývat bez dozoru pedagogů. Jedná se o různé laboratoře a jazykové pracovny. Jednotlivé třídy jsou standardně vybaveny i osvětleny. Necelé dva roky je v gymnáziu nově otevřen studentský klub, který se nachází v půdních prostorách. Jedná se o komplex dvou menších tříd, dále několika chodeb, školní knihovny a dvou kabinetů. První ze dvou tříd je vybavena systémem pro 3D projekci, druhá je v určitých ranních i odpoledních hodinách studentům zpřístupněna jako studovna, po celou dobu je zde pedagogický dozor. V jednom ze dvou kabinetů působí výchovný poradce. Jedná se o velmi přátelský prostor s nízkými a zčásti i zkosenými stropy, půdní trámy jsou často součástí místnosti, které jsou osvětleny netradiční velikostí oken a doplněny světlíky a střešními okny. V chodbách je umístěná dočasná výstava fotografií. Budova školy je jinak standardně vyzdobena, jednotlivé třídy jsou v péči studentů, protože se však studenti téměř každou hodinu stěhují do jiné učebny, ke svým kmenovým třídám nemají velký vztah. Šatny, ve kterých někteří studenti tráví nezanedbatelnou část dne čekáním na spoje, ať již při příjezdu, tak při odjezdu domů, jsou v přistavěné části budovy. Šatny jednotlivých tříd jsou od sebe odděleny pletivovým oplocením, jednotlivé šatny tudíž vypadají jako „klece“. Celý prostor má poměrně nízký strop a je nepříliš dobře osvětlen. V každé šatně se nachází zamykací skříňky, které vzhledem k velkému počtu studentů a malým šatnám studenti musí ve většině případů sdílet.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Je zachována tradiční nabídka vyučovacích předmětů – bez integrace, přičemž je kladen důraz na provázanost vzdělávacích obsahů mezi jednotlivými předměty. Druhý cizí jazyk si žák volí od 3. ročníku z aktuální nabídky – jazyk německý, francouzský, ruský a španělský. Výuka jazyka pokračuje i na vyšším stupni. Změna v průběhu studia ani při přechodu na vyšší stupeň není možná. Hlavní cíl vzdělávání žáka na nižším stupni osmiletého gymnázia je podřízen stejnému cíli vyššího stupně – co nejlépe připravit absolventa osmiletého oboru vzdělání ke studiu na vysoké, případně vyšší odborné škole. Z toho důvodu na nižším stupni osmiletého gymnázia nabízí škola jediný vzdělávací program, který lze charakterizovat jako všeobecný, bez speciálního zaměření (k větší profilaci dochází až v průběhu studia na vyšším stupni). Co se týče výchovných a vzdělávacích strategií – jsou zastoupeny jak klasické metody výuky, tak i moderní postupy jako je praktická výuka, samostatné i týmové projekty, diskuze. Učební plán a učební osnovy jsou sestaveny s důrazem na mezipředmětové vztahy.

Spolupráce s rodinou je standardní. Škola pořádá dvakrát ročně, v listopadu a v dubnu, třídní schůzky. V listopadu jsou zahájeny plenární schůzky, na které ředitel školy informuje rodiče o organizaci školního roku, unii rodičů, všech dalších akcích, které škola pořádá. Rodiče mají možnost využít i konzultací, které si mohou domluvit s jednotlivými vyučujícími telefonicky či emailem, v případě potřeby se účastní i vedení školy.

Školní poradenské pracoviště je zastoupeno výchovnou poradkyní a metodičkou prevence. Obě jsou pro tuto funkci plně kvalifikované a mají dlouholetou praxi. Každá z nich má vymezeny konzultační hodiny, kdy jsou studentům k dispozici. Ve škole jsou dvě nástěnky, na kterých prezentují důležité informace a kontakty, dále je na nich umístěna i schránka, kam mohou studenti směřovat anonymní dotazy či komentáře. Několikrát během roku se konají různé preventivní přednášky a programy. Metodička prevence organizuje školní preventivní program prostřednictvím PEER programu. Výchovná poradkyně navíc v primě vyučuje etiku, která je vyučována v rámci občanské výuky v primě jednou týdně. Na tento předmět jsou studenti navíc půleni, což je velkým přínosem. Během prvního ročníku osmiletého programu, který je pro mnohé studenty velmi náročný, s nimi výchovná poradkyně neustále pracuje, využívá různých metod k tomu, aby zjistila, zda se nově vznikající třídní kolektiv správně formuje, zda nedochází k nějakým patologickým jevům. Z několikaletých zkušeností vyplývá, že se tímto způsobem daří zachytit a vytipovat téměř všechny potenciálně rizikové jedince. V prvních ročnících probíhá obdobná činnost, jen ne s týdenní pravidelností. Úvod do prvních ročníků čtyřletého programu je třídní adaptační kurz, dále následuje několik setkání s výchovným poradcem, třídním učitelem a třídním kolektivem během prvního ročníku. Opět je to prostor, kdy se ve spolupráci s třídním profesorem snaží identifikovat potenciálně problematické studenty. V případě potřeby jsou žáci odesíláni do pedagogicko-psychologické poradny či do K-centra. Obě organizace spolupracují se školou, jediným problémem je vytíženost těchto zařízení. Na vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně v současné době studenti čekají i více než několik měsíců.

Na pedagogických poradách, které se na škole konají většinou jednou za měsíc a kterých se účastní vedení školy i všichni pedagogové, má výchovná poradkyně prostor a často vyzývá ostatní, aby se vyjádřili k jakýmkoliv problémům, dále informuje o možných rizicích, upozorňuje na nežádoucí chování studentů, komentuje jednotlivé případy, vysvětluje a objasňuje plánovaná intervenční opatření. V případě potřeby jsou svolávány schůzky, kterých

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

se účastní pouze někteří pedagogové, kterých se daný případ týká. Není výjimkou, že jsou přizváni i rodiče. Spolupráce mezi pedagogy a výchovnou poradkyní je velmi profesionální. Bohužel se to samé nedá vždy říci i o spolupráci s rodiči. I přes velké snahy se nedaří některé rodiče přimět spolupracovat, problémy svých dětí nevidí ve stejném světle, nebo se jim nedaří plnit plány, které spolu s výchovnou poradkyní sepíší a ke kterým se zaváží.

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, žáků se specifickými poruchami učení a chování a nadaných žáků se uskutečňuje s pomocí podpůrných opatření, která jsou odlišná nebo jsou poskytována nad rámec standardních pedagogických a organizačních opatření. Vedení školy, výchovný poradce, metodik prevence spolu se všemi pedagogickými pracovníky školy při jejich výchově a vzdělávání spolupracují. Po konzultaci a doporučení PPP uzavírá ředitelství školy se zákonnými zástupci žáka prostřednictvím IVP dohodu o vzájemné spolupráci. Na tvorbě IVP se podílejí žákovi vyučující, kteří si podle doporučení PPP volí nejvhodnější způsoby a formy nápravy, popř. úpravy metodiky a formy hodnocení. S IVP jsou seznámeni i samotní žáci. V případě žáka mimořádně nadaného se mohou vyskytnout i negativní jevy. V těchto případech se snaží škola žáky usměrňovat v osobnostní výchově, vést je k rovnému přístupu k méně nadaným spolužákům, k oboustranné toleranci a ochotě pomáhat.

2. Argumentace výběru žáka pro případovou studii

Jako vyučující angličtiny se mi nezdá stává, že se od studentů dozvídám velmi zajímavé ale někdy i velmi znepokojující informace. Studenti se mi svěřují s tím, co dělali o víkendu, jaké dostali dárky k narozeninám, nebo že rodiče se rozvádějí nebo že jim zemřela babička, apod. Nejinak tomu bylo i v případě Zory.

Zora je nepřehlédnutelná sedmnáctiletá studentka 3. ročníku gymnázia nejen pro svou korpulentní postavu, ale umí být i dost hlučná. Na podzim minulého roku začala vykazovat jiné chování, než na jaké jsem od ní byla do té doby zvyklá. Místo usměvavé puberťačky se proměnila v šíleně smutnou princeznu. Namísto vtípných poznámek, rozvitých argumentů a originálních odpovědí nastoupily jednoslovné odpovědi, nejčastěji typu “nevím”, “mě nic nenapadá”. Dříve jsem ji na chodbě nejčastěji potkala v hloučku spolužáků, jak se společně s nimi směje, pošťuchuje a hlasitě něco vypráví, nyní stojí velmi často osamoceně od zbytku třídy se sluchátky na uších a se zasmušilým výrazem. Velká část profesorského sboru si všimla její proměny, nestandardního chování již před Vánocemi. Většina z nás to připisovala předvánočnímu shonu, možnému stresu ve škole. Zora zpívá ve školním sboru, který měl vystoupení, což u ní mohlo vyvolat velkou nervozitu. Nicméně, po Vánocích se stav nezlepšil, ba naopak, což postupně vedlo k úvaze, že se se Zorou něco děje a je nutné tento problém řešit.

Po jedné ze společných hodin angličtiny jsem se Zory zeptala, zda si nechce promluvit. Následoval dlouhý a uplakaný rozhovor, ve kterém se mi Zora svěřila, že se pokusila si vzít život, protože podle ní již nemá smysl. Navíc se vyslovila, že to nebylo poprvé, co si nějak ublížila. Bylo evidentní, že se jí tím relativně ulevilo. Vyplakala se, později se trochu uklidnila. Její upřímná výpověď mě ovšem velmi vylekala. V první chvíli jsem vůbec netušila, co bych měla pro Zoru udělat. Nebyla jsem připravená, neměla jsem dostatek

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

informací. Proto jsem kontaktovala výchovnou poradkyni a společně jsme vymyslely další plán.

Tento případ je pro mě velká výzva. Na počátku jsem měla značné obavy, abych něco nepokazila. Netušila jsem, jak na její výroky reagovat, jak správně rozumět jejím výpovědím, jak si ověřovat, zda a do jaké míry jsou pravdivé. Neměla jsem představu, jak správně vést rozhovor, abych jí třeba ještě více neublížila, ale naopak pomohla. Byla jsem si jistá pouze tím, že se pokusím udělat cokoli, abych jí pomohla, což mě přimělo k mnohem častějším a aktivnějším schůzkám s dalšími vyučujícími a zejména výchovnou poradkyní a třídním učitelem a nakonec i k setkání s jejím otcem.

Během práce se Zorou jsem se naučila trpělivěji naslouchat, vynechávat vlastní komentář, nehodnotit okamžitě, nemoralizovat, nechávat si odstup, nepanikařit, naslouchat radám starších kolegů, kteří mají mnohem bohatší zkušenosti v práci s mladistvými. Dále jsem dospěla k závěru, že je nutná spolupráce i s dalšími subjekty, v tomto konkrétním případě s psychologkou z K-centra, později s psychiatrem. Také, že je zapotřebí se neustále vzájemně informovat a jen vhodnou spoluprací s odborníky se snad podaří Zorce pomoci.

3. Případová studie

V případové studii nejprve popíši současný stav, dále představím Zořinu rodinnou anamnézu. Poté se zaměřím na diagnostické metody, které jsem použila k získání informací, přinesu jejich analýzu a navrhnu možné intervence.

3.1 Současný stav

V současné době je Zora velmi tichá, uzavřená, od ostatních spolužáků si drží odstup, ale snaží se účastnit se i mimoškolních akcí, i když spíše zpovzdálí. Ve vyučovacích hodinách se snaží být duchem přítomná, ale často působí velmi unaveně, vyčerpaně, což se projevuje na její soustředěnosti. Před zkoušením a písemkou bývá velmi nervózní. Při zkoušení je v odpovědích strohá, méně argumentuje, v testech více škrtná, opakovaně si opravuje odpovědi, které měla původně správně.

Často bývá ve velké nepohodě i po testech, nervozita z ní neopadá, chvěje se, hůře dýchá, je velmi bledá, nevyspalá, působí vyčerpaně. Občas se dovoluje na toaletu i během vyučovací hodiny, což dříve nedělala.

Co se týče jejích studijních výsledků, žádné dramatické změny se nedějí, průměr známek je více méně stejný. Ve většině předmětů je hodnocena známkou 2, z matematiky a fyziky známkou 3, z českého jazyka naopak známkou 2, což plně reflektuje její spíše humanitní nadání.

Neumí přijímat pochvalu, vždy si najde něco, čím svůj výkon shodí. Vůči své práci je velice kritická, téměř nikdy není se svými výkony spokojená, neumí se radovat i ze zasloužené pochvaly či potlesku. Naopak na kritiku či neúspěch reaguje bez emocí, často s komentářem, že je to přeci samozřejmé, že se jí něco nepodařilo.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

V neposlední řadě je nutné zmínit další činnost, která Zora vyplňuje mnoho jejího volného času. A tou je facebook. Zora je na něm dle svých slov částečně závislá, podle ní na facebooku má několik kamarádů, bez kterých by nemohla být, kamarádů, kteří mají obdobné problémy a kteří mají také sebevražedné sklony. Podle Zory donedávna to byla ona, která všem sebepoškozování rozmlouvala, což se jí údajně v případě jedné kamarádky podařilo, krátce po té si však tato kamarádka našla přítele a přestala se Zorou komunikovat.

3.2 Anamnéza

jméno: Zora Xxxx

datum narození: 99.99.1997

matka: Alena Xxxx (32 let), momentálně na mateřské dovolené

otec: Jonáš Xxxx (34 let), pracovník ostrahy

sourozenci: bratr Matouš (12 let), sestra Nela (2 roky)

Informace pro osobní a rodinnou anamnézu byly získány převážně od Zory, zčásti pak od jejího otce. Její matka je na mateřské dovolené s malým dítětem, tudíž nebylo možné získat informace od ní. Otec Zory je pracovně vytížen, souhlasil však s krátkým rozhovorem, při kterém však nebyl velmi sdílný.

Zora vyrůstá v úplné rodině, má dva mladší sourozence, bratra Matouše (12 let), sestru Nelu (2 roky). Dle slov otce Zora byla zdravé dítě, které se velmi brzy chovalo velice samostatně, nechala si vše vysvětlit, brzy dobře mluvila. Spontánní zájem o čtení a psaní se objevoval již v předškolním věku. Samostatně číst uměla Zora již před nástupem do první třídy. Na prvním stupni již začala psát krátké básně, později povídky.

Psaní souvisí i s její vášní pro četbu. Zora čte neustále, často i velmi těžké romány pro dospělé, má velký přehled. Na mé naléhání začala číst i v angličtině – nejprve zjednodušené, upravené knihy, od ledna však přečetla již dvě knihy v nezkrácené verzi. Je velmi ctižádostivá a neustále si klade velké cíle. Dalším velkým zájmem je hra na saxofon. Do hudební školy se přihlásila sama, oba rodiče byli velmi skeptičtí ohledně její důslednosti a výdrži. Na saxofon hraje již 4 roky a její repertoár je rozličný od klasických skladeb po různé úpravy populární hudby. Dle vlastních slov se pokouší i o vlastní skladby. Jako aktivní členka pěveckého sboru zařadila i saxofonové sólo. Zpěv je dalším velkým koníčkem. Zajímavostí je, že Zora zpívá druhý alt, kde je mezi chlapci jedinou dívkou.

Podle Zory začala mít na základní škole v 6. třídě problémy s váhou. Trápilo ji, že přibírala na váze a tak nejedla či dokonce úmyslně zvracela po jídle. Dle vlastních slov tento stav trval několik měsíců, poté si toho všimla matka a společně se dohodly na nových pravidlech. Lékaře ani jiného odborníka nevyhledaly. Zora tvrdí, že v té době si již byla schopná sehnat léky, které ji pomáhaly, neboť vyvolávaly zvracení – název si však nepamatuje. Dále Zora uvedla, že již od 13 let ví, že nebude moci mít vlastní děti a že to souvisí s problémy, které měla v 7. třídě.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Adaptace na nové školské zařízení (gymnázium) proběhla bez problémů. Ve třídě je více studentů, kteří jsou nějakým způsobem jiní než průměrná populace, ale zároveň, stejně jako Zora, v něčem vynikají. Zora se stala právoplatným členem v nové třídě, našla si spolužáka, se kterým nejraději spolupracuje. Před půl rokem se její třída mohla dobrovolně účastnit prodeje různých výrobků během velké přestávky a Zora se velice zapojila a spolupracovala i jinými spolužáky, než jak tomu je v hodinách. V poslední době však má chmurné nálady a bývá i vůči kamarádům velice nepřátelská, nepříjemná až protivná a občas s někým nechce spolupracovat.

3.3 Diagnostické metody

Jako diagnostické metody jsem zvolila rozhovor, dále B3 dotazník, pozorování, analýzu produktů.

Zvolené diagnostické metody:

1. rozhovor se studentkou – viz příloha 1
2. rozhovor s třídním profesorem a otcem – viz přílohy 2 a 7
3. dotazník B3 – viz příloha 3
4. pozorování
5. analýza produktů – viz přílohy 4 a 5
6. anamnestický rozhovor se studentkou – viz anamnéza

Zořin pohled na třídu

Zora je podle vlastní slov ve škole spokojená, líbí se jí na gymnáziu, i když se trochu trápí s fyzikou a matematikou. Hodiny češtiny jsou ale velmi zajímavé, stejně jako jazyky a dějepis. Konečně má možnost nahlas vyjádřit svůj názor, což jí velice baví. Nově začala navštěvovat i debaťní klub, který jí poskytuje prostor komunikovat své názory na témata, která se běžně do vyučovacích předmětů nevejdou.

Ve třídě je spokojená, nemyslí si, že by jí někdo ubližoval, má okruh kamarádů, se kterými si může povídat, ale tvrdí, že většina z nich je mentálně jinde, řeší jiné problémy a tak jim zdaleka nemůže říci všechno, protože by jí nerozuměli.

Zora je ráda sama a vyhovuje jí, že za ní nikdo „nedolejzá“, a nechce se pořád kamarádit. Ráda si čte i během přestávek a není ráda, když ji někdo ruší.

Ve třídě nemá nepřátele, jen některé spolužáky, zejména pubertální chlapce nevyhledává a pokud s nimi pracuje ve skupině, často se neshodnou, padnou i ostřejší slova a spolupráce se příliš nedaří.

Zora si uvědomuje, že je jiná, ale má pocit, že jí spolužáci tolerují a většinou ji berou.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Hodnocení třídním profesorem

Třídní profesor hodnotí Zoru jako celkem spolehlivou studentku, která je občas citově nevyrovnaná, ale velmi snaživá a pilná. Její studijní výsledky jsou lehce nad průměrem celé třídy. Často je hodnocena známkou dvě za nedostatečnou pozornost, roztržitost. V humanitních předmětech má jednoznačně lepší výsledky než v přírodovědných. Fyzika a matematika nepatří mezi její silné stránky, i přestože se snaží.

Při snaze navázat s ní užší kontakt příliš neuspěl. Přestože je v hodinách českého jazyka velice komunikativní a hovorná, umí relativně dobře formulovat své názory a stát si za nimi, o svých problémech s třídním profesorem mluvit nechce. Což je možná dáno i tím, že je to muž a navíc mladý.

Rozbor dotazníku B3

Cílem dotazníkového šetření bylo nejen zjistit, jaké je klima ve třídě, ale zejména vyloučit či potvrdit případné důvody, které by mohly vést k sebepoškozování studenty Zory Xxxx. V dotazníku B3 byla Zora svými spolužáky (účastnilo se celkem 29 studentů) 15 x vyhodnocena jako osamocená a 3x jako protivná. Na druhou stranu 1x byla hodnocena jako spolehlivá. Co se týče pohledu na třídu, měla Zora druhý nejvyšší počet bodů, tzn. kladné hodnocení. Sama sebe hodnotí jako člověka, který se párkrát účastnil akcí, ale nebývá informován. Pět jejích spolužáků by si jí nevybralo jako přítele, dva z nich ji dokonce uvedli na prvním místě, ostatní tři na místě druhém. Mezi své přátele by si ji vybrala jedna spolužačka a to až na místě třetím.

Zora vyjádřila své kladné pocity vůči třídě číslem 24, což je nad průměrnou hodnotou (15,8), což dokazuje, že se ve třídě cítí celkem příjemně.

Pocit bezpečí a přátelství hodnotila číslem 5 (z maximálních 7 bodů), atmosféru spolupráce číslem 4 a atmosféru důvěry dokonce číslem 6, pocit tolerance číslem 4, všechny zmíněná čísla jsou v Zorině případě vysoce nad průměrnou hodnotou, vyjadřující pocity celé třídy, což je, domnívám se, opět důkaz o tom, že Zora se ve třídě cítí bezpečně, cítí se relativně tolerována a svým spolužákům důvěřuje.

Dále zmiňuje, že sice nebývá o akcích informována, nicméně několika akcí se zúčastnila. Z rozhovoru s ní jsem se dozvěděla, že se občas účastní v roli diváka různých sportovních klání.

Zora si myslí, že ve třídě je alespoň jeden žák nešťastný a uvádí svojí kamarádku; stejně kladně reaguje na otázku, že je někdo, komu občas ubližují. Záporně reaguje na výrok „většinou se najde někdo, kdo mi pomůže s problémem“ a stejně tak je tomu i v případě řešení problémů v klidu.

V jednom případě byla na třetím místě volena jako někdo, koho by si dotyčný zvolil jako své přátele. Tutéž osobu Zora volila jako svou kamarádku na druhém místě. Na prvním místě uvedla spolužáka Míru, který jí mezi své kamarády neoznačil, nicméně ji ohodnotil jako spolehlivou. Na třetím místě Zora uvedla Danielu, která jí jako svou kamarádku neoznačila a

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ve svém dotazníku ji hodnotila pouze jako osamocenou. Celkově tedy Zora získala jen 1 kladnou volbu.

Zoru hodnotili její spolužáci celkem v 15 případech jako osamocenou, ve třech případech jako protivnou. Celkem tedy získala 18 záporných voleb. Nicméně dalších 6 spolužáků bylo hodnoceno podstatně hůře (jeden byl 15 krát vybrán jako někdo, koho by za kamarády nechtěli, další 11krát, jeden 8krát a dva studenti osm krát), další 4 byli stejně jako Zora pěti spolužáky jmenováni jako někdo, koho by si za kamaráda nevybrali.

Pouhých pět spolužáků by si Zoru nevybralo za svou kamarádku, ve dvou případech byla uvedena na prvním místě, ve zbývajících třech na místě druhém. Ve dvou případech jmenuje Zora dotyčné mezi těmi, které by si za své kamarády nevybrala.

Z rozhovoru s jádrem třídy vyplývá, že studenti tuší, že Zora má nějaké problémy. Někteří se jí občas snaží pomoci, ovšem ona jejich pomoc odmítá. Některým vadí, že o sebe příliš nedbá, chodí stále ve stejném oblečení, které zřejmě nebylo dlouho vypráno a že o sebe jinak příliš nedbá – nemyje si vlasy. Nikdo z nich nekomentoval její nadváhu, ale spíše vnější projevy, které je ovlivňují, např. nepříliš vábný odér, pokud s ní musí pracovat ve dvojici a pracují ve velmi blízké vzdálenosti, je jim pach nepříjemný, nikoliv spolupráce se Zorou.

Zořinu situaci komentovali její spolužáci nejčastěji slovy, že je Zora jiná, ale že se snaží, že podobných spolužáků je ve třídě více a že si myslí, že ji nemohou příliš pomoci. Mají pocit, že Zora má problém, o kterém s nimi mluvit nechce a měla by ho asi řešit s odborníkem.

Pozorování

Dříve bývala aktivnější členkou menší skupiny, momentálně je více tolerovaná. V loňském školním roce spolupracovala jinak: pokud jsem rozdělila studenty do skupin, často se automaticky ujímala vedoucí pozice a byla kladně přijímána. Má přirozené vůdcovské schopnosti, dobře plánuje, bývala rozhodnější, uměla posouvat práci kupředu. Po Vánocích je jí vše jedno, i v malé skupině, ve které má možnost si vybrat spolužáky, je pasivní, účastní se jen sporadicky.

Dále Zora změnila trochu šatník, lépe řečeno, nemění ho. V posledních několika měsících nosí stále stejnou mikinu a jeansy. Příliš o sebe nedbá, nemyje si vlasy. To vede k tomu, že je na bližší vzdálenost cítit, spolužáci s ní ne vždy chtějí pracovat.

O přestávkách stávala spolu s ostatními v menším hloučku, bavila se, smála, někdy i kriticky komentovala, ale byla částí skupiny. Nyní stojí sama a většinou ve velmi výrazné vzdálenosti od ostatních se sluchátky na uších, tak aby nebylo možné s ní navázat kontakt. Nebo si čte, opět co nejdál od zbytku třídy.

Bývala vtipnější, má smysl pro legraci, který momentálně nevyužívá. Bývala více upovídána, což obecně vedlo k tomu, že se o ní více vědělo, jaký má na věci názor, často uměla formulovat myšlenky i za ostatní, kteří se trochu báli něco říci. Nyní je spíše tichá, hodně věcí je jí jedno.

Analýza produktů

Zora mi poskytla dva své produkty. Prvním byl obrázek, který nakreslila v průběhu ledna. Druhým je povídka.

Co se obrázku týče, podobný motiv se vyskytoval i na několika mnoho dalších obrázcích, které mi ukazovala a které pak nesla ukázat i paní psychologce do krizového centra. Jedná se o dvě postavy, rodiče, většinou otce a malou holčičku, kterou různě drží v náručí, jsou ve velmi úzkém kontaktu, z obrázku je patrné, že jde o velmi silné rodinné pouto. Dítě působí velmi roztomile, má baculaté tvářičky, je roztomile hravé. Otec je většinou mladý člověk, štíhlý, usměvavý, a přítomnost dítěte si užívá. Na jiných obrázcích je i žena, která mi byla trochu podobná. Zora tento obraz komentovala tím, že jsem ji trochu inspirovala, viděla mě totiž s mým vlastním dítětem (syn, 5 let), jak jsem jej objímala. Komentovala důležitost objetí a posteskla si, že jí objetí chybí. Všechny postavy na dalších obrázcích jsou štíhlé, přestože ona sama trpí značnou nadváhou, stejně tak jako její rodiče a bratr.

V povídce Zora několikrát zmiňuje, že pocity štěstí a pohody jsou pro hlavního hrdinu v posledních měsících spíše vzácností, což velmi koresponduje s jejím vlastním chováním. Matka rozhoduje zcela za syna při návštěvě u lékaře, synovi vůbec nedá prostor. Tady se nabízí paralela s chováním jejího otce, který pracuje jako pracovník ostrahy, sám při rozhovoru uvedl, že někdy nerad o něčem diskutuje.

Zajímavá je volba slov, kterou používá, hovoří-li o matce hlavního hrdiny, je ne negativní postava, vypravěč o ní mluví jako o matce, zatímco dítě jako o mamince, i když si uvědomuje, že k němu nechová příliš pěkně.

Věta „co si pomyslí sousedé“ – kterou matka hrdiny opakuje, když se jí nelíbí chování jejího syna, trochu koresponduje se Zořiným příběhem – několikrát zmiňovala fakt, že rodiče jsou z jejího vzhledu nešťastní a nechlubí se jí, přitom je to celkem dobrá studentka, hraje na saxofon, zpívá ve sboru.

Závěrečná věta povídky „Vítej ve světě dospělých, který je bez kouzel.“ také ukazuje, že se Zora možná špatně smíruje s faktem, že je téměř dospělá, že kouzlo dětství má velkou moc a ona má velkou fantazii, která se jakoby do světa dospělých nehodí.

3.4 Analýza případu

Předpokládané příčiny problémů mohou mít kořeny v rodině. Zořčina matka je na mateřské dovolené. Podle Zorky, jí to „leze na mozek“, je často unavená, podrážděná, lehce se rozčílí a očekává od Zorky pomoc s mladší dvouletou dcerkou Nelou. Ta je na Zorku fixovaná a dožaduje se její pozornosti, což je však i pro Zorku po celodenním náročném studiu ve škole často vyčerpávající a dojde v rodině lehce ke konfliktu s rodiči. Zorka je velmi tvrdohlavá, nerada ustupuje. Oba rodiče jsou zaneprázdnění a neudělali si například čas, aby přijeli na koncert pěveckého sboru, kde Zorka zpívá.

Další příčinou problémů je nesporně Zořčin vzhled. Trpí značnou nadváhou, výrazně o sebe nedbá. Chodí oblečená neustále stejně do jeansů a mikiny, což je zřejmě také jeden ze způsobů, kterým se snaží na sebe upoutat pozornost.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Domnívám se, že je to nejzávažnější její problém, se kterým se musí vyrovnat – naprostý rozpor mezi jejím tělem a duší. Svým vzhledem připomíná jednoduchou ženu, zatímco duší má bohémkou.

Možná dospěla do bodu, kdy si tento rozdíl naplno uvědomuje i tím, jak se srovnává se spolužáky, případně tuší nezáměr ze strany spolužáků- chlapců. Dále období Vánoc a nového roku, čas různých novoročních předsevzetí a rekapitulací v ní mohl vyvolat negativní náladu. Rodiče ji možná začali brát ještě více jako dospělou, Vánoce prý byly z velké části pro malou sestru, což je sice pochopitelné, jak Zora sama komentovala, na druhou stranu se domnívám, že tím chtěla říci, že si také chtěla užít atmosféru s kouzlem Vánoc a letos podle jejích slov stála spíše na druhé straně, kdy vše spíše zařizovala a organizovala.

Co se týče souvislosti mezi materiály. Z rozhovoru s otcem, eseje a obrázků si domýšlím, že Zorka nikdy nebyla malým dítětem, jako by fázi dětství přeskočila a nyní, když vidí svou malou sestřičku, je jí to líto, že je velká. Otec opakovaně připouští, že se Zorou vždy jednal jako s dospělou, již od velmi útlého dětství. Vždy si vše nechala vysvětlit, byla schopná brzy slovně argumentovat.

Později se z ní stala velmi nápomocná starší sestra, která se ochotně a dobře stará o své dva mladší sourozence. Chtěla by být stejně roztomilá, středem pozornosti a péče obou rodičů. Ráda by se jako malé dítě radovala z maličkostí, ale neumí to a je z toho rozmrzelá, což je patrné i v povídce o vlaštovce, kde se hlavní hrdina nejdříve raduje z toho, že si složil vlaštovku a těší se, jak s ní bude létat. Pak ho ovšem otec přivítá ve světě dospělých, kde na takové hlouposti není čas. Neumí se radovat – v literární soutěži získala čestné uznání a tento výsledek shazovala se slovy, že je k ničemu a že to tam vůbec neměla posílat. Jednalo se přitom o krajské kolo a z padesáti povídek bylo nakonec oceněno pouze 8. Dále na obrázcích, které mi přinesla, je velmi často zachycen rodič s malým dítětem v náručí, v objetí.

3.5 Intervence

Se Zorkou jsem vedla několik rozhovorů. Ihned po prvním, kdy mi nepřímo naznačila, že si občas ublíží, jsem kontaktovala výchovnou poradkyni, která mi navrhla kontaktovat krizové centrum Magdaléna, neboť jsme došly k závěru, že takovýto problém neumíme a nemůžeme řešit ve škole. Při druhém rozhovoru jsem tedy Zoře navrhla návštěvu krizového centra Magdaléna v Xxx. Vytiskla jsem jí veškerý dostupný materiál, který mají na internetu a vysvětlila, že její problém je závažný a že by bylo vhodné kontaktovat odborníka. Zora slíbila, že si vše rozmyslí.

Při třetím rozhovoru jsme společně do centra zavolaly a objednaly pro ni termín. Před první návštěvou byla opět velmi nervózní, naštěstí si s paní psychologkou docela rozumí, důvěřuje jí a je ochotná se jí svěřovat. Nicméně po třech sezeních se její stav výrazně nezlepšil a po dalším Zorčiném slovním komentáři o možné sebevraždě jsem neváhala a zprostředkovala schůzku, které se účastnil její otec a také třídní profesor. O schůzce jsem Zoru informovala, dokonce dříve než třídní profesor kontaktoval otce.

Tatínkovi jsme navrhli rodinnou terapii a předali mu kontakty do poradny a do krizového centra. Dále jsme hovořili o důležitosti jeho role v Zořině životě a vhodnosti pochval, které

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

mohou mít velmi kladný účinek, stejně tak jako zájem o její koníčky a výsledky v činnostech, které jí baví a kde vyniká (např. psaní povídek, básní a také hra na saxofon).

Po rozhovoru s otcem se chování Zory výrazně změnilo. Místo nešťastné dívky do školy přišla velice rozzlobená mladá žena, kterou jsem dle jejích slov „zklamala“, protože jsem vše „rozmázla“ před otcem. Nicméně tvrdí, že chování rodičů se alespoň v počátku změnilo. Více se o ni zajímají. Podle Zory se až příliš často vyptávají, jak se jí daří a zda něco nepotřebuje. Změna pocitů přinesla i změnu ve tváři, častěji se usmívá a snaží se soustředit na věci, které ji baví a vyniká v nich.

Co se týče možné intervence ve třídě, sociometrie potvrdila mou domněnku, že Zora má problémy, které nevznikají ve školní třídě. Naopak, ve třídě se Zora cítí velmi dobře, má i kamarády. Není nijak šikanovaná, nikdo se k ní nechová agresivně, její jinakost je ostatními do velké míry tolerována. Nicméně je vnímána jako osoba osamocená s problémy, které ji ostatní spolužáci neumí pomoci vyřešit. Někteří spolužáci jí nemají rádi, proto mezi navrhovanými opatřeními je i požadavek na možnost volby partnera/ů při práci ve dvojici či teamu. Nucení do spolupráce zejména s některými chlapci ve třídě nepřinese žádná pozitiva.

Se Zorou je tedy nutno nadále pracovat samostatně, řešit její problémy individuálně, případně v menším okruhu spolužáků, které si sama zvolí. Školní třída jí poskytuje bezpečný prostor pro získávání vzdělání. Nicméně po dohodě s vyučujícím českého jazyka navrhuji samostatné slohové práce, které bude Zora moci prezentovat před třídou, aby jí byl zaručen pocit úspěšnosti, který povede ke zvýšení jejího sebevědomí.

Zorce opakovaně nabízím možnost rozhovorů, konzultací, přečtení jejích povídek. I přes nedorozumění kolem rozhovoru s otcem mi Zora důvěřuje, jsme v osobním i emailovém kontaktu. Emailem mě informuje zejména o svých sezeních u paní psycholožky z krizového centra. Většinou je to stručná zpráva, abych neměla o ní obavy, že si pěkně popovídali a že má např. nějaký úkol – sepsat své kladné vlastnosti nebo jiná svá pozitiva. Emaily jsou milé, informativní, po sezení převážně pozitivního charakteru. Neustále zmiňuje, že je jí nabízena spolupráce s psychiatrem a případná medikace, kterou tvrdošijně odmítá, protože nechce být závislá a prý by jí to zničilo.

Výchovný poradce informoval všechny učitele, kteří Zorku učí, aby se pokoušeli nenápadně vyzdvihovat její přednosti, objektivně ji chválit a umožnili jí zažít „momenty slávy“. V hodinách angličtiny se o to snažím, o svém záměru jsem informovala třídního profesora a také vyučující českého jazyka a dějepisu, předměty, které Zoru baví a jdou jí. Oba vyučující souhlasili, že se pokusí o to samé co já.

Snažím se být v kontaktu i psycholožkou z krizového centra, která se domnívá, že pouhá sezení u ní nestačí. Opakovaně Zorce nabízí konzultaci s psychiatrem, kterou Zora prozatím odmítá. Má velké obavy z medikace a z utlumení, nemožnosti věnovat se dostatečně přípravě do školy, hře na hudební nástroj a v neposlední řadě má velký strach z hospitalizace.

Během letních prázdnin se Zořin stav výrazně zhoršil. V té době jsme byly pouze v emailovém kontaktu. Sama dospěla k rozhodnutí, že je nutné vyhledat odbornou péči a od konce srpna je v péči psychiatra, který okamžitě doporučil farmakologickou léčbu. Zora na ní přistoupila. Léky ovšem mají vedlejší účinky. Již dvakrát měla ve škole panický stav, který se

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

podařilo zvládnout díky profesionálnímu přístupu ze strany vyučujících, kteří ji odvedli do vhodné místnosti a pomohli jí „rozdýchat se“. Momentálně stále „vyladňuje“ množství a typy léků, podle toho jak se cítí. Podle jejích slov se konečně po dlouhé době vyspala. Obavy z utlumení se ukázaly jako liché, na její školní výsledky nemá medikace zatím žádný vliv.

Závěrem bych ráda uvedla, že se Zorčin stav lehce zlepšil, svůj problém umí pojmenovat a chce ho aktivně řešit. Před nedávnem se její spolužáci dozvěděli o farmakologické léčbě a přijali tuto informaci zcela neutrálně. Velmi jí pomáhá podpora spolužaček a vyučujících, kterým vše o svém trápení řekla, čímž se jí velmi ulevilo.

Přílohová část

(Přílohy jsou uvedeny v samostatném dokumentu „Sbornik_dobre_praxe_Prilohy.docx“.)

1. Autentický přepis rozhovoru se Zorou (10.3.2014)
2. Autentický přepis rozhovoru s otcem (11.4.2014)
3. Dotazník B3
4. Povídka
5. Obrázek
6. Rozhovor s jádrem třídy
7. Záznam o rozhovoru s třídním učitelem

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Grantový projekt
Vzdělávací program pro učitele – výchovné poradce
(CZ.1.07/1.3.48/02.0013)

Výstupní práce e-kurzu

„Tvorba kazuistiky žáka“

K4 - Práce zařazená do Sborníku dobré praxe

***Kazuistika žáka 6.ročníku běžné ZŠ
s Aspergerovým syndromem
(sociální a komunikační obtíže)***

Zpracoval(a): Xxxx Yyyy

Dne 11. 8. 2014

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Charakteristika školy

Základní škola s právní subjektivitou byla zřízena k datu 1. 6. 1992 s vymezením úkolů ve zřizovací listině a ve statutu školy. Dle platných předpisů má devět ročníků a člení se na první a druhý stupeň s počtem 610 žáků. Z důvodu nedostatečné kapacity základní školy, se některé třídy musí učit v odloučeném pracovišti v budově gymnázia, kde probíhá výuka tří 1. tříd. Na škole působí 26 pedagogů.

Při výchově a vzdělávání se škola snaží žáky vést k samostatnosti, seznamuje je s moderními způsoby získávání informací a jejich použití v běžném životě. K tomu využívá učebnu výpočetní techniky nejen pro výuku práce s počítači, ale i k výuce jazyků, českého jazyka a matematiky již od druhých ročníků pomocí výukových programů. Po skončení vyučování je učebna přístupna žákům k vyhledávání informací na internetu a zpracování zadaných prací. Další počítačová učebna je vybavena 16 žakovskými stanicemi. V této učebně se učí převážně půlené hodiny, i když celkový počet míst umožňuje výuku celé třídy. Čtrnácti počítači je vybavena i jedna kmenová třída. Počítače se používají většinou při výuce v tzv. půlených hodinách a při výuce dětí s vývojovými poruchami učení (k nápravě těchto poruch pomocí výukových programů). Další třída je vybavena počítači i klasickými lavicemi a slouží především k výuce půlených hodin (jazyky, český jazyk, matematika). Osm kmenových tříd je vybaveno interaktivní tabulí. V dalších osmi třídách jsou instalovány počítače s dataprojektorem.

Výuka jazyků probíhá z větší části v jazykové učebně vybavené jazykovou laboratoří s 18 žakovskými místy a v učebně vybavené interaktivní tabulí. V odborné učebně sloužící k výuce přírodovědných předmětů mohou vyučující použít kromě dataprojektoru a počítače připojeného ke školní síti i rozvody vody, plynu a elektrického proudu do žakovských lavic k žakovským pokusům. Školní počítačová síť, kterou jsou propojeny všechny počítače ve škole, je připojena k internetu.

K přípravě na výuku vyučující mohou využívat počítače v kabinetech. K internetu je připojení ve všech kabinetech školy včetně odloučeného pracoviště. Vyučující mají prostřednictvím školní sítě k dispozici i výukové programy a programy na přípravu prezentací pro výuku. V neposlední řadě slouží pedagogům školní síť k práci se školní matrikou (škola využívá program Bakaláři). Všechny třídy v hlavní budově jsou vybaveny počítačem. Do programu Bakaláři mohou vyučující vstupovat i z odloučeného pracoviště, případně z domova prostřednictvím internetu. Kabinety jednotlivých předmětů jsou průběžně doplňovány pomůckami - trojrozměrnými, nástěnnými tabulemi, mapami, odbornou literaturou i výukovými programy pro PC.

Třídy školy se naplňují do počtu 30 žáků. V souladu s učebním plánem ředitel školy dělí třídy na skupiny; počet skupin a počet žáků ve skupině určuje podle podmínek školy a charakteru vyučovacího předmětu a v souladu s požadavky na bezpečnost a ochranu zdraví žáků. Žáci i učitelé mohou využívat školní knihovnu vybavenou počítačem připojeným k internetu. Kromě knižních titulů a encyklopedií jsou k dispozici i některé výukové programy, naučná

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

CD a videokazety. K výuce praktických činností žáků 2. stupně školy je využívána školní dílna a školní kuchyňka. Žáci jsou tak vedeni i k manuální zručnosti.

V rámci volitelných předmětů si žáci 2. stupně vybírali z předmětů: cvičení z českého jazyka a matematiky, anglický, německý, francouzský a ruský jazyk – druhý cizí jazyk, informatika, sportovní hry, konverzace v německém a anglickém jazyce, výtvarná výchova, literárně dramatická výchova, základy administrativy a základy ekonomie a účetnictví. V rozsahu stanoveném vládou se žákům bezplatně poskytují učebnice a učební texty a základní školní potřeby.

Škola připravuje žáky pro další studium a praxi. Pro zjištění úrovně vědomostí žáků a pro porovnání s ostatními školami škola využívá testování tzv. SCIO testy. Někteří žáci se zařadili mezi 10% nejlépe hodnocených ze všech žáků škol, které se do testování přihlásily. Výsledky těchto testů jsou jedním z evaluačních nástrojů. Při řešení zadaných úkolů v těchto testech stále přetrvává problém s pochopením zadaných úkolů – čili nízká kvalita práce s textem. Zlepšení tohoto stavu je i nadále úkolem pro další roky. Škola má objednáno tzv. testování KEA – Komplexní evaluační analýzu – žáci v 9. třídě získají po skončení testování přehled, jak si během docházky na 2. stupni v testování vedli, v čem se zlepšili a naopak.

Škola úzce spolupracuje s PPP Xxxx. Účinná je spolupráce především při řešení problémů dětí s vývojovými poruchami učení a chování – PPP nabízí možnost vyšetření ve Xxxx, což většina rodičů využívá. Rodičům problémových žáků škola doporučuje spolupráci s SVP Xxxx, se kterým také úzce spolupracuje. Pro žáky se specifickými poruchami učení jsou zřízeny doučovací skupiny, ve kterých vyučující pomáhají s nápravou těchto poruch. V tomto školním roce probíhala náprava specifických poruch ve 2 skupinách. Pro dva žáky s vývojovými poruchami učení a chování bylo zřízeno místo asistenta pedagoga.

Součástí školy je školní družina, která ke své práci využívá 3 účelně vybavené herny a v odpoledních hodinách jednu učebnu s počítači. I v hernách mají žáci k dispozici počítače s výukovými programy, motivačními hrami a internetem. Součástí školy není školní jídelna. Žáci využívají školní jídelnu, která je samostatným právním subjektem a stravují se v ní studenti gymnázia, obchodní akademie a základní školy v Xxxx ulici.

2. Argumentace výběru žáka pro případovou studii

Před třemi lety jsem nastoupila do nové školy a byla mi přidělena čtvrtá třída. Měla jsem z toho velké obavy, protože jsem do této doby učila pouze na druhém stupni. Na první den, jsem se pečlivě připravovala, vyzdobila třídu balónek, na kterých byl poskládán nápis – vítám vás ve škole. V první zářijový den jsem ráno stála před tabulí a napjatě očekávala příchod dětí. Po zazvonění se začali ve třídě objevovat první žáci. I oni byli zvědaví na novou paní učitelku. Nejprve jsem si připadala jako opička v ZOO, kterou chodí zvědaví návštěvníci okukovat. Balónek si zatím nikdo nevšímal. Až najednou se ve dveřích objevil chlapec a prohlásil: „To je ale nádherná výzdoba! Jak je to tu vkusně uspořádáno! A ty barvy jsou pěkně sladěné. Působí to na mne velice pozitivně.“ Zůstala jsem stát jako přikovaná a z chlapce nespustila oči, ale on se spíše díval do země a uhýbal pohledem. Když se třída zaplnila všemi žáky, tak jsem se představila a chtěla pokračovat v předem pečlivě

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

připraveném proslovu. Chlapec mi skočil do řeči, pochválil mi jméno, že má jednu tetu, která se také tak jmenuje a že dokonce zná jednu historickou postavu stejného jména. Nevycházela jsem z úžasu. V duchu jsem si ale říkala: „Proboha! Ten kluk je ale divný.“ To bylo pro mne první setkání s žákem s Aspergerovým syndromem.

Jeho postavení ve třídě je velmi náročné. Proto jsem si pro svou práci vybrala tuto problematiku – sociální a komunikační obtíže žáka s Aspergerovým syndromem. Žáka X učím již čtvrtým a rokem a mám možnost sledovat jeho školní vývoj na prvním i druhém stupni. On se také pro mne stal impulzem pro práci výchovného poradce na naší škole. Informovanost pedagogů o této problematice je stále nedostačující. Během práce na případové studii jsem se setkala i s neochotou některých kolegů. Často si kladu otázku: „Mohu to já jako výchovný poradce změnit?“ Chci se o to alespoň pokusit. Při psaní teoretické části jsem se ponořila do pár knih o Aspergerově syndromu. Postupně jsem zjišťovala, že mám potřebu se dozvědět ještě něco víc a nořila se do dalších a dalších knih. Závěrem musím konstatovat, že zda budou mít mé načerpané poznatky nějaký vliv na mou práci, ukáže čas. Praxe je někdy více, než sto přečtených knih.

3. Případová studie

3.1 Uvedení případu

David je žák šestého ročníku běžné základní školy. Je mu 12 let. Nápadnosti v chování a nízké sociální porozumění. Diagnostikován Aspergerův syndrom.

3.2 Anamnéza

Informace pro rodinnou a osobní anamnézu byly získány od matky.

Rodinná anamnéza

David žije v úplné rodině. Matka 42 let vyučená, často střídá zaměstnání pro neshody na pracovišti. Otec 45 let vysokoškolsky vzdělaný v technickém oboru. Jeho koníčkem je stavba modelů letadel a vojenské techniky. Matka již podruhé vdaná, otec poprvé. Dle matky měl otec Davida v dětství problémy s komunikací. Byl spíše samotář, hůře se seznamoval. Rodiče ho přísně vychovávali, dožadovali se přísné disciplíny.

David má dva sourozence. Starší sestru 22 let, kterou má matka z prvního manželství a mladší sestru 5 let. Starší sestra s rodinou několik let nežije. Když byly Davidovi dva roky, starší sestra ho dle matky šikanovala a vulgárně mu nadávala. David to špatně snášel, sestry se bál. Od dvanácti let starší dcera žila u babičky. Její návštěvy v nové rodině matky byly omezeny. Když měla starší sestra přijít navštívit matku, David se vždy schovával a vyhýbal se kontaktu se sestrou.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

S mladší sestrou má David vztah dle matky dobrý. David jí často komanduje. Když se jí někdy něco nepovede, často jí kárá a někdy i vulgárně nadává.

S prarodiči z matčiny strany se rodina nestýká. Prarodiče vyžadují pro Davida důslednější výchovu, preferují pevný řád. Otec s jejich názory na výchovu nesouhlasí. Jak matka uvedla, Davida někdy trestá nepřiměřeně – zákazy, často ho hubuje. V názorech na výchovu Davida se rodiče neshodují. Otec preferuje spíše volnější přístup ve výchově. Považuje Davida za soběstačného a plně zodpovědného za své chování. Snaží se ho vést k samostatnosti. Matka považuje Davida spíše za nespolehlivého, příliš spontánního a důvěřivého. Ve výchově Davida není důsledná.

Osobní anamnéza dítěte

Těhotenství probíhalo normálně. Porod bez komplikací. Do jednoho roku David často spal. Do dvou let nemluvil. Pro opožděný vývoj řeči v roce 2006 poprvé vyšetřen v PPP a pro lehkou psychomotorickou retardaci zařazen do MŠ – speciální a realizován odklad školní docházky o jeden rok pro grafomotorické obtíže a percepční nezralost. Zvažována porucha autistického spektra. Závěry nejednoznačné, neurologicky potvrzen ADHD syndrom. Intelektový výkon opakovaně výrazně podprůměrný až v pásmu lehké mentální retardace.

Nástup do první třídy bez problémů. Na vysvědčení samé jedničky. Začala se projevovat špatná výslovnost r. Navštěvoval logopedii. Náprava řeči úspěšná. Druhá třída bez problémů. Ve druhém pololetí dvojka z matematiky a prvouky. Ve třetí třídě se začaly projevovat nápadnosti v chování. Hlasité komentáře výuky. Časté rušení výuky hlasitým smíchem. Mírné zhoršení prospěchu. Na vysvědčení trojka z matematiky, dvojka z českého jazyka a z prvouky.

Na konci prvního pololetí čtvrté třídy se začal v noci pomočovat. Ze školy se vracel domů se špinavými kalhotami na kolenou. Rodičům odmítal sdělit, co se stalo. Jednou se David doma rozčílil a prohlásil, že už toho má dost. Matka navštívila třídní učitelku a domluvily se na postupu v řešení. Třídní učitelka vyslechla několik spolužáků a zjistila, že David je šikanován spolužákem, který mu vyhrožoval, že nesmí rodičům nic říct. Nutil ho, aby mu nosil různé věci a aportoval jako pes. Šikanu řešilo vedení školy s rodiči agresora, který byl přeřazen do paralelní třídy. V druhém pololetí se situace uklidnila a David se přestal pomočovat.

Ve čtvrté třídě změna paní učitelky. Začaly se prohlubovat výukové a výchovné obtíže. Jednalo se hlavně o nesamostatnost v záznamu úloh, výkyvy v chování i v aktivitě. Začaly se také objevovat afektivní reakce – bouchání rukou do stolu, kopání do dveří. Často během výuky vykřikoval, hlasitě komentoval práci spolužáků. Začal se také nápadně lišit způsobem oblékání – kalhoty vysoko vytažené do pasu s délkou nad kotníky. Vyhledával spíše společnost dospělých. Časté doprovázení vyučujících vykonávajících dozor. Nápadné spisovné vyjadřování. Na vysvědčení trojka z matematiky a přírodovědy. David podával nadprůměrné výkony v hodině anglického jazyka. Vždy se těšil, co nového bude paní učitelka probírat. Nabízel jí, že ji donese z kabinetu pomůcky a dělalo mu obrovskou radost, když ho paní učitelka pochválila. Někdy se chválil sám a chodil to sdělit i ostatním vyučujícím. Třídní paní učitelka opakovaně upozornila rodiče o nutnosti vyšetření Davida v PPP. S matkou

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

komunikace obtížná. Postupně si sama začala stěžovat, že se David doma chová afektovaně, nechce plnit domácí přípravu. Často zapomíná pomůcky. Paní učitelka zavedla komunikační sešit, do kterého zaznamenávala domácí úkoly, pomůcky na vyučování i Davidovo chování ve škole. Po výrazném zhoršení prospěchu z matematiky svolala paní učitelka výchovnou komisi s rodiči. Bylo jim doporučeno, aby pro výrazné výchovné a výukové obtíže navštívili s Davidem PPP. David vyšetřen v PPP a diagnostikován Aspergerův syndrom.

Pátá třída bez výrazných obtíží. Vypracován (dle doporučení PPP) IVP. Stále využíván komunikační sešit. Matka s paní učitelkou spolupracuje. Na konci páté třídy vážně spolupráce ze strany matky. S rodiči prohovořena změna na druhý stupeň. Podána žádost o asistenta pedagoga. Na vysvědčení má David vyznamenání.

3.3 Diagnostické metody

Všechny vedené rozhovory jsem zvolila z důvodu získání potřebných údajů. Ve funkci výchovného poradce působím teprve od dubna 2014. Moje adaptace do funkce výchovného poradce je náročná, protože je souběžná s mým studiem výchovného poradenství. Hlavně z časových důvodů. Níže uvedené diagnostické metody jsem zvolila také proto, abych si vyzkoušela jejich aplikaci v praxi a z případných chyb se poučila.

1. Rozhovor s matkou (příloha 1 – přepis rozhovoru s matkou)

Rozhovor s matkou Davida paní P jsem vedla jako výchovná poradkyně (dále jen VP). Rozhovor byl veden v kabinetě VP po předchozí telefonické domluvě s matkou Davida. Rozhovor s matkou jsem zvolila záměrně, je komunikativní a konfliktní.

2. Rozhovor s třídní učitelkou (příloha 2 – přepis rozhovoru s třídní učitelkou)

Rozhovor s třídní učitelkou (dále jen TU) jsem vedla jako výchovná poradkyně (dále jen VP) v kabinetě matematiky po předchozí domluvě. TU učí Davida prvním rokem. Je také jeho učitelkou matematiky. Je málo sdílná, hůře komunikuje.

3. Rozhovor s asistentkou pedagoga (příloha 3 – přepis rozhovoru s asistentkou pedagoga)

Rozhovor s asistentkou pedagoga (dále jen AP) jsem vedla jako výchovná poradkyně (dále jen VP) po předchozí domluvě v kabinetě výchovného poradce. Asistentka pedagoga je učitelkou v důchodu s více jak třicetiletou praxí. Práce s dětmi ji neustále baví a je ochotná, milá a žáky oblíbená. Rozhovor s paní asistentkou jsem zvolila pro získání potřebných informací i zkušeností. Úzce spolupracuje s Davidem.

4. Rozhovor s vyučující výtvarné výchovy (příloha 4 – přepis rozhovoru s vyučující výtvarné výchovy)

Rozhovor s vyučující výtvarné výchovy (dále jen VV) jsem vedla jako výchovná poradkyně (dále jen VP) po předchozí domluvě. K rozhovoru mě vedly informace, že David nenosí pomůcky na výtvarnou výchovu.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

5. Rozhovor s vyučující fyziky (příloha 5 – přepis rozhovoru s vyučující výtvarné výchovy)

Rozhovor s vyučující fyziky (dále jen VF) byl veden výchovným poradcem (dále jen VP) v přírodopisném kabinetě po předchozí domluvě.

6. Pozorování žáka v hodině matematiky (příloha 6 – zápis z pozorování žáka v hodině matematiky)

Pozorování Davida v hodině matematiky. Jedná se o první vyučovací hodinu. Téma hodiny: Osová souměrnost a příprava na písemnou práci.

7. Pozorování žáka mimo výuku (příloha 7 – zápis z pozorování žáka během cesty na oběd a během oběda)

David pozorován během cesty na oběd do školní jídelny a během oběda ve školní jídelně. Jídelna se nachází mimo prostory budovy školy.

8. Analýza školního produktu (příloha 8 - pracovní list z matematiky, kresba)

9. Analýza školní dokumentace (příloha 9 – vyjádření třídního učitele pro PPP)

10. Analýza školní dokumentace (příloha 10 – metodické doporučení pro práci s PAS)

11. IVP – (příloha 11 – IVP pro 6. ročník)

12. Sociometrie

3.4 Současný stav

V současné době navštěvuje David šestý ročník. Na druhý stupeň se adaptoval celkem dobře, i na změnu vyučujících. Byla mu přidělena asistentka pedagoga, se kterou výborně spolupracuje. Její dopomoc mu vyhovuje. Nadále přetrvávají obtíže v oblasti sociálních a komunikačních dovedností. Rodiče potvrzují zájem o angličtinu a dějepis, podílí se na tvorbě nástěnky a navštěvuje historický kroužek. Největší obtíže má v komunikaci se spolužáky. V hodinách hlasitě komentuje výuku a to provokuje spolužáky. Nápadné jsou také jeho „záchvaty“, smíchu, ke kterému ho spolužáci vyprovokují. Výrazně se také odlišuje od vrstevníků svým oblékáním. Nosí kalhoty vysoko vytažené do pasu. Negativně reaguje na změny. Dle asistentky ho malá změna dokáže rozhodit na celý den. Často se chová důvěřivě, je snadno manipulativní i přes negativní zkušenost se šikanou ve třetí třídě. Dle rodičů se zhoršují jeho obtíže od třetí třídy. Za přínosné považují plnění IVP. V prvním pololetí měl David na vysvědčení trojku z matematiky, fyziky a přírodopisu, z českého jazyka a zeměpisu dvojku, v ostatních předmětech jedničku.

Kontrolní vyšetření v PPP proběhlo v tomto školním roce. Závěrem je Aspergerův syndrom s přetrvávající symptomatikou v oblasti deficitu sociálních a komunikačních dovedností a snížená schopnost koncentrace pozornosti.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Z pozorování žáka VP v hodině matematiky:

David sedí na vhodně zvoleném místě v první lavici. Má potřebný kontakt s asistentkou i učitelem. Asistentka koriguje odklony pozornosti, případné nevhodné projevy chování – patrné spontánní, nevyzrálé reakce. Zprostředkovává okamžitou zpětnou reakci, motivaci, zajišťuje podporu při individuálním plnění úkolů. David citlivě reaguje na hluk ve třídě. Hlasitě okřikuje spolužáky. Paní učitelka nezvládá ve třídě udržet klid. Kolem Davida prochází bez povšimnutí. Během plnění zadaného úkolu si David hlasitě komentuje postup a tím ruší ostatní žáky.

Z analýzy pracovního listu – rýsování:

V rýsování je patrná grafomotorická neobratnost. Úchop tužky dobrý. David rýsoval v hodině matematiky s pomocí paní asistentky. Rýsování celkem přesné. Postup ovládá. Obtížnější manipulace s kružítkem. Polohlasně si komentuje celý postup. Ujasňuje si pochopení instrukcí. Přítlak v normě.

Z analýzy kresby:

Jeho neobratnost se také projevuje v hodinách výtvarné výchovy. Nerad pracuje s nůžkami a má odpor k některým činnostem, které souvisejí se stříháním a lepením. Z přiložené kresby je patrný zvláštní způsob kresby lidské postavy, která je zaměřena na zvířecí postavy. Kromě matky, kterou David vyjádřil jako jednoduchou postavu bez detailů. Zadání kresby bylo téma - rodina. Sám sebe David vyjádřil jako hada, tatínka jako medvěda a sestru jako kočku. Z kresby je patrná neobratnost se štětcem. Postavy jsou jednoduché a bez detailů.

Z pozorování žáka mimo výuku:

Davidova řeč je artikulačně dokonalá, navazuje kontakt spíše s dospělými. V chování se objevují jednoduché pohybové stereotypy. Nápadné jsou neobvyklé reakce na emoce druhých. Neprojevuje zájem o hru s vrstevníky. Projevuje se pedantským chováním k ostatním spolužákům. Špatně navazuje oční kontakt.

Z rozhovoru VP s vyučujícími.

David se v hodinách snaží. Nejhůře zvládá ruch v hodinách matematiky. S třídní paní učitelkou je komunikace obtížná, neví si rady jak danou situaci zvládnout. Paní asistentka komunikuje s rodiči pomocí komunikačního sešitu. S ostatními vyučujícími se shoduje, že David často zapomíná pomůcky na vyučování a doporučují kontaktovat rodiče. Pravidelně nesledují zápisy v sešitě a nepodepisují ho, jak bylo na začátku školního roku domluveno. David také často vyhledává kontakt s vyučujícími a rád hovoří pouze o svých zájmech. Na některé situace reaguje nepřiměřeně – častý neopodstatněný smích.

Rozhovor s VP David opakovaně odmítl, přestože je v kontaktu s dospělými sdílný.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Ze sociometrie.

Jak David subjektivně prožívá třídní dění.

David vyhledává spíše kontakt s dospělými. Od spolužáků se spíše izoluje. Má pocit, že jim nerozumí. Diskuze s vrstevníky ho nezajímají. Výrazně mu vadí hluk ve třídě. Nervozitu mu způsobuje také nejasné zadání úkolu. Nemá rád změny.

Jak vidí Davida spolužáci.

Davida vidí spolužáci jako výrazně odlišného. Od vrstevníků se odlišuje svým oblékáním. Nosí kalhoty vysoko vytažené do pasu s délkou kalhot nad kotníky. Je důvěřivý a snadno manipulativní. Jeho chování posuzují za provokativní. Často je okřikuje, chová se puntičkářsky a tím vyvolává konflikty. Rád hovoří jen o svých zájmech a pocity druhých nesdílí. Nerozumí žertům, vše bere doslovně. V hovoru se vyjadřuje nápadně spisovně.

Jak hodnotí Davida třídní učitel.

Největší obtíže má v komunikaci se spolužáky. V hodinách hlasitě komentuje výuku a to provokuje spolužáky. Nápadné jsou také jeho „záchvaty“ smíchu, ke kterému ho spolužáci vyprovokují.

Jak hodnotí Davida asistentka pedagoga.

David je milý, šikovný kluk a moc se snaží. Dobře spolupracuje. Nejvíce ho baví dějepis. V hodinách výtvarné výchovy často zapomíná pomůcky. Negativně reaguje na změny, malá změna dokáže rozhodit na celý den. Vadí mu hluk v hodinách matematiky. Často se chová důvěřivě.

3.5 Analýza případu

Davidovy problémy vyplývají z diagnózy Aspergerova syndromu. Děti s Aspergerovým syndromem mívají problémy v chápání sociálních situací, obtížně se vžívají do myšlení a pocitů druhých lidí. V komunikaci jsou jednostranně zaměřené, mají potíže chápat humor, ironii, metafory, nadsázku. Do kolektivu vrstevníků se zapojují s obtížemi, patří mezi samotáře, nebo se chovají natolik odlišně, že nejsou ostatními dětmi přijímány. Často bývají velmi neobratné, mívají potíže s psaním a tělocvikem. Davida jsem učila jeden školní rok na tělesnou výchovu. Stranil se kolektivních her. Nemá rád vybíjenou. Pohybuje se neobratně, v mírném předklonu a je snadným terčem pro soupeře. Nedokáže se vžít do zápalu svých spoluhráčů. Raději se nechá vybit a spolupracuje s vyučujícím. V oblíbenosti má hlídání přešlapů.

Výchova dítěte s Aspergerovým syndromem je velmi obtížná. Rodiče Davida nemají jednotný názor na jeho výchovu. Dle matky do výchovy zasahují také rodiče Davidova otce. Upřednostňují disciplinovanější výchovu. Další příčinou Davidových obtíží může být nedostatečná motivace ze strany rodičů, kterou částečně také zapříčinil přístup vyučujících. Stálé stížnosti, že David nemá pomůcky na vyučování, mohou rodiče demotivovat. Matka, jak sama uvedla, Davida často kárá. Nezvládá jeho výchovu a v napjatých situacích používá

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

vulgární slova. Dostatečně nedohlíží na jeho domácí přípravu. Často chybí podpisy rodičů v komunikačním sešitě. Příčinou je pracovní vytížení otce. Matka v současné době opět změnila zaměstnání a pracuje na směny.

Mezi faktory, které mohou na Davidovo chování působit negativně, určitě patří:

- změny
- zhoršená koncentrace pozornosti
- motorická neobratnost
- emocionalita

Tyto faktory mohou být spouštěčem pro jeho problémové chování.

Dalším faktorem, který ovlivňuje Davidovo chování, jsou provokace ze strany spolužáků. Z rozhovorů s vyučujícími vyplývá, že David má nejvýraznější problémy v hodinách matematiky, ale příčinou není nezvládnutí učiva, ale hluk spolužáků. Paní učitelka evidentně káže ve třídě nezvládá. David je podrážděný a na výkon se nemůže soustředit. Paní asistentku třída přijala bez problémů.

3.6 Návrh opatření

Dosavadní intervence:

Na základě vyšetření a doporučení PPP byl Davidovi vypracován IVP. Obsahuje pedagogický postup při jeho vzdělávání, který je zaměřen na individualizaci, strukturaci a vizualizaci. Dále zahrnuje používané učební pomůcky, způsob zadávání a plnění úkolů, způsob ověřování získaných vědomostí a dovedností, i způsob hodnocení. Jeho cílem je rozvíjet u Davida oblasti, ve kterých má největší obtíže. Jedná se hlavně o rozvoj komunikačních a sociálních dovedností. Rozvoj sebeovládání při stresových situacích, posilování pozitivního chování. Také je důležité, aby David uměl získané informace aplikovat v běžném životě. Davidovi byl v tomto školním roce přidělen asistent pedagoga.

Od páté třídy byl zaveden komunikační sešit na základě výrazných výukových obtíží, které se začaly u Davida projevovat. Třídní učitelka do něj zapisovala, jak David zvládá učivo ve škole, co je potřeba s Davidem doma procvičit, co se mu ve škole povedlo, v čem je úspěšný, jaké má mít pomůcky na vyučování i změny v chování. Zápisy vedla třídní učitelka každý den. Matka zprávy třídní učitelky podepisovala pravidelně. I v současném školním roce využívají vyučující všech předmětů komunikační sešit. Zapisují do něj pomůcky na vyučování, termíny písemných prací, nebo ústní zkoušení, zadání domácích úkolů. Paní asistentka po dohodě s vyučujícími do komunikačního sešitu zapisuje, co si David na vyučování nedonesl. Komunikační sešit matka podepisuje nepravidelně a žádné poznámky nevpisuje.

Z důvodu Davidova zájmu o historii byl založen ve škole historický kroužek, kam David pravidelně dochází. Do kroužku chodí celkem čtyři žáci se stejným zájmem. Dva žáci z pátého ročníku a jeden žák ze čtvrtého ročníku. Paní učitelka, která kroužek vede, učí Davida na dějepis a David na ni pozitivně reaguje. Kroužek je veden formou her. Např.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Poznáš kdo to je? Co je to za historickou stavbu? Dále také luští jednoduché křížovky a podílejí se na nástěnce, která prezentuje práci historického kroužku. Davida kroužek baví, cítí se dobře ve společnosti mladších spolužáků. Ostatním vyučujícím David rád ukazuje, co je na nástěnce nového.

V loňském školním roce byl třídní učitelkou vytvořen metodický pokyn, jak pracovat se žákem s AS. V metodickém pokynu jsou pro vyučující stručně popsány základní principy ovlivňující úspěšnost žáků s AS. V procesu vzdělávání těchto žáků je vhodné uplatňovat motivaci, strukturalizaci, vizualizaci, individualizaci a práci s IVP. Jednotlivé základní principy jsou v pokynu stručně popsány. Dále metodický pokyn poukazuje na spolupráci asistenta pedagoga se žákem, na osobnostní zvláštnosti žáků s AS i na vlivy školního prostředí. Na začátku tohoto školního roku (na úvodní pedagogické radě před zahájením školního roku) informovala třídní učitelka Davida z pátého ročníku všechny vyučující o metodickém pokynu a všem rozdala kopii pokynu k prostudování. Metodický pokyn je také uložen v elektronické podobě, přístupný všem vyučujícím. Dále předala vyučujícím své postřehy z výuky – jak David reaguje na změny i na nápadnosti v jeho chování, jaké jsou jeho zájmy. Většina učitelů metodický pokyn uvítala a slíbila, že si jej přečtou. Metodický pokyn nejvíce využívá asistentka pedagoga, která má kopii u sebe a vepisuje si do něj poznámky z výuky, které pak řeší s jednotlivými vyučujícími.

Největší obtíže má David v hodinách matematiky. Paní učitelka, která je zároveň jeho třídní učitelkou, nezvládá ve třídě udržet kázeň. Vedení školy si opakovaně všimlo častého hluku během těchto hodin. Také paní asistentka informovala vedení o problémech v hodinách matematiky. Upozornila, že hluk David špatně snáší, je nervózní a hůře se soustředí na výuku. Vedení školy provedlo několik hospitací, na jejichž základě se rozhodlo s paní učitelkou rozvázat pracovní poměr ke konci školního roku. Od září bude Davidovou třídní učitelkou a zároveň vyučující matematiky nová paní učitelka, která vystudovala speciální pedagogiku a má zkušenosti s výukou žáků s AS.

Navrhovaná opatření:

V současné době navrhuji jako VP schůzku s rodiči a opakovaně prohodit význam domácí přípravy. Časté zapomínání pomůcek Davida negativně ovlivňuje. Znovu si ujasnit pravidla navržená v IVP – podíl rodičů. Rodiče Davida jsou časově vytíženi. Vyučujícím bych navrhovala, aby požadavky na pomůcky zapisovali do komunikačního sešitu v dostatečném časovém předstihu, aby mohli rodiče pomůcky Davidovi včas zajistit. Považuji za důležité motivovat rodiče tím, že učitelé budou pozitivně hodnotit v komunikačním sešitě i drobné Davidovy úspěchy. Poukázala bych na jeho práci v historickém kroužku, ukázala rodičům tvorbu nástěnky, na které se David podílí. Jako VP bych rodičům navrhla pravidelné měsíční konzultace ve škole, na kterých bychom společně zhodnotili, co se Davidovi ve škole povedlo a na jaké obtíže by bylo potřeba se zaměřit.

Rodičům Davida bych chtěla navrhnout rodinnou terapii. Je nutné ujednotit názor na jeho výchovu. Pro Davida by bylo přínosné, aby se oba rodiče domluvili na pravidlech, které budou v jeho výchově využívat. K tomu jim může pomoci právě rodinná terapie. Pomůže jim ujasnit, co vlastně od Davida mohou očekávat vzhledem k jeho diagnóze a co případně od nich očekává David. U většiny dětí s AS přetrvává porucha sociálních vztahů i v dospělosti a

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

sociální adaptace v běžném životě bývá obtížnější než ve škole. Vzhledem k tomu, že komunikace s matkou Davida je dost obtížná, počítám spíše s neúspěchem. Rodiče bych se snažila motivovat, že rodinná terapie by jim mohla pomoci najít společnou cestu k rozvoji samostatnosti Davida v dospělosti.

David bude mít od září novou třídní učitelku, která ho bude zároveň vyučovat matematiku. Doporučuji, aby se paní učitelka přišla podívat do hodiny matematiky a postupně se s Davidem seznámila.

Pro vyučující považuji za přínosné domluvit metodickou návštěvu pro práci s AS s odborníkem z PPP. Jedná se o podporu, jak by měli reagovat na časté výkyvy v chování Davida, jak k Davidovi lépe přistupovat v hodinách, tam spatřuji největší rezervy. Mnozí učitelé přesouvají komunikaci s Davidem na paní asistentku. David se tak může cítit izolovaný a to přispívá ke zhoršení klimatu třídy. Vyučujícím navrhuji, aby s Davidem více komunikovali o jeho dovednostech. V závěru vyučovací hodiny vždy shrnuli, co se mu v hodině povedlo, jak pracoval a co bude naplnit příští hodiny.

David by také mohl s asistentkou využít k plnění zadané práce klidnou místnost, pracovat individuálně a nerušeně. Bohužel místnost, která by se dala využít pro individuální výuku Davida s paní asistentkou, na škole není. Během prázdnin je naplánovaná adaptace malé nevyužití místnosti, která by plně postačovala k těmto účelům a David jí s paní asistentkou bude od září využívat.

Návrh pedagogických postupů pro optimalizaci třídního klimatu

Vytvářet a rozvíjet vztahy ve třídě je pro pedagoga dlouhodobý a náročný úkol. Za první krok pro zlepšení klimatu považuji komunikaci žáků s třídním učitelem. Z rozhovoru se sociálně zdatnou skupinou žáků vyplývá, že žákům komunikace s třídním učitelem chybí. Doporučovala bych třídní učitelce (v době, kdy jsem sociometrii provedla, byl David žákem šestého ročníku) využívat pravidelné třídnické hodiny alespoň jednou za měsíc. Třídnickou hodinu lze využít k řešení aktuálních problémů třídy, dát žákům prostor vyjádřit své potřeby, zhodnotit co se jim povedlo. Třídnickou hodinu může vést třídní učitel v kruhu, stane se pro žáky zajímavější a bude je motivovat pro účast na další třídnické hodině. Dále bych doporučila třídní učitelce častější komunikaci s ostatními pedagogy, zjišťovat chování žáků také v ostatních předmětech.

Z krátkého pozorování kmenové třídy jsem si všimla, že by třídě prospěla nástěnka, kam by si mohli žáci umístit pravidla třídy, důležité informace o předmětech aj. Další vyučující této třídy by mohli v některých předmětech také využívat komunitní kruh, který pomáhá vytvářet a rozvíjet vztahy ve třídě, přispívají k rozvoji sociálních a komunikačních dovedností, hlavně u Davida, který má v této oblasti největší obtíže, ale také ostatní spolužáky je potřeba vést k toleranci a respektování specifických potřeb i chování Davida. Komunitní kruh nemusí naplňovat celou vyučovací hodinu, ale může se stát jen krátkou součástí. Uvědomuji si, že to klade na pedagoga velké nároky, hlavně v oblasti přípravy.

Za přínosné považuji také vytvoření pravidel třídy. Žáky jsem v hodině občanské výchovy (na projektu pracujeme v současné době, kdy David začal navštěvovat sedmý ročník) na téma komunikace zapojila do společného projektu, který jsme společně nazvali Náš David (příloha

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

č.13). David pak napsal na papír, co mu v hodinách nejvíce vadí. Ostatní spolužáci mu vymysleli dvě značky – červenou a zelenou ruku. Červená znamená STOP a zelená jsem spokojen. Práce se značkami je teprve v úplném začátku, ale dětem se moc líbí a postupně si budou budovat další pravidla vzájemné komunikace. Pokud se Davidovi něco nelíbí, zvedne červenou ruku a naopak je-li spokojen, zvedne zelenou ruku.

Dalším opatřením mohou být také intervenční programy nabízené PPP. Rodiče žáků s obtížemi v sociálních dovednostech informovat o nabízených programech, například:

„BALÓN – už v tom lítám“

11ti týdenní cyklus pro žáky 6. - 9. tříd s obtížemi se začleněním do skupiny, s nápadnostmi v chování, děti zvýšeně neklidné, či naopak zvýšeně citlivé, ostýchavé. Cílem je posilování sebevědomí a sebepojetí dětí, zdokonalování sociálních dovedností a zkušeností dětí, pozitivní motivace a aktivizace dětí i relaxaci.

„Skupinové nácviky sociálních dovedností“

jsou určeny klientům s poruchou autistického spektra (PAS), zejména pak klientům s Aspergerovým syndromem (AS) a vysoce funkčním autismem (VFA), nebo pro děti, které mají v této oblasti oslabení. Nácviky budou probíhat jednou týdně po dobu 12 týdnů ve skupinách rozdělených podle věku. Pracovat se bude s technikami modelového přehrávání rolí, her a také s využitím pracovních listů.

SEZNAM PŘÍLOH

(Přílohy jsou uvedeny v samostatném dokumentu „Sbornik_dobre_praxe_Prilohy“.)

- Příloha č. 1 - přepis rozhovoru s matkou
- Příloha č. 2 - přepis rozhovoru s třídní učitelkou
- Příloha č. 3 - přepis rozhovoru s asistentkou pedagoga
- Příloha č. 4 - přepis rozhovoru s vyučující výtvarné výchovy
- Příloha č. 5 - přepis rozhovoru s vyučující fyziky
- Příloha č. 6 - zápis z pozorování žáka v hodině matematiky
- Příloha č. 7 - zápis z pozorování žáka během cesty na oběd a během oběda
- Příloha č. 8 - pracovní list z matematiky, kresba
- Příloha č. 9 - vyjádření třídního učitele
- Příloha č. 10 - Metodické doporučení pro žáka s PAS
- Příloha č. 11 - IVP - Individuálně vzdělávací plán
- Příloha č. 12 - Sociometrie
- Příloha č. 13 - Projekt Náš David

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Grantový projekt
Vzdělávací program pro učitele – výchovné poradce
(CZ.1.07/1.3.48/02.0013)

Výstupní práce e-kurzu

„Tvorba kazuistiky žáka“

K5 - práce zařazená do Sborníku dobré praxe

*Kazuistika žáka 9. třídy ZŠP
s ADHD (impulzivita, hyperaktivita)
v kombinaci s poruchou chování*

Zpracoval(a): Xxxx Yyyy

Dne 12. 6. 2014

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Struktura základní školy

Struktura základní školy se skládá ze:

- základní školy logopedické
- základní školy pro žáky se specifickými poruchami učení
- základní škola pro žáky se specifickými poruchami chování
- základní školy praktické

V základní škole praktické jsou vzdělávání žáci s lehkým mentálním postižením, kteří nezvládají plnění požadavků běžné základní školy a nemohou být do těchto škol individuálně integrováni.

Vzdělávání probíhá podle RVP ZV – přílohy LMP zpracovaného do školního vzdělávacího programu č.j.: 450/2007 „Podaná ruka“ ve všech ročnících

- základní školy speciální
- praktické školy dvouleté

Žáci školy

Škola má celkem 180 dětí z toho základní školu praktickou tvoří 83 dětí, v logopedických třídách je 60 dětí, v praktické škole dvouleté je 13 dětí a ve speciálních třídách máme 24. Někteří naši žáci mají vypracované IVP 34 dětí.

Vedení školy

Vedení školy zastupují ředitel školy, zástupce ředitele, výchovný poradce, metodik prevence, dvě logopedky a jedna psychologka. Zbytek zaměstnanců školy jsou speciální pedagogové, kteří jsou kvalifikováni jako učitelé ZŠ.

Poradenské služby

V naší škole jsou zajišťovány :

- výchovným poradcem
- školním metodikem prevence
- speciálními pedagogy z řad učitelského sboru
- třídními učiteli

Každý z poradenských pracovníků má pevně stanoveny konzultační hodiny pro žáky a rodiče. Rozvrh konzultačních hodin je zveřejněn na informační nástěnce ve vstupních chodbách školy a na webových stránkách školy.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Spolupráce s PPP a SPC

Pro stanovení diagnózy žáků k přijetí nebo převedení do vzdělávacích programů spolupracujeme se SPC při DD a MŠ speciální, s SPC při ZŠ pro žáky s poruchou chování, využíváme služeb i jiných SPC a PPP.

V dubnu roku 2013 požádala škola zřizovatele o zřízení samostatného SPC pro děti a žáky s narušenou komunikační schopností. Této prosbě bylo škole vyhověno a od listopadu 2013 máme při naší škole zřízeno vlastní SPC.

Výjezdy SPC dělá pouze do škol při kontrole integrace. Co se týká pravidelnosti dítě dojíždí do SPC jedenkrát za týden, 14 dní, měsíc (podle potřeby).

Dříve naše škola spolupracovala s SPC pro žáky s vadami řeči.

Klientelu tvoří děti (3-18 let) s narušenou komunikační schopností, konkrétně opožděný vývoj řeči, vývojová dysfázie, dyslálie, balbuties (kocktavost), tumulus sermonis (breptavost), dysartrie, rinolálie, patolálie, mutismus (především elektivní mutismus, případně mluvní negativismus), symptomatické poruchy řeči a verbální dyspraxie. Dále je SPC k dispozici učitelům, kteří o tyto děti pečují. A samozřejmě rodičům.

Dále ještě SPC nabízí péči dětem s mentálním postižením. Za normální situace by se jednalo o stupeň lehký, střední i těžký. Ale pro těžké mentální postižení, kombinované vady apod. nemáme v našem SPC diagnostické metody a logopedky (speciální pedagožky) se orientují více na logopedii než psychopedii, která by v tomto případě byla třeba. Oficiálně SPC naší školy nemá zaměření (což znamená, že by SPC mělo vyhovět každému klientovi s jakoukoli vadou), ale vzhledem k personálnímu obsazení (2 logopedky, psycholožka) se snaží SPC všechny, kdo nemají vadu řeči odkazovat jinam. Stejně tak děti se SPUCH doporučují poradně (přestože těžší vady řeči pravidelně doprovází).

Spolupráce s rodiči

Rodiče jsou informováni o činnosti školy prostřednictvím žáků a učitelů.

Mohou využívat www stránky školy, na kterých jsou zveřejněny nejbližší akce, které škola pro žáky připravuje a další aktuality o činnosti školy. Některé třídy mají zřízeny samostatné internetové stránky, tím je zajištěna lepší informovanost rodičů.

Učitelé kontaktují rodiče písemným oznámením, ale častěji telefonicky.

Rodiče se mohou informovat o dění ve škole kdykoli po vzájemné dohodě s vyučujícími a v rámci konzultačních hodin výchovného poradce, metodika prevence a jednotlivých učitelů. Se svými dotazy a podněty se mohou obracet i přímo na vedení školy.

Pravidelně se konají třídní schůzky pro rodiče žáků jednotlivých tříd a pro vystupující žáky.

Rodiče jsou zváni na veřejné akce školy.

Ve škole je ustavena školská rada, ve které mají rodiče svého voleného zástupce.

S některými rodiči je obtížné navázat kontakt, se školou nespolupracují.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Spolupráce s dalšími partnery

V oblasti řešení problémových žáků spolupracuje škola s MÚ, odborem sociálních věcí a zdravotnictvím.

S osvětou protidrogového ohrožení žáků spolupracuje škola s okresním koordinátorem protidrogové prevence. Navázali jsme spolupráci s organizací „Magdaléna“ a jejich prevence se uskutečňuje v 7., 8., a 9. ročnících. Pracovníci Centra se se žáky jednotlivých tříd setkávají ve školním roce ve čtyřech dvouhodinových blocích. Zjišťovali úroveň jejich znalostí v této problematice a podle toho připravovali témata dalších setkání. Prostor dostala i konkrétní témata, která vzešla se zájmu žáků. Jednotlivá setkání byla velmi kladně hodnocena jak žáky, tak vyučujícími i pracovníky Centra. Ve spolupráci bude škola nadále pokračovat.

Při organizaci zájmové činnosti spolupracujeme s ostatními školami pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami regionu.

2. Argumentace výběru žáka pro případovou studii

Téma závěrečné práce jsem si zvolila z důvodu mého profesního zaměření. Pracuji jako učitelka na základní škole praktické a vyučuji zejména žáky II. stupně. Zajímala jsem se o případ žáka Jakuba již delší dobu. Problémy u tohoto žáka se neustále prohlubovaly. Jakub nebyl schopen respektovat autoritu učitelů, ani rodičů, měl řadu konfliktů se spolužáky a tyto problémy v chování se samozřejmě odrážely ve vzdělávacím procesu. Zajímala mě diagnostika tohoto žáka, příčiny Jakubova chování a jak by se dalo případným problémům zabránit.

Jakub navštěvoval v době studie 9. ročník ZŠP. Ve třídě bylo 8 žáků. Již samotné složení kolektivu se jevílo jako problémové. Kromě toho, že byla Jakobovi diagnostikována těžká forma ADHD s převažující impulzivitou a hyperaktivitou, bylo zapotřebí poznat sociální prostředí rodiny žáka. Jakub pochází z neúplné rodiny. Výchova v minulosti byla převážně ovlivněna dědečkem žáka, který Jakobovi vše dovoloval a matka neměla vybudovanou autoritu. Dvojitá výchova měla výrazný vliv na pozdější sociální začlenění dítěte do kolektivu. Po smrti dědečka se objevily u Jakuba výrazné problémy v chování doma i ve škole. Jakub přestal respektovat autoritu dospělých, nebyl schopen se soustředit na dané učivo, vyrušoval během vyučování a o přestávkách byl terčem posměchu ostatních spolužáků. Tuto situaci většinou řešil agresí slovní i fyzickou.

Tato vybraná kazuistika žáka ukazuje, jak je důležité rodinné zázemí a důslednost ve výchově u žáků s ADHD. Je nutné, aby žák měl pevně stanovená pravidla a úzce spolupracovala rodina a škola. Na učitele jsou kladeny stále vyšší nároky ve smyslu odpovědnosti za vhodný výběr adekvátních metod a forem práce se žáky s ADHD. Učitelé mají dnes na výběr rozmanité aktivity a postupy. Nabízí se skupinové práce s celým kolektivem. Je důležité pečlivě diagnostikovat učební styl konkrétního žáka (zvláště u žáka s SPU), např. vést ho k objevování, aby mělo učivo jasnou strukturu, zohlednit krátkou dobu koncentrace, aby byl žák osobně motivován a diagnostikovat, nebo-li kontrolovat, zda žák rozumí zadaným

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

úkolům. U Jakuba došlo k těžko napravitelnému stavu. Tento žák se vymykal ostatním žákům s ADHD na naší škole, a proto se pro mne stal předmětem zkoumání.

3. Případová studie

3.1 Uvedení případu

Jakub, 15 let, žák 9. třídy ZŠ praktické. Jedná se o chlapce s těžkou formou ADHD s převažující impulzivitou a hyperaktivitou, kterou má diagnostikovanou a která u něj zjevně ve výraznější formě přetrvává, a to v kombinaci s poruchou chování.

3.2 Anamnéza

Rodinná anamnéza

byla sepsána z pozorování, rozhovoru s matkou a ze zprávy z PPP

Chlapec žije v neúplné rodině pouze s matkou a jejím přítelem. Jakub se se svým biologickým otcem prakticky nestýká. Otec i matka jsou vyučení. Přítel matky působí v rodině poslední 2 roky a je také vyučen. Matka je prodavačka v obchodě. Jakub žije na vesnici v rodinném domku. Chlapec nemá sourozence. Se školou matka i přítel matky spolupracují.

V rodině působil dříve děda, který držel nad Jakubem ochrannou ruku, rozmazloval ho a vše mu dovolil. Chlapec matku neposlušoval, odmlouval jí a byl vůči ní vznětlivý. Matka se sama dříve vyjádřila, že děda byl jeho největším problémem. Matka zakázala, děda dovolil. Matka se se svým otcem nebyla schopna dohodnout na jednotné výchově. Děda zemřel roku 2011.

Matky přítel je autoritou pouze na základě dominantního postavení s použitím hrubé síly vůči chlapci.

Osobní anamnéza dítěte

Jakub se narodil donošený v roce 1998 z prvního těhotenství s normální porodní váhou a délkou (současný věk 15 let).

V prvním roce života matka zaznamenala poruchy spánku, často se v noci budil bez příčiny. V oblasti rozvoje po pohybové stránce se vyvíjel normálně (seděl v 7. měsících, začal samostatně chodit ve 13 měsících). Po prvním roce života se v jeho vývoji začala projevovat hyperaktivita, byl velmi pohyblivý a neposedný. V deseti měsících začal Jakub vyslovovat slabiky, první slova uměl v jednom roce a spojování slov do vět zvládl ve dvou letech věku.

Na nočník chodil Jakub ve dvou letech a i přes noc vydržel krátce po dosažení toho věku bez plen. Samostatně se začal oblékat kolem třetího roku.

V oblasti vývoje řeči se vyvíjel normálně. Prodělal běžné dětské nemoci, často trpěl záněty středního ucha a angínami.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Mateřskou školu navštěvoval od 3 let věku dítěte. Před zápisem do školy doporučovala jeho dětská lékařka matce odklad povinné školní docházky. Návrh pediatra vycházel z toho, že chlapec byl nesoustředěný, měl rozptýlenou pozornost a značné výkyvy ve výkonech. Tato nesoustředěnost a rozptýlenost se děla i např. při malování v domácím prostředí. Matka doporučení odkladu pov. šk. docházky nerespektovala.

Matka s tímto návrhem nesouhlasila a trvala na nástupu do školy. Na chlapce se fixoval děda, který extrémně Jakuba rozmazloval. V roce 2008 se matka obrátila na PPP z důvodu poruch chování, kdy situace ve škole byla dost vyhrocena. Po první konzultaci bylo doporučeno vyšetření neurologem, které proběhlo také v roce 2008 a byla potvrzena diagnózou ADHD těžší forma. Následné vyšetření v SPC se konalo za účelem posouzení aktuálního stavu chlapce a z důvodu stanovení dalšího postupu při absolvování povinné školní docházky.

Podle závěrů z SPC byla chlapci diagnostikována LMP s těžší formou ADHD. Byla navržena varianta přestupu chlapce do ZŠ a PŠ. Matka Jakuba s přestupem souhlasila.

Přechod Jakuba na ZŠP byl dobrý. Chvilí se „rozkoukával“ a neměl žádné problémy. Po nějaké době se začaly projevovat problémy s chováním. Špatně se soustředil, byl neustále roztěkaný, měl problémy rozlišit jak mluvit s paní učitelkou a jak se žáky a hlavně špatně nesl, když se mu něco nepovedlo a dostal špatnou známku.

Jakub bydlí na vesnici, kde není moc dětí v jeho věku. Pár kamarádů má, ale ani jeden z nich není opravdový kamarád. Spoustu přátel odradí Kubovo chování vůči nim. Kubu baví vše jen chvíli, ať se to týká kamarádů tak i ostatních věcí. Ani u žádného sportu nevydržel. Dříve chodil na florbal i fotbal, kam už také nechodí, jelikož ho to nebaví. Navštěvoval nějaký čas u nich na vesnici dobrovolný hasičský sbor, odkud ho vyhodili za krádeže a nevhodné chování.

3.3 Diagnostické metody

- Rozhovor s matkou (příloha 1 – přepis rozhovoru s matkou) – zjištění vstupních informací nezbytných pro anamnézu
- Rozhovor se žákem (příloha 2 – přepis rozhovoru se žákem) – náhled na stadium z pohledu žáka
- Pozorování žáka mimo výuku (příloha 3 – zápis pozorování o přestávce) – získání informací o projevu žáka mimo výuku v kolektivu spolužáků
- Pozorování žáka při vyučovací hodině (příloha 4 – zápis z pozorování) – získání informací o projevu žáka v průběhu výuky, ověření možných problémů
- Rozhovor s třídním učitelem (příloha 5 – přepis rozhovoru s třídním učitelem) – získání informací od dalšího zdroje pro vytvoření relevantních dat
- Diagnostická metoda SORAD (příloha 6)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3.4 Současný stav

Jakub je bystrý a dobře reaguje na otázky. Zadané úkoly vypracovává vždy jako první, bohužel ne vždy úplně bez chyb. V matematice vyniká bystrou úvahou, má dobré logické uvažování. Písemný projev a pravopis mu dělají problém. U Kuby je potřeba zvýšit pozornost při řešení konfliktních situací se svými vrstevníky ve třídě i mimo ni. Neshody mezi spolužáky jsou častým problémem. V hodinách je často roztržitý, neklidný, neustále musí vyvíjet nějakou činnost (hraje si s různými předměty). Chová se neadekvátně k připomínkám vyučujících, jeho chování je impulsivní. Reaguje nevhodně na pokyny vyučujících. K vyučujícím se chová často odmítavě, vyvolává konflikty a poté odmítá komunikovat s autoritou nebo reaguje slovy: „Je mi to jedno, nezajímá mě to, nechte mě být.“ Často bývá i vulgární. Dle informací třídního učitele, se Jakub projevuje takto: „při vyučování se projevuje naprosto nevyzpytatelně – ráno v českém jazyce mi pracuje docela dobře a bez problémů, při pracovním vyučování pak už nemá stání, práci odbyde a pak by koukal z okna, pochodoval po škole apod.“ V hodinách pracovního vyučování je často v opozici, odmítá vykonávat zadanou práci. Při výtvarné výchově je velmi těžké motivovat Jakuba k práci. Každý obrázek má hotový během 20 minut a pak už malovat nechce.

Při vyučování často z ničeho nic začne vydávat různé zvuky – napodobuje auto, výská aj. Jakub se chce projevit jako dominantní, má silnou potřebu ovládat situaci i osoby.

Velmi afektivně reaguje na byť domnělý či očekávaný neúspěch. Na emočně zabarvená slova „Máš to špatně“, „Chybí ti“, reaguje podrážděně a popudlivě. Těžce nese, pokud vyučující nedá Jakubovi příležitost vyjádřit se, povědět svůj názor, výkony ostatních nahlas negativně hodnotí. Často si začne záměrně ničit školní pomůcky. Jakub má manipulativní tendence vůči dospělým v případech, že chce dosáhnout svého.

Ve třídě je Jakub nespokojený. Jakub při diagnostické metodě SORAD nedopadl ve třídě dobře. Jakub se ve třídě umístil na 8. místě, jak v indexu náklonnosti, tak indexu sympatií i v indexu vlivu na třídu. Z toho vyplývá, že není ve třídě oblíbeným žákem, a nemá na ostatní žádný vliv. Co se týče slovních poznámek ze strany Jakuba, ostatní nereagují. Spolužákům vadí na Jakubovi např., že vyrušuje při hodinách, snaží na sebe upoutávat pozornost, napadá je slovně i fyzicky apod.

O velkých přestávkách chodí svačit na schody na chodbu k vyučující, která má dozor. Učitelkám tvrdí, že si se spolužáky nerozumí, že chce přeradit do druhé 9. třídy (kde má 1 kamaráda, se kterým manipuluje a zbytek dětí Jakuba neakceptuje). O malých přestávkách Jakub tráví čas na WC. Když prochází kolem Jakuba některá z vyučujících, tak velmi hlasitě zdraví a udělá nějaké gesto, např. se ukloní. Je na něm vidět motorický neklid.

Domácí příprava Jakuba je naprosto nedostačující, domácí úkoly nenosí. Dalším problémem je u něj nepořádek. Neustále má nepořádek na lavici, ve skřínce, v šuplíku, v kufříku atd. Dokáže být vstřícný, milý, ale vzápětí se bezdůvodně urazí. Velmi citlivý je na jakékoliv i objektivní výtky a pokárání od vyučujících. Dosud nemá adekvátní náhled na své chování z důvodu nižší sociální zralosti v kombinaci s pocity ukřivdění. Jakuba výsledky ve vzdělávacím procesu jsou ovlivněny diagnózou ADHD, kázeňskými problémy a výchovným

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

působením v rodině. Jakub je ve třídě průměrným žákem, co se týče jeho vzdělávacích výsledků. Patřil by mezi nejlepší žáky nejen ve třídě, ale možná v celé škole.

Pro ilustraci chování žáka v hodině uvádím záznam z pozorování při hodině chemie.

Před příchodem vyučující do třídy stojí mimo hlouček dětí je vidět, že se jim straní. Během vstupu vyučující do třídy se postaví do lavice a dělá obličej na ostatní nebo utrousí nějakou poznámku směrem k nim. Po upozornění se zklidní. Během zadané samostatné práce se Jakub musí několikrát upozorňovat, aby se věnoval práci. Dívá se z okna, maluje si do sešitu, rozhlíží se kolem sebe. Znova ho upozorním, aby se věnoval práci. Začal pracovat. Samostatná práce trvá přibližně 10 minut. Při kontrole jeho práce jsem byla mile překvapena, jelikož dostal 1. Začneme probírat novou látku a pracujeme s učebnicí. Vyvolám žáka, aby nám přečetl zadání. Během čtení začne Jakub vytvářet zvuky zvířete (prasátko) otáčí se do třídy a zjišťuje, zda se smějí jeho výkonu. Spolužáci se nesmějí. Jakub přestane. Při zápisu učiva do sešitu po chvíli přestává psát a kouká kolem sebe. Po upozornění opíše jen část textu. Během přestávky ho donutím, aby si učivo doplnil celé. Není z toho nadšený, ale ví, že jinak by si zbytek musel doplnit po vyučování a to nechce riskovat. Zbytek učiva dopíše. Velmi dobře reaguje na pochvalu. Je na něm vidět, že je rád, když se mu něco povede.

3.5 Analýza případu

Problémy chlapce mohou vycházet z několika příčin. Jednou z nich je výchovné působení v rodině. Vzhledem k tomu, že Jakub od narození vyrůstal s maminkou a dědou, který nad ním držel ochrannou ruku a nejednotností výchovy nemá chlapec od nejranějšího věku vymezené hranice a mantinely, má problém s respektováním autority vlivem liberálního stylu výchovy. Jelikož v současné době v rodině působí přítel matky, který používá hrubou sílu vůči chlapci, jedná se o protiklad výchovy, který se nedá srovnat s předešlým stylem. Nevlastní otec jedná v afektu vůči chlapci, ale zároveň nevyžaduje důslednost. Kuba má z nevlastního otce spíše strach, ale přesto si dělá, co chce. Matka Jakuba je nedůsledná a k výchově spíše apatická. Doma má asi naprostou volnost, do večera se různě pohybuje. Jeho matka pracuje na směny a do večera, což může být další příčinou na negativní vývoj chlapce.

Je možné, že když se snaží během hodin na sebe strhnout pozornost žáků a učitelů, má pocit, že tím zaujme. Tím, že je Jakub odmítán ve škole i mezi vrstevníky tak se snaží svým osobitým způsobem zaujmout alespoň negativními projevy své okolí. V těchto situacích se cítí být středem pozornosti, ale už nedomyslí, že si tím více ubližuje. Zároveň musím upozornit na to, že matka se snaží situaci řešit s pomocí odborníků. Já osobně si myslím, že matka je ochotná spolupracovat, ale ze zkušenosti víme, že počáteční neúspěchy v nápravě ji odradí a nechápe důležitost dlouhodobého, důsledného dodržování pravidel, které by měly chlapce kladně ovlivňovat. Matka by měla projevovat náklonnost a cit navzdory jeho špatnému chování. Chlapec by měl mít pocit dobrého rodinného zázemí, že není odmítán a měl by mít citovou oporu.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Další příčinou může být nepochopení Jakuba učiteli a použití nevhodných pedagogických postupů. Jakub se chová z pravidla u každé vyučující stejně. Výjimečně se dokáže nadchnout pro některou akci, kterou škola pořádá, toto nadšení mu nevydrží dlouho.

Vzhledem k tomu, jak se chlapec chová ve třídě, měli bychom pomocí sociometrického šetření zjistit, jak ho vnímají ostatní spolužáci. Z informací ze školy jsme zjistili, že spolužáci Jakuba neuznávají. Jakub si myslím, že by o přátelství stál, ale jelikož je sociálně nevyzrálý nedokáže se spolužáky jednat vhodným způsobem.

3.6 Návrh opatření

Již provedená opatření:

Návštěva SPC Xxxx, neurologické vyšetření. Konzultace matky o chování syna s psychologkou a se školou. V předešlém školním roce absolvoval pobyt v Dětské psychiatrické nemocnici Xxxx. Jakub při pobytu v Xxxx psal třídě často dopisy, ve kterých tvrdil, že se mu tam líbí, ale že se už těší zpět do školy. Klima třídy se zlepšilo za nepřítomnosti Jakuba. Jakub se vrátil do školy po 3 měsících pobytu. Jeho chování se však nezměnilo. I na dále se u něj projevovaly velmi časté výkyvy nálad, nereagoval na pokyny, dělal pouze to, co on sám chtěl. Byl agresivní i vulgární vůči spolužákům i vyučujícím. V léčbě mu byla nasazena medikace, která (podle mého názoru) byla neúčinná. Matka po návratu Jakuba z léčebny ani nepřišla se synem do školy. Neměli jsme žádné informace o tom, kdy má Jakub medikaci brát. Až po několikátém kontaktování matky, dorazila do školy. Sdělila nám, že Jakubovi medikaci vysadila z důvodu, že jí to přišlo zbytečné. Ze zprávy z SPC Xxxx jsme se dozvěděli, že ani tam si s Kubou nevěděli rady.

Na základě doporučení SPC byl vypracován individuální vzdělávací plán (viz. příloha č.7) od září šk. roku 2013/2014. IVP je zaměřeno na poruchy chování a na zohlednění obtíží, které vyplývají z poruchy ADHD. IVP není moc účinné – metody a formy práce uplatňujeme i bez vymezení v IVP. Jsme škola zaměřená na děti, které mají lehké mentální postižení a také jsou zde zařazeni žáci s poruchami chování, tudíž respektujeme jejich obtíže. Navíc nedochází k plnění vymezených povinností na straně žáka a rodiny. Je zde velmi důležitá spolupráce rodiny a školy, ale v případě Jakuba není spolupráce ideální, jelikož matka Jakuba je výchovně slabá.

Opatření do budoucna:

Dále spolupracovat a posilovat u chlapce motivaci ke škole a snižovat negativismus např. dávat chlapci více úkolů typu třídnické samosprávy. V případě zhoršení stavu objednat kontrolní vyšetření v SPC Xxxx z důvodu vhodnějšího školního zařazení. Cílem je vyhýbat se u Jakuba emočním náznakům hodnocení výkonu či konfrontacím s ostatními dětmi. Dalším cílem bude naučit Jakuba problémové situace řešit. Tento cíl bude

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

špatně splnitelný z důvodu rodinného zázemí. Oceňovat dílčí pokroky v chování, poskytovat pozitivní zpětnou vazbu i za snahu. V jednání s chlapcem využívat především důslednost a objektivitu v přístupu, nepodceňovat situace, které mohou nevhodné reakce Jakuba posílit.

Pro Jakuba je důležité umět žít ve společenském prostředí mezi lidmi, naučit se v sociálních vztazích čelit negativním vlivům společenského prostředí. V neposlední řadě vnímáme jako jeden z hlavních cílů připravit Jakuba pro další vzdělávání a pomoc při výběru vhodného vzdělávacího oboru.

Dle mého názoru jsme vyčerpali veškerá možná opatření v této oblasti. Škola byla nápomocná rodičům, bohužel nedocházelo k viditelné nápravě. Je zapotřebí, aby rodina plnila svoji funkci a jednala dle rad a pokynů SPC a pedagogů. Je na zvážení Kubovo školní zařazení. Bylo by v minulosti asi vhodnější, kdyby Jakub byl zařazen do zařízení, které je specializované na děti s poruchami chování. Další varianta, která by mohla připadat v úvahu, je školní psycholog, který bude problém řešit hned bezprostředně, jak s chlapcem, tak s rodinou. Na zlepšení vztahů ve třídě by se dalo pracovat s jádrem skupiny, které se aktivně zapojuje do dění ve třídě a navrhuje řešení. Tím, že se budou snažit distancovat od negativních vlivů ve třídě a budou působit kladným způsobem na ostatní žáky, budou spolupracovat s třídním učitelem a ostatními pedagogy. Intervence třídy by se mohla soustředit do hodin výchovy ke zdraví, občanské výchovy nebo různých zážitkových aktivit v rámci akcí školy.

SEZNAM PŘÍLOH

(Přílohy jsou uvedeny v samostatném dokumentu „Sbornik_dobre_praxe_Prilohy.docx“.)

Příloha č. 1 - rozhovor s matkou

Příloha č. 2 - rozhovor se žákem

Příloha č. 3 - pozorování žáka mimo výuku

Příloha č. 4 - pozorování žáka při výuce

Příloha č. 5 - rozhovor s třídním učitelem

Příloha č. 6 - diagnostická metoda SORAD

Příloha č. 7 - individuálně vzdělávací plán